วารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๔๑ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๙

อาศิรวาทราชสดุดี

๖๐ ปีทรงครองราชย์

ต่อตะวันดับ
ต่อภูผาแกร่ง
ต่อมหาสมุทร
พระมหาบารมี
พระราชตาริ
พระราชตารัสจ้า
พระบรมราโชวาท
สุดประมาณ
ยาเสพติด
ให้ปลูกท้อ
ปลูกพรรณพืช
ชาวเขาพลัน
หกสิบปี
ทรงพัฒนา
สละราชทรัพย์
เพื่อเป้าหมาย
ณ คาบนี้
ถวายพระพร
เพิ่มพระกุศล
พระสิริพูน

กลับกลายเย็น
กร่อนทะลาย
แห้งเป็นเกลือ
คงสลัก
ทรงพระคุณ
ปกหัวใจ
ปกแผ่นดิน
ประมวลคำ
ธ ทรงตัด
เลิกปลูกฝิ่น
ต่างประเทศ
มีอาชีพ
ทรงครองราชย์
ทั้งศิลป์ศาสตร์
แสนเหนื่อยยาก
ให้ชาวไทย
ขอพระราชทาน
พระจอมปราชญ์
มงคลสวัสดิ์
พระชนม์ชื่น

เป็นน้ำแข็ง
เกลื่อนวิถี
ทั่วธรณี
จักรวาล
พูนเพียบฟ้า
ให้สุขศานต์
ถิ่นไทยสราญ
มาจำนรรจ์
แต่ต้นตอ
อย่างมุ่งมั่น
วิเศษครัน
ทุกคนไป
ชาติก้าวหน้า
ราษฎร์แจ่มใส
พระวรกาย
สุขสมบูรณ์
วโรกาส
นเรนทรสูร
ฉัตรจำรูญ
ทรงพระเจริญเทอญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้าคณะกรรมการผู้จัดทำวารสารไทย

(ชลุ่ม ปัญจพรรค์ ร้อยกรอง)

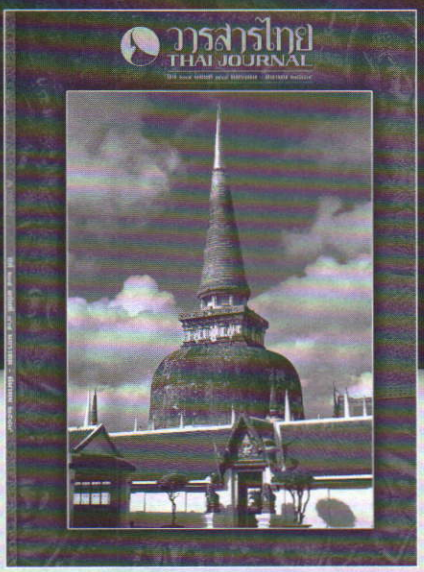

ปก : **พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช**
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ภาพ : จักรกฤษณ์ มณีปิตะสุต

วารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๙๗ มกราคม - มีนาคม ๒๕๔๙
หมายเลขสากลประจำวารสาร ISSN 0125 572X

วารสารไทย เป็นวารสารเผยแพร่ข้อมูลความรู้เชิงสารคดีที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทย เพื่อสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

วารสารไทย เป็นวารสารเผยแพร่เพื่อเป็นอภินันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป ทรรศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่านซึ่งไม่จำเป็นต้องตรงกับความเห็นของบรรณาธิการและคณะผู้จัดทำ

สำนักงานวารสารไทย
ฝ่ายผลิตสื่อและเผยแพร่
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐-๒๖๒๙-๙๔๘๐, ๐-๒๖๒๙-๙๔๘๒
โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๕๓๒๒

พิมพ์ที่
บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด
๔๙ ซอยวชิรธรรมสาธิต ๓๗
ถนนสุขุมวิท ๑๐๑/๑ แขวงบางจาก
เขตพระโขนง กรุงเทพฯ ๑๐๒๖๐
โทร. ๐-๒๗๔๖-๓๑๓๐-๔, ๐-๒๗๔๓-๙๐๐๐
โทรสาร ๐-๒๓๙๘-๗๐๗๓

ห้ามจำหน่าย

เผยแพร่เพื่อเป็นอภินันทนาการ จากสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

บรรณาธิการ
นายชาคริต จุลกะเสวี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ
นายวิษณุ เอมประณีตร์
นายเมธี เผื่อนทอง

กองบรรณาธิการ
คุณหญิงคณิศา เลขะกุล
นายวิจิตร อาวะกุล
นายเย็นใจ เลาหวณิช
นายทินกร ภูวะปัจฉิม
นางเนาวรัตน์ ทองรมย์
นายสมาน นภายน
นายสมหมาย จันทร์เรือง

คณะอนุกรรมการจัดทำวารสารไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

อนุกรรมการที่ปรึกษา
คุณหญิงคณิศา เลขะกุล

ประธานอนุกรรมการ
นายวิจิตร อาวะกุล

รองประธานอนุกรรมการ
นายชาคริต จุลกะเสวี
นายเย็นใจ เลาหวณิช

อนุกรรมการ
นายทินกร ภูวะปัจฉิม
นางเนาวรัตน์ ทองรมย์
นายวิษณุ เอมประณีตร์
นายสมาน นภายน
นายสมหมาย จันทร์เรือง

อนุกรรมการและเลขานุการ
นายเมธี เผื่อนทอง

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายมาโนช คามณีย์
ร.ต.ต.หญิงเมทินี ศรีรุ่งเรือง
นายจักรกฤษณ์ มณีปิตะสุต

จากบรรณาธิการ

"วารสารไทย ฉบับที่ ๙๗" นี้ ได้อัญเชิญพรปีใหม่ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานอวยพรแก่ปวงชนชาวไทยมาเสนอไว้ด้วย พร้อมทั้งพระพรอันประเสริฐจากสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาปริณายก เนื่องในวาระดิถีขึ้นปีใหม่นี้ด้วย

เรื่องในวารสารเล่มนี้ คงมีให้ท่านได้เลือกอ่านได้ตามประสงค์ อย่างเช่น **"เรื่องพระเจ้าอโศกมหาราช"** ก็ทำให้เราได้รู้ว่ากษัตริย์นักรบผู้เหี้ยมโหด ที่ได้กลับใจใฝ่พระธรรมตามรอยพระบาทของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อได้เจริญรอยธรรมแล้ว พระเจ้าอโศกมหาราชผู้นี้เอง ที่ทรงติดตามสร้างปูชนียสถาน สถูป เจดีย์ต่างๆ ตามสถานที่สำคัญๆ ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จไปทุกหนแห่ง ตั้งแต่สถานที่ประสูติ ตลอดจนถึงสถานที่ปรินิพพาน และสถานที่สำคัญอื่นๆ เอาไว้ให้คนรุ่นหลังได้ไปสักการบูชาในปัจจุบันนี้

ท่านที่สนใจในแนวทางการวางรากฐานแห่งกองทัพไทย ก็คงจะได้รับทราบเรื่อง ได้อ่าน **"เรื่องจอมพล พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช"** ส่วนท่านทั้งหลายที่ต้องการจะทราบแผนการพัฒนาประเทศไทย ตามแนวทางของรัฐบาลปัจจุบันนี้ ก็คงจะศึกษาได้จากคำบรรยาย ต่อหน้าบรรดานักธุรกิจชั้นนำของไทยเราได้ชัดเจนขึ้นว่าท่านจะนำประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าสู่อนาคตที่ยั่งยืนได้อย่างแน่นอน

เรื่องตำนานและประวัติพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช เรื่องภูมินามวิทยาของวัดพนมยงค์ ประตูไชย และหัวรอ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรื่องประวัติเพลงไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ เรื่องศักราชกับการขึ้นปีใหม่ของไทย เรื่องคุยกับท่านผู้อ่าน เหล่านี้ ก็ล้วนแต่มีคุณค่าน่าอ่านดีทั้งสิ้น

ถึงแม้วารสารไทยเล่มนี้ยังมีอุปสรรคอยู่บ้างเล็กน้อย จึงทำให้ส่งมาถึงมือท่านผู้อ่านได้ล่าช้าไปสักหน่อย ทางกอง บ.ก. ก็ใคร่ขออภัยไว้ด้วยเป็นอย่างยิ่ง ต่อไปคงจะแก้ไขให้เรียบร้อยได้แน่นอน ท้ายที่สุดนี้ต้องขอขอบพระคุณอย่างสูง ต่อนักเขียนผู้มีอุปการคุณทั้งหลายไว้ด้วยเป็นอย่างยิ่ง และสำหรับท่านผู้อ่านทุกท่าน หากจะกรุณาส่งคำติ-ชมมาแนะนำเพิ่มเติมให้ทางกอง บ.ก. เราบ้าง ก็จะเป็นความกรุณาและมีประโยชน์แก่เราอย่างยิ่ง

สวัสดีปีใหม่ครับ

ชาตรี จุลกะเสวี

บรรณาธิการ

สารบัญ

๔

๖

๑๖

๔๔

๕๘

๘๑

๘๖

๔. พรปีใหม่
- ❖ สมเด็จพระสังฆราช
- ❖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

๖. พระเจ้าอโศกมหาราช
- ❖ ศศิธร ธนานาถ

๑๖. การเกษตร "ทฤษฎีใหม่" ตามแนวพระราชดำริกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
- ❖ ดร.อำพล เสนาณรงค์

๒๖. จอมพล พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช
- ❖ ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา

๓๑. เดินโตอย่างมั่นคง สู่อนาคตที่ยั่งยืน *(Growth for the Future)* ในโอกาสพบนักธุรกิจชั้นนำของประเทศ
- ❖ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

๔๔. ตำนานและประวัติพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช *(ตอนที่ ๑)*
- ❖ เนาวรัตน์ ทองรมย์

๕๘. ภูมินามวิทยา : พระนครศรีอยุธยา วัดพนมยงค์ ประตูไชย หัวรอ
- ❖ รศ.วนิช สุธารัตน์

๖๖. เพลงไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ *(ตอนที่ ๓)*
- ❖ ใหญ่ นภายน

๗๘. ประวัติเพลงจับปู
- ❖ ใหญ่ นภายน

๘๑. ศักราชกับการขึ้นปีใหม่ของไทย
- ❖ ดร.สมหมาย จันทร์เรือง

๘๖. เลือก สว.อย่างไรให้ได้คุณภาพ
- ❖ ดร.สมหมาย จันทร์เรือง

๘๙. คุยกับผู้อ่าน
- ❖ วิจิตร อาวะกุล

๙๐. ท้ายเล่ม
- ❖ ชาคริต จุลกะเสวี

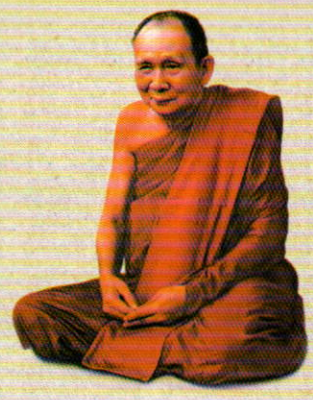

พระวรธรรมพร
(สมเด็จพระญาณสังวร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประทานพรปีใหม่พุทธศักราช ๒๕๔๙

"เจริญพรสาธุชนทั้งหลาย ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๙ นี้ นับเป็นปีมหามงคลอีกปีหนึ่งเพราะเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชย์ถ้วน ๖๐ ปี จึงใคร่ขอเชิญชวนพสกนิกรชาวไทยพร้อมใจกันถวายพระพรชัยมงคลขอจงทรงพระเจริญยั่งยืนนาน ขอให้ทุกคนสำรวจตนเองว่าในรอบปีที่ผ่านมามีอะไรบกพร่อง จะปรับปรุงแก้ไขตนเองอย่างไร วันเวลามีค่า มีความหมาย ก็เพราะเราใช้ทำสิ่งที่มีคุณค่า ประกอบด้วยธรรม มีความหมายต่อชีวิต ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและอำนาจบุญกุศลอำนวยให้ท่านทั้งหลายเจริญสิริสวัสดิพิพัฒมงคล ตลอดไปทั่วกัน ขออำนวยพร"

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานพรปีใหม่แก่ปวงชนชาวไทย

ขัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ทุกๆ คน ให้มีความสุขความเจริญ และความสำเร็จสมประสงค์ในสิ่งที่ปรารถนา

ความปรารถนาของแต่ละคนคงไม่แตกต่างกันนัก คือ ปรารถนาความสุขกายสบายใจ ความสมบูรณ์ด้วยพลานามัย ด้วยทรัพย์ ด้วยเกียรติยศ พร้อมทั้งความสงบร่มเย็น พูดถึงความสงบร่มเย็น อาจจะแยกได้เป็นสองส่วน คือความสงบภายนอก กับความสงบภายใน ภายนอก ได้แก่ ความเป็นอยู่และสภาวะแวดล้อมที่เป็นปรกติ ไม่มีภัยอันตรายหรือความยุ่งยากเดือดร้อน เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ หรือการขัดแย้ง มุ่งร้ายทำลายกัน ภายใน ได้แก่ จิตใจที่สะอาดแจ่มใส ไม่มีกังวล ไม่มีความขุ่นเคืองขัดข้อง จิตใจที่สะอาดและสงบนี้สำคัญมาก เพราะทำให้บุคคลมีสติรู้ตัว มีวิจารณญาณเที่ยงตรงถูกต้อง สามารถคิดอ่านสร้างสรรค์สิ่งที่จะอำนวยประโยชน์สุข ความเจริญก้าวหน้า ตลอดจนชื่อเสียงเกียรติคุณอันเป็นสิ่งที่แต่ละคนต้องการให้สัมฤทธิผลได้

ในปีใหม่นี้ ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านทั้งหลายพยายามทำความคิดจิตใจให้สงบ แจ่มใส ทำความเข้าใจอันดีในกันและกันให้เกิดขึ้น ผู้ที่ทำประโยชน์เกื้อกูลกันก็ควรแสดงไมตรีตอบขอบใจกันด้วยความรักความหวังดี ทุกคนทุกฝ่ายจะได้สามารถร่วมมือร่วมความคิดกันปฏิบัติงานของตน ของชาติ ให้ดำเนินก้าวหน้าไปโดยราบรื่นและมั่นคงบรรลุถึงจุดประสงค์ตามที่มุ่งหมาย

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย ให้มีความสุขสมบูรณ์ และความสำเร็จสมหวัง ตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน.

พระเจ้าอโศกมหาราช

ศศิธร ธนานาถ

พระเจ้าอโศกมหาราช เป็นโอรสของพระเจ้าพินทุสาร ผู้ครองนครปาฏลีบุตร และพระนางวิมังสาเทวี พระราชมารดาของพระเจ้าอโศกมหาราช เป็นธิดาของพราหมณ์แห่งนครจัมปา พราหมณ์ผู้บิดาได้นำธิดาสาวผู้มีความงามเป็นเลิศ มาถวายเป็นบาทบริจาริกาแด่พระเจ้าพินทุสาร

ด้วยความงามเป็นเลิศของนางนี้ เป็นเหตุให้บรรดานางสนมกำนัลของพระเจ้าพินทุสารริษยา เกรงว่านางจะเป็นที่สนิทเสน่หาของพระเจ้าพินทุสาร จึงพากันกลั่นแกล้งนาง ด้วยการสอนวิชาช่างตัดผมให้นางๆ จึงปฏิบัติหน้าที่นี้ ถวายพระเจ้าพินทุสารๆ ทรงพระเมตตานาง

วันหนึ่งจึงรับสั่งถามนางว่า นางต้องการขอพรอะไร นางจึงกราบทูลว่าขอให้ทรงโปรดตั้งนางไว้ในตำแหน่งมเหสี พระเจ้าพินทุสารรับสั่งว่า นางเป็นช่างตัดผมจะมาเป็นมเหสีของพระราชาได้อย่างไร นางจึงกราบทูลความจริงว่านางมิใช่ช่างตัดผมมาแต่กำเนิด บิดาของนางเป็นพราหมณ์ปุโรหิตแห่งนครจัมปา มิได้เป็นช่างตัดผม หากแต่นางสนมกำนัลทั้งหลายสอนวิชาช่างตัดผมให้นางเอง พระเจ้าพินทุสารจึงทรงเข้าใจความตลอด

ด้วยเหตุที่นางมีความงามเป็นเลิศ ทั้งรูปโฉมและกิริยามารยาท พระองค์จึงทรงแต่งตั้งให้นางดำรงตำแหน่งมเหสีตั้งแต่นั้นมา นางเป็นที่โปรดปรานแห่งพระราชายิ่งนัก และได้ประสูติพระราชโอรสองค์หนึ่ง นามว่า **"อโศก"** ซึ่งแปลว่า **"ปราศจากความเศร้าใจ"** ต่อมานางได้ประสูติราชโอรสอีกองค์หนึ่ง นามว่า **"วีตโศก"** ซึ่งแปลว่า **"ผู้ไกลจากโศก"** หรือ **"ผู้ปราศจากโศก"**

พระเจ้าพินทุสารทรงมีราชโอรสอีกองค์หนึ่ง นามว่า **"สุสีมะ"** ซึ่งต่างมารดากับเจ้าชายอโศก แต่ **"อโศกกุมาร"** มิได้เป็นที่โปรดปรานของพระราชบิดา ดังเช่น **"เจ้าชายสุสีมะ"**

พระเจ้าอโศกมหาราช *ผู้ทรงเลื่อมใสในคำสอนของพระศาสดา จนเปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธจากเดิมที่ทรงนับถือศาสนาฮินดู ได้ทรงสร้างวิหารรายรอบต้นโพธิ์ต้นนี้ไว้*

พวกเราชาวพุทธ เป็นหนี้พระคุณแห่งพระเจ้าอโศกมหาราช พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนาหลักฐานต่างๆ ที่พระองค์ทรงสร้างไว้ ณ สถานที่สำคัญขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ยังปรากฏตราบเท่าทุกวันนี้ พวกเราพากันไปกราบไหว้บูชาสักการะสถานที่ที่พระพุทธองค์ประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และปรินิพพาน ตลอดจนสถานที่อื่นๆ ที่สำคัญๆ ของพระพุทธองค์ เราจะสังเกตเห็นพระสถูปบ้าง เสาศิลาหัวสิงห์ของพระเจ้าอโศกบ้าง ทุกแห่งทุกหนเป็นพยานหลักฐาน

วันหนึ่งพระเจ้าพินทุสารโปรดให้พราหมณ์ปุโรหิต เป็นผู้ทำนายว่า ราชโอรสองค์ใดจักเป็นพระราชา โดยพระองค์โปรดให้ราชโอรสทุกพระองค์มาชุมนุมกัน ณ อุทยานหลวง ฝ่ายพราหมณ์ปุโรหิตรู้อยู่แก่ใจว่า เจ้าชายอโศกจักได้เป็นพระราชา แต่มิกล้ากราบบังคมทูล เนื่องจากพระราชามิทรงโปรดอโศกกุมาร หากกราบบังคมทูลตามตรงก็เกรงพระอาญา จึงได้กราบทูลบ่ายเบี่ยงว่า **"พระราชกุมารองค์ใดประทับเหนือพาหนะที่สวยงามที่สุดจักได้เป็นพระราชา"** ราชกุมารทุกองค์ต่างคิดในใจว่า **"เรามีพาหนะที่สวยที่สุด เราจักได้เป็นพระราชา"** ฝ่ายพราหมณ์ปุโรหิตนั้นได้ไปเฝ้าพระมเหสีวิมังสาเทวี และได้ทูลความจริงแก่พระนางผู้เป็นพระราชมารดาของเจ้าชายอโศกว่า **"เจ้าชายอโศกจักได้เป็นพระราชาเมื่อพระเจ้าพินทุสารสวรรคตแล้ว"**

พระนางจึงตรัสแก่พราหมณ์ปุโรหิตว่า **"มิวันใดวันหนึ่ง พระเจ้าพินทุสารต้องทรงบีบคั้นถามความนี้แก่ท่านอีกอย่างแน่นอน ทางที่ดีท่านหลบหนีออกจากเมืองไปเสียก่อนจะดีกว่า จนกว่าเจ้าชายอโศกได้ราชสมบัติแล้วค่อยกลับมาใหม่"** พราหมณ์ปุโรหิตเห็นจริงด้วย จึงได้หลบหนีออกจากพระราชวังไป

กาลต่อมาพระเจ้าพินทุสาร มีพระราชประสงค์จะล้อมเมืองตักศิลา จึงได้ส่งอโศกราชบุตรไป ทรงพระราชทานกองทัพพร้อมด้วยจตุรงคเสนา แต่มิได้พระราชทานศาสตราวุธ หรือยานพาหนะสงครามให้ บรรดาแม่ทัพนายกองจึงกราบทูลอโศกราชบุตรว่า **"พวกเราไม่มีอาวุธ จักทำการรบได้อย่างไร"**

อโศกราชบุตรจึงอธิษฐานด้วยพระสุรเสียงอันดังว่า **"หากเรามีบุญจะได้ราชสมบัติในกาลต่อไป ขอเทพยดาฟ้าดินจงบันดาลศาสตราวุธและกำลังทหารให้ ณ บัดนี้เถิด"** ทันใดนั้นพื้นปฐพีก็แยกออก เทพยดาได้นำศาสตราวุธและกำลังทหารมาให้มากมายนับเป็นมหัศจรรย์ อโศกราชบุตรจึงได้ยาตราทัพสู่นครตักศิลาทันที

ปรากฏว่าชาวเมืองตักศิลา ได้ทำถนนออกมา

จากเมืองประมาณ ๒ โยชน์ครึ่ง ต่างพากันถือเครื่องราชบรรณาการมาถวาย และกราบทูลอโศกราชบุตรว่า **"พวกข้าพระพุทธเจ้า มิได้คิดเป็นศัตรูต่อพระราชา หรือพระราชบุตรแห่งนครปาฏลีบุตรเลย หากแต่เหล่าอำมาตย์นั้นทำการกดขี่พวกข้าพระพุทธเจ้า"** อโศกราชบุตรจึงเสด็จเข้าเมืองตักศิลาด้วยพระเกียรติยศยิ่งใหญ่

เช่นเดียวกับเสด็จสู่อาณาจักรสวัสดิ์ มียักษ์เปลือย ๒ ตน เข้ามาสวามิภักดิ์ต่อพระองค์ ยักษ์ ๒ ตน เริ่มออกเดินทางนำกองทัพอโศกราชบุตร แยกภูเขาออกด้วยฤทธิ์ เมื่ออโศกราชบุตรเสด็จมาถึงภูเขาเทพยดาได้ประกาศก็กก้องขึ้นมา ดังนี้

"อโศกจักได้เป็นจักรพรรดิเป็นเจ้าแห่งทวีปทั้งสี่ ไม่มีมนุษย์ผู้ใดจักต้านทานหรือสู้ได้ จักมีอำนาจทั่วพื้นปฐพีจรดมหาสมุทร"

แม้ว่าเจ้าชายสุสีมะ จะเป็นที่โปรดปรานของพระเจ้าพินทุสาร แต่บรรดาอำมาตย์เสนาบดีนั้นพากันเอาใจออกห่าง มาสนับสนุนอโศกราชบุตร ครั้นชาวเมืองตักศิลาเป็นกบฏ พระเจ้าพินทุสารส่งเจ้าชายสุสีมะไปปราบแต่ก็ไม่สำเร็จ เมื่อพระเจ้าพินทุสารทรงประชวร ได้รับสั่งให้เสนาอำมาตย์ ไปเชิญเสด็จเจ้าชายสุสีมะมาเฝ้า เพื่อจะพระราชทานบังลังก์ให้ พร้อมกับรับสั่งให้อโศกราชบุตรไปครองเมืองตักศิลา บรรดาเสนาบดีกราบทูลว่า **"อโศกราชบุตรทรงประชวร"** พระอาการของพระเจ้าพินทุสารเพียบลง บรรดาอำมาตย์เสนาต่างพากันแต่งองค์อโศกราชบุตรด้วยเครื่องราชอิสริยยศ เยี่ยงกษัตริย์ทุกประการ และเชิญเสด็จไปเฝ้าพระเจ้าพินทุสาร ขอให้สถาปนาอโศกราชบุตรเป็นกษัตริย์ก่อน เมื่อเจ้าชายสุสีมะเสด็จกลับจากตักศิลา ก็จะมอบราชสมบัติคืนให้

ในครั้งนั้นอโศกราชบุตร ทรงเปล่งพระสุรเสียงอธิษฐานว่า **"หากราชบังลังก์จักเป็นของข้าโดยชอบแล้วไซร้ ขอเทพยดาฟ้าดินจงมาสวมมงกุฎให้ข้า ณ บัดนี้ด้วยเถิด"** ในบัดดล เทพยดาได้ตรงมาสวมมงกุฎแด่อโศกราชบุตร พระเจ้าพินทุสารทอดพระเนตรเห็นเป็นอัศจรรย์ยิ่งนัก พระโลหิตไหลออกจากพระโอษฐ์และเสด็จสวรรคตในขณะนั้นทันที

เมื่อพระเจ้าอโศกได้ราชสมบัติแล้ว ยักษ์ได้นำข่าวการราชาภิเษกประกาศทั่วพื้นพิภพ นาคก็ได้นำข่าวประกาศทั่วพื้นใต้พิภพ ข่าวนี้เลื่องลือไปทั่วทั้งที่ใกล้และที่ไกล เจ้าชายสุสีมะทรงทราบข่าวนี้ด้วยความพิโรธยิ่งนัก รีบเสด็จกลับนครปาฏลีบุตรทันที ปรากฏว่าพระเจ้าอโศกได้ตั้งป้อมรับไว้ทุกประตูราชวัง มีการขุดหลุมพรางภายในหลุมเต็มไปด้วยเพลิงที่เร่าร้อน ข้างบนปิดไว้ด้วยหญ้าและดิน เจ้าชายสุสีมะตรงเข้ามาร้องต่อสู้กับพระเจ้าอโศก ตกไปในหลุมพรางที่เต็มไปด้วยเพลิงและสิ้นพระชนม์ ณ ที่นั้นด้วยอาการที่น่าสมเพชเป็นที่สุด

สมัยที่พระเจ้าอโศกขึ้นครองราชย์ใหม่ๆ นั้นเป็นกษัตริย์ที่ดุร้ายมาก ครั้งหนึ่งทรงมีพระราชโองการให้ตัดต้นไม้ที่มีดอกมีผลให้สิ้น คงเหลือแต่ไม้มีหนามไว้เท่านั้น เสนาบดีขัดราชโองการ โดยกราบทูลว่าสมควรที่จะรักษาไม้มีดอก ไม้มีผลไว้ และตัดไม้มีหนามเสีย พระเจ้าอโศกทรงพิโรธมาก ชักพระแสงดาบออกมาตัดศีรษะเสนาบดีทั้ง ๕๐๐ คน

มีอีกครั้งหนึ่ง ในฤดูดอกไม้บาน พระเจ้าอโศกเสด็จประพาสอุทยานพร้อมทั้งนางสนมแวดล้อม ตามทางที่เสด็จทอดพระเนตร เห็นต้นอโศกต้นหนึ่งกำลังมีดอก ทรงเคารพต้นอโศก ด้วยเห็นว่าต้นไม้นี้มีชื่อเหมือนพระองค์ พระเจ้าอโศกนั้นรูปไม่งาม จึงไม่เป็นที่พอใจของเหล่าสตรี

ครั้งนั้นเมื่อพระองค์บรรทมหลับ นางสนมพากันออกมาหักกิ่งต้นอโศก แล้วโปรยดอกอโศกไว้เกลื่อนไปหมด พอพระเจ้าอโศกตื่นบรรทม ทอดพระเนตรเห็นเข้า ได้ตรัสถามข้าราชบริพารว่าผู้ใดเป็นผู้หักกิ่งต้นไม้นี้ ครั้นทรงทราบว่าเป็นเหล่านางสนมจึงทรงพิโรธยิ่งนัก รับสั่งให้เอาฟืนกองล้อมรอบนางสนมทั้งห้าร้อย แล้วคลอกด้วยเพลิง ชาวเมืองต่างได้เห็นความโหดร้ายนี้พากันขนานนามพระองค์ว่า **"จัณฑโศก"** ฝ่ายเสนาบดีนามว่า **"รัฐคุปต์"** ได้กราบทูลทักท้วงว่า **"พระองค์ไม่ควรทรงทำกรรมหนัก ด้วยการประหารคนด้วยพระองค์เอง ควรตั้งเพชฌฆาตคอยรับคำสั่งจากพระองค์"**

ปรากฏว่ามีชายผู้หนึ่งคุร้ายมาก นิยมการวิวาท ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต และในที่สุดสังหารบิดามารดาของตนเอง นามว่า **"คิริกะ"** ได้เข้ามาประจำตำแหน่งเพชฌฆาตของพระเจ้าอโศก **"คิริกะ"** กราบทูลให้สร้างบ้านหลังหนึ่ง บ้านนี้มีนามว่า **"เรือนจำสำราญ"** เป็นที่ลงทัณฑ์ประหารผู้ที่ต้องราชโทษ และทูลขอว่าหากผู้ใดเข้ามาในบ้านนี้แล้วห้ามออกไปเป็นอันขาด

ในบ้านหลังนี้มีเครื่องทรมานราวกับในนรก คิริกะเพชฌฆาตเริ่มใช้เครื่องทรมานต่อนักโทษที่ถูกส่งตัวเข้ามา ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ครั้งนั้น มีพ่อค้าชาวเมืองสาวัตถีสามีภรรยา เดินทางรอนแรมมาในมหาสมุทร ภรรยาได้คลอดบุตรชายคนหนึ่ง จึงได้ตั้งชื่อว่า **"สมุทร"**

ประมาณ ๑๒ ปี ล่วงไป พ่อค้านี้ถูกโจรฆ่าตาย ลูกชายนามว่า **"สมุทร"** ก็เข้าสู่เพศบรรพชิต ภิกขาจารเรื่อยมาจนกระทั่งถึงเมืองปาฏลีบุตร ยามเช้าตรู่ได้อุ้มบาตรเข้าไปในเมือง ท่านสมุทรเดินมาถึง **"เรือนจำสำราญ"** โดยมิทราบว่าเป็นสถานที่อะไร ครั้งผ่านประตูเข้าไปแล้วจึงเห็นเครื่องทรมานเป็นที่น่าสยดสยอง คิดจะถอยหลังกลับ แต่ถูกคิริกะเพชฌฆาตตะคอกว่า **"กลับไม่ได้ ท่านจะต้องตายอยู่ในนี้"**

ภิกษุสมุทรยอมจำนน แต่ก็ร่ำไห้เป็นที่น่าเวทนายิ่งนัก คิริกะเพชฌฆาตถามว่า **"ทำไมท่านจึงร้องไห้คร่ำครวญเหมือนทารกเช่นนี้"** ภิกษุสมุทรตอบว่า **"ที่เราร้องไห้นั้น มิใช่เสียดายชีวิตร่างกายหรอก แต่ร้องไห้เพราะเสียดายที่การบำเพ็ญสมณธรรมนั้นถูกขัดขวาง การเกิดเป็นมนุษย์นั้นแสนยาก และการที่ได้อุปสมบทในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งสันติสุข บำเพ็ญพรตตามสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เป็นสิ่งที่ยากยิ่งและสูงค่า เมื่อเคราะห์กรรมบังเกิดขึ้นเช่นนี้ จึงจำเป็นต้องจากความสุขนี้ไป"**

คิริกะเพชฌฆาตตอบว่า **"หักห้ามใจเสียเถิด เพราะเจ้าอโศกมหาราชนั้น ทรงพระราชทานพรให้แก่ข้าพเจ้าประหารชีวิตทุกคนที่เหยียบย่างเข้ามาณ สถานที่นี้"** ภิกษุสมุทรขอประวิงเวลาประหารไว้สัก ๑ เดือน แต่เพชฌฆาตให้เพียง ๗ วันเท่านั้น

เมื่อครบเวลา ๗ วัน บังเอิญพระเจ้าอโศกเห็นนางสนมคนโปรดคุยกับชายหนุ่มผู้หนึ่ง ทรงพิโรธมาก ส่งชายหนุ่มและนางสนมนั้น ไปให้เพชฌฆาตฯ ก็ได้ประหารคนทั้งคู่ ด้วยการใช้สากโขลกคนทั้งคู่ในครกทองเหลือง จนแหลกละเอียดต่อหน้าภิกษุสมุทรฯ ได้เห็นกรรมนี้ จึงระลึกถึงพระพุทธโอวาทของพระพุทธเจ้าว่า **"ร่างกายมนุษย์นี้เปรียบเสมือนก้อนดินปราศจากความยั่งยืน เมื่อความตายมาถึง แม้ความงามแห่งใบหน้า ความงามแห่งผิวพรรณก็มิปรากฏเหลืออยู่เลยแม้แต่น้อย"** การที่ได้มาอยู่ในเรือนเพชฌฆาตนั้นเป็นประโยชน์ยิ่ง ภิกษุสมุทรกล่าวกับเพชฌฆาตด้วยความเบิกบานว่า **"ความมืดคือความหลง แสงสว่างคือความรู้แจ้ง บัดนี้จิตใจ**

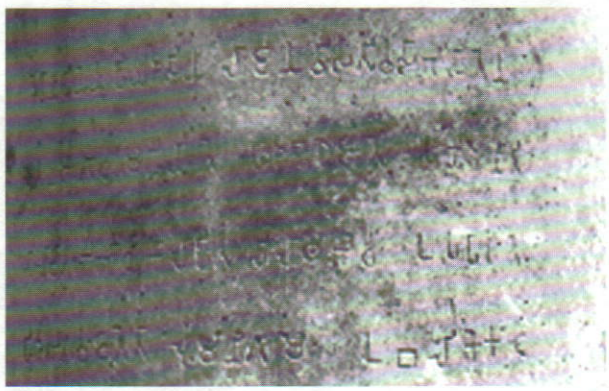

จารึกอักษรที่เสาหินพระเจ้าอโศก

เสาหินพระเจ้าอโศก เป็นเสากลม ทำด้วยศิลาขัดมัน มีสีน้ำตาลอ่อน วัดโดยรอบได้ ๗ ฟุต ๓ นิ้ว ปัจจุบันสูงจากพื้น ๑๓ ฟุต ๖ นิ้ว

ของอาตมาเบิกบานราวกับอยู่ในสรวงสวรรค์ บัดนี้ อาตมาได้ดำเนินตามรอยพระยุคลบาท แห่งพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านจักทำประการใดกับอาตมาก็จงเร่งทำเถิด"

เพชฌฆาตผู้ใจโหดจึงจับพระภิกษุสมุทร โยนลงไปในหม้อเหล็กใบใหญ่แล้วจุดไฟกองใหญ่ใต้หม้อนั้น แต่ความร้อนแห่งไฟก็มิได้ระคายเคืองพระภิกษุสมุทรแม้แต่น้อย เพชฌฆาตคิริกะพยายามจะก่อไฟอีกแต่ไฟก็ไม่ติด

กลับปรากฏสิ่งมหัศจรรย์ขึ้น โดยพระภิกษุสมุทรกลับไปนั่งสมาธิบนดอกบัว เพชฌฆาตจึงไปกราบทูลพระเจ้าอโศกฯ พร้อมข้าราชบริพารเสด็จมาถึงพระภิกษุสมุทรทราบ ณ บัดนั้นว่า ถึงเวลาแล้วที่พระเจ้าอโศกจะหันมาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จึงเริ่มแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ต่างๆ ต่อหน้ามหาชนด้วยการเหาะขึ้นมาจากหม้อไฟ ขึ้นสู่นภากาศ เรือนร่างนั้นมีท่อน้ำไหลออกมา และมีท่ออัคคีเพลิงพุ่งออกมาสลับกัน มองดูเรือนร่างของภิกษุสมุทรแล้ว ราวกับขุนเขาซึ่งมีธารน้ำไหลอยู่ท่ามกลางเปลวเพลิง

พระเจ้าอโศกทอดพระเนตรเห็นดังนั้นจึงทรงแสดงความเคารพ และตรัสว่า **"รูปกายของท่านเยี่ยงสามัญชน ไฉนท่านจึงมีฤทธิ์ มีอานุภาพเช่นนี้ ท่านเป็นใคร มาจากไหนกันแน่ ข้าพเจ้าขอสมัครเป็นสาวก"** พระภิกษุสมุทรจึงตอบว่า **"อาตมาภาพเป็นโอรสแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงพระมหากรุณาธิคุณ ผู้ทรงปราศจากมลทินทั้งปวง ผู้ทรงแสดงพระธรรมเทศนาหาผู้ใดเสมอเหมือนมิได้ อาตมาภาพประพฤติตามพระธรรมเทศนานั้นๆ"**

และยังกล่าวต่อไปอีกว่า **"พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทำนายไว้แล้วว่า เมื่อพระองค์เสด็จสู่มหาปรินิพพานแล้ว ๒๐๐ ปี จะมีพระราชาผู้ครองนครปาฏลีบุตร นามว่า พระเจ้าอโศก จะเป็นพระราชาผู้ครองนครโดยธรรม จะเป็นผู้แบ่งพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธองค์ จะเป็นผู้จารึกธรรมของพระพุทธองค์ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์"**

พระภิกษุสมุทรเถระกล่าวต่อไปอีกว่า **"ขอมหาบพิตรจงทรงทำลายสถานที่นี้เสีย ถือว่าเป็นการพระราชทานอภัยแก่คนทั้งปวง เป็นการแสดงให้คนเหล่านั้นเห็นว่า พระองค์ปฏิบัติตามพระธรรมของพระพุทธองค์ ขอพระองค์ทรงพระเมตตาต่อประชาราษฎร์ของพระองค์ ทรงกระทำตามความประสงค์แห่งพระบรมศาสดา ขอพระองค์ทรงทำนุบำรุงหลักฐาน แห่งพระธรรมของพระพุทธองค์ด้วยเถิด"**

พระเจ้าอโศกทรงแสดงความเคารพต่อพระสมุทรเถระ และกล่าวว่า **"ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ณ บัดนี้ ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าจะสร้างพระสถูปเจดีย์ เพื่อบรรจุพระบรม**

สารีริกธาตุของพระพุทธองค์ ข้าพเจ้าจะสร้างปูชนียสถาน ให้เกลื่อนไปทั่วชมพูทวีป"

ณ บัดนั้นพระภิกษุสมุทรเถระ ได้ออกจากเรือนเพชฌฆาตโดยฤทธานุภาพ พระเจ้าอโศกจะเสด็จตามออกมาเช่นกัน แต่คิริกะเพชฌฆาตขัดขวางไม่ให้พระเจ้าอโศกเสด็จออกไปจากเรือนเพชฌฆาต โดยกล่าวว่า ผู้ใดล่วงเข้ามาในนี้แล้วจะออกไปไม่ได้ จะต้องถูกประหารให้ตายในที่นี้ พระเจ้าอโศกจึงตรัสเรียกข้าราชบริพารมานำตัวคิริกะเพชฌฆาตไปประหารด้วยเครื่องทรมานในเรือนเพชฌฆาตนั้น และเรือนเพชฌฆาตนั้นก็ถูกทำลายจนหมดสิ้น ความร่มเย็นเป็นสุขแห่งนครปาฏลีบุตรก็กลับคืนสู่ปกติ

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา พระเจ้าอโศกมหาราชก็ทรงปกครองบ้านเมืองโดยธรรม และทรงสร้างพระสถูปเจดีย์ไว้มากมาย เพื่อบรรจุพระสารีริกธาตุของพระพุทธองค์ โดยเสด็จไปทุกแห่งหนตามรอยพระบาทพระพุทธองค์ ครั้งนั้น**พระอุปคุปต์** ผู้มีพระอรหันต์เป็นบริวารถึง ๑๘,๐๐๐ องค์ พำนักอยู่ที่ภูเขาอุรุมณฑ์ เป็นผู้บริสุทธิ์สั่งสอนพุทธบริษัทตลอดจนเป็นผู้นำเทวดาและมนุษย์ ให้เข้าถึงซึ่งพระนิพพาน อันพระอุปคุปต์นั้น เปรียบเสมือนเป็นผู้แทนแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระเจ้าอโศกทรงได้ยินกิตติศัพท์ ก็มีพระราชประสงค์จะไปนมัสการพระอุปคุปต์ให้จงได้ พระอุปคุปต์ทราบความจึงกล่าวกับราชทูตของพระเจ้าอโศกว่า **"อาตมาภาพจะไปเฝ้าพระเจ้าอโศกเองไม่ต้องเสด็จมาเองหรอก เพราะการเสด็จของพระราชา แต่ละครั้งนั้น เป็นเรื่องใหญ่และจะเป็นภาระแก่ประชาราษฎร์"**

พระเจ้าอโศกทรงโสมนัสเป็นอย่างยิ่ง ได้ป่าวประกาศประชาราษฎร์ให้ทราบความนี้ และเตรียมการรับพระอุปคุปต์อย่างงดงามยิ่ง พระเจ้าอโศกเสด็จออกมารับพระอุปคุปต์ ห่างจากนครหลวงถึง ๒ โยชน์ครึ่ง พระองค์ทอดพระเนตรเห็นพระอุปคุปต์แต่ไกล แวดล้อมด้วยพระอรหันต์ ๑๘,๐๐๐ องค์ พระองค์เสด็จลงจากหลังช้าง ทรงรับพระอุปคุปต์ลงจากเรือ

พระองค์ทรุดพระวรกายลงกราบแทบเท้าพระอุปคุปต์ ทรงจูบเท้าพระอุปคุปต์ ทรงประณมหัตถ์ทรงกล่าวว่า **"เมื่อข้าพเจ้าปราบเสี้ยนหนาม และได้ทุ่งนาป่าเขามารวมอยู่ในอำนาจของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็มิได้รู้สึกปลาบปลื้มเท่าวันนี้ วันที่ได้เห็นพระคุณท่าน ทำให้จิตใจของข้าพเจ้าศรัทธาในพระธรรมขึ้นเป็นสองเท่า ลักษณะอันงดงาม ผิวพรรณที่ผุดผ่องของพระคุณท่านนั้นทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเหมือนได้เห็นพระพุทธเจ้าชัดเจน แม้พระองค์จะไม่ได้ประทับอยู่ ณ ที่นี้ พระองค์เสด็จสู่มหาปรินิพพานนานมาแล้ว ขอพระคุณท่านจงบันดาลแสงสว่าง คือ ปัญญาให้แก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด พระคุณท่านเปรียบเสมือนพระบรมศาสดา พระคุณท่านจงเป็นที่พึ่งแห่งข้าพเจ้าด้วยเถิด"**

พระอุปคุปต์เถระเจ้ากล่าวตอบว่า **"พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงประทานหน้าที่ ที่จะรักษาพระธรรมวินัยไว้แก่อาตมาภาพ และมหาบพิตร ฉะนั้นควรที่เราจะกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อรักษาสิ่งที่พระบรมศาสดาทรงมอบไว้ ตั้งแต่เมื่อครั้งพระองค์ทรงประทับอยู่ท่ามกลางสาวกเถิด"**

พระเจ้าอโศกตรัสตอบว่า **"ข้าพเจ้าได้กระทำแล้วตามพุทธบัญญัติทุกประการ ข้าพเจ้าได้สร้างพระสถูปอันวิจิตรไว้ทั่วปฐพี อีกทั้งได้สร้างผอบสำหรับบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธองค์ไว้มากมายอันทรัพย์สมบัติในโลก แม้แต่ภรรยา บุตร ข้าพเจ้าก็สละแล้วตามพระพุทธโอวาท"** พระอุปคุปต์เถระเจ้าสรรเสริญพระเจ้าอโศก และอนุโมทนา **"สาธุ สาธุ"** พระเจ้าอโศกทรงนำพระเถระเจ้าเข้าสู่พระราชวัง

อันกายของพระอุปคุปต์เถระเจ้านั้นละเอียดอ่อนราวกับสำลี พระเจ้าอโศกตรัสว่า **"กายของท่านนั้นอ่อนนุ่มเหมือนสำลี ละเอียดอ่อนเหมือนผ้าไหมแห่งเมืองพาราณสี ส่วนข้าพเจ้านั้นมีผิวหยาบร่างกายก็แข็งกระด้าง"** พระอุปคุปต์เถระเจ้าทูลว่า **"อาตมาภาพนั้นได้ถวายเครื่องสักการะคือเลิศ จน**

หาที่เปรียบมิได้แก่พระพุทธองค์ มหาบพิตรนั้นถวายดินเพียงหนึ่งกำมือเท่านั้น" พระเจ้าอโศกทรงตอบว่า **"เป็นเพราะข้าพเจ้ามิรู้ความในสมัยนั้น"**

พระอุปคุปต์เถระเจ้าทูลปลอบพระเจ้าอโศกว่า **"ขอพระองค์ทรงทอดพระเนตรพื้นที่อันประเสริฐ ซึ่งพระองค์ทรงหว่านด้วยธุลีดินเถิด ด้วยกรรมนี้แหละเป็นเหตุให้พระองค์ได้เสวยราชสมบัติ และมีเดชานุภาพสูงสุด"** พระเจ้าอโศกทรงประหลาดพระทัยยิ่งนัก จึงตรัสกับบรรดาเสนาอำมาตย์ทั้งหลายว่า **"ตัวเราได้เป็นจักรพรรดิก็เพราะ ได้ถวายที่ดินหนึ่งกำมือเท่านั้นเอง พวกเจ้าจงพยายามบูชาสมเด็จพระผู้มีพระภาคเถิด"**

พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงหมอบกราบพระอุปคุปต์ และตรัสว่า **"ที่ใดที่พระผู้มีภาคเจ้าได้เสด็จไปและเคยประทับอาศัยมาแล้ว ข้าพเจ้าปรารถนาจะได้ไปบูชาสักการะ และจะสร้างอนุสาวรีย์ไว้เพื่อชนรุ่นหลังจักได้สักการบูชา"** พระอุปคุปต์เถระเจ้าทูลว่า **"สาธุ สาธุ พระราชประสงค์ของมหาบพิตรนั้นประเสริฐยิ่งนัก อาตมภาพจักนำมหาบพิตรไปสู่สถาน ที่พระผู้มีพระภาคเคยเสด็จประทับอาศัยมาแล้ว"**

พระอุปคุปต์เถระเจ้า นำเสด็จพระเจ้าอโศกมหาราชสู่ **"ลุมพินีวัน"** อันเป็นสถานที่ประสูติของเจ้าชายสิทธัตถะเป็นอันดับแรก และทูลพระเจ้าอโศกว่า **"นี่เป็นสังเวชนียสถานแรก เพื่อเกียรติคุณแห่งพระพุทธองค์ ผู้ใดได้เห็นแล้วย่อมบังเกิดปีติ เป็นที่ที่พระมหาบุรุษทรงพระดำเนิน ๗ ก้าว ในขณะที่ประสูติ และทรงเปล่งพระสุรเสียงว่า 'ภพนี้เป็นภพสุดท้ายของเราแล้ว ภพใหม่จะไม่มีอีกแล้ว' "**

เมื่อพระเจ้าอโศกได้ฟังดังนี้ทรงก้มลงหมอบกราบแทบเท้าพระอุปคุปต์เถระเจ้าทรงประณมหัตถ์ และตรัสทั้งๆ ที่น้ำพระเนตรไหลพรากว่า **"ผู้ที่ได้เห็นพระมหาบุรุษเสด็จมาสู่โลกนี้ อีกทั้งได้ยินพระสุรเสียงอันไพเราะของพระองค์ย่อมเป็นสุขยิ่ง"**

พระอุปคุปต์ปรารถนาจะให้พระเจ้าอโศกมีพระราชศรัทธาแก่กล้าขึ้น จึงทูลถามว่า **"ทรงมีพระราชประสงค์จะพบเทพยดาผู้อยู่ ณ สถานที่นี้เมื่อเวลาที่พระพุทธองค์ประสูติหรือไม่"** พระเจ้าอโศกทรงตอบว่า **"ปรารถนาจะได้พบเป็นที่สุด"** พระอุปคุปต์เถระเจ้าชี้ไปที่ต้นไม้ซึ่ง**พระนางสิริมหามายาเทวี** ทรงเหนี่ยวกิ่งไว้เมื่อตอนจะประสูติเจ้าชายสิทธัตถะ และกล่าวว่า **"ขอให้รุกขเทวดาผู้อาศัยอยู่ ณ ต้นไม้นี้ ซึ่งเป็นผู้ที่เห็นพระพุทธองค์เวลาประสูติ จงมาปรากฏ ณ ที่นี้ เพื่อเพิ่มราชศรัทธาปสาทะในพระธรรมแห่งพระเจ้าอโศก"**

ทันใดนั้น เทพารักษ์ก็ปรากฏกายขึ้น พระเจ้าอโศกทรงประณมหัตถ์เคารพ และตรัสถามว่า **"ท่านเห็นพระพุทธองค์ตอนประสูติหรือไม่ พระพุทธองค์ทรงมีพระลักษณะงดงามเช่นไร ท่านได้ยินพระสุรเสียงของพระพุทธองค์หรือไม่ พระสุรเสียงนั้นไพเราะเพียงไร"**

เทพารักษ์ทูลตอบว่า **"ข้าพเจ้าได้เห็นพระพุทธองค์มีพระวรกายเปล่งปลั่ง ราวกับทองคำธรรมชาติ ทรงพระดำเนิน ๗ ก้าว ได้ยินพระวาจาซึ่งไพเราะไม่มีสิ่งใดเปรียบ ขอพระองค์ทรงสันนิษฐานดังนี้เถิด ในจักรวาลแห่งไตรโลกอันพระอินทร์ทรงปกครอง พิภพนี้สว่างรุ่งเรืองด้วยรังสีอันน่ามหัศจรรย์ งามเหมือนสุวรรณ น่าพิศดู หวั่นไหวขึ้นไปถึงยอดบรรพตลงมาจรดฝั่งมหาสมุทรประดุจนาวาถูกคลื่นในทะเลหลวง"**

พระเจ้าอโศกทรงพอพระราชหฤทัย ทรงประทานพระราชทรัพย์แสนเหรียญทอง แก่ราษฎรในแถบนั้น โปรดให้สร้างสถูปไว้ ณ ที่นั้น เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันว่า พระพุทธองค์ทรงประสูติ ณ ที่นั้น

ต่อจากนั้นพระอุปคุปต์เถระเจ้า ได้นำเสด็จพระเจ้าอโศกสู่กรุงกบิลพัสดุ์ และได้บรรยายถวายพระเจ้าอโศกว่า สถานที่นี้เป็นที่ประทับของพระเจ้าสุทโธทนะ พระราชบิดาของเจ้าชายสิทธัตถะ เมื่อเจ้าชายประสูติที่ลุมพินีวันแล้ว ได้มีพระราชพิธีอัญเชิญเสด็จเจ้าชายเข้าสู่กรุงกบิลพัสดุ์ เมื่อพระเจ้าสุทโธทนะทอดพระเนตรเห็นพระราชบุตรมีปุริสลักษณะงดงามมิมีใครเปรียบ

วิหารมายาเทวี *วิหารนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ พระนางสิริมหามายาพระพุทธมารดา เชื่อกันว่าวิหารนี้มีอายุประมาณ ๒,๓๐๐ ปีแล้ว*

ครั้งกาฬเทวิลดาบสพระอาจารย์ของพระเจ้าสุทโธทนะมาเฝ้า พอเห็นพระราชกุมารคือเจ้าชายสิทธัตถะ ก็หมอบแทบพระบาทของพระราชกุมาร และถวายคำทำนายว่าพระราชกุมารจักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างแน่นอน เมื่อพระนางเจ้าสิริมหามายาเทวีสิ้นพระชนม์ ก็ได้ถวายพระราชกุมารให้อยู่ในความดูแลของพระนางปชาบดี ซึ่งเป็นน้าของพระพุทธองค์ ณ สถานที่นี้เช่นกัน

พระเจ้าอุปคุปต์เถระเจ้าได้นำเสด็จพระเจ้าอโศกต่อไปยังอุรุเวลาเสนานิคม มาถึงสำนักอาฬารดาบสและอุทกดาบส ซึ่งพระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญทุกกิริยา อย่างแรงกล้าถึง ๖ ปีเต็มๆ ก็ไม่บรรลุธรรม พระองค์จึงทรงละเลิย ต่อจากนั้นพระเจ้าอโศกก็เสด็จมาถึงสถานที่ นางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาสแด่พระพุทธองค์ เมื่อพระพุทธองค์เสวยข้าวมธุปายาสแล้ว พระพุทธองค์เสด็จไปประทับใต้ร่มไม้โพธิ์ พระอุปคุปต์เถระเจ้านำเสด็จพระเจ้าอโศก ต่อมายังสถานที่พญานาคราชได้ขึ้นมาสู่สถานที่พระพุทธองค์ประทับนั่งใกล้ๆ ต้นโพธิ์ และพญานาคราชได้ขับเพลงสรรเสริญพระพุทธองค์

พระเจ้าอโศกทรงปรารถนาจะพบพญานาคราชฯ ก็ปรากฏกายให้เห็น ตามที่พระอุปคุปต์เถระเจ้าเรียกขึ้นมา พระเจ้าอโศกได้ตรัสถามพญานาคราชว่า **"ท่านได้เห็นพระพุทธเจ้าทรงมีวรรณะงามดั่งทองธรรมชาติจริงหรือ ท่านได้เห็นพระพักตร์ของพระพุทธองค์งามราวกับพระจันทร์วันเพ็ญจริงหรือ ขอท่านจงพรรณนาถึงความงามของพระบรมศาสดาให้เราฟังด้วยเถิด"**

พญานาคราชทูลว่า **"ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องพรรณนา ขอพระองค์ทรงพิจารณาตามคำกราบบังคมทูลดังนี้ด้วยเถิด ยามที่ฝ่าพระบาทของพระพุทธองค์ทรงกระทบพื้นปฐพีและภูเขาก็เกิดกัมปนาทหวั่นไหว ปรากฏภาพที่งดงามยิ่งกว่าต้องแสงรพี เนื่องจากรัศมีแห่งพระพุทธองค์นั้นรุ่งโรจน์ดุจแสงจันทร์ที่ส่องสว่างทั่วมนุษยโลก"**

พระเจ้าอโศกทรงโสมนัสยิ่งนัก โปรดให้สร้างพระเจดีย์ขึ้นองค์หนึ่ง ณ สถานที่นี้ อันเป็นเครื่องหมายยืนยันว่า พระพุทธองค์ทรงชำนะมาร ณ สถานที่ตรงนี้ ต่อจากนั้นพระอุปคุปต์เถระเจ้านำเสด็จพระเจ้าอโศกมายังพระศรีมหาโพธิ์ และทูลว่า เมื่อพระบรมศาสดาทรงชำนะมารทั้งปวงแล้ว ก็เสด็จมาประทับนั่งใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ และทรงตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณเป็น **"พระพุทธเจ้า"** พระเจ้าอโศกมหาราชทรงปีติอย่างยิ่ง ได้พระราชทานทรัพย์แสนเหรียญทองคำสร้างพระเจดีย์ขึ้นไว้ ๑ องค์

ต่อมาพระเจ้าอโศกได้เสด็จไปยัง **"อิสิปตน-มฤคทายวัน"** พระอุปคุปต์เถระทูลว่า ณ สถานที่นี้ พระบรมศาสดาของเราทั้งหลายได้ประกาศการตรัสรู้แก่ชาวโลก ได้ให้จักรอันประเสริฐสุด คือ **"ธรรม"** นั่นเอง ที่นี่เป็นสถานที่พระพุทธองค์ทรงโปรดให้ชฎิล ๑,๐๐๐ ถือเพศภิกษุ และทรงแสดงพระธรรมเทศนากัณฑ์แรก คือ **"ธัมมจักกัปปวัตนสูตร"**

พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงพระราชทานทรัพย์แสนเหรียญทองคำ สร้างเป็นพระสถูป เป็นเครื่องยืนยันว่า ณ สถานที่นี้พระพุทธเจ้าเสด็จมาประทับจำพรรษาแรก และแสดงพระธรรมเทศนากัณฑ์แรก อุปสมบทพระภิกษุเป็นครั้งแรกในพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาถึงพร้อมซึ่งไตรสรณคมน์ ณ สถานที่นี้ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์

ในที่สุดพระอุปคุปต์เถระ ได้นำเสด็จพระเจ้าอโศกมหาราชมายังกุสินคร และทูลว่า ณ สถานที่นี้ เมื่อพระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญพุทธกิจโดยครบถ้วนแล้ว ได้เสด็จดับขันธปรินิพพาน ด้วยสังขารนั้นย่อมต้องเป็นไปตามธรรมดาโลก แม้เทวดา มนุษย์

สัตว์ ยักษ์ นาค ก็มิได้ยกเว้น พระพุทธองค์ผู้ทรงพระมหากรุณาธิคุณตรัส ดังนี้

เพื่อทรงสั่งสอนมวลมนุษย์ ให้ตรัสรู้ตามพระพุทธองค์ เมื่อพระเจ้าอโศกได้ทรงฟังดังนั้น ร่างของพระองค์ก็ล้มลงสู่พื้นปฐพีถึงแก่วิสัญญีภาพ บรรดาข้าราชบริพารได้ถวายเยียวยาจนทรงฟื้นขึ้นมา ทรงพระราชทานทรัพย์แสนเหรียญทอง เพื่อสร้างพระเจดีย์ เป็นการยืนยันว่า สถานที่นี้คือที่เสด็จดับขันธปรินิพพานขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พวกเราชาวพุทธ เป็นหนี้พระคุณแห่งพระเจ้าอโศกมหาราช พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระมหากรุณาธิคุณ อย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนา หลักฐานต่างๆ ที่พระองค์ทรงสร้างไว้ ณ สถานที่สำคัญขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ยังปรากฏตราบเท่าทุกวันนี้ พวกเราพากันไปกราบไหว้บูชาสักการะ สถานที่พระพุทธองค์ประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และปรินิพพาน ตลอดจนสถานที่อื่นๆ ที่สำคัญๆ ของพระพุทธองค์ เราจะสังเกตเห็นพระสถูปบ้าง เสาศิลาหัวสิงห์ของพระเจ้าอโศกบ้าง ทุกแห่งทุกหนเป็นพยานหลักฐาน

หากไม่มีพระเจ้าอโศกมหาราช ก็คงเป็นการยากที่พวกเราชาวพุทธรุ่นหลัง จะทราบว่าสถานที่ใดบ้างเป็นสถานที่พระบรมศาสดาของพวกเรา ได้เคยประทับรอยพระบาทไว้ และสถานที่นั้นๆ เป็นสถานที่สำคัญประการใดบ้าง อันเกี่ยวเนื่องด้วยพระพุทธองค์

แม้ว่าพระเจ้าอโศกมหาราช จะเป็นผู้ที่โหดร้ายมากในเบื้องต้น จนกระทั่งได้รับสมญานามว่า **"จัณฑ-โศก"** แล้วก็ตาม แต่ในกาลต่อมาพระองค์ทรงฝักใฝ่ในธรรม และบำเพ็ญมหากุศลตลอดรัชสมัยของพระองค์ท่าน พระองค์โปรดการเสด็จประพาสเพื่อธรรม เยี่ยมเยียนสมณะชีพราหมณ์ ถวายข้าวของเงินทองตลอดจนการเยี่ยมเยียนราษฎรในท้องถิ่น และสั่งสอนธรรมแก่เขาเหล่านั้น ประชาชนก็ตั้งมั่นอยู่ในศีลในธรรม เนื่องจากหัวหน้าคือพระราชา ประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างนั่นเอง

ในยุคนั้น ศาสนาพราหมณ์รุ่งโรจน์มาก ในศาสนาพราหมณ์นิยมการฆ่าสัตว์บูชายัญ เป็นต้นว่า ฆ่าแพะ แกะ โค กระบือ โดยปราศจากเมตตา ชีวิตสัตว์เหล่านี้ นับหมื่นนับแสน ถูกประหารโดยไม่มีความผิด ปฏิบัติกันดังนี้ทุกเมื่อเชื่อวัน พระเจ้าอโศกมหาราชผู้ใฝ่ในธรรม ประกาศให้ยกเลิกการฆ่าสัตว์เพื่อบูชายัญในราชอาณาจักรของพระองค์ ตั้งแต่นั้นมาชีวิตสัตว์ทั้งหลายก็ปลอดภัยขึ้น

เมื่อพระเจ้าอโศกมหาราช เข้าสู่พิธีราชาภิเษกได้ ๑๓ ปี ทรงเริ่มเสวยอาหารมังสวิรัติ คืออาหารปราศจากเนื้อสัตว์นั่นเอง ชาวอินเดียมั่นใจว่า อาหารมังสวิรัติ ซึ่งชาวฮินดูรับประทานกันอยู่ทุกวันนี้นั้น สืบเนื่องมาจากพระเจ้าอโศกมหาราชนั่นเอง เมื่อพระเจ้าอโศกมหาราชทรงห้ามทำบาป ก็โปรดให้สร้างบุญสร้างกุศล แผ่เมตตาให้ชนทุกชาติชั้นวรรณะตลอดจนสัตว์เดรัจฉาน พระองค์ทรงบำรุงความสุขแก่ประชาชนและสัตว์ ทรงสร้างโรงพยาบาลเพื่อรักษามนุษย์และสัตว์เดรัจฉาน

กล่าวกันว่า โรงพยาบาลสัตว์ของพระองค์นั้นเก่าที่สุด สร้างก่อนชาวยุโรปเสียอีก ทรงปลูกต้นไม้ตามถนนหนทางทั่วไปหมด เพื่อใช้เป็นอาหารอีกทั้งขุดสระน้ำทั่วไป เพื่อคนและสัตว์ใช้บริโภค ทรงปลูกป่ารักษาป่า เป็นการแก้เศรษฐกิจไปในตัว พระองค์จึงทรงเป็นที่รักของประชาราษฎร์และทวยเทพ

พระองค์ทรงเห็นว่า การประกอบกิจมงคลต่างๆ ไม่ว่ายามป่วย ยามคลอดบุตร ยามสมรส ยามเดินทางไกล หรือโอกาสอื่นๆ ก็ตาม ล้วนไม่มีสาระ ไม่มีค่า มงคลซึ่งประกอบด้วยธรรมต่างหากซึ่งมีค่า มีผลกว่ามงคลซึ่งประกอบด้วยธรรม ได้แก่ การปฏิบัติอย่างดีต่อข้าทาสบริวาร การยกย่องเชิดชูบิดามารดา ครูบาอาจารย์ การถวายทานแด่สมณะชีพราหมณ์ เป็นต้น

เท่ากับว่าพระเจ้าอโศกมหาราช ให้เลิกถือการมงคลโชคลาง แต่โปรดให้นำหลักธรรมปฏิบัติในมงคลสูตร ของพระพุทธองค์มาปฏิบัติ เพราะมงคลไม่ได้อยู่ที่พิธีรีตอง แต่อยู่ที่ตัวบุคคลผู้ปรารถนามงคลว่าได้ปฏิบัติตนให้เป็นบุญ เป็นกุศลหรือไม่ต่างหากก็คือต้องปฏิบัติดีนั่นเอง

ฉะนั้นคนอินเดียในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช จึงพากันปฏิบัติธรรมกันมาก เป็นต้นว่า ปฏิบัติตนเป็นผู้มีหิริโอตัปปะ คือมีความเกรงกลัวละอายต่อบาป ปฏิบัติตนอยู่ในพรหมวิหาร คือมีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญยิ่งนักว่าเป็น **"เทวธรรม"** และ **"พรหมธรรม"**

พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงคุ้มครองทุกศาสนา ทั้งนี้เนื่องด้วยพระพุทธศาสนาไม่รังเกียจเดียดฉันท์ศาสนา หรือลัทธิอื่นๆ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ถือเสรีภาพเป็นใหญ่ เป็นเหตุให้พุทธมามกะไม่ใจแคบ มีแต่ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อทุกศาสนา

พระเจ้าอโศกมหาราชทรงปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงปรากฏว่าพระเจ้าอโศกมหาราช ทรงอุปถัมภ์ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาเชน ดาบสอาชีวกปริพาชกพราหมณาจารย์เสมอกัน ฉะนั้นเกียรติคุณของพระองค์จึงปรากฏในศาสนา ในลัทธินั้นๆ ว่า พระเจ้าอโศกมหาราชเป็นผู้เลื่อมใสในศาสนา ในลัทธิของตน แต่ตามหลักฐานข้อเท็จจริง เช่น โบราณสถาน ปูชนียวัตถุ ข้อความจารึก และปฏิปทาของพระองค์นั้นเป็นสิ่งยืนยันว่า พระองค์ทรงมีพระราชศรัทธา ในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง

พระเจ้าอโศกมหาราชทรงเป็นผู้อุปภัมภ์ และทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามาก พระองค์ทรงดำริว่าหากพระพุทธศาสนา สามารถไปตั้งมั่นอยู่ในสถานที่ต่างๆ แล้ว พระพุทธศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองอยู่ได้ตลอดไป พระองค์จึงได้ส่งสมณทูต ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นสายๆ ดังนี้

สมณทูต		สายเผยแผ่พระพุทธศาสนา
๑)	พระมัชฌันติกเถระ	ไปแคว้นกัษมีระ และแคว้นคันธาระ *(แคชเมียร์ และอัฟกานิสถาน ในปัจจุบัน)*
๒)	พระมหาเทวเถระ	ไปมหิสกมณฑล *(ไมซอร์ หรืออินเดียตอนใต้ ในปัจจุบัน)*
๓)	พระรักขิตเถระ	ไปวนวาสี *(แคว้นกะนะระ เขตมุมใบ ในปัจจุบัน)*
๔)	พระโยนกธรรมรักขิตเถระ	ไปอปรันตกประเทศ *(ริมฝั่งทะเลอาระเบียน ทิศเหนือของมุมใบ)*
๕)	พระมหารักขิตธรรมขิตเถระ	ไปมหารัฐประเทศ *(อันธรประเทศ ในปัจจุบัน)*
๖)	พระมหารักขิตเถระ	ไปโยนกประเทศ *(เขตแคนบากเตรียน ในเปอร์เซียปัจจุบัน)*
๗)	พระมัชฌิมเถระ	ไปหิมวันต์ประเทศ *(ประเทศเนปาล ในปัจจุบัน)*
๘)	พระโสณะเถระ และพระอุตตรเถระ	ไปสุวรรณภูมิ *(พม่า มอญ และไทย ในปัจจุบัน)*
๙)	พระมหินทรเถระ	ไปประเทศศรีลังกา ในปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่า พระพุทธศาสนาที่ตั้งมั่นอยู่ในประเทศศรีลังกา และประเทศไทยในปัจจุบันนี้ เพราะพระปรีชาสามารถ ทรงเห็นการณ์ไกลของพระเจ้าอโศกมหาราชนั่นเอง

พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง และกว้างขวาง ทรงดื่มด่ำในรสพระธรรม ทรงประจักษ์ชัดว่าพระพุทธศาสนามีคุณค่าแก่สังคม และการดำรงชีวิตอย่างยิ่ง

ทรงให้พระราชโอรส และพระราชธิดา คือ พระมหินทร และพระนางสังฆมิตตา ออกผนวชเป็นภิกษุและภิกษุณี ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ทั้ง ๒ พระองค์ และพระองค์ได้ส่งพระราชโอรส พระราชธิดาไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในลังกาทวีป คือพระธรรมทูตสายที่ ๙ นั่นเอง

การเกษตร "ทฤษฎีใหม่" ตามแนวพระราชดำริ กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ดร.อำพล เสนาณรงค์
องคมนตรี

ผมเข้าใจว่าทุกท่านคงจะทราบดีว่า **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙** เมื่อพระชนมายุ ๑๙ พรรษา และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตั้งการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ หลังจากนั้นได้เสด็จฯกลับไปทรงรักษาพระสุขภาพ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ระยะหนึ่ง

จากนั้นจึงได้เสด็จกลับมาประทับในประเทศไทย เป็นการถาวรเมื่อเดือนตุลาคม ๒๔๙๔ และในช่วงฤดูร้อนพระองค์และสมเด็จพระราชินีและสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอทุกพระองค์ได้เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับ ณ พระตำหนักไกลกังวล หัวหิน และทรงเริ่มเสด็จประพาสต้น ไปเยี่ยมประชาชนและหน่วยราชการในจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งอยู่ใกล้พระตำหนักที่ประทับ ตั้งแต่ปี ๒๕๐๒ เป็นต้นมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คงจะทรงตระหนักถึงความจำเป็นของการรู้จักและเรียนรู้ถึงประเทศและประชาชนของพระองค์อย่างใกล้ชิด ดังนั้นในปี ๒๔๙๘ พระองค์ได้เริ่มเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปเยี่ยมเยียนประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ โดยเริ่มที่จังหวัดนครราชสีมาเป็นแห่งแรก และภาคอื่นๆ ตามมาเป็นลำดับเรื่อยมา ตลอดรัชสมัยอันยืนนาน ๖๐ ปี พระองค์และสมเด็จพระบรมราชินีนาถได้เสด็จพระราชดำเนินและแปรพระราชฐานไปเกือบทุกจังหวัดทั่วประเทศ ได้มีพระราชวโรกาสทอดพระเนตรสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่แท้จริงของพสกนิกรอย่างใกล้ชิด ได้ทรงทราบถึงความทุกข์ยากโรคภัยไข้เจ็บ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตของประชาชน

สภาพของภูมิประเทศและสภาพของดินฟ้าอากาศของท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งไม่เอื้ออำนวยและปรวนแปรอยู่เสมอ พระองค์สนพระทัยที่จะทรงสอบถามและทรงรับทราบข้อมูลเบื้องต้นจากประชาชนในชนบทและข้อมูลทางวิชาการจากข้าราชบริพารและข้าราชการที่เกี่ยวข้องด้วยพระกรรณของพระองค์เองอยู่เสมอ

สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ อันเป็นที่มาของโครงการพระราชดำริต่างๆ จำนวนมาก เพื่อแก้ไขและปัดเป่าความทุกข์ยากของประชาชนเหล่านั้นในระยะต่อมา ขณะเดียวกันก็ทรงพยายามเป็นแบบอย่างของการพัฒนาที่ยั่งยืนให้แก่รัฐบาลและประชาชนทั้งปวง โดยเน้นการสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน เมื่อพื้นฐานมั่นคงพร้อมพอสมควรแล้ว จึงค่อยสร้างความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงต่อไปตามลำดับ

ในระยะแรก โครงการพระราชดำริส่วนใหญ่จะเน้นไปในด้านการป่าไม้ อนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร การพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านพื้นฐานต่างๆ เช่น อ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ ถนนชนบท ฉางข้าวรวม *(ธนาคารข้าว)* โรงสีข้าว ธนาคารโค-กระบือ การสหกรณ์ เป็นต้น

ในด้านของอาชีพของประชาชนในชนบทในระยะแรกจะทรงเน้นให้เขาเหล่านั้นได้ยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง พึ่งตนเองโดยการผลิตอาหารพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีพให้เพียงพอในท้องถิ่น เช่น ผัก ปลา ด้วยวิธีการที่ง่ายๆ หากเหลือกินเหลือใช้ จึงจะนำไปแลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายกันระหว่างเพื่อนบ้าน ดังนั้นความเอื้ออาทรต่อกันสามัคคีกัน จึงมีความจำเป็นสำหรับชุมชน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่รัฐบาลหลายคณะ หลายสมัยมิได้นำพา คงเน้นแต่ทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกฐานะเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยอาศัยเงินกู้และพึ่งพาต่างประเทศเป็นหลัก

ในปี ๒๕๓๐-๒๕๓๔ สภาพทางเศรษฐกิจของประเทศมีสภาพที่ดูเหมือนเฟื่องฟูอย่างมาก แต่ความเป็นจริงแล้ว สถานการณ์ทางการเมืองและทางเศรษฐกิจของประเทศ อยู่ในสภาวะที่น่าเป็นห่วงหรือที่เรียกว่าเศรษฐกิจฟองสบู่ ขยายตัวโดยอาศัยเงินกู้จากต่างประเทศ ที่ดินถูกปั่นราคาให้แพงเพื่อโครงการอุตสาหกรรมและอสังหาริมทรัพย์ เกษตรกรพากันขายที่ดินทำกินที่มีผู้ซื้อในราคาถูก แล้วกลับไปเป็นเศรษฐีในเมืองในระยะอันสั้น ก่อนที่จะกลับมาเป็นกรรมกรหรือลูกจ้างอย่างถาวรต่อไป

ในวงการราชการและสถาบันการเงินเกิดการทุจริตและฉ้อราษฎร์บังหลวงกันอย่างหนาตา และเห็นชัดแจ้งทุกระดับและทุกวงการในวันที่ ๒๓

กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ เกิดการยึดอำนาจรัฐบาลของคณะ รสช. และมีการยึดทรัพย์ของรัฐมนตรีบางท่านและเปิดเผยให้ประชาชนได้ทราบถึงจำนวนทรัพย์สินของแต่ละคน แต่กลับทำให้การฉ้อราษฎร์บังหลวงขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ไม่สามารถระงับยับยั้งได้เพราะเห็นตัวอย่างที่ไม่ดี นอกจากนี้ทั้งการเกษตรและอุตสาหกรรม เป็นระบบที่ต้องพึ่งพาต่างประเทศทั้งสิ้น

ในปี ๒๕๓๐ ซึ่งเป็นปีที่ ๔๑ ของรัชกาลและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา พระองค์ได้ทรงตระหนักถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และอนาคตที่ค่อนข้างจะไม่สดใสและน่าวิตก โดยเฉพาะการถดถอยของชีวิตในชุมชนชนบทซึ่งเปรียบเสมือนพื้นฐานของประเทศที่ไม่แข็งแรงและเริ่มผุผัง

พระองค์ได้ตั้งมูลนิธิชัยพัฒนาขึ้นในปี ๒๕๓๑ เพื่อเสริมโครงการของรัฐและจัดซื้อพื้นที่ดิน ๑๖ ไร่ ๒ งาน ๒๓ ตารางวาใกล้วัดห้วยมงคล ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ริมถนนพหลโยธิน ระหว่างกิโลเมตรที่ ๑๑๖-๑๑๗ เพื่อจัดตั้ง **"ศูนย์บริหารพัฒนา"** ตามแนวพระราชดำริ สำหรับเป็นต้นแบบสาธิตที่พัฒนาด้านการเกษตร

โดยประสานร่วมมือระหว่างวัดราษฎรและรัฐ เผยแพร่อาชีพเกษตร และจริยธรรมแก่ประชาชนในระดับล่าง โดยทรงหวังว่าหากประสบความสำเร็จก็จะใช้เป็นแนวทางสาธิตในเขตอื่นต่อไป

สำหรับส่วนของการพัฒนาด้านการเกษตรนั้น ซึ่งต่อมาบุคคลต่างๆ ได้รู้จักกันในนาม **"เกษตรทฤษฎีใหม่"** และมี ๓ ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ ๑ การผลิต สมมุติฐาน : มีพื้นที่น้อย (๑๕ ไร่) ค่อนข้างยากจน อยู่ในเขตใช้น้ำฝนเป็นหลัก ในระยะเริ่มแรก ทำพอกินพอใช้ พอเลี้ยงตัวเองได้ ประหยัดไม่หวังร่ำรวย และต้องมีความสามัคคีกันระหว่างเพื่อนบ้าน

วัตถุประสงค์ : เพื่อเสถียรภาพของการผลิต เสถียรภาพด้านอาหารประจำวัน ความมั่นคงของรายได้และความมั่นคงของชีวิต ชุมชนชนบทมั่นคง และเป็นเศรษฐกิจพึ่งตัวเองมากขึ้น แต่คุณภาพชีวิตดีกว่าเดิม

หลักการสำคัญ :

๑. การจัดการเรื่องน้ำ เนื่องจากน้ำฝนเมืองไทยมีมากเพียงพอ แต่ไหลลงสู่ทะเลลงใต้ดินและระเหย รวมกว่า ๙๕% เหลือเก็บเพียง ๕% เกษตรกรประสบปัญหาน้ำท่วมและฝนแล้งเป็นประจำ การสร้างเขื่อนใหญ่ก็ทำได้ยากขึ้น การสร้างสระเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้เอง จึงมีความสำคัญ

๒. การจัดที่ดินและน้ำโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วน

- สระน้ำ เก็บน้ำฝน
- ปลูกข้าวเพื่อบริโภค
- ปลูกพืชผสมผสานเพื่อบริโภคและจำหน่าย
- ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ โดยมีสัดส่วน ๓๐ : ๓๐ : ๓๐ : ๑๐ โดยประมาณ (ต่อมามีพระราชวินิจฉัยให้ยืดหยุ่นได้) หลักการจัดการน้ำมีดังนี้

๒.๑ ในเขตใช้น้ำฝนพื้นที่ ๘๐% ส่วนใหญ่เป็นชาวนา ชาวไร่ ให้ขุดสระเก็บน้ำฝนสำหรับเสริมแปลงปลูกพืชในฤดูฝน ซึ่งปลูกแบบผสมผสาน

การใช้น้ำต้องประหยัด หากมีน้ำชลประทานของรัฐมาเติมได้บ้างก็จะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๒.๒ ในเขตชลประทาน พื้นที่ ๒๐% เป็นชาวนาส่วนใหญ่ ให้ขุดสระเก็บน้ำฝนและน้ำชลประทานของรัฐที่ส่งมาเป็นระยะๆ เพื่อบริหารการใช้น้ำเองและปลูกพืชแบบผสมผสาน

๓. การจัดการเรื่องพืช นอกจากข้าวแล้ว ต้องปลูกพืชผสมผสานเลียนธรรมชาติ ต้องปลูกพืชหลายชนิดผสมกัน เช่น พืชสวน ไม้ยืนต้นและพืชไร่ โดยมีวิธีการและชนิดของพืชแตกต่างกันไปตามแต่พื้นที่ปัจจัยต่างๆ เช่น ภูมิภาค ฤดูกาล ตลาด และภูมิปัญญาของเกษตรกรเอง ไม่มีสูตรตายตัว เพื่อช่วยกระจายเงินทุน แรงงาน น้ำ ปัจจัยการผลิต รายได้ อาหารและลดความเสี่ยง

ขั้นที่ ๒ เมื่อทำนานขึ้น มีความรู้ และมีประสบการณ์มากขึ้น รายได้ดีขึ้น เปลี่ยนจาก **"พอมีพอกิน"** เป็น **"พอมีอันจะกิน"** จะรวมกำลังในรูปของกลุ่มหรือสหกรณ์ สร้างความมั่นคงภายในหมู่บ้าน

ขั้นที่ ๓ เมื่อรายได้ดีขึ้น ฐานะมั่นคงขึ้น ก็ควรร่วมมือกันทำธุรกิจที่ต่อเนื่องกับแหล่งเงินทุน โรงสี ร้านค้า สหกรณ์ โรงซ่อมเครื่องจักรกลการเกษตร เป็นต้น แต่ต้องยึดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เสมอ

การขยายผลการเกษตรทฤษฎีใหม่ :

การเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ซึ่งเริ่มปี ๒๕๓๒ แต่พระราชทานเอกสารเป็นทางการเมื่อ ๒๕๓๗ นี้ได้รับการสนองรับจากส่วนราชการต่างๆ อย่างพร้อมเพรียงกันและค่อนข้างรวดเร็ว โดยเฉพาะกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กองบัญชาการทหารสูงสุด และกระทรวงศึกษาธิการ

ถึงแม้แนวทางดำเนินงาน จะเป็นไปในรูปแบบของทางราชการชี้นำ ทำตามคำสั่ง ไม่กล้ายืดหยุ่นและมีวิธีการและแนวคิดที่ได้รับแตกต่างกันออกไป แต่ในส่วนรวมแล้วก็นับว่าได้รับผลสำเร็จ เกษตรกรสามารถรับหรือประยุกต์ได้เป็นส่วนใหญ่ บังเกิดผลดีแก่การประกอบอาชีพ เพิ่มพูนอาหารและรายได้ของเกษตรกรรายย่อยดีขึ้น

ในปี ๒๕๓๙ ได้เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในประเทศไทย และในปี ๒๕๔๐ สถาบันการเงิน ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจส่งออกและนำเข้า และโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งต้องปิดกิจการ พนักงานและคนงานจำนวนมากตกงานและว่างงาน ผู้ที่เคยมีภูมิลำเนาต่างจังหวัดต้องกลับถิ่นฐานดั้งเดิม ทำให้รัฐบาลและหน่วยราชการหลายแห่งเห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการเกษตร **"ทฤษฎีใหม่"** ที่มีต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนระดับล่างและของชุมชนชนบท จึงได้เร่งการขยายผลและประยุกต์ใช้เพิ่มมากขึ้น

ในวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับหลัก **"เศรษฐกิจพอเพียง"** แก่ผู้เข้าเฝ้าถวายชัยมงคล ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาพระราชวังดุสิต เพื่อให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าน้อมเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม รับไปเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิตในยามที่ประเทศประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ

ความจริงหลักการ **"เศรษฐกิจพอเพียง"** เป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ยึดเป็นแนวพระราชทานแนะนำในการประกอบอาชีพ และ

ดำรงชีวิตของพสกนิกรทุกหมู่ทุกเหล่าทุกหน ทุกแห่ง มาตั้งแต่ต้นรัชกาลแล้ว ไม่ว่าจะเสด็จฯ ไปที่ใด โดยเฉพาะการทำเกษตร **"ทฤษฎีใหม่"**

แต่คนไทยจำนวนมากมิได้ให้ความสนใจเพียงพอ ดำเนินชีวิตอยู่บนความฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ กินอยู่เกินฐานะ อาศัยเงินกู้และพึ่งคนอื่นมาโดยตลอด หลงค่าตัวเลขความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจอมปลอม ดังนั้นยามที่ฟองสบู่แตกจึงประสบความทุกข์ยาก มากกว่าผู้ที่ยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาแต่ต้น

หลัก **"เศรษฐกิจพอเพียง"** เป็นแนวทางที่บุคคลทุกอาชีพและทุกระดับชั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ไม่ว่าจะเป็นคนร่ำรวยหรือคนจน คนกรุงหรือชนบท เจ้าของกิจการหรือลูกจ้าง คนด้อยการศึกษาหรือนักปราชญ์ ราชบัณฑิต ล้วนสามารถปฏิบัติได้ทั้งสิ้น แต่จะมากบ้างน้อยบ้างขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางเศรษฐกิจของแต่ละคนในปัจจุบัน

และเป็นหลักเศรษฐกิจที่มิได้สวนกระแสกับเศรษฐกิจระบบทุนนิยม ไม่ว่าเกษตรก้าวหน้าหรือเกษตรล้าหลัง เพราะเพียงแต่พยายามปรับปรุงวิธีการทำงานบ้างเพื่อมิให้ต้องเดินทางไปสู่ความหายนะ เป็นการยอมถอยหลังไปเพียง ๑-๒ ก้าว เพื่อความก้าวหน้าที่มั่นคงต่อไป และเป็นแนวทางที่รัฐบาลควรจะยึดเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป หากไม่อยากจมสู่ความหายนะมากไปกว่านี้

การเกษตร **"ทฤษฎีใหม่"** ตามแนวพระราชดำริและการดำรงชีวิตตามแนวหลัก **"เศรษฐกิจพอเพียง"** นี้ หากราชการและพสกนิกรทุกหมู่เหล่าได้น้อมรับเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม ปฏิบัติตามจริงจังและต่อเนื่องก็จะดี

นอกจากทำให้สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรรายย่อยค่อยๆ ดีขึ้นตามลำดับแล้ว ยังทำให้เศรษฐกิจสังคมของชุมชนในชนบทพัฒนาขึ้นตามลำดับ และจะก้าวไปในทิศทางที่มั่นคงและถูกทางกว่าที่เคยเป็นอยู่ และเชื่อมั่นว่าจะเป็นการ

สร้างฐานที่แข็งแรงและมั่นคง ให้แก่การพัฒนาประเทศของเรา ซึ่งจะกลับสู่ภาวะปกติและก้าวหน้าต่อไปในอนาคตอันไม่ไกลนี้

ผมเชื่อว่าท่านทั้งหลายคงเห็นด้วยกับผมที่ว่าตลอดระยะเวลากว่า ๕๓ ปี ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจน้อยใหญ่เป็นจำนวนมาก ทุกแขนงวิชาทุกหนทุกแห่งทั่วราชอาณาจักร ด้วยพระวิริยะ อุตสาหะ ทรงตรากตรำพระวรกาย ฝ่าฟันความเหนื่อยยากอย่างที่ไม่มีผู้ใดในแผ่นดินจะเสมอเหมือน

ทั้งนี้ด้วยพระราชปรารถนาที่จะได้ทอดพระเนตรเห็นความร่มเย็นเป็นสุขของปวงชนอาณาราษฎร์ และความรุ่งเรืองพัฒนาสถาพรของประเทศไทยสมดังพระราชปณิธานที่ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ซึ่งเป็นวันฉัตรมงคลปีแรก มีความว่า

"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"

บัดนี้เวลาได้ผ่านมาเกือบ ๖๐ ปีแล้ว พระชนมายุก็เจริญพรรษาขึ้นทุกวัน พระพลานามัยและพระสุขภาพก็ถดถอยลงบ้างตามธรรมดา แต่พระองค์ก็ยังมิได้ว่างเว้นจากพระราชภารกิจ และยังคงมีความห่วงใยในสภาพความเป็นอยู่ของพสกนิกร และสถานการณ์ของประเทศมิได้ว่างเว้น ดังนั้น ผมคิดว่า หากปวงข้าราชการและพสกนิกรจะทดแทน

พระมหากรุณาธิคุณได้บ้าง ก็คงจะไม่มีอะไรดีกว่าขอให้ช่วยกันทำงาน เพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศชาติและประชาชนอย่างจริงจัง

ทำงานในหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด และช่วยกันรักษาความสมัครสมานสามัคคีแก่ผู้ที่อยู่ใกล้เคียง อย่าให้ต้องเป็นพระราชภาระต้องทรงลงมาปฏิบัติและชี้แนะด้วยพระองค์เองอีกเลย เพื่อให้ทรงมีพระราชวโรกาสได้ทรงพักผ่อนพระวรกายในยามนี้ได้บ้าง

พันธุศาสตร์ช่วยชาติแก้วิกฤต

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศชาติ กำลังประสบสภาวะวิกฤตรุมล้อมอย่างหนักทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนาและด้านอื่นๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ การล่มสลายของธนาคาร สถาบันการเงิน ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และอุตสาหกรรม ตั้งแต่ปี ๒๕๓๙ เป็นต้นมา

ซึ่งเป็นผลจากการบริหารที่ผิดพลาดของภาครัฐและเอกชนต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลานานพอสมควร เช่น การนำเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเข้าประเทศจำนวนมหาศาล การลงทุนในกิจการที่ได้ผลประโยชน์ไม่คุ้มทุน การบริหารธุรกิจที่ไม่มีความชำนาญ ฟุ่มเฟือยและอัตราเสี่ยงสูง ประกอบกับการทุจริตและฉ้อราษฎร์บังหลวงได้เกิดขึ้นทุกวงการ ตั้งแต่นักการเมือง ข้าราชการ นักธุรกิจ นักการธนาคาร ผู้บริหารสถาบันการเงิน พ่อค้า ตลอดจนประชาชนบางกลุ่ม มีการเรียกเงินค่านายหน้า เงินกินเปล่า เงินสินบนกันอย่างชัดแจ้ง

และสภาพการณ์ยิ่งเลวร้ายหนักขึ้น เมื่อมีนักเก็งกำไรเงินจากต่างประเทศบินเข้ามาค้าเงินบาท ธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามปกป้อง แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ซ้ำยังหมดเงินทุนสำรองไปเป็นจำนวนมาก

ผลกระทบทางเศรษฐกิจวิกฤตดังกล่าว ย่อมมีผลกระทบต่อด้านอื่นๆ อย่างหนีไม่พ้น และทำให้ปัญหาสังคมซึ่งวิกฤตอยู่แล้วเพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาคนตกงาน การพนัน บ่อนเถื่อน หวยใต้ดิน สินค้าเถื่อน น้ำมันเถื่อน แรงงานเถื่อน อาชญากรรมเพิ่มขึ้น ความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนลดลง

ตัวอย่างที่ไม่ดีของบุคคลที่ควรเป็นตัวอย่าง

ของประชาชน ตั้งแต่นักการเมือง ข้าราชการ ครูบาอาจารย์ ตลอดจนนักบวช ก็มีปรากฏให้เห็นให้ได้ยินตามสื่อต่างๆ อยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

แนวทางการแก้ปัญหาเหล่านี้ทั้งในระยะใกล้และระยะไกล คงจะไม่ใช่หน้าที่ของรัฐบาลและนักการเมือง หรือนักเศรษฐศาสตร์และนักการเงินฝ่ายเดียว แต่คงจะต้องช่วยกันและได้รับความร่วมมือของประชาชนทุกคน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จากบุคคลทุกอาชีพและทุกวัย

และในระยะแรกควรจะต้องเน้นการให้ประชาชนทั้งประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ยังอยู่ในภาคเกษตรให้มีปัญญา มีงานทำ มีอาหารที่มีคุณค่าบริโภคเพียงพอ มีที่อยู่อาศัยและเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะกับอัตภาพ มีสุขภาพและอนามัยที่ดี เมื่อเจ็บไข้ก็ได้รับการเยียวยาพอสมควร ให้ทุกคนสามารถพึ่งตัวเองได้ และอยู่ในสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ปราศจากมลภาวะทางธรรมชาติ ไร้ความกดดันบีบคั้นทางสังคมและเศรษฐกิจ ต่อจากนั้นจึงจะเลือกกลับเข้าสู่ภาคการค้า ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการตามความเหมาะสมต่อไป

ในด้านพันธุศาสตร์นั้น มีแนวทางที่จะช่วยแก้วิกฤตต่างๆ ได้หลายวิธีดังนี้

๑. อาหาร อาหารจากพืชเป็นอาหารหลักที่สำคัญ และจำเป็นของคนไทยมาตั้งแต่โบราณ และมีคุณค่าทางอาหารครบหมู่ ได้แก่

- แป้ง เช่น ข้าวจ้าว ข้าวเหนียว ข้าวโพด เผือก มันเทศ มันสำปะหลัง กล้วย เป็นต้น
- โปรตีน เช่น ถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ผักและผลไม้ต่างๆ เป็นต้น
- น้ำตาล เช่น มะพร้าว ตาล อ้อย และผลไม้สุก เป็นต้น
- ไขมันและน้ำมัน เช่น มะพร้าว ปาล์ม น้ำมัน ถั่วเหลือง ถั่วลิสง และงา เป็นต้น
- วิตามินและแร่ธาตุต่างๆ เช่น ผัก ผลไม้ สมุนไพร ส้ม มะนาว มะขาม เป็นต้น

สภาพดินฟ้าอากาศของบ้านเราเอื้ออำนวย

แก่การเพาะปลูกได้ตลอดปี เรามีป่าร้อนชื้นที่เป็นแหล่งทรัพยากรพันธุกรรมของพืชที่มีค่าจำนวนมาก การใช้ความรู้ทางพันธุศาสตร์แบบดั้งเดิมกับความรู้ทางพันธุวิศวกรรมสมัยใหม่ และเทคนิคในการตัดต่อยีนเข้าช่วย

ประกอบกับการจัดการที่ดี จะทำให้เราสามารถผลิตอาหารให้ประชาชนทั้งประเทศมีบริโภคเพียงพอ และมีสารอาหารครบถ้วนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ทำให้มีสมองและร่างกายที่พัฒนาเต็มที่ และเจริญเติบโตแข็งแรงเป็นประชากรของชาติที่เข้มแข็งและมีคุณภาพที่ดีถ้วนทั่วกัน นอกจากนั้นยังมีเหลือเป็นวัตถุดิบทางอุตสาหกรรม และเพื่อการส่งออกเป็นสินค้าที่นำรายได้เข้าประเทศอีกด้วย

สำหรับปลาและสัตว์น้ำชนิดอื่น ทั้งน้ำจืดและน้ำเค็มก็เป็นอาหารหลัก และมีคุณค่าทางอาหารสูงของคนไทย เช่นเดียวกับพืช ปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีในทางพันธุศาสตร์ สามารถเพิ่มปริมาณและคุณภาพได้จนเพียงพอ สำหรับการบริโภคภายในประเทศและส่งออกเป็นสินค้าออกไปต่างประเทศ

ส่วนการเลี้ยงสัตว์นั้น การใช้วิชาพันธุศาสตร์มาช่วยในการปรับปรุงการผลิตนั้นค่อนข้างใหม่สำหรับคนไทยและใช้เวลา นอกจากนั้นวิธีการบางอย่างอาจจะขัดต่อความเชื่อตามหลักพุทธศาสนาของคนไทยส่วนใหญ่ ประกอบกับกิจการบางอย่างภาคธุรกิจเอกชนมีบทบาทสำคัญในการประกอบกิจการ ดังนั้น พันธุ์สัตว์ที่ใช้ในการเลี้ยงเป็นอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ขณะนี้ จึงเป็นการนำพ่อ แม่ หรือปู่ ย่า เข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อผลิตลูกหลานในประเทศสำหรับเลี้ยงเป็นการค้า

๒. ยารักษาโรค ปัจจุบันประเทศไทยต้องสูญเสียค่ารักษาพยาบาลและค่ายาแผนปัจจุบัน ซึ่งต้องนำมาจากต่างประเทศปีละหลายแสนบาท ขณะเดียวกันประเทศไทยเป็นแหล่งกำเนิดของสมุนไพร และพืชที่เป็นวัตถุดิบของยารักษาโรคยาแผนไทยและแผนปัจจุบันเป็นจำนวนมาก ตลอดจนมีภูมิปัญญาของแพทย์ไทยตกทอดมาจากบรรพบุรุษมากมาย และมีพืชหลายชนิดที่มีคุณสมบัติเป็นทั้งเป็นผักและเป็นยารักษาโรค ดังนั้น หากเน้นการสำรวจวิจัยและพัฒนาในด้านยาสมุนไพรและอาหารสมุนไพรให้มากขึ้น จะทำให้ประหยัดงบประมาณค่ายาและค่ารักษาพยาบาลแก่ประชาชนลงได้มาก จะทำให้ประชาชนมีสุขภาพและอนามัยที่ดีขึ้น

๓. เครื่องนุ่งห่ม คนไทยโชคดีที่อยู่ในเขตที่มีอากาศดีตลอดปี ไม่ร้อนไม่หนาวเกินไป ถึงแม้จะมีฝนตกชุกและบรรยากาศมีความชื้นสูง เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มจึงไม่จำเป็นต้องหนามาก หรือใช้ทอจากขนสัตว์ ผ้าจากพืช เช่น ฝ้าย ปอกระเจา ป่านรามี ลินิน เป็นต้น เป็นผ้ามีคุณภาพดีสวมใส่สบาย แต่การผลิตเส้นใยภายในประเทศยังไม่เพียงพอ เพราะประสบปัญหาด้านโรคและแมลงศัตรูพืช

การใช้วิธีพันธุวิศวกรรม เช่น การตัดต่อยีนของฝ้ายด้วยยีนของ Baccillus Tharingiensis *(BT.)* เพื่อให้พันธุ์ฝ้ายต้านทานแมลงศัตรูได้ประสบความสำเร็จในสหรัฐอเมริกา แต่ด้วยเหตุผลทาง **"นโยบาย"** การนำพันธุ์ฝ้ายชนิดนี้เข้ามาในประเทศจึงยังไม่อาจทำได้ การผสมพันธุ์ชนิดนี้ขึ้นเองภายในประเทศ จึงเป็นความหวังของการผลิตฝ้ายในประเทศไทยในอนาคต ปัจจุบันไทยต้องนำเส้นใยฝ้ายจากต่างประเทศเข้ามาใช้ภายในประเทศปีละหลายล้านบาท

ยางพาราเป็นวัตถุดิบสำคัญในการทำรองเท้า ปัจจุบันผลิตได้เหลือใช้ภายในประเทศ และต้องส่งเป็นสินค้าออกในรูปวัตถุดิบ ดังนั้นจำเป็นต้องผลิตให้มากขึ้นและพัฒนาการใช้ทางอุตสาหกรรมภายในประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การปรับปรุงพันธุ์ให้มีผลผลิตของน้ำยางสูงและได้ผลสำเร็จเร็ว *(ปัจจุบันต้องใช้เวลาไม่ต่ำกว่า ๒๗ ปี)* ยังเป็นวิธีการที่มีความสำคัญอันดับแรก

๔. ที่อยู่อาศัย ถึงแม้ดินฟ้าอากาศจะเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิต ไม่ร้อนไม่หนาวเกินไป บ้านไทยจึงไม่จำเป็นต้องแข็งแรงหรือทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศมากนักเหมือนในเขตหนาว แต่คนไทยก็จำเป็นต้องมีบ้านหรือที่อยู่อาศัยของตัวเองทุกคน และต้องเป็นบ้านที่ถูกสุขลักษณะกับให้ความสุขสบายพอสมควร

บ้านคนไทยในอดีตหรือในชนบทสร้างจากไม้ เมื่อประกอบกับการออกแบบที่ดี ทำให้เป็นบ้านที่อยู่สบาย อากาศถ่ายเทสะดวก ไม่ร้อนไม่หนาว

เกินไป ไม่ต้องใช้เครื่องปรับอากาศหรือเครื่องทำความอบอุ่น น้ำไม่ท่วมในฤดูน้ำ และฝนไม่รั่วและสาดในฤดูฝน แต่ปัจจุบันต้นไม้ลดน้อยลง วัสดุจากไม้ราคาแพงขึ้น คนไทยต้องเปลี่ยนไปสร้างบ้านจากอิฐ ปูน โลหะและวัสดุสังเคราะห์อื่นๆ แทนไม้

การปลูกป่าและปลูกไม้ยืนต้นแบบสวนป่าตลอดจนเทคนิคในการทำไม้อัดประเภทต่างๆ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้มีไม้สำหรับการสร้างที่อยู่อาศัยและเครื่องเรือนได้เพียงพอภายในประเทศ และอาจเหลือส่งเป็นสินค้าออก ความรู้ทางพันธุศาสตร์ในการคัดเลือก และปรับปรุงพันธุ์ไม้ป่าให้มีผลผลิตสูง เติบโตเร็ว คุณภาพดี จึงมีความจำเป็น นอกจากนี้การรู้จักเลือกประเภทของต้นไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับที่เหมาะสม เพื่อปลูกรอบบริเวณบ้านจะช่วยลดอุณหภูมิภายในบ้าน และทำให้บ้านอยู่ร่มเย็นและสุขสบายขึ้น

๕. เชื้อเพลิงและพลังงาน เป็นสิ่งจำเป็นของชีวิตอีกปัจจัยหนึ่งของคนไทยในปัจจุบัน ความจริงในสมัยพุทธกาลก็จัดอยู่ในปัจจัยสี่ ซึ่งได้แก่ เชื้อเพลิงสำหรับหุงหาอาหาร สำหรับต้มยารักษาโรค และเป็นเชื้อเพลิงสำหรับให้ความอบอุ่นของร่างกายและความอบอุ่นภายในบ้านเรือน ในปัจจุบันเชื้อเพลิงและพลังงานมีความสำคัญในชีวิตประจำวันมากขึ้น ซึ่งก็เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยสี่ให้รวดเร็วยิ่งขึ้น เช่น เชื้อเพลิงและพลังงานสำหรับโรงงานอุตสาหกรรม สื่อข่าวต่างๆ อินเตอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ และยานพาหนะต่างๆ เป็นต้น

ปัจจุบันมนุษย์มุ่งแสวงหาเชื้อเพลิงและพลังงานจากไม้ธรรมชาติโดยตรง และจากซากพืชและซากสัตว์ดึกดำบรรพ์ *(Fossil)* เช่น ถ่านหิน ลิกไนท์ น้ำมันปิโตรเลียมและแก๊สธรรมชาติ เป็นต้น สำหรับพลังงานทดแทนก็ได้เน้นไปยังพลังงานน้ำ พลังงานลม พลังงานคลื่น พลังงานแสงแดด พลังงานความร้อนใต้ดินทุกคนได้ลืมการพัฒนาพลังงานจากพืชไปเกือบหมดสิ้นแล้ว ทั้งๆ ที่เมื่อสิบห้าปีมาแล้ว เมื่อเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันปิโตรเลียมราคาแพง ได้มีการวิจัยหาเชื้อเพลิงและพลังงานจากพืชกันอย่างกว้างขวาง ปัจจุบันคงจะเก็บเข้าหิ้งหรือทิ้งไปหมดแล้ว?

พืชเป็นทรัพยากรธรรมชาติชนิดหนึ่งซึ่งมีชีวิตและสูญเสียได้ เกิดจากเมล็ดพันธุ์พืช แสงแดด น้ำ แก๊ส คาร์บอนไดออกไซด์และแร่ธาตุในดิน ดังนั้นหากมนุษย์รู้จักใช้สมองและปัญญาพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตและเทคโนโลยีในการแปรรูปก็อาจจะได้เชื้อเพลิงและพลังงานที่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจและพาณิชย์ และไม่มีวันหมดสิ้น เชื้อเพลิงและพลังงานที่ได้จากพืชมีประเภทต่างๆ ดังนี้

๑. พืช ที่ใช้เผาเป็นเชื้อเพลิงโดยตรง

๒. พืชที่ให้น้ำมัน *(Oil)* จากผลและส่วนต่างๆ เช่น มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน สบู่ดำ ปิโตรเลียม ละหุ่ง เป็นต้น

๓. พืชที่ให้ยาง *(Latex)* ซึ่งยางมีสารเคมีประเภทไฮโดรคาร์บอนมาก สามารถสกัดเป็นน้ำมันได้ ตัวอย่าง เช่น ยางพารา มะเยา พระยาไร้ใบ สลอด โกศล เป็นต้น

๔. พืช ที่ให้ผลผลิตในรูปแป้งและน้ำตาล ซึ่งสามารถใช้กรรมวิธีทางชีวเคมี เปลี่ยนเป็นน้ำตาลแล้วเปลี่ยนให้เป็นแอลกอฮอล์ได้ เช่น ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อยและไม้ผลบางชนิด เป็นต้น

๕. พืช ที่หมักเน่าแล้วเกิดแก๊สชีวภาพ *(Methane)*

ปัจจุบันประเทศไทยต้องสั่งเชื้อเพลิงและพลังงานเข้ามาจากต่างประเทศปีละกว่าแสนล้านบาท การวิจัยและพัฒนาเชื้อเพลิงและพลังงานจากพืช ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของเราน่าจะเป็นทางเลือกที่สำคัญทางหนึ่ง ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศในระยะสั้นและระยะยาว

๖. คน การแก้วิกฤตการณ์ด้านต่างๆ ขณะนี้จะไม่มีทางประสบความสำเร็จได้เลย หากเราไม่สามารถช่วยกันแก้ **"คน"** ได้ เพราะสาเหตุหลักสำคัญของวิกฤตการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเศรษฐกิจ สังคมการเมืองหรือการศาสนา เกิดจาก **"คน"** ทั้งสิ้น เป็น **"คน"** จำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับพลเมืองไทยทั้งประเทศ แต่โชคร้ายที่ **"คน"** เหล่านั้น ไปดำรงตำแหน่งและหน้าที่ที่สำคัญในการบริหารระบบราชการ ระบบการเงินการคลังและระบบเศรษฐกิจทั้งของรัฐของเอกชน เป็น **"คน"** ที่เลวด้อยคุณภาพทุจริตและคิดไม่ซื่อต่อประเทศและประชาชน

การแก้ไข **"คน"** คงจะทำไม่ได้มากด้วยหลัก **"พันธุกรรม"** นอกจากพยายามแก้ไขกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของสังคม หาวิธีป้องกันไม่ให้ **"คน"** เหล่านั้น ได้มีโอกาสเข้าไปอยู่ในระบบบริหารของประเทศอีกไม่ว่าในภาครัฐหรือเอกชน ไม่ว่าจะได้อยู่ภายนอกหรือภายในสถานจองจำ

สำหรับการแก้ไขด้วยหลักวิชาพันธุศาสตร์ที่สำคัญก็คือ พยายามหาวิธีให้ประชาชนของเราในปัจจุบันและอนาคตไม่ว่าจะอยู่ในอาชีพ ตำแหน่ง เพศและวัยใด มีโอกาสอยู่ในสภาพ **"สิ่งแวดล้อม"** ที่ดีเพื่อหล่อหลอมให้เป็น **"คนดี"** และ **"คนเก่ง"** และเพื่อให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่ยาก แต่ก็จำเป็นจะต้องพยายามให้ดีที่สุด

จอมพล พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงนครไชยศริสุรเดช

ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา

จอมพล พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงนครไชยศริสุรเดช ต้นราชสกุล จิรประวัติ ผู้ทรงวางรากฐานแห่งกองทัพบกไทย พระนามเดิมพระองค์เจ้าจิรประวัติวรเดช ประสูติเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๑๙ เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเป็นพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ใหญ่ในเจ้าจอมมารดาทับทิม ธิดาพระยาอัพภันตริกามาตย์ *(ติศ โรจนดิศ)* โดยมีพระเจ้าน้องอีก ๒ พระองค์ คือ พระองค์เจ้าหญิงประเวศวรสมัย และพระองค์เจ้าวุฒิชัยเฉลิมลาภ พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสิงหวิกรม-เกริยงไกร

พระเจ้าลูกยาเธอในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ชายที่มีพระชนม์อยู่เป็นรุ่นใหญ่ ๔ พระองค์ คือ พระองค์เจ้ากิติยากรวรลักษณ์ กรมพระจันทบุรินฤนาถ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระองค์เจ้าประวิตรวัฒโนดม กรมหลวงปราจิณกิติบดี และกรมหลวงนครไชยศริสุรเดช ซึ่งมีพระชนม์น้อยที่สุด

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ พระองค์เจ้าชาย ๓ พระองค์แรกมีพระชนม์ ๑๑ ปี และองค์เล็ก ๙ ปี พระราชบิดาเห็นสมควรส่งออกไปทรงศึกษาวิชาการในยุโรป จึงโปรดให้ตั้งพระราชพิธีโสกันต์และทรงผนวชเป็นสามเณร เป็นการปฏิญาณมอบพระองค์ถวายไว้ในพระพุทธศาสนา แล้วส่งออกไปศึกษาที่ประเทศอังกฤษเป็นรุ่นแรก ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้ทรงพระราชนิพนธ์พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่พระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์ ให้ทรงระมัดระวังในการประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้จ่าย รวมทั้งไม่ให้ลืมการศึกษาภาษาไทย ซึ่งเป็นจดหมายพ่อสอนลูกที่วิเศษที่สุดเท่าที่จะหาได้ในวรรณกรรมไทย

ครั้นถึงเวลาที่จะกำหนดทางศึกษาเฉพาะพระองค์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงกำหนดให้พระเจ้าลูกยาเธอ ๓ พระองค์แรกทรงศึกษาวิชาฝ่ายพลเรือน ส่วนกรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชทรงกำหนดให้ศึกษาวิชาฝ่ายทหาร ในเวลานั้นสมเด็จพระเจ้าคริสเตียนที่ ๙ แห่งประเทศเดนมาร์คทรงสนิทชิดชอบกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทูลขอพระเจ้าลูกยาเธอเสด็จออกไปทรงเล่าเรียนที่ประเทศเดนมาร์คบ้าง จะทรงยินดีรับเป็นพระราชธุระอุปการะมิให้ลำบากเดือดร้อน ประกอบกับทรงทราบว่าในประเทศเดนมาร์คการฝึกทหารนับว่าเป็นอย่างดี ด้วยเป็นประเทศใช้ลักษณะการเกณฑ์ทหาร ชายชาวเมืองต้องเป็นทหารทั่วไป จึงโปรดให้กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชไปเรียนวิชาทหารที่ประเทศเดนมาร์คเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ เป็นต้นมา

ในเวลาที่กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชทรงเล่าเรียนอยู่ที่ประเทศเดนมาร์คนั้น ทั้งสมเด็จพระเจ้าคริสเตียนและพระมเหสีทรงพระเมตตาสนิทสนมเหมือนอย่างเป็นพระญาติวงศ์พระองค์หนึ่ง เวลาว่างจากการเล่าเรียนก็โปรดให้ไปเฝ้าไปร่วมเสวยที่พระราชวังเป็นนิจ และที่ประเทศนั้นเป็นที่ประชุมเจ้านายในราชวงศ์รุสเซียและราชวงศ์อังกฤษ เพราะเหตุที่เกี่ยวดองเป็นพระญาติวงศ์กับสมเด็จพระเจ้าคริสเตียน กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชจึงคุ้นเคยกับเจ้านายทั้ง ๒ ประเทศนั้นมาก

ถึง พ.ศ. ๒๔๓๙ กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชสำเร็จการศึกษาวิชาทหารชั้นสูง และไปฝึกหัดรับราชการประจำอยู่ในกรมทหารปืนใหญ่สนามของประเทศเดนมาร์ค จน พ.ศ. ๒๔๔๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสยุโรปเป็นครั้งแรก กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมารับเสด็จที่เมืองเวนิส จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าในจำนวนผู้โดยเสด็จติดพระองค์และได้ตามเสด็จประพาสยุโรปแทบทุกประเทศ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเสด็จกลับคืนพระนคร ทรงพระราชดำริว่า กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชมีพระชนมายุพอสมควรและสำเร็จการศึกษาแล้ว สมควรที่จะกลับมารับราชการบ้านเมืองต่อไป จึงโปรดให้โดยเสด็จกลับมาในเรือพระที่นั่งมหาจักรีแต่ยุโรปจนถึงกรุงเทพ และจะได้รับราชการทหารตามที่ทรงศึกษามา

การจัดส่วนราชการทหารก่อนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิรูประเบียบบริหารราชการแผ่นดินนั้นปรากฏว่ายังล้าหลังอยู่มาก กล่าวคือการทหารได้จัดแยกเป็นกรมๆ มีเจ้านายหรือข้าราชการที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัยเป็นผู้บังคับบัญชาเป็นอิสระต่อกัน โดยฝังกระแสรับสั่งตรงต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่วนกระทรวงกลาโหมก็ทำหน้าที่ว่าการหัวเมืองฝ่ายใต้เหมือนอย่างกระทรวงมหาดไทยที่ว่าการหัวเมืองฝ่ายเหนือ ไม่ได้เกี่ยวข้องบังคับบัญชากรมทหาร ซึ่งฝึกหัดจัดตั้งขึ้นใหม่ การปกครองบังคับบัญชาของแต่ละกรมตลอดจนการฝึกหัดทหารและสั่งสมอาวุธยุทธภัณฑ์จึงแตกต่างกัน ทำให้สิ้นเปลืองพระราชทรัพย์และไม่มีแบบแผนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติจัดการทหารขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๙ รวมการบังคับบัญชาทหารบก ๗ กรม ทหารเรือ ๒ กรม เข้าเป็นกรมยุทธนาธิการ มีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชทรงเป็นผู้บัญชาการ แต่ขณะนั้นยังทรงพระเยาว์อยู่จึงโปรดให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าภาณุรังสีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช แต่ยังทรงดำรงพระยศเป็นกรมพระ ทรงบัญชาการแทนในตำแหน่งนี้

เมื่อกรมหลวงนครไชยศริสุรเดชเริ่มเข้ารับราชการทหาร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริมิให้ทรงรับผิดชอบระดับสูงรวดเร็วเกินไป จึงให้ทรงดำรงตำแหน่งประจำกรมยุทธนาธิการ เท่ากับเป็นการศึกษาฝึกหัดราชการ และได้ถวายความเห็นแก่ท่านผู้บัญชาการกรมยุทธนาธิการให้จัดหน่วยราชการทหารที่ทันสมัย ทำให้เกิดการจัดตั้งกรมเสนาธิการทหารบกขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๔๑ พร้อมกับทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมหลวงนครไชยศริสุรเดชเลื่อนยศเป็นนายพันเอกตำแหน่งเสนาธิการ อันเป็นตำแหน่งแรกที่ทรงรับราชการ ต่อมาในปีเดียวกันนั้นก็ได้ทรงเป็นผู้บังคับการทหารมหาดเล็กด้วยอีกตำแหน่งและมีพระเกียรติยศในฝ่ายพลเรือนเป็นองคมนตรี

ในเวลานั้นมีความเห็นอยู่โดยมากว่าตำแหน่งผู้บัญชาการกรมยุทธนาธิการ สมควรแก่กรมหลวงนครไชยศริสุรเดช แต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่มีพระราชประสงค์จะให้รับตำแหน่งสูงเร็วไป จึงต้องทรงรับตำแหน่งปลัดทัพบกเพิ่มเติมจากตำแหน่งเดิมใน พ.ศ. ๒๔๔๒ และในปีถัดมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระสุพรรณบัฏสถาปนาพระเกียรติยศพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าจิรประวัติวรเดช เป็นกรมหมื่นนครไชยศริสุรเดช และทรงเป็นผู้บัญชาการกรมยุทธนาธิการ บังคับบัญชาการทหารบกทั่วไปใน พ.ศ. ๒๔๔๔ พระกรณียกิจที่สำคัญยิ่งของพระองค์ในยุคนี้คือ ทรงสร้างกองทัพสำหรับป้องกันกรุงสยามให้มีขึ้นได้จริง หรือทรงวางรากฐานแห่งกองทัพบกไทยนั่นเอง

รากฐานที่สำคัญประการหนึ่งของกองทัพบกไทยคือ การมีพระราชบัญญัติลักษณะการเกณฑ์ทหาร พ.ศ. ๒๔๔๘ ซึ่งเป็นการยากในภาคปฏิบัติ ต้องใช้ความวิริยอุตสาหะและสติปัญญาหาวิธีการที่สุขุม ละมุนละม่อม ค่อยๆ ดำเนินการจนสำเร็จทั่วราชอาณาจักร

วิธีเกณฑ์คนมาฝึกเป็นทหารแต่โบราณนั้น ชายทุกคนมีหน้าที่รับราชการตลอดเวลาฉกรรจ์คือตั้งแต่อายุ ๑๘ ปี ไปจน ๖๐ ปี ผู้ใดอายุฉกรรจ์ต้องมาเข้าทะเบียนที่กรมพระสุรัสวดี เจ้าพนักงานจะสักท้องมือเป็นสำคัญว่าเป็นคนสังกัดอยู่ที่กรมใด ผู้ที่ไม่มาขึ้นทะเบียนสักข้อมือ โดยมิได้รับการยกเว้นตามกฎหมายเรียกว่าคนข้อมือขาว จับได้มีโทษต้องสักส่งไปรับราชการในกรมที่มีงานหนัก

บรรดาไพร่พลที่สักแล้วมีกำหนดเวลารับราชการต่างกัน คนที่อยู่ในหัวเมืองชั้นในโดยรอบกรุงเทพ ต้องมารับราชการในกรุงเทพปีละ ๓ เดือน และมีการระดมปีละครั้ง ส่วนผู้อยู่ในหัวเมืองชั้นกลางอยู่ที่ไหนก็เข้าทะเบียนสังกัดเป็นเลขคงเมืองอยู่เมืองนั้น มีหน้าที่รับราชการปีละ ๑ เดือน

การควบคุมผู้คน จัดเป็นกรมๆ แต่ละกรมมีเจ้ากรม ปลัดกรม และสมุห์บัญชี เป็นผู้บังคับบัญชารองลงไปมีนายกอง นายหมวดอยู่ตามท้องที่ที่ไพร่พลอยู่ สำหรับดูแลและเรียกคนมารับราชการ วิธีพาคนมาเพิ่มเติมเข้าในกรม มี ๓ ประการคือ ไพร่พลที่สังกัดกรมใดถ้ามีลูกออกมาเรียกว่าลูกหมู่ต้องเข้าสังกัดรับราชการในกรมนั้น ประการต่อมาคือคนข้อมือขาวอันรู้ไม่ได้ว่าเป็นลูกหมู่กรมไหน ใครเกลี้ยกล่อมได้ก็เอาเข้าสังกัดกรมนั้น และประการสุดท้ายไพร่พลผู้ใดประสงค์จะย้ายสังกัดไปรับราชการกรมอื่นที่มีงานหนักกว่าเดิมก็ทำได้ตามใจสมัคร

ต่อมาตั้งแต่สมัยปลายกรุงศรีอยุธยา มีการผ่อนผันวิธีเกณฑ์เลขหรือไพร่พล ด้วยการยอม

นายทหารในกองบัญชาการกองทัพบก ที่โรงเรียนนายร้อย (กรมแผนที่ทหาร) ประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๕ ขณะนั้น จอมพล พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชเป็นผู้บัญชาการกรมยุทธนาธิการ

ให้ไพร่พลเสียเงินค่าราชการแทนตัวได้ เมื่อถึงเวรใครจะต้องมารับราชการ ถ้าเสียเงินค่าราชการเดือนละ ๗ บาทแล้วก็ไม่ต้องมา เจ้ากรม ปลัดกรม มีหน้าที่เก็บเงินนั้นส่งกรมพระสุรัสวดี และมีส่วนลดให้แก่เจ้ากรม ปลัดกรม ตลอดจนนายกอง นายหมวด เป็นผลประโยชน์ในการควบคุมคน เพราะเหตุนี้ไพร่พลส่วนมากจึงยอมเสียเงินค่าราชการ และราชการสมัยก่อนก็ไม่ต้องใช้คนมาก ทั้งยังได้ตัวเงินมาใช้จ่ายในราชการปีละมากๆ ด้วย ทำให้เป็นที่พอใจด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย

ส่วนการเกณฑ์คนเข้ามาเป็นทหารและมีการฝึกหัดเป็นทหารแบบปัจจุบันได้ เริ่มตั้งแต่รัชกาลที่ ๒ แต่เป็นการลองดูเพียงพวกสองพวก มาขยายมากขึ้นในรัชกาลที่ ๔ เรียกว่าทหารอย่างยุโรป จัดเป็นทหารรักษาพระองค์และแห่นำ แห่ตามเสด็จทั้งวังหลวง วังหน้ามีไม่กี่กรม เมื่อกำหนดว่าจะเอาคนกรมใดมาเป็นทหารแล้ว ก็เรียกระดมคนกรมนั้นมาคัดเลือกเอาตัวมาฝึกหัดกระบวนอาวุธ แล้วแบ่งคนออกเป็น ๔ ส่วน ผลัดเปลี่ยนกันเข้าเวรมาประจำราชการ ๑ ส่วน ปล่อยให้ออกเวรไปทำมาหากิน ๓ ส่วน ทั้งนี้ ผู้ต้องเข้าเวรจะเสียเงินค่าราชการแทนไม่ได้ แต่จะได้รับพระราชทานเบี้ยเลี้ยงและเงินเดือนของหลวง

อย่างใดก็ตามการเป็นทหารต้องฝึกหัดยืนยามและทำการต่างๆ ซึ่งหนักกว่าไพร่หลวงที่รับราชการฝ่ายพลเรือนเป็นอันมาก จึงทำให้คนไม่อยากเป็นทหารและกลัวจะต้องเป็นทหาร ดังนั้นกรมทหารที่ตั้งขึ้นแล้วจึงหาคนมาเพิ่มเติมให้จำนวนคงที่ไม่ได้ คนเดิมก็ต้องจำหน่ายออก ตายบ้าง หนีบ้าง ชราพิการบ้าง จำนวนคนจึงลดลงเสมอ ความยากของกรมยุทธนาธิการจึงอยู่ที่จะหาคนเป็นทหารได้ยาก เป็นความสำคัญเรื่องแรก

กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชทรงแก้ไขอุปสรรคดังกล่าว ด้วยการขอให้ฝ่ายปกครองเร่งรัดจัดทำสำมะโนครัวประชาชนให้เรียบร้อยก่อน ปรากฏว่ามณฑลนครราชสีมาได้จัดทำสำมะโนครัวเสร็จก่อนมณฑลอื่น จึงขอพระบรมราชานุญาตตราข้อบังคับลักษณะการเกณฑ์ทหาร เป็นการทดลองที่มณฑลนี้ก่อนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ ผลปรากฏว่าประสบความสำเร็จ จึงขยายการทดลองใช้ข้อบังคับดังกล่าวอีก ๓ มณฑล คือ มณฑลนครสวรรค์ พิษณุโลก และราชบุรี จากนั้นจึงมีการตราพระราชบัญญัติลักษณะการเกณฑ์ทหารเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๙

แม้มีพระราชบัญญัติดังกล่าวบังคับใช้ แต่กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชก็ทรงทยอยใช้ไปทีละมณฑล โดยทรงใช้ในมณฑลที่ใกล้กรุงเทพฯ ก่อน นอกจากนั้นมณฑลชายพระราชอาณาเขตใช้ข้อบังคับเกณฑ์คนเป็นตำรวจภูธรแทน เพื่อให้คุ้นเคยแก่การฝึกก่อน และการค่อยเป็นค่อยไป

เช่นนี้ ทำให้ทราบอุปสรรคข้อขัดข้องมีเวลาที่จะแก้ไขให้ลุล่วงโดยเฉพาะปัญหาก็เตรียมหานายทหารและปัญหาเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่าย ดังนั้นจึงบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ได้ทั่วราชอาณาจักรเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙

ผลจากการเกณฑ์ทหารสำเร็จจึงทำให้พระองค์สามารถจัดตั้งกองทหารขึ้นตามหัวเมืองได้ คนอยู่ในมณฑลไหนก็รับราชการอยู่ในมณฑลนั้น ทำให้การป้องกันราชอาณาจักรมีความเข้มแข็งขึ้น และเรื่องนี้มีผลต่อสังคมไทยเป็นอย่างยิ่งคือเท่ากับเป็นการล้มเลิกระบบไพร่พล เมื่อประชาชนมีอายุพ้นจากการรับราชการทหารแล้วก็มีอิสระ มีเวลาในการประกอบอาชีพ อันเป็นผลดีในด้านเศรษฐกิจของชาติเป็นอย่างยิ่ง

พระกรณียกิจสำคัญของกรมหลวงนครไชยศรี-สุรเดชที่ควรกล่าวถึงคือ ทรงกำหนดวิธีการฝึกทหารด้วยพระองค์เอง เดิมเมื่อไทยมีกรมทหารอย่างยุโรปนั้นได้นายทหารอังกฤษมาเป็นครูฝึกจึงนำวิธีอังกฤษมาฝึกหัด คำบอกหรือคำสั่งต่างๆ ก็ใช้ภาษาอังกฤษตลอดจนชั้นยศต่างๆ ก็เป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้น จึงต้องคิดเปลี่ยนเรื่องดังกล่าวเป็นภาษาไทยดังปัจจุบัน แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือ การฝึกหัดวินัยและเพาะน้ำใจทหาร อันเป็นหัวใจของทหาร ซึ่งพระองค์ได้ทรงเน้นให้เห็นถึงความสำคัญที่ทหารทุกคนจะต้องมี ผลของการฝึกฝนวิชาทหารไทยได้แสดงให้ประจักษ์ในการประชุมพลสวนสนามในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภชของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

ครั้งนั้นเป็นการประชุมทหารพร้อมกันในกรุงเทพมากที่สุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จทรงม้าพระที่นั่งออกตรวจพลพร้อมด้วยเจ้านายผู้แทนพระองค์ พระเจ้าแผ่นดินในยุโรปและญี่ปุ่น และมีนายทหารนานาประเทศที่มาในครั้งนั้นตามเสด็จตรวจแถวทหารด้วย เสร็จแล้วจึงประทับณ ที่รับความเคารพ กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชเป็นผู้บังคับทหารทั้งปวง นำแถวทหารผ่านหน้าพระที่นั่งอย่างเรียบร้อยสง่าผ่าเผยยิ่ง เมื่อเสร็จการสวนสนามพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานศศา ทรงตั้งกรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชเป็นจอมพลในที่มหาสมาคมนั้น อันเป็นเกียรติยศสูงสุดในพระชนมายุ

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จขึ้นดำรงสิริสมบัติได้ทรงสถาปนากรมหมื่นนครไชยศรีสุรเดชขึ้นเป็นกรมหลวง และต่อมาได้ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงกลาโหม แต่พระองค์มีพระอุปนิสัยทุ่มเทพระวรกายปฏิบัติงานในหน้าที่ทำให้ทรงพระประชวรก็ไม่ยอมละทิ้งงานมาตั้งแต่รัชกาลที่ ๕ แล้ว จนพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต้องมีพระราชหัตถเลขาตักเตือนอยู่หลายครั้ง เช่น ข้อความบางตอนว่า

"แต่ในเวลานี้แก *(หมอเบิกเคอ-ผู้เรียบเรียง)* เห็นว่า เจ้าเนอเวศมาก ข้อสำคัญนั้น หัวใจอ่อนด้วย แต่เจ้าไม่หยุดทำงาน ไม่กี่เอาแผนที่ลงกางแลทำงานอยู่เสมอ เห็นว่าเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหยุดงานเสียจึงจะตั้งตัวได้...

ตัวเจ้ามีราคาต่อบ้านเมืองและตัวพ่อเท่าใดจะมากลับเป็นคนที่ไม่มีราคา เพราะไม่รักษาตัวในเวลาจำเป็น...

ดังนี้ นับว่าทำโทษให้แก่ตัว แก่บ้านเมืองและตัวพ่อเป็นสำคัญด้วย"

สมัยที่กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงกลาโหม ก็ทรงงานหนักโดยไม่คำนึงถึงกำลังพระวรกายเช่นเดิมจนทรงพระประชวร ต้องเสด็จไปรักษาพระองค์ที่ยุโรปนานถึง ๑ ปี ๙ เดือน แต่เมื่อเสด็จกลับมาพระนครไม่นานก็สิ้นพระชนม์ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๖ โดยมีพระชนมายุเพียง ๓๙ ปี ทำให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเศร้าโศกอาลัยยิ่งนัก คงเหลือแต่พระประวัติที่คงคู่กับประวัติกองทัพไทย เป็นการเทิดพระเกียรติยศสืบไปชั่วกาลนาน

"เติบโตอย่างมั่นคง สู่อนาคตที่ยั่งยืน"

(Growth for the Future)

คำปราศรัย ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี
ในโอกาสพบนักธุรกิจชั้นนำของประเทศ
ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล
วันพุธที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๑.๐๐ น.

ท่านนักธุรกิจ
ผู้มีเกียรติทุกท่านครับ

วันนี้ ก่อนอื่นต้องขอขอบคุณที่ท่านได้ตอบรับคำเชิญของรัฐบาล เพื่อที่จะให้ท่านทั้งหลายได้เข้าใจสถานการณ์ที่แท้จริงของประเทศ และเข้าใจทิศทางว่าปี ๒๕๔๙ ประเทศจะเดินไปทางไหน เพื่อท่านจะได้เกิดความมั่นใจ เกิดความเข้าใจประกอบการตัดสินใจของท่าน เพราะว่าถ้าเราไปฟังตรงนั้นที อ่านตรงนั้นที ได้ยินคนพูดตรงนั้นที ไม่ชัดเจน วันนี้ผมจะต่อภาพให้ดูทั้งหมด ทางด้านของเศรษฐกิจและการเมืองที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ เพื่อที่จะให้ท่านได้เข้าใจภาพรวม คือบ้านเราเก่งเรื่องถ่ายภาพทีละภาพและให้ไปดู แล้วจะไม่หลงทาง แต่เราจะต้องพยายามดูเป็นวีดิโอทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบจะได้เห็นและเข้าใจดี ถ้าถ่ายภาพเดียว บางทีบิดเบือนได้ ทำให้ไม่เข้าใจได้ เพราะฉะนั้นเป็นสิ่งที่ผมว่ารัฐบาลคงอยากเห็นท่านทั้งหลายมาคุยกันในบรรยากาศอย่างนี้ อย่างน้อยปีละสัก ๒ หน พอครึ่งปีก็มาหนหนึ่ง เพื่อจะได้ดูว่ามีอะไรอีกไหมที่เราควรจะต้องทำเพิ่มเติม เพราะผมเป็นรัฐบาลที่ไม่นอนรอโชคชะตา เพราะในชีวิตผมเอง ผมเป็นคนซึ่งหมอดูบอกอย่างไร ผมฟัง แต่ผมไม่จำเป็นต้องเชื่อ และผมไม่จำเป็นต้องนอนรอให้เป็นไปตามที่หมอดูลิขิต เพราะชีวิตผม ผมต้องลิขิตเอง เหมือนกันครับ คราวที่แล้ว ท่านจำได้ไหมว่าปีที่แล้วปี ๒๕๔๘ มีเรื่องราวมากมาย ตอนไตรมาส ๑ เราพูดกันถึงอัตราการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจจะอยู่ที่ร้อยละ ๓.๒ ทุกคนเลยมองว่าประเทศไปแล้ว เสร็จแล้วเราก็ไม่ได้ปล่อยให้ไปอย่างที่คิด เราออกมาตรการต่างๆ เรามีการประชุมมีอะไรกัน ออกมาตรการ และดันมันขึ้นมาใหม่ แล้วก็ขึ้นได้ ปีนี้เช่นกันครับ เราคงจะต้องมีมาตรการหลายๆ อย่าง แล้วคงไม่ใช่ทำเพื่อปี ๒๕๔๙ แต่ทำเพื่อระยะยาวด้วย เพราะเราจะต้องทำให้โต และโตให้มั่นคง โตไม่มั่นคง ไม่ใช่นิสัยผม โตต้องโตด้วยกัน ก่อนอื่นก็สวัสดีปีใหม่อีกครั้งสำหรับปี ๒๕๔๙ หวังว่าทุกท่านคงจะได้พักผ่อน พร้อมที่จะทำงานหนักในปีนี้ร่วมกับรัฐบาล ทำงานหนักเพื่อองค์กรของท่านและเพื่อภาพรวมของประเทศไทย

ปี ๒๕๔๘ เป็นปีที่หนัก และขอยินดีอีกครั้งที่ท่านพ้นมาอย่างเรียบร้อย โดยเฉพาะต้องยินดีกับตัวเองด้วย เพราะปี ๒๕๔๘ ต้องยอมรับว่ารัฐบาลหนักหลายเรื่อง เรื่องแรกคือหลังจากเกิดเหตุการณ์พิบัติภัยสึนามิ ก็มีผลต่อการท่องเที่ยวโดยตรง ตัวเลขการท่องเที่ยวก็ตกไปในช่วงแรกมาก เพิ่งจะมาฟื้นเอาตอนปลาย ต้องใส่เงินเข้าไปมาก ในการดูแลคน ในการฟื้นฟู ทางด้านของธรรมชาติ และสิ่งก่อสร้างทั้งหลาย เหตุการณ์ภาคใต้ ต้องยอมรับว่าปีที่แล้วหนัก แต่ปลายปีนี้ผมคิดว่าเราทำถูกทาง เราเชื่อว่าเหตุการณ์จะดีขึ้นเรื่อยๆ ก็ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ต้องวิตกมาก และมั่นใจว่าทุกฝ่ายเวลานี้เข้าใจปัญหา และทุ่มเทเต็มที่ เชื่อว่าเรื่องภาคใต้จะไม่เป็นประเด็นหนักอีกต่อไป เรื่องไข้หวัดนกเกิดรอบที่สาม เราเก่งมาก วันนี้เราชำนาญแล้วครับ เราเชื่อว่าเรื่องไข้หวัดนกจะไม่เป็นเรื่องที่ต้องวิตกอีกต่อไป แต่ว่าที่พูดนี้คือว่ารัฐบาลมีกลไกที่เข้าไปดูแล และไปค้นหาปัญหาก่อนที่ปัญหาจะเกิด และควบคุมมันให้ได้ นั่นคือสิ่งที่เราใช้นโยบายนี้ นโยบายเอกซเรย์ทุกพื้นที่ทุกตารางนิ้วในการแก้ปัญหาหวัดนกนั้นได้ผลมาก และเราจะใช้เป็นช่วงๆ เพราะฉะนั้นเป็นสิ่งที่จะไม่เป็นเรื่องที่หนักใจอีกต่อไป

เรื่องน้ำมันแพง ก็เป็นปัญหาอันหนึ่ง ที่ประเทศไทยเราปี ๒๕๔๘ เราจ่ายค่าน้ำมันแพงขึ้นกว่าที่เคยเป็นของปี ๒๕๔๗ ประมาณเกือบ ๙,๐๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐ ถ้าหากว่าไม่มีตรงนี้ สมมติว่าน้ำมันราคาเท่าเดิม เราจะเกินดุลมาก ต้องขอบคุณผู้ที่ส่งออกทั้งหลาย ทำได้ดี แต่ว่าเราไปเจอเรื่องของน้ำมัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ทุกประเทศทั่วโลกโดนหมด เลยทำให้เดือดร้อนกันไปหน่อย แต่อย่างไรก็แล้วแต่ เราเชื่อว่าปี ๒๕๔๘ ตัวการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดจะไม่มากเกินไป ประมาณสัก ๓.๕ พันล้านเหรียญสหรัฐ แถวๆ นี้ ต้องประมาณ ๒ เปอร์เซ็นต์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ *(GDP)* GDP ประเทศ ณ สิ้นปี ๒๕๔๘ จะอยู่ที่ประมาณ ๗.๑ ล้านล้านบาท วันที่ผมเข้าเป็นรัฐบาล เข้าใจว่าประมาณ ๔.๘ ล้านล้านบาท ก็ขึ้นไปเยอะมาก

ส่วนอีกเรื่องหนึ่งที่เราเจอคือภัยแล้ง น้ำท่วม คิดว่าปีนี้ความแห้งแล้งคงจะเบาบางไม่หนักเท่าปีที่แล้ว แต่คงยังมีอยู่บ้าง ซึ่งเรากำลังจะแก้ปัญหาเดี๋ยวผมจะพูดต่อไป ผลผลิตทางการเกษตรของเราในปีที่แล้วเนื่องจากภัยแล้งและน้ำท่วมทางผลผลิตน้อยลง แต่ทางราคาดีขึ้น เราเลยยังมี

การเติบโตในภาคเกษตร โดยเฉพาะการส่งออกอยู่พอสมควร ถึงแม้ว่าเราเจอปัญหาทั้งหมดนี้ เราคิดว่าปี ๒๕๔๘ เราคงจะโตประมาณร้อยละ ๔.๗ เงินเฟ้ออยู่ที่ประมาณร้อยละ ๔.๕ เพราะว่าค่าน้ำมันที่โดดขึ้นมาทำให้ฉุดเรื่องของเงินเฟ้อไปมาก แต่ถึงกระนั้นก็ตาม เราโตโดยที่ Full Employment ภาษาของทางเศรษฐศาสตร์ ถ้าหากว่า Unemployment ต่ำกว่า ๒ ถือว่าเป็น Full Employment ๓ ไตรมาสแล้วที่เรามี Unemployment อยู่ที่ประมาณ ๑ กว่าๆ ไตรมาสล่าสุด ๑.๓ เท่านั้นเอง แสดงให้เห็นว่าเรากำลังมีปัญหาเรื่องคนงาน ภาคตะวันออกแถว Eastern Seaboard ประกาศรับคนตั้งแต่ภารโรงยันถึงผู้จัดการ ๔๐,๐๐๐ กว่าราย จ้างได้ ๑๐,๐๐๐ กว่าราย ยังขาดอยู่ ตรงนี้จะเป็นปัญหาอีกอันหนึ่งที่เดี๋ยวผมจะพูดถึงที่เราจะต้องช่วยกันทำ เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นปี ๒๕๔๘ อยู่ที่ ๕๒,๑๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐ บวกกับ SWAP อีก ๓.๘ เราถือว่าเป็นเจ้าหนี้สุทธิ *(Net Creditor)* เพราะเรามีเงินฝากในต่างประเทศมากกว่าเงินที่เรากู้จากต่างประเทศ ส่วนหนี้สาธารณะ รวมทั้งหนี้บาทรวมแล้วเราอยู่ประมาณ ๔๖ เปอร์เซ็นต์ ของ GDP ซึ่งถือว่าเป็นตัวเลขที่ดีมาก เพราะฉะนั้นในภาพรวมแล้วของประเทศถึงแม้ว่าเราผ่านวิกฤตมากมาย มีวิกฤตคนพูดมากอีกต่างหาก เราก็ยังถือว่าเราแข็งแรงมาก

เพราะฉะนั้นผมจึงอยากให้ท่านรู้ว่าสิ่งที่แย่ที่เลวร้ายทั้งหลายในปี ๒๕๔๘ ที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้น Bottom Line คือว่ายังแข็งแรงอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นหนี้ต่อ GDP และงบประมาณสมดุล การเติบโต และการจ้างงาน หลายประเทศมีปัญหาการเติบโตไม่เชื่อมโยงกับการจ้างงาน GDP ประเทศโตจริง แต่การจ้างงานไม่ดีขึ้น อันนั้นมีปัญหา แต่ของเราโตไปการจ้างงานดีขึ้น คำว่า GDP โตนั้นคือต้องการการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ถ้าธุรกิจไม่ขยายตัวก็ไม่จ้างคนเพิ่ม เพราะเด็กที่จบการศึกษาใหม่ๆ แต่ละปีเป็นแสนๆ คนทำอย่างไร เพราะฉะนั้นตัวการเจริญเติบโตจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศที่จะต้องทำ เรายึดแนวนี้อยู่แล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๔๘ ผมใช้คำว่า Attention Economy คือใช้ความเอาใจใส่ที่จะพินิจพิเคราะห์ตัวเลขแต่ละตัวทุกตัว แล้วก็ไปแก้ปัญหาของมันในทุกตัว ผมเป็นคนที่จะดูตัวเลขตลอดเวลา เมื่อดูตัวเลขก็แก้ปัญหา เพราะฉะนั้นปัญหาต่างๆ ถึงยืนอยู่ได้ ท่านสบายใจได้เลยครับว่ารัฐบาลโดยผมและทีมงานรัฐมนตรีทั้งหลาย ข้าราชการทุกคนตื่นตัวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศ และสิ่งที่เกิดขึ้นรอบข้างเรา สิ่งที่เกิดขึ้นในโลก เมื่อสักครู่นี้ผมเพิ่งคุยกับ Dr. Jim Walker ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่เคยทำนายว่าเงินบาทจะไปแล้วพวกเราก็รุมด่าแหลก เมื่อสักครู่นี้แวะมานั่งคุยกับผม คุยกันถึงเรื่องเศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจภูมิภาค เศรษฐกิจเอเชียของไทย เรื่องอัตราแลกเปลี่ยน เรื่องราคาน้ำมัน ผมเป็นคนซึ่งชอบพบกับคนที่มีความรู้ คุย ให้เขาเล่าให้ฟัง คนมีประสบการณ์ คนมีความรู้เล่า แล้วผมก็มีข้อมูลของผมอยู่แล้ว ก็เอามาฟังมาผสมกัน แล้วคิด เพราะฉะนั้นผมจะไม่ยืน ไม่นั่งอยู่เฉยๆ แล้วไม่สนใจไม่อะไร เราจะตื่นตัวแก้ให้ ถือว่าท่านนักธุรกิจทั้งหลายมีผมคอยดูภาพรวมของประเทศให้อยู่ ท่านทำหน้าที่ของท่านให้ดี แล้วผมจะทำหน้าที่ของผมให้ดี แล้วเราจะเป็น Partner กันในการสร้างความเข้มแข็ง

ของประเทศไทย ทฤษฎีคู่ขนาน Dual Track Economic ก็ยังเป็นแนวทางที่รัฐบาลยังจะใช้ และถือว่าใช้ได้ดีทีเดียว และก็จะทำต่อไปนั่นคือว่าเน้นทั้งเศรษฐกิจภายในประเทศ และส่งออก เน้น ๒ ทาง ไม่ใช่ทางใดทางหนึ่ง ในสมัยก่อนเราใส่ใจแต่เรื่องส่งออกและเรื่องเงินลงทุนจากต่างประเทศ แต่วันนี้เราสนใจเรื่องเศรษฐกิจภายในประเทศ เศรษฐกิจชนบท *(Rural Economy)* เราสนใจรากหญ้า และสนใจ เรื่องของการบริโภคภายในประเทศ ฉะนั้น เราสนใจในทุกๆ ด้านเพราะเราต้องการให้ทุกๆ ตัวเป็นส่วนช่วยทำให้เศรษฐกิจขยายตัว

ถามว่า ปี ๒๕๔๙ ปี ๒๕๔๘ หมดไปแล้ว เราจะทำอะไรบ้าง ภาพใหญ่ก่อน แล้วผมจะกลับมาที่ภาพเล็ก ภาพใหญ่สิ่งที่ท่านจะเห็นในปีนี้ คือ Economic Refrom คือการปฏิรูปทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เราทำการบ้านในปีที่ผ่านมา ปีนี้คือการลงมือปฏิบัติ ทำการบ้านในเชิงข้อมูล ในเชิงคิด แต่ปีนี้จะเกิดการปฏิบัติเกิดขึ้นจริง เราจะมีการปฏิรูป ทำทุกด้าน ด้านอุตสาหกรรมแน่นอนว่าเราจะต้องดูว่าอุตสาหกรรมใดแข่งขันได้ อุตสาหกรรมใดแข่งขันไม่ได้ อุตสาหกรรมใดมี Margin หรือมีผลกำไรที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศ อุตสาหกรรมใดที่เป็นปัญหาเราจะลงไปดูในรายละเอียดและจะทำให้ถูกทางถูกที่ ไม่ได้หมายความว่าคุณทำอุตสาหกรรมที่ไม่ค่อยมีกำไร ไม่ได้ประโยชน์อะไร แล้วผมบอกว่าคุณปิดโรงงานเถิด ไม่ใช่ แต่เราจะส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ไปได้ ที่ทำให้ประเทศมีผลดีทั้งภายในและผลดีทางการส่งออก

วิธีการส่งเสริมอุตสาหกรรมก็จะปรับเปลี่ยนไป และอุตสาหกรรมนั้นจะถูกกระจายตัวระบบโซน ๑ โซน ๒ โซน ๓ ก็คงไม่ใช้ขนาดนั้น คงจะปรับเล็กน้อย เช่นอุตสาหกรรมบางอุตสาหกรรม เราจะนำอุตสาหกรรมไปหาคนมากขึ้น นำเครื่องจักรไปหาคน และเพื่อสร้างความเจริญ เพราะผมไม่อยากเห็นคนกรุงเทพฯ เป็นจังหวัดเดียวที่หิ้วประเทศไทยอยากเห็นเป็นกลุ่ม เป็น Cluster ของจังหวัดและมีอุตสาหกรรมพระเอกสัก ๑ อุตสาหกรรม ที่เรียกว่าอุตสาหกรรมพระเอก อาจจะมีพระรองก็ได้ โดยคำนึงถึงวัตถุดิบ ประชากร สิ่งแวดล้อมทั้งหมดแล้วจะดูว่าแต่ละ Cluster จะมีอะไร แล้วสร้างอุตสาหกรรมนั้นให้เป็นพระเอก เพื่อให้ประเทศไทยมีอุตสาหกรรมพระเอกกระจายตัวอยู่ตามกลุ่มซึ่งเรามี ๑๙ Cluster ของกลุ่มจังหวัด เราจะพยายามสร้างสิ่งนี้ ปีนี้จะเห็นสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น

สิ่งที่สองคือเรื่องการเกษตร จะมีการปฏิรูปวิธีการทำการเกษตรใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของผลิตผล เรื่องของการลดค่าใช้จ่ายในด้านการเกษตร เรื่องของประเภทเกษตรที่จะส่งเสริม จะอิงเกษตรที่เป็นพระเอกอยู่แล้วกับเกษตรที่จะอิงราคากับพลังงาน เพราะเกษตรที่จะอิงกับราคาพลังงานนั้นจะอยู่ได้อีกนาน วันนี้ไม่ต้องคิดอะไรมาก ยางพาราต้นทุนอยู่ที่ประมาณกิโลกรัมละ ๒๑ บาท วันนี้ขายได้กิโลกรัมละ ๖๐ บาท เพราะอิงราคาที่ Syntactic Rubber ซึ่งเป็นผลผลิตของปิโตรเลียมปิโตรเคมี ฉะนั้นจึงไปทางเดียวกัน ยางธรรมชาติจึงอิงราคากับสิ่งนี้ แต่แน่นอนว่าการเกษตรนอกจากเรื่องประเภทแล้ว ยังจะเพิ่มเรื่องของการแปรรูปให้มากขึ้น เราตั้งใจว่าหนึ่งจังหวัดจะมีอุตสาหกรรมแปรรูปอุตสาหกรรมการเกษตรสัก ๑ อย่าง เป็นอย่างน้อยเป็นพระเอก จะพยายามสร้างว่าพื้นที่นี้ปลูกอะไร เลี้ยงอะไร จะแปรรูปอะไรให้ตรงกัน สิ่งเหล่านี้จะทำอย่างจริงจังในปีนี้ทั้งหมด

วันนี้ในสิ่งที่ผมพูดมีเจ้าภาพทั้งหมด เมื่อวานนี้เพิ่งแจกความเป็นเจ้าภาพให้คณะรัฐมนตรี เจ้าภาพจะส่งชื่อคณะกรรมการให้ผมดู กรรมการนี้จะเหมือน Hollywood Model คือเราจะสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ เป็นภาพยนตร์บู๊ พระเอกต้องคิวบู๊ ต้องจัดนางเอก ผู้กำกับ ต้องจัดให้ตรงกันว่า เราจะสร้างภาพยนตร์เรื่องอะไร หรือทำงาน Project อะไร ทีมงานต้องเหมาะสม เป็นมนุษย์พันธุ์เดียวกัน ดังนั้น เจ้าภาพแต่ละคนจะไปหาทีมงาน แล้วจะขับเคลื่อน ฉะนั้น ปี ๒๕๔๙ จะเป็นปีที่คณะรัฐมนตรีกับข้าราชการประจำจะเหนื่อยมาก เพื่อสร้างบรรยากาศทั้งหมดให้เข้มแข็ง สร้างประเทศให้เข้มแข็ง และเพื่อให้ท่านทำมาหากินได้สะดวกขึ้น

การปฏิรูปสิ่งที่ ๓ ก็คือเรื่องของภาคบริการ เราจะปฏิรูปเรื่องของ Tourism เรื่องของภาคบริการมีทั้งการท่องเที่ยว ทั้งด้านของ Financial Sector เราจะต้องทำให้ภาค Financial Sector ที่วันนี้ดีขึ้นมาก ให้แข็งแรงต่อไป เพราะว่าเราจะต้องสู้กับคนอื่น ถ้าสถาบันการเงินของเรา ภาคบริการทางการเงินของเราไม่แข็งแรง จะต่อสู้กับคนอื่นไม่ได้ ฉะนั้น เราจะต้องทำให้เขาแข็งแรง ซึ่งเราจะร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการเรื่องปฏิรูปในส่วนนี้ให้เต็มที่ รวมทั้งด้านอุตสาหกรรมบริการอื่นด้วย

เราจะมีการปฏิรูปเรื่อง Government Service เรื่องการให้บริการของภาครัฐจะได้รับการปฏิรูปครั้งใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกฎหมาย เรามีคณะกรรมการที่จะปฏิรูปเรื่องกฎหมายทั้งระบบ ทั้งกฎหมายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อเราหรือกฎหมายที่รองรับกระแสโลกาภิวัตน์ไม่ได้ จะได้รับการปฏิรูปทั้งหมด ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องการค้าการขาย เรื่องของคน เรื่องของเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้จะได้รับการปฏิรูปทั้งหมด นอกจากนั้น กระบวนการให้บริการประชาชน บริการภาคธุรกิจที่มีปัญหาอยู่ นอกจากผมจะสั่งให้เขาดำเนินการแล้ว ยังจะส่ง OR Team *(Operation Research Team)* เข้าไป

วิเคราะห์ว่าจะสามารถลดขั้นตอนได้อย่างไร ใต้โต๊ะจะลดได้อย่างไร ไม่ให้มีการจ่าย เรื่องความโปร่งใส เรื่องธรรมาภิบาล *(Governance)* จะเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปในครั้งนี้ จะวางระบบทุกอย่างเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริการของภาครัฐต่อประชาชนและภาคเอกชน สิ่งเหล่านี้จะดำเนินการอย่างเต็มที่จะมีเจ้าภาพ ซึ่งจะพยายามใช้เรื่องของ E-Government E-Service หรือการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ จะพยายามให้เกิดการติดต่อราชการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้มากกว่าที่จะต้องไปดำเนินการด้วยตนเอง เช่น การต่อใบอนุญาต สามารถต่อผ่านอินเตอร์เน็ตได้ การขอใบอนุญาต บางอย่างเราจะให้ใช้ระบบ Self Discipline ท่านรับรองตนเองมาด้วย คุณสมบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ท่านรับรองตนเองมา เราให้ไปก่อน แล้วไปตรวจภายหลัง แต่เมื่อตรวจภายหลังพบว่าท่านไม่ได้ทำตามที่ท่านได้รับรองมา จะมีโทษเป็น ๒ เท่า คือจะใช้ระบบ Honor System ใช้ระบบบริการที่ทันสมัย สิ่งเหล่านี้จะได้รับการปฏิรูปในส่วนนี้

เรื่องพลังงาน เราจะมีการปรับโครงสร้างพลังงาน เพื่อจะลดความสูญเสียเงินตราต่างประเทศของเราอย่างเต็มที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๘ ก็เป็นสิ่งที่รัฐบาลจะรับใส่เกล้าฯ มาปฏิบัติ เรื่องไบโอดีเซล เราจะขยายพื้นที่เพาะปลูกป่า และเราอาจจะต้องทำ Contract Farming ถ้าพื้นที่ของเราไม่เพียงพอ แล้วเราจะทำน้ำมันดีเซล ไบโอดีเซล

ซึ่งขณะนี้รถบรรทุกได้ใช้ B ๑๐๐ ไปแล้ว คือใช้น้ำมัน ๑๐๐% ที่ผลิตจากปาล์ม รถขนส่งสิบล้อ เราจะเร่งเรื่องการผลิตเรื่องนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดโครงการใช้ไบโอดีเซล เราจะดูระบบภาษีต่างๆ เพื่อให้ไบโอดีเซลเกิดขึ้น แก๊สโซฮอล์ทั้งจากมันสำปะหลัง จากอ้อย ส่งเสริมไปแล้ว ทำไปแล้ว แต่ปีนี้จะเห็นว่า Boom มากเป็นพิเศษ เรื่อง NGV ได้ตั้งเป้าให้ ปตท. ได้ Convert รถที่ใช้น้ำมันทั่วไปกับน้ำมันดีเซล ให้มาใช้ NGV ให้มาก มีเป้าให้เติบโต แล้วเราจะเร่งเรื่องการผลิตถังแก๊สพวกนี้ด้วย เพื่อจะทำให้เกิดการใช้ NGV มากขึ้น

วันนี้ การผลิตไฟฟ้าเราก็ใช้แก๊สเป็นส่วนใหญ่ มีการใช้น้ำมันบ้าง แต่น้อย เราพยายามจะปรับให้ใช้ไฟฟ้าพลังน้ำให้มากขึ้น ใช้ Hydro ให้มากขึ้น เพื่อให้ต้นทุนต่ำ แล้วเราจะได้นำแก๊สที่เรามีอยู่มาใช้กับภาคขนส่งให้มากขึ้น เราโชคดีที่พบแก๊สที่บริษัท ปิโตรเลียมสำรวจและผลิต ได้สัมปทานจากประเทศเพื่อนบ้านบ่อเดียว เข้าใจว่ามีแก๊สเท่ากับอ่าวไทยทั้งอ่าว ฉะนั้น แก๊ส NGV เราจึงมีใช้ได้อย่างสบายๆ ดังนั้น เราจะพยายามปรับโครงสร้างตาม Supply ตามพลังงานที่เรามีอยู่ เพื่อให้ลดการพึ่งพาลงให้มาก สิ่งนี้เราจะทำอย่างจริงจัง

เราจะมีการปฏิรูปการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจทั้งหลายให้ประสิทธิภาพมากขึ้นแล้วจะทำโครงสร้างใหม่ ของระบบรัฐวิสาหกิจทั้งหมด เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการขยายการลงทุนของรัฐวิสาหกิจนั้น และของรัฐวิสาหกิจใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากรายได้ของกระทรวงการคลัง จะเห็นชัดว่าปีนี้จะเกิดขึ้นทั้งหมด รัฐวิสาหกิจทั้งหลายจะเดินหน้าเข้าตลาดหลักทรัพย์ต่อไป เพื่อที่จะให้ประชาชนได้มีความเป็นเจ้าของ แต่แน่นอนว่าเราจะไม่ขายรัฐวิสาหกิจแบบ Strategic Partner ไม่ขายให้คนอื่นมาร่วมบริหาร เรายังรักษาความเป็นรัฐวิสาหกิจต่อไป แต่เป็นรัฐวิสาหกิจที่มีการบริหารแบบ Private มีความคล่องตัวสูง มีประสิทธิภาพสูง มีระบบความโปร่งใสที่ชัดเจน

ยิ่งเข้าตลาดหลักทรัพย์เท่าไรก็ยิ่งถูกตรวจสอบโดยหลายฝ่าย มีทั้งผู้ถือหุ้น หรือ Share Holder มีทั้ง Analyst มีทั้งตัวตลาดหลักทรัพย์ มีทั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ *(ก.ล.ต.)* มีทั้งกระทรวงการคลัง มีทั้งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ฉะนั้น รัฐวิสาหกิจที่เข้าตลาดหลักทรัพย์นั้น จะต้องทำบัญชีขั้นดี อาจจะต้องขั้นดีมากกว่าภาคเอกชนด้วยซ้ำ เพราะการตรวจสอบมีสูง ซึ่งจะทำให้รัฐวิสาหกิจนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปตท. เข้าตลาดหลักทรัพย์ กับ ปตท. อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์ คนละเรื่อง นึกว่าเป็นคนละบริษัทเสียอีก เมื่อเข้าตลาดหลักทรัพย์แล้วมีการเติบโตสูงมาก มีความคล่องตัวสูงมาก แล้วสามารถส่งเงินเข้ารัฐ ให้รัฐได้หลายส่วน ทั้งเงินปันผลและภาษี เมื่อก่อนเป็น State Enterprise ธรรมดาไม่เสียภาษี ซึ่งจะเห็นว่าเปลี่ยนอย่างชัดเจนว่าเราจะต้องทำแบบนี้

เรื่องที่กำลังจะทำอยู่วันนี้ จะเล่าให้ท่านฟังนิดหนึ่งว่าหลายคนสงสัยคือเรื่องของ Mega Projects หรือเรื่องของ Modernizations เดิมทีเดียวเราเรียกว่า Mega Projects คืออยากจะทำโครงการขนาดใหญ่ทั้งหลาย แต่เดิมเราตั้งใจจะทำโดยใช้เงินงบประมาณ เงินรายได้ของกระทรวงการคลัง และเงินกู้ แล้วจะใช้นักธุรกิจไทย ใช้บริษัทก่อสร้างของไทยทำเป็นส่วนใหญ่ แต่หลายอย่างเมื่อผมเรียกประชุมแล้ว ได้พบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ดี แม้กระทั่งตัวผมเอง และรัฐมนตรีก็ดี หลายเรื่อง

รู้ไม่จริง เพราะเป็นเรื่องที่ใหม่ เป็นเรื่องที่ต้องการ Talent จากทั่วโลกมาช่วยสร้าง ถ้าท่านย้อนไปในสมัยรัชกาลที่ ๕ หลังจากเสด็จฯ ประพาสยุโรป ทรงเห็นความเจริญของประเทศในยุโรป กับประเทศไทย มีความแตกต่างกันมาก แต่ทำอย่างไรจึงจะดึงประเทศไทยขึ้นได้โดยเร็ว จึงทรงเลือกคนเก่งๆ จากยุโรปเป็นผู้บริหาร และนำแนวคิดมาพัฒนาประเทศให้เจริญ แล้วพวกเราในเวลานี้เพราะวิสัยทัศน์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ยังเป็นสิ่งที่เรายังใช้กันอยู่จนถึงปัจจุบัน แสดงว่าทรงมีวิสัยทัศน์ที่ยาวมาก ผมจึงคิดว่าจะนำมาปรับใช้กับโลกยุคใหม่อย่างไร ผมจึงไปดูในหลายประเทศ ความเจริญหลายอย่างเขาไปไกลมาก เราตามทันไหม ถามว่าถ้าเราตามแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่ทันหรอก ถ้าตามแบบก้าวกระโดดจะทัน

ผมจึงคิดว่าถึงเวลาแล้วที่เราจะชวน Talent จากทั่วโลก มาช่วยสร้างความเจริญให้กับประเทศไทย ผมจึงเปลี่ยนคำว่า Mega Projects มาเป็น Modernizations คือเป็นการทำให้ประเทศไทยสมัยใหม่ หมายความว่าเรายินดีรับ Know How รับเทคโนโลยี จากทั่วโลกที่ใครว่าแน่ที่สุดนำมาเสนอให้ไทย เทคนิคมาก่อน อันดับสองคือราคา อันดับสามจึงจะไปดูเรื่องของข้อเสนอทางการเงิน ซึ่งผมมีไว้ ๒ ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งคือเงินกู้ระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ กับเรื่องของการที่ยอมรับสกุลเงินของเราพิเศษ คือ สกุลข้าว สกุลยางพารา สกุลกุ้ง สกุลไก่ ถ้ารับเงินสกุลเหล่านี้ด้วยแสดงว่าเรามีความคล่องตัวในการขยายเศรษฐกิจของเราด้วย พร้อมกับเขามาสร้างความเจริญให้เราแล้วเราขยายเศรษฐกิจของเราด้วย นั่นคือสิ่งที่ผมมอง ผมจึงเชิญชวนทูตของเขามาแล้วพูดไปแล้วรอบหนึ่ง วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๙ จะเชิญตัวแทนต่างประเทศที่สนใจ และตัวแทนของไทยด้วย ซึ่งต่างประเทศที่มาทั้งหลายเขาต้องการหุ้นส่วนทั้งนั้น ท่านทั้งหลายก็จะมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย วันที่ ๒๖ มกราคมนี้ ผมจะอธิบายว่าจะทำอะไร อย่างไร และจะมีกระทรวงต่างๆ มาให้ข้อมูล และจะเปิด Data Room ให้เขาเพื่อเตรียมจะยื่นประกวดราคาในอีก ๓ เดือนต่อไป บางประเทศเขานำเงินมาลงทุนให้เราก่อน บางคนก็ให้เราผ่อนเป็นเงิน บางคนก็ให้เราผ่อนเป็นสกุลไก่ สกุลกุ้ง สกุลข้าว สกุลยางพารา ไม่เป็นไร เปิดกว้าง คุณเสนอมาได้ หรือคุณบอกว่าจะขอเงินสด ไม่เป็นไร เรามีเงินสด แต่ถ้าขอเงินสดข้อเสนอของคุณต้องเข้าท่า ได้เปรียบคนอื่น เรายินดีรับทั้งหมด ระบบการพิจารณาจะโปร่งใสมาก การพิจารณาทุกครั้งจะมีการถ่ายทอดสดให้ดู ผมต้องการให้ทุกอย่างโปร่งใส สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นเร็วๆ นี้

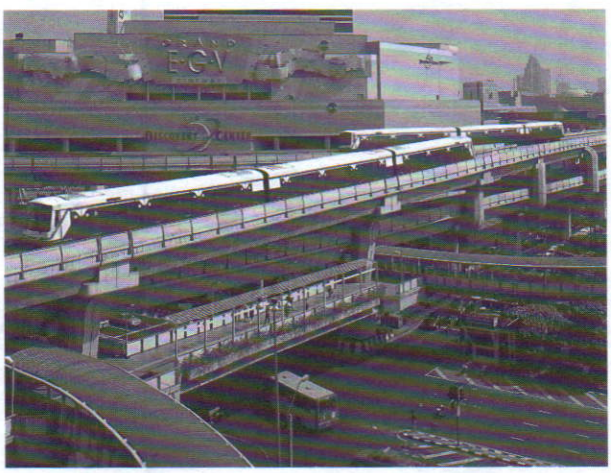

จะมีการขยายไปในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น เรื่องการจราจร จะมีการแก้ปัญหาเรื่องรถไฟฟ้าในกรุงเทพฯ ท่านรู้ไหมว่าคนไทยเดินทางไปทำงาน พวก Working Class เฉลี่ยวันหนึ่งใช้เวลาอยู่ในรถประมาณ ๓ ชั่วโมง ไปและกลับ ไม่นับออกไปรับประทานอาหารกลางวัน ๓ ชั่วโมงนี้ทำให้ Productivity หายไปมาก แล้วกลับถึงบ้านเหนื่อยร้อน อารมณ์เสียอีก ไม่มีอารมณ์ให้กับครอบครัวอีก ฉะนั้น สิ่งนี้จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด คือระบบรถไฟฟ้าเชื่อมระหว่างกรุงเทพฯ และปริมณฑล นอกจากนั้นจะเกิดระบบการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ขึ้นอีกมากมายตามเส้นทางใหม่ๆ เราจะลงมือก่อสร้างในปีนี้

เรื่องของถนน ผมจะให้ทำวงแหวนอีกรอบหนึ่ง ขยายเมือง และให้ธรรมชาติเกิด Satellite Town จะทำวงแหวนอีกรอบตัด ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการสำรวจเพื่อจะให้มีวงแหวนหลายรอบที่กรุงเทพฯ

เรื่องน้ำ ภายในสิ้นปี ๒๕๔๙ ประเทศไทยจะมีประปาใช้ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้านจะมีประปาหมู่บ้านใช้หมด ภายในปี ๒๕๔๙ เรื่องของระบบการบริหารจัดการน้ำ เราจะอยู่ใน Mega Projects ที่เราจะเชิญคนทั้งโลกเข้ามา ประเทศไหนเก่งบ้างเชิญมาเลย ผมบอกว่ากระทรวงช่วยกันดูสิว่าประเทศไหนเก่งบ้างไปเชิญมาให้ได้ ให้มาแข่งกัน เพราะเราต้องการเอาคนเก่งๆ จากทั่วโลกมาช่วยความเจริญประเทศไทย เพราะฉะนั้นการลงทุนตรงนี้ไม่มีปัญหา จะแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วมน้ำแล้งให้ได้มากที่สุด

เรื่องโครงสร้างพื้นฐานทางด้านของเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านของสื่อสารโทรคมนาคม รัฐบาลจะตั้งระบบ Government Virtual Planet Network โดยจะใช้สร้างระบบ Broadband ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงคุณภาพในการบริหารและการบริการประชาชนภายในปี ๒๕๕๐ เป็นอย่างช้าเราจะให้ประชาชนสามารถรับบริการจากรัฐบาล จากราชการจากที่บ้านที่ได้เลย อาทิ ท่านอยากคัดสำเนาทะเบียนบ้าน ท่านเข้ามาในเว็บไซต์ของกรมการปกครอง เชื่อมโยงรับรองให้เสร็จ สิ่งเหล่านี้จะถูกวางระบบไว้ตั้งแต่ครึ่งหลังของปีนี้เป็นต้นไป เราจะมีระบบเทคโนโลยีใหม่ที่เข้ามาใช้ เพื่อให้เกิด Service on Demand การเรียนการสอนก็จะเป็น Course on Demand อยากจะขอหนังสือวิชาอะไรที่ไหน เมื่อไร ได้ทั้งนั้น เทคโนโลยีตัวนี้ราคาถูกไม่แพงอย่างที่คิด หรือที่เราเรียกกันว่า Triple Play เราจะนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในประเทศไทยทั้งหมด เราจะทำให้ Broadband ราคาถูกลง เรื่องของ Gateway ในการที่จะเข้าอินเตอร์เน็ตไปทั่วโลกต้องถูกลง เพราะเราต้องการให้ประเทศไทยสามารถ Access เข้ากับข้อมูลและบริการทั่วโลกได้อย่างสะดวกและคล่องตัว

ฉะนั้นปีนี้ทุกอย่างจะเปลี่ยนไป ประชาชนจะมีสมาร์ทการ์ด จะพยายามทำให้เสร็จภายในปี ๒๕๕๐ หรือ ๒๕๕๑ ต้นปีเป็นอย่างช้า ว่าประชาชน ๖๐ กว่าล้านคน อายุเท่าไรก็ตามจะต้องมีสมาร์ทการ์ด สมาร์ทการ์ดนี่คืออะไร คือกุญแจดิจิตอลเพื่อใช้บริการของภาครัฐ โดยใช้ตัวเลขดัชนี ๑๓ หลักของบัตรประจำตัวประชาชนเป็นหลัก เราจะทำให้เสร็จสิ้นประมาณปี ๒๕๕๑ กลางปี สนามบินสุวรรณภูมิจะเปิดปลายเดือนมิถุนายนนี้ เมื่อสนามบินสุวรรณภูมิเปิดหมายความว่าเราจะเริ่มเปิดเสรีทางการบิน เพื่อให้สุวรรณภูมิเป็นศูนย์กลางการบินที่แท้จริง อำนวยความสะดวกในเรื่องของการจัดตารางการบินเพื่อให้การต่อเที่ยวบินจากไทยไปที่อื่นได้ง่ายขึ้น และจะให้มีนักท่องเที่ยว นักลงทุนเข้าประเทศมากขึ้น เพราะฉะนั้นประเทศไทยจะเป็น Hub แทบทุกอย่าง ถ้าท่านเห็นการเจรจา FTA ที่ไทยเคลื่อนตัวเร็ว เพราะไทยต้องการเป็น Hub ของการผลิต เป็นศูนย์กลางเพื่อผลิต เพื่อส่งออกยังประเทศอื่น

วันนี้ต้องขอแสดงความยินดีกับภาคยานยนต์ที่รถยนต์เราวันนี้ส่งออก ๔๗๐,๐๐๐ คันในปีนี้ จากที่ผลิตได้ ๑,๑๗๐,๐๐๐ คัน เราเป็นอันดับที่ ๑๔ ของโลก ถือว่าเป็น Mayer Player ในเรื่องของ Automobile ของรถไปแล้ว แต่สิ่งที่น่าภูมิใจ

กว่านั้นคือว่า Local Content สูงมาก เพราะว่า Supporting Industry ของเราแข็งมาก เป็นตัวอย่างของธุรกิจที่ดี ของอุตสาหกรรมที่ดี ตรงนี้เราต้องการให้ประเทศไทยเป็น Hub ทุกอย่าง เอาทีละอย่างสองอย่าง จะเร่งทำให้ได้ เพราะทุกการเคลื่อนตัวของผม ผมเคลื่อนตัวอย่างมีความหมาย ต้องมียุทธศาสตร์ว่าเราเคลื่อนตัวเพื่ออะไร

อย่างเรื่อง FTA สหรัฐอเมริกา หลายคนบอกว่าผมไปทำทำไม ท่านเชื่อหรือไม่ว่าถ้าเราไม่ทำการค้าขายกับสหรัฐอเมริกา เราส่งออกและนำเข้าจากทุกแห่งทั่วโลก ยกเว้นสหรัฐอเมริกา ที่เดียวประเทศไทยขาดดุลการค้ามาก ประเทศที่เราได้ดุลการค้ามากที่สุดคือสหรัฐอเมริกา ถ้าหากว่าเราไม่สามารถส่งออกไปสหรัฐอเมริกาได้ เพราะว่าไปแพ้คนอื่น เพราะคนอื่นทำ FTA หมด เราแพ้แข่งขันไม่ได้ ตรงนั้นบอกได้เลยว่าเราจะขาดดุลการค้ามโหฬาร การขาดดุลการค้ามโหฬารต่อเนื่องยาวๆ หมายถึงอะไร ความน่าเชื่อถือของประเทศลดลง ค่าเงินบาทอ่อน เกษตรกรคนงานก็ต้องลดรายได้ เพราะเนื่องจากว่าที่ขายมีน้อยลง เพราะฉะนั้นวันนี้สิ่งที่ผมทำ ผมรู้ว่าผมต้องถือว่าผมต้องเคลื่อนตัวก่อน ก่อนที่เราเคลื่อนตัวไม่ออก เพราะฉะนั้นผมจึงเคลื่อนตัวก่อนตลอด จึงเล่าให้ฟังว่าเรื่องพวกนี้อยู่ในความตั้งใจ

ขอย้ำเรื่องท่องเที่ยวอีกครั้งว่าผมจะพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว เพราะท่องเที่ยวเราเสียเวลาอยู่กับการตลาดอย่างเดียวมานาน ไม่พอครับโฆษณาเท่าไรสินค้าของเราเริ่มเสื่อมลงก็เสร็จ ผมจะพัฒนาสิ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวปัจจุบันให้อยู่ในสภาพดีต่อไป และสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ หรือสร้างเรื่องราวต่างๆ ของการท่องเที่ยวใหม่ๆ ขึ้นมา ทำไปแล้วบางส่วนและจะทำต่อไป เรื่องของ BOI ปี ๒๕๔๙ ตั้งเป้าส่งเสริม ๘๐๐,๐๐๐ ล้านบาทครับ เพราะฉะนั้นที่บอกว่าการลงทุนน้อยอะไรต่ออะไรนั้น ความรู้สึกทั้งนั้น ปี ๒๕๔๙ ตั้งเป้าไว้ ๘๐๐,๐๐๐ ล้านบาท แล้วถามว่ายืนยันไหม ยืนยันครับ ขอให้

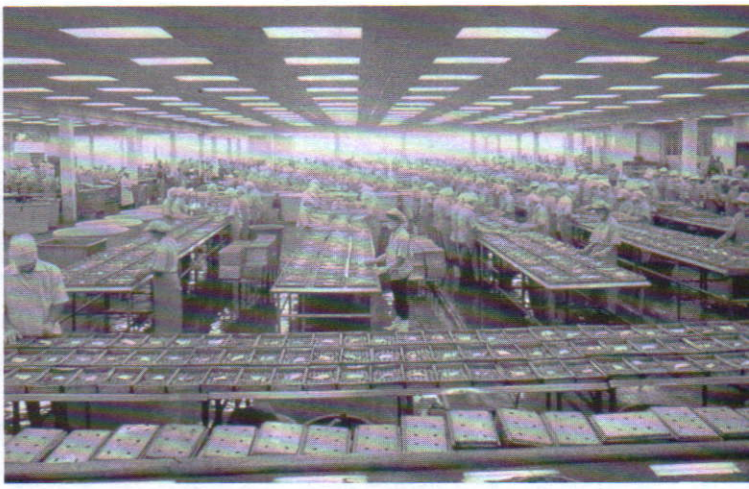

ท่านสบายใจได้ว่าเราจริงจัง เราพยายามปรับปรุงทุกตัวให้เข้มแข็ง เป้าส่งออก ๒๕๔๙ คือ ๑๗ เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นปีนี้เราเกิน ๑๐๐ พันล้านเหรียญสหรัฐไปแล้ว ปีที่แล้ว ๙๘ พันล้านเหรียญสหรัฐ ปีนี้ ๑๑๐ กว่า เพราะฉะนั้นปีหน้าอีก ๑๐ เปอร์เซ็นต์ก็เข้าไปตั้ง ๑๓๐ พันล้านเหรียญสหรัฐ ก็จะเล็กกว่า GDP หน่อย ไม่เป็นไร ทำต่อ

ผมอยากจะพูดถึงเรื่องวิสัยทัศน์ใหม่ๆ ก่อนที่จะพูดตรงนี้ ผมจะขอบอกนิดหนึ่งว่า การทำธุรกิจในโลกนี้ มี Value Chain อยู่ ๓ ขั้น ขั้น ๑ ผมเรียกว่าพวกนี้เป็นพวกที่ขายหยาดเหงื่อและน้ำตา พวกที่อยู่ใน Value Chain ตัวล่าง เป็นพวกที่ขายหยาดเหงื่อและน้ำตาเป็นพวกที่ทำเกษตรขั้นปฐมภูมิ เป็นผู้รับจ้างทำของ แล้วฤกษ์งามยามดีถูกลดค่าเงิน อันนี้เหงื่อขายไปแล้ว พอวิกฤตเศรษฐกิจเกิดขึ้น น้ำตาก็เกิดขึ้น พวกนี้ขายหยาดเหงื่อและน้ำตา พวกที่โตขึ้นไปขั้นที่ ๒ พวกนี้เริ่มใช้สมอง คือ ขายเหงื่อและขายสมอง พวกนี้ส่วนใหญ่มักจะเป็นพวกอุตสาหกรรม หรือพวกแปรรูปสินค้าเกษตร ขั้นที่ ๓ คือขั้นปรมาจารย์ เพราะเป็นเศรษฐกิจทุนนิยม ขั้นที่ ๓ พวกนี้ขายสมองและแสวงหาโอกาสขายความรู้ขายสมอง พวกนี้ไปกับ Knowledge Based Economy แล้วใช้เทคนิคทางทุนนิยมอย่างเต็มที่ พวกนี้ขายสมองและแสวงหาโอกาส

วันนี้ประเทศไทยอยู่ที่ไหนครับ ๑ ครึ่งครับ ๒ ยังไม่ไปครับ ยัง ๑ ครึ่ง ผมคิดว่าเราจะต้อง

ช่วยกันครับ ผลักดันให้ประเทศไทยไปอยู่ที่ ๒ ครึ่งให้ได้ ขายทั้งหยาดเหงื่อปัญญา และแสวงหาโอกาสโดยรู้เท่าทันทุนนิยม ต้องไปที่ ๒ ครึ่งให้ได้ ใช้เวลาหน่อย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องช่วยกัน ภาคเอกชนกับภาครัฐต้องช่วยกัน ถึงจะไปได้ เราต้องเริ่มทำ Value Creation ถ้าเราไม่มี Value Creation ไม่มี Brand ไม่มีช่องทางการตลาด เสร็จครับ

ผมจะเล่าให้ฟัง ผมไปเดินช้อปปิ้งที่สิงคโปร์เมื่อวันหยุดปีใหม่ ไปเดินที่โรงแรมฮิลตัน ซึ่งเป็นของอ๊อง เบ็งเซ่น Club Twenty One ซึ่ง Club Twenty One ไปเป็นตัวแทน Brand ต่างๆ และกินพื้นที่ถึงประเทศไทยด้วย เพราะฉะนั้นประเทศไทยบางคนใช้ Signature ที่ต้องจ่ายค่าคอมมิสชั่นให้กับสิงคโปร์ เพราะเขากิน Directory เข้ามาที่เรา แต่ไม่ใช่แค่นั้น เขาเป็นตัวแทนแบรนด์ต่างๆ ใช่ไหมครับ เขาสร้างแบรนด์ของเขาขึ้นมาเอง แบรนด์ของเขาชื่อมานี่ ปรากฏว่าเด็กวัยรุ่นอย่างลูกผมรู้จักยี่ห้อนี้ ทำไม่นานนี้เอง แล้วเขา Position ไว้เพื่อ Attack พวก Max Apparel ทั้งหลาย ปรากฏว่าราคาขายแพงด้วย ไม่ถูก แล้วเขาใช้อิตาเลี่ยนดีไซน์ มีแบรนด์ ขายได้ ขายดีด้วย แต่ของเรายังไม่ค่อยมีความพยายามตัวนี้ดีนัก ผมยังอยากจะขอภาคเอกชนว่า ภาครัฐพร้อม มาทำด้วยกัน ภาครัฐพร้อมจะปลูกต้นไม้เพื่อให้ท่านเป็นนกไปเกาะได้ เหมือนกับว่าภาคธุรกิจซื้อรถออกมาคันหนึ่ง เป็นแท็กซี่ แต่รัฐไม่ยอมสร้างถนน แท็กซี่ก็ไม่รู้จะไปหาเงินที่ไหน เพราะฉะนั้นรัฐจะสร้างโครงสร้างพื้นฐานโดยการทำมาหากินให้ท่าน และท่านมีหน้าที่ดึงไปทำมาหากิน

ต่อไปนี้จากนี้หมายความว่าผมจะมีเวลาให้กับภาคธุรกิจ ท่านไปรวมตัวกันมาเป็นกลุ่มๆ มาคิดร่วมกันทำร่วมกัน แล้วเราช่วยกันทำ บอกมาอุปสรรคอะไร Chamber of Commerce ของสหรัฐอเมริกามาพบผม ตอนที่ผมไปสหรัฐอเมริกา เขามีสมาชิกมาก แล้วเขาเก็บเงินค่าสมาชิก แล้วเขาจ้างทำวิจัย เขามีข้อมูล มีฐานข้อมูล มีการวิจัยอะไรต่างๆ มีมาก แล้วเพื่อที่จะปรับตัวเองตลอดเวลา ของเราตรงนี้ขาด ความสามัคคีทำงานร่วมกันในทีมของคนไทย อ่อน ท่านดูกีฬาโอลิมปิกหรือไม่ครับ แข่งเดี่ยวได้เหรียญทอง แข่งเป็นทีมสู้เขาไม่ค่อยได้ ยกน้ำหนักเห็นไหมครับ เหรียญทอง ถ้า ๒ คนยกทีละตุ้มไม่ได้เหรียญแน่ อันนี้ยกคนเดียวเลยได้เหรียญ นี่คือจุดอ่อนที่เราจะต้องแก้ เพราะฉะนั้นภาคเอกชนต้องรวมตัวกันแล้วมาคุยกันกับรัฐบาล รัฐบาลพร้อม ผมพร้อมที่จะทำให้ท่านอยากให้รวยมากกว่านี้ทุกคน เพราะว่าท่านรวย รัฐบาลได้ภาษี รัฐบาลได้ภาษีทุกขั้นตอนของกระบวนการ มากกว่าผู้ถือหุ้นได้รับปันผลเสียอีก เพราะฉะนั้นรัฐบาลไม่มีเหตุผลอะไรเลยที่จะไม่ส่งเสริมให้ภาคเอกชนร่ำรวย แต่ขอให้รวยกันอย่างตรงไปตรงมาเท่านั้น รัฐบาลไม่มีเหตุผลอื่นเลย ต้องส่งเสริมให้ภาคเอกชนรวย ช่วยกรุณาไปรวยเถอะ ได้โปรด รัฐบาลจะทำเรื่องนี้อย่างเต็มที่

อย่างเรื่องอาหาร ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตอาหาร เรากำลังบอกว่าเป็นครัวของโลก วิสัยทัศน์ตรงนั้น โอเคเข้าใจ แต่ว่าไกลที่จะเอื้อมถึง ผมบอกเอาใกล้ๆ ง่ายๆ เลย ถ้าขายของสด ท่านลองไปดู Tesco ขายของแปรรูปท่านไปดูนาบิสโกหรือเนสท์เล่ ๓ บริษัทนี้ ยอดขายใหญ่กว่า GDP ประเทศไทย อันนี้คือวิสัยทัศน์ง่ายๆ เลย ทำได้ไหม ภาคเอกชนทำได้ไหม ภาครัฐมาเป็น Partner กันไหม ไปหาคนเก่งๆ มาเลย ที่จะนำสินค้า

เกษตรออกไปวางเป็นเครือข่ายทั่วโลก เอาไหม ถ้าด้านอาหาร ถามว่าร้านอาหารไทยเปิดทุกเมืองทั่วโลก ขายได้ไหม ขายได้ครับ ซิดนีย์ที่เดียวมี ๔๐๐ ร้าน แต่ ๒๐๐ ร้าน เป็นคนของประเทศไทย อีก ๒๐๐ ร้านชื่ออาหารไทยจริงแต่เป็นของลาวกับเวียดนาม ถ้าเป็นร้านอาหารไทยของไทย หรือไม่ก็เป็น Chain เหมือนแมคโดนัลด์ทั้งหลายออกไปทั่วโลก ถามว่าอาหารไทยวันนี้เป็นอย่างไร อาหารไทยวันนี้เป็นที่นิยมมาก คนชอบอาหารไทยมาก แต่เรายังไม่รู้จะขับเคลื่อนอย่างไร ภาครัฐทำกันเองไม่ได้ ต้องให้ภาคเอกชนเข้ามาทำ ตรงนี้เป็นวิสัยทัศน์อันหนึ่งที่ผมอยากจะบอกภาคเอกชนว่า ถ้าเรา Branch Out อาหารไทยให้เหมือน Chain ใหญ่ๆ ของโลก นั่นคือ ยอดขายไม่รู้เรื่อง ถ้าเราขายอาหารสดให้เหมือน Tesco ขาย ขายอาหารแปรรูปให้เหมือนนาบิสโกหรือเนสท์เล่ เท่ากับว่าเราดับเบิล GDP เราได้ ถามว่าพื้นที่เรายังมีที่เพาะปลูกอีกไหม เดี๋ยวจะกลับมาเล่าให้ฟัง เรายังทำอะไรได้อีกมาก แต่ขาดการเอาใจใส่อย่างขัดเจนที่จะทำลงไปในรายละเอียด

อย่างที่ผมพูดไปเมื่อสักครู่นี้ ๑ จังหวัด ๑ อุตสาหกรรมการเกษตร แปรรูปเกษตร ๑ จังหวัด ๑ อุตสาหกรรม ๑ อำเภอ ๑ โรงงานปุ๋ยอินทรีย์ ปีนี้จะเกิดหมด จะพยายามให้เกิดให้หมด แน่นอนครับผมจะทำให้สินค้าเกษตรราคาดี เพราะว่าเราต้องการให้รายได้อยู่ในพื้นที่ อยู่กับเกษตรกร ถ้าเกษตรกรมีเงิน เกษตรกรใช้เงิน ขั้นมีเงินของเกษตรกรยังไม่ค่อยเหลือเก็บเท่าไร ซื้อยาสีฟัน ซื้อขันอาบน้ำ ซื้อเสื้อผ้าใส่ เกษตรกรขยับ บ้านนอกกรุงเทพฯ รู้สึก ยอดขายเพิ่ม เพราะว่าคนส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในชนบท

วันนี้สิ่งที่รัฐบาลทำเรื่องเศรษฐกิจชนบท *(Rural Economy)* ทำให้การบริโภค *(Consumption)* ดีขึ้น การเก็บภาษี อัตราการเก็บภาษีในชนบทเติบโตสูงกว่าในกรุงเทพฯ อย่าไปคิดตัวเลข คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ นั่นคือว่าต่างจังหวัดยังมีช่องทางในการเติบโตอีกมาก แต่ต่างจังหวัดโตแล้ว กรุงเทพฯ รู้สึกไหม รู้สึก เหมือนรดน้ำครับ รดที่ราก ใบเขียว รดที่ใบ รากเหี่ยว เพราะฉะนั้นเรื่องของเศรษฐกิจฐานรากนั้นยังต้องทำต่อไป

เรื่องการแก้ปัญหาความยากจน จะเป็นเรื่องสำคัญของประเทศในปีนี้ นักธุรกิจอย่ามองเรื่องการแก้ปัญหาความยากจนเป็นเรื่องหน่อมแน้ม นั่นคือการแก้ปัญหาที่รากฐานของปัญหาทั้งเศรษฐกิจและสังคมอัตโนมัติ การแจกเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกินสิ้นเดือนมีนาคมนี้แผนที่อัตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ จะถูกใช้ทุกระบบเหมือนกันหมด สปก. ที่ดิน โฉนด ใช้มาตราส่วนเดียวกัน จะไม่มีการทับซ้อน ประกาศเขตอุทยานสัตว์ป่าทับเขตอำเภอ จนชาวบ้านบอกว่านายอำเภอก็เป็นสัตว์ป่าอยู่อย่างนั้น เพราะฉะนั้นจะไม่มีแล้ว สิ่งเหล่านี้จะถูกแก้หมด เมื่อแก้หมดการแจกเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกินของประชาชนจะเกิดขึ้นอย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้นที่ดินเมื่อประชาชนได้เอกสารสิทธิ์ ประชาชนก็จะปักหลัก พืชยืนต้นก็จะเกิดขึ้น การสร้างรากฐานก็จะเกิดขึ้น ปัญหาสังคมก็จะเบาบางลง กำลังซื้อจะเกิด เมื่อเราเพิ่มที่ดินในมือให้ประชาชนทำ หมายความว่าผลผลิตเพิ่มเติมแน่นอน เมื่อผลผลิตเพิ่ม ต้องขายเพิ่ม FTA คือ การขายเพิ่ม การทำ Modernizations ที่นำต่างประเทศมาลงทุนแล้วขอชำระเป็นสกุลเงินไก่ กุ้ง พวกนี้คือการที่ผลผลิตเพิ่มขึ้นแล้วรองรับกัน จะสอดคล้องกัน ฉะนั้นการแก้ปัญหาความยากจนไม่ว่าจะเรื่องของที่ดินทำกิน เรื่องของอาชีพ การ

ฝึกอาชีพ การเพิ่มอาชีพ จะเกิดขึ้น แรงงานไทยนับวันจะต้องถูกปรับให้สูงขึ้น ฉะนั้น เรื่องระบบการพัฒนาฝีมือแรงงานจะต้องทำอย่างเต็มที่ โดยใช้ทั้งกลไกของโรงเรียนอาชีวะ ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และของภาคเอกชน เพื่อให้แรงงานไทยได้ค่าจ้างสูงกว่าค่าแรงขั้นต่ำ *(Minimum Wage)*

การจะสร้างเศรษฐกิจให้โตขึ้น เรากำลังมีปัญหา ๒ ส่วน ส่วนที่หนึ่งคือขาดแรงงานแท้ๆ ส่วนที่สองคือขาดแรงงานประเภทที่มี Talent พิเศษ ฉะนั้น เรากำลังจะจัดกระบวนการปรับปรุงระเบียบและกฎหมายเพื่อให้แรงงานเหล่านี้ได้เข้ามาช่วยสร้างเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันเราก็ต้องพัฒนาระบบการศึกษาของเรา เพื่อให้คนของเราได้เข้มแข็งขึ้น แล้วในที่สุดเราอาจจะไม่มีความจำเป็นต้องใช้ Talent ข้างนอก แต่วันนี้จำเป็นอยู่ระหว่างรอชั่วคราวนี้ เราจำเป็นต้องมี และเราต้องยอมให้นำเข้ามา สิ่งนี้จะเกิดขึ้น

เรื่องทั้งหมดที่เราจะลงทุนทั้ง Mega Projects หรือเรื่อง Modernizations ทั้งหลาย รัฐบาลจะดูแลอย่างดี คือวินัยทางการเงิน วินัยทางการคลัง และเรื่องงบประมาณ รัฐบาลจะใช้ตัวเลขเหล่านี้เป็นตัวเลขคุมวินัยของรัฐบาล อาทิ เราจะพยายามรักษาหนี้ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ *(GDP)* ไว้ประมาณ ๕๐% ถือว่ายังเป็น Prudent คืออ่อนไหวต้องระมัดระวัง เราจะพยายามรักษาขีดความสามารถในการจ่ายหนี้และดอกเบี้ยคืนระดับ ๑๖% ของงบประมาณ โดยประมาณจึงถือว่ายังเป็น Prudent เราจะดูเรื่องวินัยเรื่องเหล่านี้อย่างดี เราใช้ตัวเลขทางเศรษฐกิจมหภาคเป็นการคุมวินัย เราจะทำอะไรเราจะต้องอิงสิ่งเหล่านี้ เหมือนกับผมจะรับประทานอะไรผมจะต้องดูว่า ไขมันในเส้นเลือดของผมเป็นอย่างไร ยูริกของผมเป็นอย่างไร ผมไม่ได้กินแบบไม่อั้นจนไขมันในเส้นเลือดพุ่งจนเป็นโรคหัวใจแล้วตาย เหมือนกับที่เราจะต้องดูเรื่องของวินัยของเราอย่างดี

ที่ผมพูดมาทั้งหมดนี้ ผมอยากจะบอกกับ

ท่านว่า ถ้าท่านไม่เชื่อถือประเทศของตัวเองแล้วใครจะเชื่อ ถ้าอ่านหนังสือพิมพ์เป็นหน้าๆ เป็นวันๆ บางทีก็อาจจะเครียด บอกได้เลยว่ามองภาพรวมของประเทศ ผมมั่นใจว่าเศรษฐกิจปี ๒๕๔๙ อย่างที่แย่ที่สุด ๕% ไม่มีปัญหาแน่ อะไรที่จะเกิดขึ้นสู้ไม่ยอมแพ้ ฉะนั้น ๕% ไม่น่ามีปัญหา แต่จะพยายามทำให้ได้มากกว่านั้น

เรื่องการเมืองผมประกาศไปแล้วว่าผมไม่ทำการเมืองจนกว่าจะกลางปี ๒๕๕๑ ผมจะทำงานปี ๒๕๔๙ ปี ๒๕๕๐ ปี ๒๕๕๑ อีกครึ่งปี ครึ่งหลังของปี ๒๕๕๑ ก็จะทำงานไปด้วย แต่การเมืองเริ่มแล้ว เพราะจะมีการเลือกตั้งปี ๒๕๕๒ ฉะนั้น ไม่มีการเลือกตั้งแน่นอนจนกว่าจะถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๒ ดังนั้น ท่านไม่ต้องห่วงเรื่องการเมืองเลย ปล่อยให้เป็นหน้าที่ของผม เพราะคนลาออกก็เป็นผม คนยุบสภาผู้แทนราษฎรก็เป็นผม ผมไม่ลาออก ผมไม่ยุบสภาฯ แล้วจะทำอย่างไร ก็ทำงานต่อไป ช่วยกันสร้างชาติบ้านเมืองให้เข้มแข็ง ช่วยกันทำหน้าที่ให้ดีที่สุด ท่านไม่ต้องห่วงการเมือง เพราะฉะนั้น การเมืองไม่มีอะไรเลย คนส่งเสียงเล็กๆ น้อยๆ ธรรมดา ไม่ต้องห่วง เมื่อสักครู่นี้ Dr. Jim Walker บอกผมว่าอย่าไปเถียง ผมไม่เถียงแล้ว ฉะนั้นไม่ต้องห่วง ผมจะทำงานอย่างเดียว แล้วมีหน้าที่เล่าว่าทำอะไร ใครมาถามก็ตอบเรื่องงาน พอถามการเมืองผมก็จะเดินหนี ถ้าผมไม่เต้นการเมืองการเมืองไม่ยุ่งหรอก ผมเต้นการเมืองก็จะยุ่ง ฉะนั้นผมไม่เต้น การเมืองก็ไม่ยุ่ง บอกได้เลยว่าบรรดา

นักวิจัยการเมือง คอการเมืองทั้งหลาย สบายใจได้เลย รับรองไม่ต้องวิจารณ์ รัฐบาลจะเสียหาย รัฐบาลจะไปแล้ว รับรองไม่มีทาง บางคนบอกรัฐบาลถังแตก ถังแตกอะไร เงินสำรองระหว่างประเทศมีมากเต็มไปหมด หนี้ก็ต่ำ ท่านไม่ต้องเป็นห่วง บางทีคนทำบัญชีไม่เป็นไม่เข้าใจ

เรื่องการเมืองไม่ต้องห่วง เรื่องเสถียรภาพทางการคลัง ทางงบประมาณไม่ต้องห่วง เรื่องกฎกติกา ระเบียบ กฎหมายต่างๆ จะได้รับการดูแลแก้ไขอย่างรวดเร็วในปีนี้ ผมเข้าใจว่า ผมได้ยินมาว่าจะทำ Tax Reform รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังไม่ได้บอกผมมานะครับ เพราะเราต้องแข่งขัน Competitive ปี ๒๕๔๘ ที่ผ่านมานี้ GDP ของประเทศ ๗.๑ ล้านล้านบาท ปีต่อไปสิ้นปี ๒๕๔๙ น่าจะอยู่ที่ ๗.๗ ล้านล้านบาท ถือว่าเราเติบโตขึ้น ปี ๒๕๔๘ ตลาดหลักทรัพย์ไทย Under Perform โดยไม่มีเหตุผล เพราะว่า Bad News มากเกินไป จนต่างประเทศตกใจและหนวกหู ไม่กล้าลงทุนทั้งๆ ที่ไม่มีอะไร Fundamental ตัว Growth ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ ตัว Growth ของกำไรก็ดี ฉะนั้น เรา Under Perform ชาวต่างประเทศรู้ใส่ทันทีเมื่อต้นปี เห็นไหมว่า วิ่งกันกระฉูด ฉะนั้น ผมมั่นใจว่าตลาดหลักทรัพย์ไทย ปี ๒๕๔๙ จะไม่มี Under Perform

แล้วถ้าหันออกไปนอกประเทศไทย ผมยังมั่นใจว่า ญี่ปุ่นฟื้นจริง จีนยังแข็งแรงต่อไป อินเดียมาเร็วมาแรง นอกจาก ๓ ประเทศนี้ ประเทศไทยแข็งแรง ประเทศไทยมีเพื่อนมาก ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางหลายอย่าง ฉะนั้น เอเชียจึงเป็นที่เติบโตของโลก จะอยู่ที่เอเชียมากกว่าที่อื่น แน่นอนว่า เงินเหรียญสหรัฐจะอ่อนตัว บาทอาจจะแข็งค่า แต่ก็แข็งในแนวทางเดียวกับทั่วโลก ทั่วเอเชีย เพราะสกุลเงินเอเชียจะแข็งค่าตามกันหมด เพราะเป็นการแข็งค่าตามเงินเหรียญสหรัฐที่อ่อนตัวลง จึงไม่มีอะไรที่ท่านจะต้องหนักใจมากนัก เพียงแต่ว่าให้ไปหนักใจเรื่องของการปรับปรุงการบริหารของตนเอง โดยการดู ขำเลืองดูว่ามาตรฐานของโลกเขาเติบโตกันอย่างไร แล้วท่านจะต้องเติบโตได้อย่างไร เรื่องของ Cooperate Governance เป็นสิ่งสำคัญมาก เรื่องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา เพื่อการบริหาร มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้น วันนี้รัฐบาลใช้เต็มที่ ใช้แผนที่ภาพถ่ายทางภูมิศาสตร์ หรือ GIS ปี ๒๕๕๐ เราก็จะ Launch คือยิงดาวเทียมทางภูมิศาสตร์ของเราเอง THEOS ซึ่งสามารถที่จะทำ Crop Spin Diction ได้ สามารถดูการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทางกายภาพของประเทศได้อย่างชัดเจน และนอกจากนั้น เราจะใช้ระบบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารอย่างเต็มที่ ในการแก้ไขปัญหาความยากจน เทคโนโลยีสารสารสนเทศและการสื่อสารลงถึงรากหญ้า นี่คือปี ๒๕๔๙

เรื่องการเงิน รากหญ้า แน่นอนจะเพิ่มเม็ดเงินลงไปยังรากหญ้ามากขึ้น เพราะต้องการให้เห็นว่าฐานล่างนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเติบโตและแข็งแรงด้วยการใช้จ่ายทางการเงินที่ต่ำ ไม่ใช่เงินกู้ นี่คือทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นในปี ๒๕๔๙ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านทั้งหลายคงจะเข้าใจภาพรวมและจะมีความมั่นใจในการทำธุรกิจในประเทศไทย ไม่ว่าท่านจะเป็นบริษัทไทย หรือเป็นบริษัทข้ามชาติที่ทำธุรกิจในประเทศไทย เราถือว่าบริษัทข้ามชาติที่มาลงทุนในประเทศไทยเป็นบริษัทไทย เป็นบริษัทเหมือนคนไทยที่เราจะต้องให้การสนับสนุนและดูแลเช่นกัน ผมขอขอบคุณอีกครั้งที่ตั้งใจฟัง ขอขอบคุณครับ

ตำนานและประวัติพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช

เนาวรัตน์ ทองรมย์

ตอนที่ ๑

นครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่สำคัญและใหญ่ที่สุดในภาคใต้ มีพระบรมธาตุเจดีย์ ซึ่งประดิษฐานอยู่ในวัดมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองนครศรีธรรมราช เป็นที่สักการบูชาและเป็นที่ภาคภูมิใจของชาวนคร ตลอดจนชาวใต้และพุทธศาสนิกชนทั่วไป แม้แต่ชาวต่างประเทศก็ยังเดินทางมาสักการบูชา

อันโบราณสถานเก่าแก่นับพันปีเช่นนี้ มักจะมีประวัติหรือที่มาแตกต่างกันไป จนกลายเป็นตำนานไปก็มี ดังที่พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ได้ทรงนิพนธ์อธิบายไว้ในการพิมพ์ครั้งแรก *(พ.ศ. ๒๔๗๑)* เกี่ยวกับตำนานวัดพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราชไว้ว่า **"หนังสือนี้พิมพ์ตามต้นฉบับที่มีอยู่ในหอพระสมุดวชิรญาณ เป็นหนังสือกระดาษฝรั่งเขียนเส้นหมึก ต้นฉบับเป็นสำเนาคัดจากหนังสือเก่า เห็นได้ตามตัวสะกดและถ้อยคำสำนวนซึ่งเก่าก่อนเวลาที่ใช้หมึกและกระดาษอย่างนี้ การพิมพ์ครั้งนี้จึงได้สั่งให้พิมพ์ตามต้นฉบับ มิได้แก้ตัวสะกดหรือถ้อยคำอะไรเลย หนังสือนี้สันนิษฐานว่าแต่งในแผ่นดินพระนารายณ์ศักราช ในที่สุดบอกปีในปลายแผ่นดินพระเจ้าปราสาททอง..."** ต้นฉบับตามที่พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ทรงนิพนธ์อธิบายนั้น ยังใช้ภาษาเก่าตัวสะกดอย่างแบบเก่า ซึ่งมีผู้มาเรียบเรียงขึ้นใหม่ให้อ่านได้เข้าใจชัดเจนขึ้น

พระธรรมรัตโนภาส อดีตเจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารได้เขียนคำปรารภไว้ ในหนังสือประวัติและตำนานวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารไว้ว่า **"นายประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ หัวหน้าศิลปากรเขต ๘ นครศรีธรรมราชได้รวบรวมและเรียบเรียงไว้ด้วย แต่ยังไม่ได้พิมพ์เพราะเล่มโต ราคาสูงหน่อย ในระหว่างที่รอไม่ได้พิมพ์เล่มนั้น นายเจริญ พุทธรัตน์ เปรียญ ๔ ประโยค เป็นพนักงานการเงินวัดพระมหาธาตุได้ใช้เวลาว่างรวบรวมเรียบเรียงขึ้นเป็นเล่มเล็กๆ ต่อมา นายอรุณ รอดประดิษฐ์ เปรียญ ๖ ประโยค ได้เข้ามาเป็นผู้จัดการประโยชน์วัดพระมหาธาตุ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๒ - ๒๔๒๔ ใช้เวลาว่างรวบรวมขึ้นอีก ได้ค้นคว้าจากหนังสือต่างๆ อ้างอิงไว้มากพอสมควร ทั้งสองเล่มนี้ มิได้ผ่านกรรมการวัด แต่ได้อ่านแล้ว มีความคล้ายคลึงกับตำนานก่อนๆ"**

ผู้เขียนขอเริ่มประวัติพระบรมธาตุเจดีย์ เป็น ๒ ภาค รวม ๙ ตอน ดังนี้

ภาคที่ ๑ ตอนที่ ๑ - ๕

ตอนที่ ๑ ตั้งแต่ พ.ศ. ๑ - พ.ศ. ๘๕๒

ตอนที่ ๒ ตอนอัญเชิญพระทันตธาตุมาประดิษฐานที่หาดทรายแก้ว

ตอนที่ ๓ พระเจ้าศรีธรรมาโศกราชทรงสร้างพระบรมธาตุเจดีย์

ตอนที่ ๔ พระเจ้าจันทรภาณุ ทรงบูรณะเมื่อ พ.ศ. ๑๗๗๐

ตอนที่ ๕ อัจฉริยะของคนโบราณในการสร้างพระบรมธาตุมีอย่างไรบ้าง

ภาคที่ ๒ ตอนที่ ๖ - ๙

ตอนที่ ๖ การบูรณะปฏิสังขรณ์วัดพระบรมธาตุในสมัยต่างๆ

ตอนที่ ๗ โบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญของวัดพระบรมธาตุ

ตอนที่ ๘ พระพุทธรูปสำคัญในวัดพระบรมธาตุ

ตอนที่ ๙ อภินิหารของพระบรมธาตุ

พระบรมธาตุเจดีย์

ตอนที่ ๑ พ.ศ. ๑ - พ.ศ. ๘๕๒

เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ สาลวโนทยาน กรุงกุสินารา ล่วงแล้ว ๗ วัน บรรดาพระสาวก และพุทธศาสนิกชนได้ถวายพระเพลิงพระบรมศพแล้ว ยังเหลืออยู่แต่พระบรมสารีริกธาตุ บรรดาท้าวพระยามหากษัตริย์ และมหาพราหมณ์ ๗ พระนคร ได้ส่งราชทูตและพราหมณทูตมาเข้าเฝ้าพระเจ้ามัลละ ณ เมืองกุสินารา เพื่อขอแบ่งพระบรมสารีริกธาตุไปไว้สักการบูชา แต่พระเจ้ามัลละไม่ยอมแบ่งให้ ถึงขั้นทะเลาะวิวาทกันเกือบจะกลายเป็นสงครามใหญ่ โทณพราหมณ์ผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดเล็งเห็นการณ์ไกล จึงกราบทูลประนีประนอมให้พระเจ้ามัลละทรงเห็นถึงความสามัคคีพร้อมเพรียงกันของผู้ที่นับถือพระพุทธองค์ ไม่ควรจะมาประหัตประหารกันในการแย่งชิงพระบรมสารีริกธาตุ โดยยกคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากล่าวอ้าง และแนะนำว่าควรจะแบ่งพระบรมสารีกธาตุออกเป็น ๘ ส่วน ไปบรรจุไว้ในพระสถูปเจดีย์ของแต่ละเมือง เพื่อให้เป็นที่สักการบูชาของชาวเมืองทั่วไป ท้าวพระยามหากษัตริย์ทั้งปวงก็เห็นด้วยในสามัคคีธรรมครั้งนี้ จึงให้โทณพราหมณ์เป็นผู้แบ่งสรรปันส่วนพระบรมสารีริกธาตุตวงด้วยทะนานให้เท่าๆ กัน

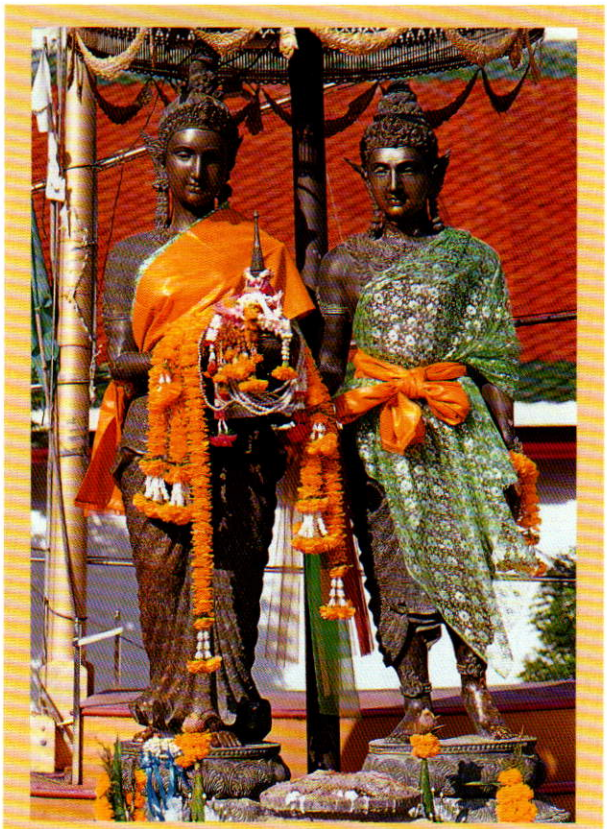

เจ้าหญิงเหมชาลา (ซ้าย) เจ้าชายธนกุมาร (ขวา)

ตามตำนานพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช กล่าวว่า ในวันนั้นมีพระอรหันต์องค์หนึ่ง นามว่าพระเขมเถระได้เข้าฌานสมาบัติ จึงทราบว่าในภายภาคหน้าพระพุทธศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองในภาคกลางและภาคใต้ของชมพูทวีป *(อินเดียตอนกลางและตอนใต้)* และจะเคลื่อนย้ายไปสู่สุวรรณทวีป *(ประเทศไทย)* พระเขมเถระจึงเข้าไปอัญเชิญพระทันตธาตุคือพระเขี้ยวแก้วเบื้องขวาและพระเขี้ยวแก้วเบื้องซ้ายอย่างละ ๑ องค์ ออกจากจิตกาธารด้วยอภินิหารของท่านนำไปถวายพระเจ้าพรหมทัต กษัตริย์แคว้นกลิงคราษฎร์ ซึ่งมิได้รับแจกพระบรมสารีริกธาตุจากโทณพราหมณ์

พระทันตธาตุได้ไปประดิษฐานที่นครต่างๆ ในลุ่มน้ำมหานที ตามความเปลี่ยนแปลง เป็นเวลา ๘๐๐ ปีเศษ ครั้งสุดท้ายได้ไปประดิษฐานที่เมืองทันทบุรีซึ่งมีพระเจ้าโคสีหราชเป็นกษัตริย์ พระองค์มีพระอัครมเหสีทรงพระนามว่า พระนางมหาเทวี มีพระราชธิดา คือ เจ้าหญิงเหมชาลา พระราชโอรส คือ เจ้าชายทนทกุมาร *(ชาวเมืองนคร เรียกว่า นางเหมชาลาและพระธนกุมาร)*

ตอนที่ ๒ พระทันตธาตุประดิษฐานที่หาดทรายแก้ว เมืองนครศรีธรรมราช

ในสมัยเดียวกับที่พระเจ้าโคสีหราชครองเมืองทันทบุรี มีกษัตริย์อีกพระองค์หนึ่งทรงพระนามว่า ท้าวอังกุศราช ครองเมือง ขันธบุรี พระอัครมเหสีชื่อจันทร์เทวี ได้ยกพลมาโจมตีเมืองทันทบุรีเพื่อแย่งชิงพระทันตธาตุเอาไปทำลาย เพราะท้าวอังกุศราชเป็นพวกเดียรถีย์ ไม่ต้องการให้พระพุทธศาสนาตั้งมั่นในลุ่มน้ำมหานที พระเจ้าโคสีหราชเห็นว่าสู้กำลังข้าศึกไม่ได้ จึงให้พระโอรสธิดาอัญเชิญพระทันตธาตุไปถวายเจ้าเมืองลังกา ส่วนพระองค์ออกสู้รบทรงกระทำยุทธหัตถีกับพระเจ้าอังกุศราช ในที่สุดพ่ายแพ้สิ้นพระชนม์บนคอช้าง เจ้าหญิงเหมชาลากับเจ้าชายธนกุมารจึงรีบหนีออกจากเมืองทันทบุรีเอาพระทันตธาตุซ่อนไว้ในพระเมาลีของนางเหมชาลา ปลอมแปลงพระองค์เป็นนายพ่อค้าวาณิช โดยสารเรือสำเภาใหญ่รอนแรมไปเกาะลังกา พอใกล้จะถึงเกาะลังกา เรือถูกพายุจัดเสากระโดงเรือหักย่อยยับเกือบจะอับปาง เรือเล็กที่คอยคุ้มกันก็อับปางลงหมดสิ้นเหลือแต่สำเภาใหญ่ของเจ้าทั้งสองลอยเท้งเต้งไปตามคลื่นลม *(บางแห่งว่าเรือสำเภาล่ม เจ้าหญิงเจ้าชายทั้งสององค์ถูกคลื่นซัดมาเกยอยู่ที่หาดทรายแก้ว)* จนถึงฝั่งตะวันตกของสุวรรณภูมิตรงหน้าเมืองตะโกลา *(อำเภอตะกั่วป่าในปัจจุบันนี้)* นางเหมชาลาและพระธนกุมารจึงขึ้นฝั่งเมืองตะโกลา ทรงสืบทราบว่าทางฝั่งตะวันออกของสุวรรณภูมิมีเรือสำเภาค้าขายอยู่ที่เมือง **"ตามพรลิงค์"** *(นครศรีธรรมราช)* ไปมาระหว่างลังกากับสุวรรณภูมิอยู่เสมอ เจ้าทั้งสองพี่น้อง จึงพากันดั้นด้นเดินรอนแรมไปตามป่าเขาเป็นเวลาหลายวัน จนมาถึงหาดทรายแก้วหมดแรงหมดกำลัง จึงหยุดพักหาที่อาศัยชั่วคราว แล้วอัญเชิญพระทันตธาตุจากพระเมาลีฝังไว้ที่หาดทรายแก้ว รอคอยเรือนายพานิชเพื่อจะเดินทางไปเมืองลังกาต่อไป

ในครั้งนั้นยังมีพระอรหันต์องค์หนึ่ง ชื่อพระมหาเถรพรหมเทพเดินธุดงค์มาจากอินเดีย มีอภิญญาสมาบัติแก่กล้า สามารถทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้า

หาดทรายแก้ว (เดิม) คือสถานที่สร้างพระบรมธาตุเจดีย์

ได้แม่นยำ ท่านได้เล็งญาณเห็นเหตุการณ์ทั้งหมดจึงเดินทางมาโดยนภากาศ เห็นพระทันตธาตุเปล่งรัศมีโชติช่วงสว่างไสวก็เข้าไปกระทำสักการบูชา นางเหมชาลาและพระธนกุมารเกิดเลื่อมใสศรัทธาพระเถระองค์นี้ จึงออกจากที่ซ่อนเข้าไปนมัสการพระอรหันต์ แล้วเปิดเผยฐานะอันแท้จริงของพระองค์ ทั้งเล่าเหตุการณ์ที่ผ่านมาให้ฟังทั้งหมด พระมหาเถระก็แนะนำว่า ถ้าจะไปเมืองลังกาก็ให้เดินทางไปท่าเรือเมืองตรังฝั่งตะวันตกซึ่งเป็นท่าเรือใหญ่ มีเรือไปมาค้าขายระหว่างเมืองต่างๆ จนถึงลังกา และทำนายต่อไปอีกว่าต่อไปเบื้องหน้าราว ๒๐๐ ปีเศษ จะมีพระยาองค์หนึ่ง ชื่อพระยาศรีธรรมาโศกราชจะมาสร้างเมืองใหม่ ณ หาดทรายแก้วแห่งนี้ และจะทรงสร้างพระเจดีย์สูง ๑๗ วา *(บางแห่งว่า ๓๗ วา)* เพื่อบรรจุพระทันตธาตุไว้สักการบูชา ทั้งได้สั่งเจ้าทั้งสองพี่น้องว่าในระหว่างเดินทาง ถ้ามีอันตรายใดๆ เกิดขึ้นก็ขอให้ระลึกถึงท่าน ท่านจะมาช่วยเหลือ

นางเหมชาลาและพระธนกุมารจึงกราบลาพระเถระแล้วอัญเชิญพระทันตธาตุห่อใส่เกล้าเมาลีของนางอีกต่อไป ออกเดินทางไปที่ท่าเรือ เมืองตรัง *(กันตัง)*

ตำนานในตอนนี้อาจจะมีข้อแตกต่างกันบ้างเท่าที่ผู้เขียนได้ศึกษามาจากการอ่านและการฟังจากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าในเมืองนครและตรงกับตำนานที่พระสมุห์ฤกษ์ โอภาโส แห่งวัดสวนหลวง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ได้แต่งเป็นบทกาพย์ไว้ว่า นางเหมชาลาและพระธนกุมารมิได้เดินทางไปเมืองตรัง แต่รออยู่ที่หาดทรายแก้วนั่นเอง โดยเอาผ้าปักเป็นธงไว้ที่หาดทรายนั้น เมื่อเรือสำเภาแล่นมาใกล้ นายสำเภามองเห็นธงโบกอยู่ก็คิดว่า พ่อค้าคงต้องการบรรทุกสินค้าจึงแวะเรือเข้ามารับ แต่เมื่อทราบว่าสองกุมารไม่มีเงินเป็นค่าโดยสารก็ไม่ยอมรับ แต่ทั้งสองกุมารร้องไห้อ้อนวอน นายสำเภาก็ใจอ่อนยอมรับสองกุมารขึ้นเรือไป

เมื่อเรือสำเภาแล่นไปถึงกลางมหาสมุทรก็เกิดเหตุอัศจรรย์ขึ้นคือ เรือแล่นต่อไปไม่ได้ต้องหยุดนิ่งอยู่กับที่นายสำเภาและลูกเรือจะแก้ไขอย่างไรก็ไม่สำเร็จ จึงลงความเห็นว่าเป็นเพราะสองกุมารนี้เองที่เป็นตัวกาลกิณี จะต้องจับตัวโยนลงทะเล นางเหมชาลาและพระธนกุมารตกใจกลัวมาก จึงตั้งจิตรำลึกถึงพระมหาเถรพรหมเทพ ทันใดนั้นมีพญาครุฑใหญ่มหึมาบินมาที่เรือแล้วกลายเป็นพระมหาเถรดังเดิม เหตุอัศจรรย์นั้นก็หายไป พระมหาเถรบอกว่าเป็นฤทธิ์เดชของพญานาค พาบริวารมานมัสการพระทันตธาตุ จึงทำให้เรือแล่นไปไม่ได้ เรื่องพญานาคนี้ พระสมุห์ฤกษ์ โอภาโส กล่าวในตำนานว่า เมื่อตอนที่นางเหมชาลาและพระธนกุมารเอาพระทันตธาตุฝังไว้ที่หาดทรายแก้วนั้น บังเอิญวันหนึ่งพญานาคได้พาบริวารมาเล่นน้ำที่หาดทรายแก้ว แล้วได้พบพระทันตธาตุ

ก็ดีใจรีบอัญเชิญพระทันตธาตุไปไว้ที่เมืองบาดาล เมื่อสองกุมารออกมาจากที่ซ่อนไม่เห็นพระทันตธาตุก็เศร้าโศกเสียใจ พระมหาเถรพรหมเทพจึงมาช่วยโดยแปลงกายเป็นพญาครุฑไปเอาพระทันตธาตุมาคืนให้สองกุมารได้ และเมื่อสองกุมารโดยสารเรือสำเภามาพญานาคก็ล่วงรู้ จึงขึ้นมาก่อเหตุอัศจรรย์ ความตอนนี้จึงมีสองนัยคือ

๑) พญานาคต้องการจะมานมัสการพระทันตธาตุ หรือ

๒) พญานาคต้องการจะแย่งชิงพระทันตธาตุ

แต่แม้ตำนานจะแตกต่างกันออกไปบ้าง เรื่องราวก็จบลงด้วยดี ทั้งสองกุมารก็เดินทางมาถึงเมืองลังกาโดยสวัสดิภาพแล้วเข้าเฝ้าเจ้าเมืองลังกา กราบทูลเรื่องราวทั้งหมดให้ทรงทราบและถวายพระทันตธาตุ แด่เจ้าเมืองลังกา ก่อให้เกิดความชื่นชมโสมนัสแก่เจ้าเมืองลังกาเป็นยิ่งนัก พระองค์ทรงรับรองเจ้าชายเจ้าหญิงทั้งสองพระองค์อย่างสมพระเกียรติ ทั้งจัดพิธีต้อนรับและสมโภชพระทันตธาตุอย่างมโหฬาร รับสั่งให้สร้างพระเจดีย์บนบรรพตเป็นที่ประดิษฐานพระทันตธาตุทั้งสององค์ คือ พระเขี้ยวแก้วเบื้องขวาและเบื้องซ้าย ให้เป็นที่สักการบูชาของชาวเมืองสืบไป

ต่อมาเมื่อเมืองทันทบุรีกู้อิสรภาพได้แล้วเจ้าหญิงเหมชาลาและเจ้าชายธนกุมารคิดจะกลับบ้านเมือง แต่ก่อนจะกลับได้ทูลขอพระทันตธาตุองค์หนึ่งไปประดิษฐานไว้ที่หาดทรายแก้วตามคำทำนายของพระมหาเถรพรหมเทพ พระเจ้ากรุงลังกาทรงเล็งเห็นว่าหาดทรายแก้วเคยเป็นที่ประดิษฐานพระทันตธาตุมาก่อนเป็นมงคลภูมิ ต่อภายหน้าคงเป็นเมืองใหญ่ที่มั่นคง จึงให้มหาอำมาตย์จัดการส่งเสด็จและได้ถวายคืนพระทันตธาตุเบื้องซ้าย พร้อมทั้งพระราชทานพระบรมสารีริกธาตุย่อย ๑ ทะนาน *(ภินนธาตุ)* ให้พระมหาพราหมณ์อำมาตย์ ๔ คน ได้ดูแลเจ้าชายและเจ้าหญิงในการนำพระบรมสารีริกธาตุกลับไปที่หาดทรายแก้ว เมื่อถึงหาดทรายแก้วแล้วได้ทำพิธีอัญเชิญพระทันตธาตุและแบ่งพระบรมสารีริกธาตุอีกครึ่งทะนานขึ้นสู่หาดทรายแก้ว มหาพราหมณ์ทั้ง ๔ ให้

เจดีย์กา มีกาเฝ้าอยู่ทั้ง ๔ ทิศ

ก่อพระเจดีย์ แล้วอัญเชิญพระทันตธาตุและพระบรมสารีริกธาตุนั้นบรรจุลงในผอบแก้วประดิษฐานในแม่ขันทองคำ แล้วนำลงฝังภายในเจดีย์ ณ ที่เดิมที่เคยฝังไว้ครั้งก่อน แล้วท่านมหาพราหมณ์ได้ทำพิธีไสยเวท ผูกภาพยนตร์เป็นกา ๔ ฝูง คือ

๑) กาสีขาว ๑ ฝูง เรียกว่า กาแก้ว เฝ้ารักษาอยู่ทางทิศตะวันออก

๒) กาสีเหลือง ๑ ฝูง เรียกว่า การาม เฝ้ารักษาอยู่ทางทิศใต้

๓) กาสีแดง ๑ ฝูง เรียกว่า กาชาด เฝ้ารักษาอยู่ทางทิศตะวันตก

๔) กาสีดำ ๑ ฝูง เรียกว่า กาเดิม เฝ้ารักษาอยู่ทางทิศเหนือ

ท่านมหาพราหมณ์ให้ฝูงกาเฝ้ารักษาพระบรมสารีริกธาตุมิให้เกิดอันตรายใดๆ ทั้งสิ้น ส่วนพระบรมสารีริกธาตุอีกครึ่งทะนาน เจ้าหญิงเหมชาลาและเจ้าชายธนกุมารได้อัญเชิญไปเมืองทันทบุรี ประทับอยู่ด้วยความสุขตลอดพระชนมชีพ

ชื่อ กาแก้ว การาม กาชาด และกาเดิม นี้ต่อมาได้กลายเป็นชื่อสมณศักดิ์ของพระภิกษุในจังหวัดนครศรีธรรมราช ชั้นพระครู พระภิกษุที่ได้รับสมณศักดิ์ชื่อเหล่านี้มักจะเป็นผู้ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถืออย่างมาก จนกลายเป็นพระภิกษุที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น พ่อท่านกาชาด *(คนเมืองนครนิยมเรียกพระภิกษุที่เคารพนับถือว่า พ่อท่าน)* แห่งวัดวังตะวันตก แม้ท่านมรณภาพไปนานแล้วผู้คนก็ยังไปกราบไหว้บูชาบนบานให้ช่วยเหลือในสิ่งที่ตนต้องการ และรูปปั้นของท่านมีทองคำเปลวปิดไว้จนเหลืองอร่ามไปทั้งองค์

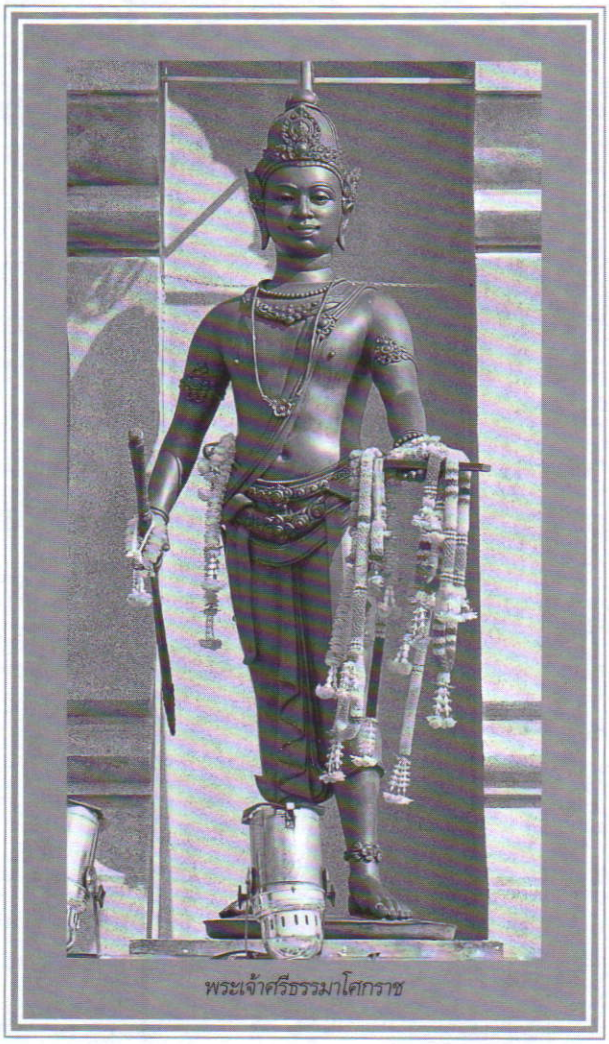

พระเจ้าศรีธรรมาโศกราช

ตอนที่ ๓ พระเจ้าศรีธรรมาโศกราชทรงสร้างพระมหาธาตุเจดีย์

ในช่วงระยะ พ.ศ. ๘๕๘ - พ.ศ. ๑๓๐๐ ณ หาดทรายแก้ว ซึ่งมีพระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ ก็ปรากฏว่าถูกคลื่นซัดสาดพาเอาโคลนทรายขึ้นมาทับถมจนไม่เห็นร่องรอยพระเจดีย์ให้เหลืออยู่เลย จากหาดทรายก็กลายเป็นป่าดง ครั้งนั้นมีกษัตริย์พระองค์หนึ่งทรงพระนามว่า พระเจ้าศรีธรรมาโศกราช ครอบครองกรุงศิริธรรมนคร เจริญรุ่งเรืองมาก ต่อมาในเมืองเกิดไข้ยุบล *(ตามประวัติเดิมเรียกว่า ไข้ห่านั้นเอง)* ผู้คนล้มตายกันมาก พระเจ้าศรีธรรมาโศกราชจึงเรียกบาครูทั้ง ๔ มาปรึกษากัน จึงลงความเห็นให้อพยพลงเรือเดินทางมาถึง ๗ เดือน ถึงเขาชวาปราบ *(อยู่ในเขตอำเภอคลองท่วม จังหวัดกระบี่)* จึงให้ตั้งเมืองที่นั่นก่อน แล้วให้สร้างวัด คือ วัดเวียงสระ *(บางแห่งเขียนเป็นว่า วัดสระเรียงๆ อยู่ในตัวเมืองนครศรีธรรมราชปัจจุบันนี้)* อยู่ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในระหว่างนั้นมีนายพราน ๘ คน คนหนึ่งชื่อ พรานพรหมสุริยะตามไล่เนื้อมาทางริมทะเลถึงหาดทรายแก้ว พบดวงแก้วดวงหนึ่งโตเท่าผลหมากสุกมีลักษณะสดใสสวยงาม ตามตำนานกล่าวไว้ว่า พญานาคได้นำดวงแก้วนี้มาถวายพระบรมธาตุไว้เป็นพุทธบูชา *(ตามตำนานของสมุห์ฤกษ์ วัดสวนหลวง กล่าวไว้ว่า เมื่อพระเจ้ากรุงลังกา ได้พระทันตธาตุแล้ว และทรงทราบเรื่องที่พญานาคต้องการพระบรมสารีริกธาตุ จึงแบ่งปันพระสารีริกธาตุย่อยให้พญานาคด้วย)* พรานพรหมสุริยะจึงเก็บไปถวายพระเจ้าศรีธรรมาโศกราช พระองค์จึงตั้งดวงแก้วนั้นไว้ที่ท้องพระโรง *(แก้วดวงนี้เชื่อกันว่าอยู่ในพานสำริดบนยอดพระมหาธาตุเจดีย์)* เมื่อพระเจ้าศรีธรรมาโศกราชทรงทราบว่าพรานเก็บดวงแก้วได้ที่ชายหาดกว้างยาวมีน้ำล้อมรอบ จึงให้พรานพรหมสุริยะนำบาครูทั้ง ๔ ไปดู เมื่อทราบความแน่ชัดแล้วพระองค์จึงได้พาพระญาติวงศ์และไพร่พลเดินทางรอนแรมมา ๗ วัน ก็บรรลุถึงหาดทรายแก้ว แล้วให้ไพร่พลตั้งบ้านเรือน ทำไร่ไถนาอยู่ ณ หาดทรายแก้ว เมื่อพระองค์จะวางผังสร้างเมืองก็ให้บาครูพร้อมด้วยนายช่างอีก ๑๐๐ คน เดินทางไปเมืองลังกา ซึ่งเล่าลือกันว่าเป็นเมืองที่สวยงามยิ่งนัก เมื่อนายช่างได้ไปชมและทำแบบแปลนแผนผังเมืองลังกาแล้ว

ตอนกลับได้นิมนต์พระสงฆ์ชื่อ **"พระมหาพุทธคำเพียร"** กลับมาด้วย พระมหาพุทธคำเพียรได้ทูลเล่าเรื่องให้พระเจ้าศรีธรรมาโศกราช ทรงทราบตั้งแต่ครั้งพระเจ้าโคสีหราชให้เจ้าหญิงเหมชาลาและเจ้าชายธนกุมารนำพระทันตธาตุมาจนถึงที่พระมหาเถรพรหมเทพทำนายว่า อีกหลายร้อยปีต่อมา จะมีกษัตริย์ชื่อพระเจ้าศรีธรรมาโศกราช จะมาสร้างเมืองและพระมหาธาตุเจดีย์ ณ หาดทรายแก้วนี้

พระเจ้าศรีธรรมาโศกราชจึงทรงตั้งพระทัยแน่วแน่ที่จะสร้างเมืองและพระมหาธาตุเจดีย์ให้สำเร็จดังคำทำนายของมหาเถรพรหมเทพ เมื่อสร้างเมืองเสร็จแล้วทรงตั้งชื่อเมืองว่า **"นครศรีธรรมราช"** ต่อจากนั้นได้ก่ออิฐถือปูนสร้างพระมหาธาตุเจดีย์ขึ้น แต่ยังหาพระบรมธาตุไม่พบ จึงเอาทองเท่าลูกฟักแขวนคอม้า ให้ป่าวประกาศว่า ถ้าใครรู้ที่ฝังพระบรมสารีริกธาตุจะให้ทองเท่าลูกฟักนี้ ยังมีผู้เฒ่าคนหนึ่งอายุ ๑๒๐ ปี แจ้งว่ารู้ที่ฝัง พระเจ้าศรีธรรมาโศกราชจึงให้คนแผ้วถางป่าก็พบพระเจดีย์ฝังอยู่ใต้ดิน แต่จะรื้อขุดเอาพระบรมธาตุขึ้นมาไม่ได้ เพราะมีหุ่นยนต์ฝูงกาไล่จิกตี พระองค์จึงให้เอาทองเท่าลูกฟักป่าวประกาศอีกว่า ใครปราบหุ่นยนต์กาได้จะให้ทองเท่าลูกฟักแก่คนผู้นั้น

ในครั้งนั้นมีชายคนหนึ่งชื่อ จันที มารับอาสาใช้เวทมนตร์ปราบกาได้ ตามตำนานกล่าวว่าการปราบหุ่นยนต์นี้ พระอินทร์เกิด **"ทิพยอาสน์เคยอ่อนแต่ก่อนมา กระด้างดังศิลาประหลาดใจ"** จึงให้พระเวสสุกรรมลงมาช่วยอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุขึ้นมา และอยู่ช่วยตกแต่งพระมหาเจดีย์จนเสร็จ

การสร้างองค์พระบรมธาตุเจดีย์ในครั้งนั้นสร้างตามความเชื่อพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ตามแบบสถาปัตยกรรมศรีวิชัยรูปแบบคล้ายคลึงกับพระบรมธาตุไชยา

เหตุการณ์ทางพุทธจักรช่วงระยะนี้ เมื่อพระเจ้าศรีธรรมาโศกราชได้ก่อสร้างพระมหาธาตุเจดีย์เสร็จแล้ว พระคณะสงฆ์ลังกาวงศ์อันมีพระมหาพุทธคำเพียรเป็นสังฆนายก ได้ออกจาริกนำพุทธศาสนาประกาศ

พระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช มีรูปทรงระฆังคว่ำ

พุทธศาสนธรรมแก่ประชาชนในภูมิภาคสุวรรณภูมิ ได้มีประชาชนเกิดศรัทธาเลื่อมใส ยอมรับนับถือเข้าบวชเรียนสืบศาสนาลังกาวงศ์และสร้างวัดให้พระสงฆ์จำพรรษาเล่าเรียนวินัยไตรปิฎก ตั้งรากฐานมั่นคงเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดจนมีปวงชนทั่วๆ ไปในสมัยนั้นกล่าวกันว่า เป็นศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนาทางเอเชียอาคเนย์ วัดที่สำคัญที่สุดเป็นศูนย์กลางดังกล่าวก็คงจะเป็นวัดพระมหาธาตุวรวิหาร ที่ประดิษฐานพระมหาธาตุเจดีย์นั่นเอง ซึ่งปรากฏหลักฐานทางบันทึกของพระภิกษุชาวจีนรูปหนึ่งชื่อ **"ลีจิง"** จะเดินทางไปศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศอินเดียเมื่อ พ.ศ. ๑๒๑๔ - พ.ศ. ๑๒๓๘ ได้เดินทางผ่านนครศรีธรรมราชสมัยนั้นเรียกว่า **"ตามพรลิงค์"** ได้บันทึกไว้ว่า... สมัยท่านจาริกถึงนครศรีธรรมราช พระพุทธศาสนาในนครศรีธรรมราชเจริญรุ่งเรืองมาก ชาวเมืองล้วนตั้งมั่นในสัจจะศีลธรรม ถึงพร้อมด้วยมงคลธรรมจรรยาทุกประการ ทุกหนทุกแห่งในนครศรีธรรมราชเต็มไปด้วยความสงบสุข ปราศจากการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน พระราชามุ่งแต่การกุศล ในเมืองมีพระภิกษุกว่าพันรูป ซึ่งมุ่งมั่นในการศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง นอกจากนั้นพระภิกษุ **"ลีจิง"** ได้บันทึกถึงประเพณีการทำบุญของชาวนครศรีธรรมราชไว้อย่างละเอียดอีกด้วย

ตอนที่ ๔ พระเจ้าจันทรภาณุทรงบูรณะพระมหาธาตุเจดีย์ เมื่อ พ.ศ. ๑๗๗๐

ในช่วงระยะ พ.ศ. ๑๑๙๖ - ๑๘๐๐ นั้น มีกษัตริย์ทรงพระนามว่าพระเจ้าศรีธรรมาโศกราชหลายพระองค์ เมืองนครศรีธรรมราชกลายเป็นเมืองเจริญรุ่งเรืองและเมืองร้างสลับกันไป เพราะเมื่อใดที่เกิดไข้ห่าขึ้น เจ้าเมืองก็จะอพยพผู้คนออกจากเมือง ในที่สุดพระมหาธาตุเจดีย์ที่พระเจ้าศรีธรรมาโศกราชทรงสร้างเป็นรูปแบบศรีวิชัย ใน พ.ศ. ๑๓๐๐ ก็ปรักหักพังทรุดโทรมลงมาก

ต่อมาในสมัยของพระเจ้าศรีธรรมาโศกราชจันทรภาณุ ได้ทรงปฏิสังขรณ์องค์พระมหาธาตุเจดีย์ขึ้นใหม่ ใน พ.ศ. ๑๗๗๐ โดยได้ให้พระสงฆ์ไทยไปศึกษาพระธรรมวินัยที่เมืองลังกา ลัทธิหินยาน เมื่อพระสงฆ์ไทยกลับมาก็ชักชวนพระภิกษุชาวลังกามาตั้งคณะสงฆ์ที่เมืองนครศรีธรรมราช เรียกว่า พุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ พระภิกษุชาวลังกาได้ช่วยเหลือพระเจ้าจันทรภาณุ *(ชาวนครนิยมเรียกพระเจ้าศรีธรรมาโศกราชพระองค์แรกเท่านั้น)* บูรณะเสริมสร้างให้เป็นไปตามแบบลังกา โดยก่อพระสถูปครอบเจดีย์เดิมโดยมิได้รื้อทิ้งแต่ประการใด และบูรณะเสริมสร้างพระวิหารโบราณสถานต่างๆ ต่อเติมมาหลายสมัยจนกว่าจะบริบูรณ์อย่างทุกวันนี้

องค์พระมหาธาตุเจดีย์ที่พระเจ้าจันทรภาณุทรงบูรณะขึ้นใหม่นั้น คือ องค์พระมหาธาตุเจดีย์องค์ปัจจุบันนี้ ตั้งอยู่ท่ามกลางบริวารเจดีย์ ๑๕๘ องค์ เป็นรูประฆังคว่ำ ปากระฆังติดต่อกับพื้นกำแพงแก้ว ที่มุมกำแพงแก้วมีพระบรมธาตุจำลองทั้ง ๔ มุม เนื้อความตอนนี้อาจารย์วิเชียร ณ นคร และคณะได้รวบรวมไว้เป็นตอนๆ ดังนี้

๑. สูงจากพื้นถึงยอด ๓๗ วา หรือ ๕๓.๐๗๕ เมตร *(บางแห่งว่า ๓๘ วา ๒ ศอก)* กล่าวคือ

๑.๑ ตั้งแต่พื้นดินถึงกำแพงแก้ว ๒ วา ๒ ศอก

๑.๒ ตั้งแต่ปากระฆังถึงคอระฆัง ๘ วา ๑ ศอก

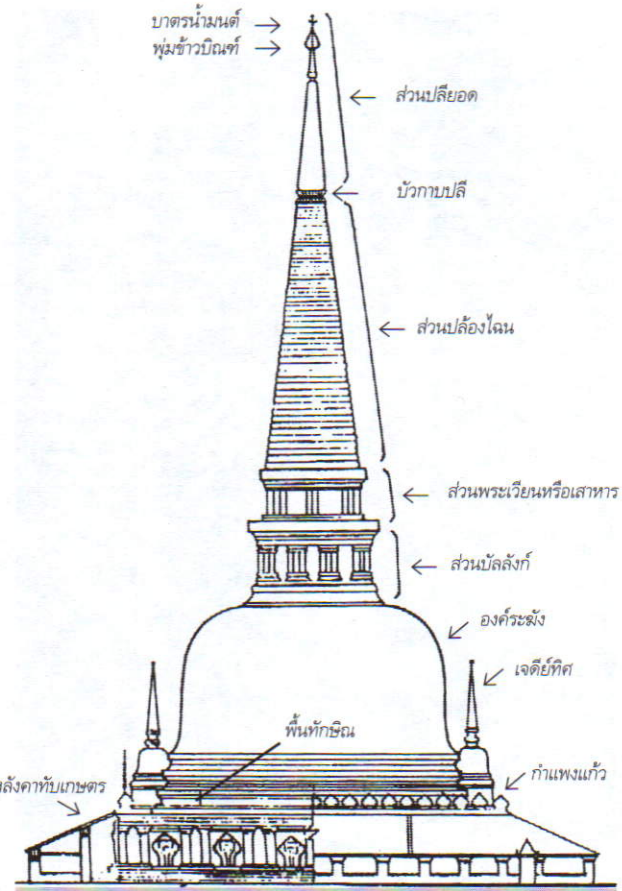

ภาพลายเส้นแสดงส่วนประกอบต่างๆ ขององค์พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช

๑.๓ ตั้งแต่คอระฆังถึงหลังบัลลังก์ ๔ วา ๒ ศอก

๑.๔ ตั้งแต่ปล้องไฉนถึงบัวคว่ำบัวหงาย ๑๕ วา

๑.๕ ตั้งแต่บัวหงายถึงปทุมโกศ ๔ วา ๒ ศอก *(บางแห่งว่า ๖ วา ๒ ศอก ๑ คืบ)*

๑.๖ ตั้งแต่ปทุมโกศถึงกรงแก้ว ๑ วา ๒ ศอก

๑.๗ ตั้งแต่กรงแก้วถึงยอดสุด ๓ ศอก

๒. เส้นผ่าศูนย์กลางที่ฐาน ๑๑ วา ๒ ศอก *(๒๒.๙๘ เมตร)*

๓. ฐาน ยาวด้านละ ๑๘ วา ๑ ศอก ๑๕ นิ้ว

๔. ยอดหุ้มด้วยทองคำหนัก ๘๐๐ ชั่ง *(ประมาณ ๙๖๐ กิโลกรัม)*

๕. ส่วนที่หุ้มทองคำสูง ๖ วา ๒ ศอก ๑ คืบ

๖. ปล้องไฉน *(ไฉน คือลำปี่ที่เป็นปล้องๆ หมายถึงปล้องที่ยอดพระเจดีย์)* จำนวน ๕๒ ปล้อง *(บางแห่งว่า ๙๒ ปล้อง)*

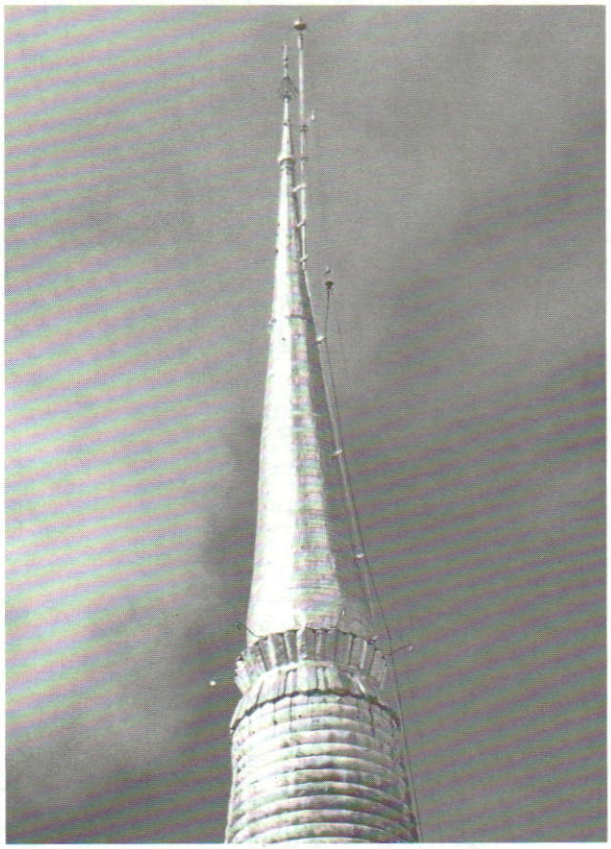

บัวคว่ำบัวหงาย ถึงปทุมโกศ หุ้มด้วยแผ่นทองคำ ส่วนด้านล่างคือปล้องไฉน

หัวช้าง ที่ฐานของพระบรมธาตุเจดีย์

๗. หน้ากระดานปล้องไฉนมีพระมหาสาวก ๘ องค์ เรียกว่า **"พระเวียน"** ยืนเวียนเป็นทักษิณาวัฏ ประนมมือทุกองค์ มีนามดังนี้

๗.๑ พระโกณฑัญญะเถระ
๗.๒ พระมหากัสสปเถระ
๗.๓ พระสารีบุตรเถระ
๗.๔ พระอุบาลีเถระ
๗.๕ พระอานนท์เถระ
๗.๖ พระควัมปติเถระ
๗.๗ พระโมคคัลลานเถระ
๗.๘ พระราหุลเถระ

๘. ตั้งแต่บัวคว่ำบัวหงาย ถึงปทุมโกศ สูง ๖ วา ๒ ศอก ๑ คืบ หุ้มด้วยแผ่นทองคำแผ่นหนาขนาดใบตาล มีลวดทองคำคาดไว้รอยเชื่อมระหว่างแผ่นใช้หมุดย้ำ

๙. ส่วนที่หุ้มด้วยทองคำนี้ยังมีทองรูปพรรณนานาชนิด เช่น แหวน กำไล พระพุทธรูป และต่างหู เป็นต้น ผูกแขวนไว้ด้วยเส้นลวดจำนวนมาก

๑๐. บนยอดสุดมีหม้อทองคำ ๑ ใบ โตขนาดฟองไข่วางหงายไว้ในหม้อมีปิ่นทองคำทำเป็นคันธงห้อยด้วยใบโพธิ์ทอง และมีดอกไม้ไหว *(ซึ่งดอกไม้ที่ประดิษฐ์ด้วยกระดาษบ้าง ทองบ้าง แล้วเอาลวดเล็กๆ ขดทำเป็นก้านไหว)* ทำด้วยกระดุมเพชรปักไว้ในหม้อ ๔ ดอก กระดุมเพชรนี้เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี *(พร้อม)* ได้รับในพระราชพิธีโสกันต์สมเด็จเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ ในรัชกาลที่ ๕ แล้วตกทอดมาเป็นของนายนุ้ย ณ นคร ผู้เป็นบุตร แล้วคุณนุ้ยได้มอบให้นำขึ้นไปไว้ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ คราวติดสายล่อฟ้าที่องค์พระบรมธาตุ

๑๑. ใต้หม้อทองคำมีกำไลหยกรองรับอยู่ ๑ ขอน

๑๒. ใต้กรงแก้วทำเป็นพานสำริดเกลี้ยงๆ มีกลีบยื่นทั้ง ๔ ทิศ ทิศละกลีบ กลางพานทะลุ มีลวดทองแดง ๕ เส้น ยื่นออกมาแล้วดัดให้ผายออกตามขอบพานโดยรอบ เป็นซี่กรงแก้ว ๔ ซี่ แล้วรวมปลายเป็นประทุมบัว เรียกว่า กรงแก้วซี่กรงทั้ง ๔ ซี่นั้น สวมลูกแก้วโตเท่าผลหมากสุกซี่ละ ๑๖ ลูก ส่วนซี่ที่เป็นแกนกลางนั้นสวมดวงแก้ว ๙ ดวง ส่วนในพาน

ภาพปูนปั้นเจ้าชายสิทธัตถะทรงม้ากัณฐกะเสด็จออกบรรพชาภายในวิหารม้า

สำริดมีดวงแก้วผลึกต่างๆ สีหลายดวง ถักด้วยลวดทองคำติดกับแกน

๑๓. รอบๆ องค์พระเจดีย์มีกำแพงแก้ว ๔ ด้าน กว้างยาวเท่ากันทุกด้าน คือ ๑๒ วา ๒ ศอก

๑๔. มีใบเสมาและรั้วเหล็กล้อมรอบกำแพงแก้ว ประดับด้วยเครื่องสูง มีฉัตรและบังสูรย์และมีกระดิ่งทำเป็นใบโพธิ์ไว้โดยรอบ

๑๕. ที่พระบรมธาตุเจดีย์จำลองทั้ง ๔ มุม กำแพงแก้ว มีซุ้มบรรจุพระพุทธรูป

๑๖. ฐานของพระบรมธาตุเจดีย์เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีหัวช้างยื่นออกมาจากฐานทั้งหมด ๒๒ หัว ซึ่งสันนิษฐานว่าหัวช้างทั้งหมด คือ หัวขื่อนั่นเอง

๑๗. พระบรมธาตุเจดีย์สูงเป็นที่ ๒ ของประเทศไทย พระปฐมเจดีย์ที่จังหวัดนครปฐมสูงที่สุด คือ ๖๐ วา

ตอนที่ ๕ อัจฉริยะของคนโบราณในการสร้างพระบรมธาตุมีอย่างไร

ก่อนจะกล่าวถึงอัจฉริยะของคนโบราณในการสร้างพระบรมธาตุเจดีย์นั้น ควรจะกล่าวถึงวิหารพระมหาภิเนษกรมณ์ก่อน วิหารนี้ชาวนครเรียกกันว่าวิหารพระม้า เพราะภายในวิหารนี้มีภาพปูนปั้นเรื่องพุทธประวัติตอนเจ้าชายสิทธัตถะทรงม้ากัณฐกะเสด็จออกบรรพชา อยู่ที่ฝาผนังทั้งสองด้านใกล้บันไดที่จะขึ้นไปลานทักษิณ

เรื่องวิหารพระม้านี้ ปรากฏใน **"สาส์นสมเด็จ"** ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงมีลายพระหัตถ์ถึงสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖ มีข้อความตอนหนึ่งว่า **"ในวิหารที่เขาเรียกว่า วิหารพระม้า ที่มีบันไดขึ้นชั้นทักษิณ วิหารพระม้านั้นมีรูปภาพหลายอย่าง คือ รูปเรื่องพระมหาภิเนษกรมณ์ รูปมาร รูปสิงห์ รูปครุฑ และหัวนาค เครื่องแต่งตัวมนุษย์และมารได้ทรงสังเกตหรือไม่ว่าเป็นสมัยสุโขทัยหรือสมัยไหน หม่อมฉันได้เคยปรารภกับพระครูปานว่า หัวนาคนั้นเป็นของเขาทำที่บันได เหตุใดจึงมาอยู่ข้างๆ อย่างนั้น พระครูปานบอกว่า เมื่อสร้างวิหารนั้น ได้ขุดพื้นตรวจดูยังมีขั้นบันไดลงไปอีกลึก บันไดเดี๋ยวนี้ทำเป็นของชั้นหลังหม่อมฉันจึงคิดเห็นว่ารูปมารและรูปสัตว์เหล่านั้นเดิมจะมีอยู่ที่อื่นเก็บรวบรวมมาไว้ด้วยกัน**

ที่นั่น เมื่อสร้างวิหารพระม้าชั้นหลังบานประตูชั้นทักษิณ *(ของเดิมไฟไหม้เสียแล้ว ที่มีอยู่เดี๋ยวนี้ทำเทียมขึ้นทีหลัง)* เป็นรูปเทวดาหน้ามากอย่างทศกรรฐ์ เดิมเข้าใจกันว่า ทำรูปพรหมลัททาสิทธิ์ หม่อมฉันเพิ่งมาคิดได้ต่อภายหลังว่าเดิมคงทำรูปพระโพธิสัตว์อวโลเกศวร"

ผู้ที่เคยเข้าไปในวิหารพระม้าก็คงจะเห็นรูปปั้นสัตว์ต่างๆ อยู่ที่เชิงบันไดขึ้นไปยังองค์พระบรมธาตุ อย่างที่สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงอธิบายไว้จริงๆ

นายประภาษ รัตนพันธุ์ ได้เขียนถึงอัจฉริยะของคนโบราณในการสร้างพระบรมธาตุเจดีย์เปรียบกับธรรมะของพระพุทธเจ้า ซึ่งน่าเลื่อมใสมาก ดังข้อความนี้

"พระธาตุสอนคนด้วยภาพ สอนคนด้วยรูปปั้นและสัญลักษณ์ เป็นศิลปะสูงส่ง สูงถึงนิพพาน ถ้าเข้าใจดูและดูให้ดี

พ้นจากยักษ์ เจอสิงสาราสัตว์ นับแต่ราชสีห์เสือและงูยักษ์ หมายความว่า สัตว์ใหญ่ถ้าออกเสียงราชสีห์คำรามขึ้นมา สัตว์เล็กก็จะเงียบ ขืนมีเสียงโดนตะปบเทียบกับว่า พระพุทธเจ้าตำรัสคำใดออกมา นักปราชญ์ปิดปากเงียบ ค้านไม่ได้เลย เพราะล้วนแต่เป็นความจริง"

เรื่องยักษ์และนกอินทรีนี้ *(บางคนดูเป็นนกอินทรี บางคนดูเป็นครุฑ)* มีตำนานเล่าลือกันมาตั้งแต่โบราณว่า แต่เดิมนั้นยักษ์นั่งคุกเข่าอย่างเรียบร้อย นกอินทรีก็หุบปีก แต่มีอักขระขอมบรรทัดหนึ่งอยู่ที่วิหารถ้าใครอ่านได้จนจบ ยักษ์ก็จะเหาะได้ นกอินทรีก็จะบินได้ และจะออกไปกินผู้คนจนหมดทั้งปวง ต่อมามีสามเณรรูปหนึ่งมีปัญญาความรู้สูงสามารถอ่านอักขระขอมได้ทราบเรื่องเข้าก็มาอ่าน ขณะที่อ่านนั้นทั้งยักษ์และนกอินทรีเริ่มขยับตัว พออ่านเหลืออีกคำเดียวเท่านั้น ยักษ์ลุกขึ้นยืนถือกระบองจังก้า นกอินทรีก็กางปีกเต็มที่เตรียมตัวจะโผบินออกมาแล้ว

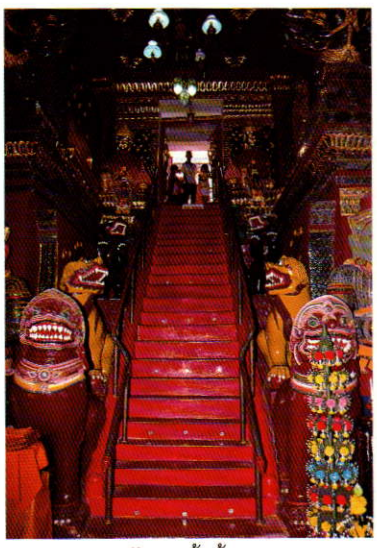

บันไดทางขึ้นชั้นทักษิณ

ยักษ์

นกอินทรี

ยักษ์ ยืนเฝ้าทางขึ้นพระธาตุอยู่หน้าสุด เพราะยักษ์มุทะลุ ดุดัน โมโห โทโสร้าย ละโมบ อยากได้ทุกอย่าง เจ้าชู้ *(ยักษ์)* ไม่เคยพูดความจริง มัวเมาลุ่มหลง คนใดมีนิสัยอย่างนี้เปรียบเสมือนยักษ์ ไม่สามารถหลุดพ้นด่านแรกขึ้นไปบนพระธาตุ ซึ่งเป็นสิ่งสะอาดบริสุทธิ์ ปราศจากเครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย

แต่บุญกุศลของชาวเมืองนคร เณรรูปนั้นกระอักโลหิตออกมา และสิ้นลมหายใจทันที ยักษ์และนกอินทรีจึงยังคงอยู่ในสภาพที่เห็นกันในปัจจุบันนี้

นายประภาษ รัตนพันธุ์ อธิบายต่อว่า **"บันไดขึ้นพระธาตุทั้งชั้น แคบและค่อนข้างมืดต้องระมัดระวัง เพราะมีแสงสลัวๆ จากประตูที่อยู่บนสุดเท่านั้น เป็นการสะกดผู้ขึ้นไปข้างบนให้เงียบ ปิดปากโดย**

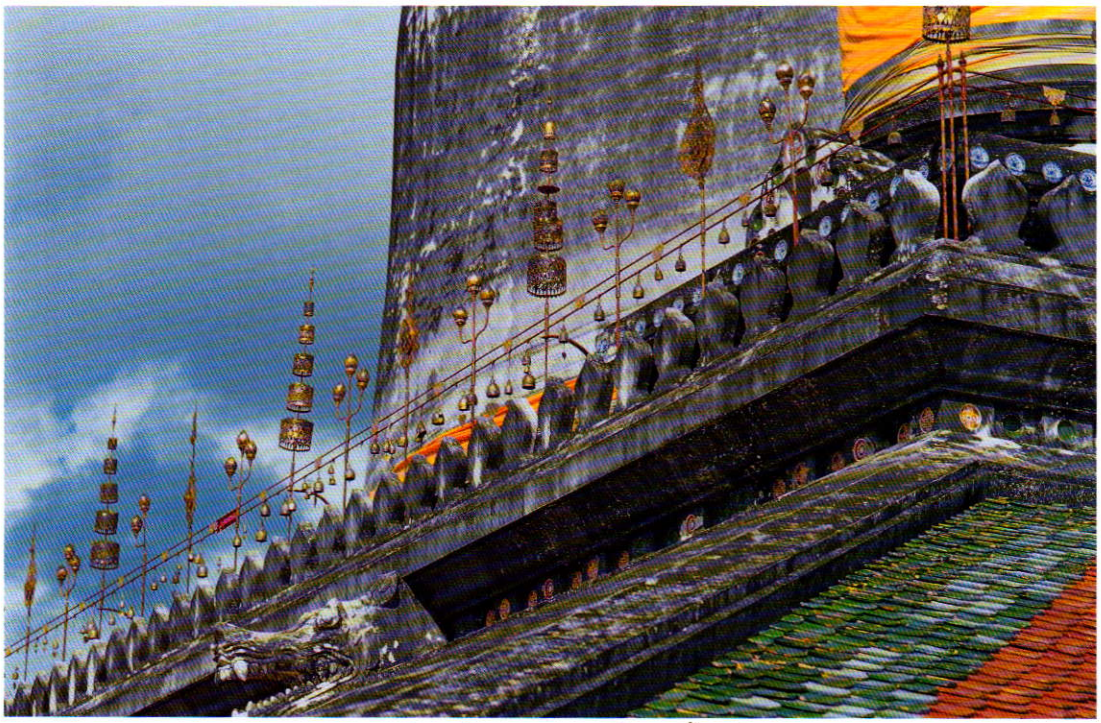

กำแพงแก้วจะเห็นระฆังแขวนอยู่เป็นระยะทั้ง ๔ ด้าน

อัตโนมัติ ไม่มีใครชักถามพูดอะไรสักคำ เพราะมัวระวังตัวกลัวตกบันไดสมกับที่คนโบราณตั้งใจให้เป็นอย่างนั้นจริงๆ"

ผู้เขียนจำได้แม่นยำว่า สมัยที่ยังเป็นเด็ก เมื่อมีงานสมโภชพระบรมธาตุหรือการแห่ผ้าขึ้นธาตุ หรืองานทางพุทธศาสนาอย่างใดก็ตาม ในวิหารพระม้าจะเปิดให้ผู้คนขึ้นบันไดไปไหว้พระธาตุ คุณแม่จะสั่งห้ามเป็นเด็ดขาดไม่ให้ขึ้นไป เพราะทุกขั้นบันไดจะมีรูปเทวดาต่างๆ ถ้าผู้หญิงขึ้นไปก็เท่ากับเหยียบย่ำบนรูปเทวดา ปัจจุบันนี้ไม่เห็นมีรูปเทวดาตามขั้นบันไดเลย ไม่ทราบว่าหายไปไหนหมด ผู้เขียนเคยขึ้นไปบนลานประทักษิณประมาณ ๒ - ๓ ครั้ง เมื่อเวลาจำเป็นที่พาเพื่อนต่างเมืองไปเที่ยวเท่านั้น ไม่ชอบขึ้นไปเพราะเบื้องล่างเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ

"พ้นจากสัตว์ จะเป็นมนุษย์ท้าวทศพัส ใจสูงขึ้นขึ้นมาสูงขึ้นแต่ยังไม่ถึงประตูทางเข้าลานพระเจดีย์บรมธาตุ ยิ่งทำให้ใจปลอดโปร่งปราศจากสิ่งมัวเมา มีเมตตา *(เอ็นดูสัตว์เหล่านั้น)* มีสันโดษ *(ตัวคนเดียว)* มีสัจจะ *(ไม่มัวเมา)* สูงขึ้นจนเป็นมนุสโส ถือศีล ๕ พอดีถึงบันไดขั้นสุดท้าย เป็นประตูบานใหญ่สูงประมาณ ๒ เมตร กว้าง ๒ เมตร สลักเป็นรูปเทวดาบานละ ๑ องค์ ถ้าความดีสูงสุดจะได้พบเทวดา ชื่อ หิริ กับโอตตัปปะ เข้าขั้นเป็นมนุสสเทโว คือตัวเป็นมนุษย์แต่ใจเป็นเทวดา ก้าวพ้นประตูจะถึงลานพระบรมธาตุ เป็นการพ้นเทวดา เข้าหาพระ"

นายประภาษได้อธิบายความเปรียบต่ออีกว่า

"ตัวองค์พระธาตุเป็นองค์กลมทรงลังกา แต่ฐานที่รองรับโดยรอบเป็นฐานสี่เหลี่ยมกว้างพอเดินหน้ากระดานหลายแถวได้อย่างสะดวก กำแพงทั้งสี่ด้านเรียกกำแพงแก้ว บนกำแพงห้อยระฆังดังวังเวง มีฉัตรทองเหลืองเป็นระยะๆ ตลอดทั้ง ๔ ด้าน

ลานรูปสี่เหลี่ยมกำแพงล้อมรอบสี่ด้านหมายถึงอิทธิบาทสี่อันมี ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา คือเครื่องให้ความสำเร็จประสงค์ ๔ อย่าง หมายความว่ามีความพอใจ มีความเพียร เอาใจใส่ และตริตรองแล้วจึงจะเข้าใจถึงองค์พระธาตุที่มุมกำแพงแก้วทั้งสี่ด้านประกอบด้วยองค์พระธาตุขนาดเล็กจำลอง ๔ องค์ ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม หมายถึงเรือนสติปัฏฐาน ๔ ซึ่งต้องตั้งอยู่บนอิทธิบาท ๔ จึงจะหลุดพ้น อันได้แก่ กายา เวทนา จิตตา และธัมมา หมายความว่า พิจารณาถ่องแท้แล้ว กายาไม่ใช่ของตัว ไม่สุข ไม่ทุกข์ใจ ไม่เศร้าหมอง และมีสตินึกถึงธรรม ยกตัวเราเอง

มาถึงขั้นนี้แล้ว แค่ลานทางเดินฐานองค์พระบรมธาตุก็เกือบจะเป็นรหันต์แล้วนะ

ถัดจากองค์พระธาตุ รูประฆังคว่ำจะถึงฐานสี่เหลี่ยมเบื้องบนอีกชั้นหนึ่ง นี่คือสัญลักษณ์ของอริยสัจ ๔ ข้อ ปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เพื่อพ้นทุกข์ (ฐานสี่เหลี่ยมองค์พระธาตุ) จะถึงรูปทรงกระบอกกลมตัด อยู่บนสี่เหลี่ยมดังกล่าวนั้นมีรูปปั้นพระพุทธรูป โดยรอบนับได้ ๘ องค์ หมายถึงมรรค ๘ คือ

ฐานสี่เหลี่ยมถัดจากองค์พระธาตุ มีรูปปั้นพระพุทธรูปอยู่โดยรอบ

๑) มีปัญญาชอบ คือเห็นอริยสัจ ๔
๒) ดำริชอบ
๓) เจรจาชอบ
๔) การงานชอบ
๕) เลี้ยงชีพชอบ
๖) ความเพียรชอบ
๗) ระลึกชอบ
๘) ตั้งใจชอบ คือ เจริญฌานอีก ๔

สรุปแล้ว ๘ อย่าง คือ มรรค ๘ ก็เท่ากับมีปัญญา มีศีล และจิตตะ

ถัดจากมรรค ๘ จะเห็นเป็นรูปวงกลมซ้อนเป็นชั้นๆ มี ๙๒ ชั้น เรียกว่า *"ปล้องไฉน" (บางแห่งว่ามี ๕๒ ชั้น บางแห่งว่ามี ๒๕ ชั้น)* เรื่องตั้งแต่ใหญ่ไปหาเล็กจนละเอียดสุด ยอดทั้งหมด ๙๒ ปล้อง ซึ่งเท่ากับ *"เจติธรรม"* ก่อนจะถึงยอดสุดของพระธาตุ ซึ่งเป็นทองคำบริสุทธิ์หนักถึง ๘๐๐ ชั่ง จะเป็นบัวคว่ำบัวหงาย

บัวคว่ำ = โลกิยธรรม รู้ทางโลกว่าอะไรเป็นคุณเป็นโทษ

บัวหงาย = โลกุตตรธรรม พ้นจากโลกนี้ไปแล้วเกือบจะเป็นอรหันต์ จากนั้นก็จะเป็นยอดปลีสูงสุดแหลมเสียดฟ้า บริสุทธิ์หมดจดปราศจากสิ่งใด แหลมหายไปในอากาศไม่มีที่หยุด นั้นคือนิพพาน"

นายประภาษ รัตนพันธุ์ สรุปตอนท้ายว่า **"เห็นไหมว่า อัจฉริยะของคนโบราณสอนธรรมะอบรมจิตของคนด้วยพระธาตุ"**

ขอเขียนต่ออีกสักหน่อย ตามตำนานกล่าวไว้ว่า ภายในองค์พระบรมธาตุเจดีย์มีสระใหญ่กว้างยาวด้านละ ๘ วา ลึก ๕ วา รองด้วยศิลาแผ่นใหญ่ ข้างๆ ก่อยึดด้วยปูนเพชรทั้ง ๔ ด้าน และภายในสระใหญ่ยังมีสระเล็กอยู่กลางสระใหญ่อีกสระหนึ่งก่อด้วยปูนเพชร กว้างยาวด้านละ ๒ วา ลึก ๒ วา สระนี้บรรจุน้ำพิษนาคอยู่ทั้งสระ ภายในสระมีแม่ขันทองคำลอยอยู่ภายในขันบรรจุผอบทอง ซึ่งมีพระบรมสารีริกธาตุ ของพระพุทธเจ้าประดิษฐานอยู่ ที่มุมสระทั้ง ๔ มีโอ่งใหญ่ ๔ โอ่ง บรรจุทองคำเต็มหนัก ๓๘ คนหาบ อยู่ทุกมุมสระอยู่ภายในพระบรมธาตุเจดีย์ เป็นสิ่งลึกลับอัศจรรย์จนตราบเท่าทุกวันนี้

ผู้เขียนเคยได้รับฟังจากบรรพบุรุษมาตั้งแต่เยาว์วัย ปัจจุบันนี้ชาวเมืองนครก็ยังเชื่อกันว่า เป็นความจริง ตำนานเล่าว่าภายในองค์พระบรมธาตุเจดีย์มีสระน้ำใหญ่มองลงไปดูเวิ้งว้างเหมือนมหาสมุทร ในสระนั้นมีเรือสำเภาทองลอยลำอยู่ในเรือสำเภาทองแม่ขันทองใบใหญ่ ในแม่ขันทองมีเทียนเล่มใหญ่ปักอยู่ เทียนนี้เป็นเทียนศาสนาไม่มีวันดับ ถ้าเทียนนี้ดับเมื่อใด ศาสนาพุทธก็จะสลายไปเมื่อนั้น แต่นี้คือตำนานอีกนัยหนึ่งที่เล่าต่อๆ กันมา

...อ่านต่อตอนที่ ๒ ฉบับหน้า

ภูมินามวิทยา : พระนครศรีอยุธยา

รองศาสตราจารย์ วนิช สุชารัตน์

วัดพนมยงค์ : พระพุทธรูปองค์งามและพระศรีอริยเมตไตรย

วัดพนมยงค์ เป็นวัดเล็กๆ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะเมือง วัดพนมยงค์เป็นวัดที่สร้างขึ้นในยุคกลางของกรุงศรีอยุธยา วัดนี้มีสาระรายละเอียดน่าสนใจมากมายโดยเฉพาะเรื่องของพระศรีอริยเมตไตรยและการสร้างพระพุทธรูปแบบเปิดพระเศียรของปฏิมากรชาวกรุงเก่ายุคกลาง

ต้นตระกูลของท่านปรีดี เป็นผู้สร้างวัดพนมยงค์

ข้อมูลจากแท่นบันทึกโบราณสถาน นครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา กล่าวว่าวัดพนมยงค์มีพื้นที่วัดตั้งอยู่ริมคลองเมืองหรือแม่น้ำลพบุรีและถนนอยุธยา-อ่างทอง เป็นวัดโบราณสร้างขึ้นในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราชระหว่าง พ.ศ. ๒๑๗๓ - ๒๑๙๘ เดิมบริเวณที่ตั้งวัดเป็นสวนของพระนมในราชสำนักของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชองค์หนึ่ง มีนามว่า **"โยง"** หรือ **"ยง"** เมื่อพระนมโยงได้ถึงแก่อนิจกรรมลงแล้ว เจ้านายบางพระองค์ได้ระลึกถึงอุปการคุณจึงได้สร้างวัดขึ้นบนที่สวนของพระนม เป็นการอุทิศส่วนกุศลแด่พระนม วัดนี้จึงมีนามว่า **"วัดพระนมยงค์"** ต่อมาจึงเรียกกันว่า **"วัดพนมโยง"** บ้าง **"วัดจอมมะยงค์"** บ้าง ภายหลังจึงเรียกขานกันว่า **"วัดพนมยงค์"**

ข้อมูลอีกกระแสหนึ่งได้จากกองบรรณาธิการวารสารศิลปวัฒนธรรมที่สัมภาษณ์พระอธิการเอื้อ สุนฺทริโก อดีตเจ้าอาวาสวัดพนมยงค์เมื่อปี ๒๕๒๖ ซึ่งมีข้อความที่แตกต่างออกไปบ้างดังต่อไปนี้

วัดพนมยงค์นี้สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๐๘๗ ในรัชสมัยของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ที่มาของวัดก็คือในรัชกาลพระไชยราชานั้น ทรงได้เจ้าหญิงจากกรุงศรีสัตนาคนหุต *(เวียงจันทน์)* มาเป็นพระมเหสี ทรงพระนามว่าพระนางแก้วแจ่มฟ้า ซึ่งเป็นพระราชมารดาในพระเจ้าลูกยาเธอ ๒ พระองค์ คือพระยอดฟ้ากับพระศรีศิลป์

ต่อมาเมื่อพระนางแก้วแจ่มฟ้าสิ้นพระชนม์ลง พระไชยราชาจึงทรงสถาปนาท้าวศรีสุดาจันทร์ขึ้นเป็นมเหสี เรียกนามว่านางพระยาแม่อยู่หัวศรีสุดาจันทร์

ทางฝ่ายพระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุตก็ทรงเป็นห่วงพระเจ้าหลานเธอทั้งสองพระองค์จึงส่งแม่นมมายังราชสำนักกรุงศรีอยุธยาเพื่อดูนัดดาของพระองค์

แม่นมนี้มีนามว่า **"ยง"** หรือ **"มะยง"** จึงเรียกกันว่า **"พระนมยง"** หรือ **"พระนมมะยง"** แม่นมคงจะได้รับพระราชทานที่ดินให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดพนมยงค์ในปัจจุบัน และพระนมมะยงนั้นเป็นบรรพบุรุษต้นตระกูลทางฝ่ายบิดาของท่านปรีดี พนมยงค์ จึงถือว่าต้นตระกูลพนมยงค์เป็นผู้สร้างวัดนี้

ในพระอุโบสถมีพระองค์งาม

พระอุโบสถของวัดพนมยงค์มีขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นพระอุโบสถสมัยอยุธยาอย่างชัดเจน ภายในพระอุโบสถมีพระประธานขนาดหน้าตักกว้างประมาณ ๓ ฟุต เป็นพระพุทธรูปสัมฤทธิ์ลงรักปิดทองสวยงาม พุทธลักษณะเป็นศิลปแบบสุโขทัยในสกุลของช่างเมืองกำแพงเพชร ซึ่งเป็นสกุลที่หายากมาก

ลักษณะเด่นของพระสกุลนี้ก็คือ มีเม็ดพระศกขนาดเล็กวางเรียงเป็นระเบียบสวยงาม พระพักตร์เป็นรูปไข่เชิดขึ้นเล็กน้อย พระหนุเสี้ยม พระขนงคงชัดตวัดปลายขึ้นบนเล็กน้อย พระเนตรเหลือบต่ำดุจตาหงส์ พระนาสิกเล็กไม่โด่งมาก พระโอษฐ์เล็กตวัดปลายคล้ายรูปกระจับ ส่วนพระกรรณแนบติดพระพักตร์และยาวลงมาเกือบจรดพระอังสา ส่วนปลายงอนออกเล็กน้อย พระอุระหนา ครองจีวรห่มเฉียงสังฆาฏิด้านหน้ายาวจรดพระนาภี ส่วนปลายเป็นแบบลายเขี้ยวตะขาบหลายชั้น ประทับนั่งขัดสมาธิราบแสดงพุทธลักษณะปางมารวิชัย พระประธานองค์นี้นับว่าเป็นพระประธานขนาดเล็กที่มีความงดงามสมบูรณ์เป็นเลิศอีกองค์หนึ่งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระศรีอริยเมตไตรย

คนไทยในยุคก่อนเชื่อว่า พระศรีอริยเมตไตรยเป็นพระโพธิสัตว์องค์หนึ่งในบรรดาพระโพธิสัตว์ทั้งหลายซึ่งมีอยู่ ๑๐ องค์ด้วยกัน

พระศรีอริยเมตไตรย พุทธศิลป์สมัยพระเจ้าปราสาททอง

ในวัดพนมยงค์มีพระศรีอริยเมตไตรยหรือพระศรีอาริย์อยู่องค์หนึ่ง เป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยสัมฤทธิ์ ขนาดหน้าตักประมาณ ๓ ฟุต พิจารณาจากพุทธศิลป์คาดว่าน่าจะสร้างในสมัยพระเจ้าปราสาททองในสมัยอยุธยาตอนกลาง

พระเจ้าปราสาททองได้ทรงค้าขายกับต่างประเทศทำให้พระราชสำนักร่ำรวย พระองค์โปรดให้สร้างพระศรีอริยเมตไตรย แล้วถวายไว้ตามวัดสำคัญริมแม่น้ำที่ทรงเสด็จผ่าน เช่น วัดชุมพลนิกายาราม วัดพนมยงค์ วัดตองปุ รวมทั้งที่วัดไลย อำเภอท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี เป็นต้น

คตินิยมการสร้างพระศรีอริยเมตไตรย จากหลักฐานเก่าแก่ที่สุด คือจากศิลาจารึกวัดป่ามะม่วงจารึกไว้ด้วยภาษาเขมรเป็นจารึกสมัยสุโขทัย แปลโดยสมเด็จกรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์ ได้กล่าวถึงพระยาฤๅไทยกษัตริย์แห่งเมืองสุโขทัยไว้ว่า *(ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก ๒๕๔๒ เล่ม ๓ : ๑๒๔)* **"พญาฤๅไทยเสด็จออกจากเมืองศรีสัชชนาไลย ไปปราบจลาจลในเมืองสุโขทัยใน พ.ศ. ๑๘๙๐ เนื่องจากพระชนก พญาเลอไทเพิ่งสิ้นพระชนม์เมื่อพระยาฤๅไทยทำพิธีราชาภิเษก ในกรุงสุโขทัยแล้วให้ทำ ตำราทวาทศมาศ สร้างปรางค์วัดมหาธาตุองค์ใหญ่ และสร้างอารามหล่อพระพุทธปฏิมากรด้วยทองสัมฤทธิ์ พระราชทานนามพระอารามว่า สังฆาวาสอารามวิหาร แล้วให้ หล่อรูปพระศรีอาริย์ พระองค์หนึ่งประดิษฐานไว้ในพระวิหารคตทิศใต้ในอาราม..."**

คตินิยมเรื่องพระโพธิสัตว์นับเป็นคติของพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานแบบจีนและทิเบต ซึ่งคนไทยในอาณาจักรศรีวิชัยในเมืองนครศรีธรรมราชและไชยาได้นับถือกันมาก่อนแล้ว ในสมัยกรุงสุโขทัย มีการรับพุทธศาสนาจากลังกา ผ่านมาทางนครศรีธรรมราชสายหนึ่ง และอีกสายหนึ่งรับจากลังกาผ่านทางพุกามและเมืองเมาะตะมะ ดังนั้นคนไทยในสมัยกรุงสุโขทัยจึงได้รับความเชื่อเรื่องพระศรีอริยเมตไตรยเข้ามาพร้อมกันด้วย

จึงได้คำตอบว่าการสร้างพระศรีอริยเมตไตรยเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยสุโขทัยในรัชสมัยของพญาฤๅไทย และคตินิยมนี้ได้ปฏิบัติสืบเนื่องมาจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์

ทำไมจึงต้องสร้างพระศรีอริยเมตไตรย

คนไทยในสมัยก่อนมีการกล่าวขวัญกันถึงเรื่องพุทธทำนายว่า ในปลายพระพุทธศาสนามนุษยชาติจะเข้าสู่มิคสัญญีเพราะศีลธรรมเสื่อมทรามลง จะมีการรบราฆ่าฟันและเบียดเบียนกัน ไฟบรรลัยกัลป์จะเผาผลาญล้างโลกที่โสมม ครั้นแล้วจะเกิดยุคใหม่คือ **ยุคพระศรีอริยเมตไตรย** ซึ่งมนุษยชาติจะอยู่ร่วมกันด้วยความเมตตาปรานีที่มีต่อกัน บุคคลเสมอกันประดุจว่า เมื่อออกจากบ้านต่างก็สังเกตความผิดเพี้ยนระหว่างกันมิได้ มีความสะดวกสบายในการคมนาคมและความสมบูรณ์ของชีวปัจจัย ซึ่งมนุษย์เราสามารถถือเอาไว้ตามความต้องการ *(ธรรมเกียรติ กันอริ ๒๕๒๖ : ๖๑๐)*

ดังนั้นคติเรื่องพระศรีอริยเมตไตรยจึงเกิดขึ้นเนื่องจากมนุษย์ต้องการสร้างมโนภาพของสภาวะที่สุขสบายกว่าสภาพที่อดอยาก แร้นแค้น และมีความทุกข์มากมายที่กำลังเผชิญอยู่

ในคำสอนพุทธศาสนาฝ่ายมหายานตามแบบทิเบตจากนิกายหนึ่งที่เรียกกันว่า นยิงมา *(Nyingma)* หรือเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า บอน ซกเช็น *(Bon Dzogchen)* มีความเชื่อว่าเมื่อบุคคลเจริญสมาธิภาวนาจนเกิดปัญญาที่สมบูรณ์แล้วนั้น จะปรากฏรอยแยกเป็นวงกลมศักดิ์สิทธิ์ *(Mandalas)* รอบๆ ศีรษะ บุคคลผู้นั้นจะเข้าสู่สภาวะของพระโพธิสัตว์ หมายถึงสภาพที่มีปัญญาและเมตตากว้างขวางไร้ขอบเขต เตรียมพร้อมสำหรับการตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อไป

เหตุบังเอิญหรือเป็นการสืบทอดความคิด

ความจริงที่เราพบก็คือ พระพุทธรูปสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลาง ปฏิมากรมักจะสร้างให้องค์ปฏิมาสามารถเปิดพระเศียรได้ เช่น พระพุทธรูปวัดตูม เป็นต้น พระศรีอริยเมตไตรยในวัดพนมยงค์ก็มีส่วนของพระเศียรที่เปิดออกเป็นวงกลมได้เช่นเดียวกัน

ปฏิมากรสมัยอยุธยาตอนกลางคงจะรับแนวความคิดเรื่องรอยแยกวงกลมศักดิ์สิทธิ์จากพระโพธิสัตว์แบบมหายานของทิเบต มาปรับใช้ให้คงความศักดิ์สิทธิ์แบบไทย ก็คือการสร้างพระพุทธรูปรวมทั้งพระศรีอริยเมตไตรยให้เปิดพระเศียรได้ แล้วบรรจุน้ำพระพุทธมนต์ศักดิ์สิทธิ์เข้าไปแทนที่

ช่างศิลป์ของไทยตามปกติมีฝีมือทางด้านการประยุกต์อยู่แล้ว เรื่องนี้น่าจะเกิดขึ้นจากการดัดแปลงรูปแบบ *(Transformation)* เพื่อให้เหมาะกับวิถีชีวิตของคนไทยอีกรูปแบบหนึ่ง

หนังสืออ้างอิง

กองบรรณาธิการศิลปวัฒนธรรม. (๒๕๒๖). ตามรอยอดีตท่านปรีดีที่กรุงเก่า. **ศิลปวัฒนธรรม** ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๘ มิถุนายน.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. (๒๕๔๒). **ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก.** กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.

ธรรมเกียรติ กันอริ. (๒๕๒๖). **มิตรกำศรวล.** กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์

วนิช สุธารัตน์. (๒๕๔๒). "ตามรอยท่านปรีดีที่วัดพนมยงค์" **ในราชภัฏกรุงเก่า** ๑๐๐ ปี ชาตกาลรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ปูชนียบุคคลของโลก. อยุธยา : เทียนวัฒนาการพิมพ์

ประตูไชย :
ประตูแห่งชัยชนะและเกียรติยศ

ประตูไชย เป็นชื่อของตำบลหนึ่งในเขตเทศบาลพระนครศรีอยุธยา สถานที่อยู่บริเวณทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะเมือง

ประตูไชย ในสมัยกรุงเก่าเป็นประตูใหญ่อยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะเมือง ประตูไชยเป็นประตูบกและเป็นประตูใหญ่ออกแม่น้ำเจ้าพระยา ในสมัยโบราณมีถนนสายใหญ่ที่สุดของเมือง เริ่มต้นจากหน้าพระบรมมหาราชวังพุ่งตรงไปทางทิศใต้ ผ่านวิหารพระมงคลบพิตร วัดพระราม วัดเกษ ศาลพระกาฬหลักเมือง ตะแลงแกง วัดบรมพุทธาราม ทะลุกำแพงเมืองที่ประตูไชยด้านทิศใต้ ถนนสายนี้มีชื่อว่า ถนนหน้าวังตรา ชาวบ้านสมัยกรุงเก่าเรียกว่าถนนป่าตอง ส่วนชื่อทางราชการของถนนสายนี้คือ ถนนมหารัถยา ปัจจุบันคือ ถนนศรีสรรเพชญ์

กรุงศรีอยุธยามีประตูทั้งสิ้นกี่ประตู

ประตูรอบกำแพงพระนครศรีอยุธยา ตามที่ได้กล่าวถึงไว้ในหนังสือประชุมพงศาวดารและจากคำให้การของขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรมได้กล่าวไว้ตรงกันว่า มีประตูทั้งสิ้นนับ**จำนวนได้ ๘๔ ประตู**

จำนวนประตูทั้งหมดนี้ เมื่อแบ่งเป็นประเภทของประตู ๓ ชนิด ประกอบด้วยประตูบก ๑๒ ประตู ประตูน้ำ ๑๑ ประตู และประตูช่องกุด ซึ่งเป็นประตูขนาดเล็กอีก ๖๑ ประตู ลองสร้างมโนภาพเมืองๆ หนึ่งที่มีช่องประตูเข้าออกทะลุกำแพงอยู่เต็มไปหมด นั่นแหละคือภาพของพระนครศรีอยุธยาในอดีต

ทั้งประตูน้ำและประตูบกจำนวน ๒๓ ประตู มีชื่อเรียกกันดังต่อไปนี้

๑. ประตูท่าช้างวังจันทร์
๒. ประตูฉนวนน้ำประจำท่าวังจันทร์
๓. ประตูหอรัตนไชย
๔. ประตูเจ้าจันทร์
๕. ประตูคลองนายไก่หรือในไก่
๖. ประตูคลองประตูจีน
๗. ประตูคลองประตูเทพหมี
๘. ประตูฉะไกรน้อย
๙. **ประตูไชย**
๑๐. ประตูฉะไกรใหญ่
๑๑. ประตูคลองแกลบหรือคลองท่าพระ
๑๒. ประตูท่าพระวังหลัง
๑๓. ประตูคลองฉางมหาไชย
๑๔. ประตูคลองฝาง
๑๕. ประตูสัตศษ
๑๖. ประตูห่าน
๑๗. ประตูหมูทะลวง
๑๘. ประตูปากท่อ
๑๙. ประตูท่าขันหรือท่าคั่น
๒๐. ประตูท่าชัด
๒๑. ประตูท่าสิบเบี้ย
๒๒. ประตูท่ากลาโหม
๒๓. ประตูข้าวเปลือก

จะเห็นได้ว่าในบรรดาประตูทั้งหลายเหล่านี้ ชื่อประตูไชยเป็นชื่อที่มีลักษณะแปลกพิเศษกว่าชื่อประตูอื่นๆ ที่มักจะบอกถึงตำแหน่งที่ตั้งของประตูหรือคุณลักษณะต่างๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้อง เช่น ประตูเจ้าจันทร์ และประตูห่าน เป็นต้น แต่ชื่อของประตูไชยจะต้องมีความหมายมากกว่านั้น ในที่นี้ขอเสนอว่า **ประตูไชย คือ ประตูที่เป็นสัญลักษณ์แห่งชัยชนะและเกียรติยศ**

ตำแหน่งของประตูไชยในปัจจุบัน ก็คือบริเวณสามแยกที่เป็นจุดเชื่อมกันของถนนศรีสรรเพชญ์กับถนนอู่ทอง บริเวณป้อมตำรวจริมรั้วด้านตะวันออกของโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา หลักฐานหรือร่องรอยต่างๆ ไม่มีปรากฏให้เห็น ส่วนฐานของประตูคงจะอยู่ในแนวใต้ถนนอู่ทอง ณ ตำแหน่งดังกล่าว *(ดูรูปประกอบ)*

แสดงตำแหน่งที่ตั้งของประตูไชยในปัจจุบัน จะเห็นป้อมตำรวจและโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยาอยู่ด้านหลัง

ความเป็นมาและความสำคัญของประตูไชย*

พระเจ้าอู่ทองหรือพระรามาธิบดีที่ ๑ เมื่อสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นในปี ๑๘๙๓ คงจะให้สร้างประตูไชยขึ้นด้วย เนื่องจากประตูนี้เป็นประตูสำคัญที่เชื่อมเส้นทางสายใหญ่ คือ ถนนหน้าวังตราซึ่งเป็นถนนรับแขกเมืองกับถนนที่อยู่นอกกำแพงเมือง บริเวณหน้าประตูไชยด้านริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยามีท่าน้ำที่สำคัญและมีตลาดน้ำคือ ตลาดปากคลองคูจามอยู่ริมแม่น้ำฝั่งตรงข้ามด้วย

ชื่อประตูไชยน่าจะเกิดขึ้นในปี ๑๙๑๒ ซึ่งเป็นปีที่พระเจ้าอู่ทองยกทัพไปตีกรุงกัมภูชา และมีชัยชนะกลับมาชื่อประตูไชยจึงน่าจะเป็นสัญลักษณ์แห่งชัยชนะมาตั้งแต่ครั้งกระนั้น

นครธมหรือกรุงศรียโสธรปุระนั้น สร้างขึ้นในสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ แห่งอาณาจักรเขมร ประตูเมืองนครธมทางด้านทิศใต้ มีชื่อเรียกว่า **"ประตูชัย"** เช่นเดียวกัน ประตูชัยของนครธมนั้น เหนือประตูมีรูปแกะสลักหินเป็นพระพักตร์ของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรจำนวน ๔ พระพักตร์ ตามคติความเชื่อของพระพุทธศาสนานิกายมหายาน

น่าสงสัยว่าประตูไชยของกรุงศรีอยุธยา อาจมีพระพักตร์ของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรสถิตอยู่บนยอดซุ้มประตูเช่นเดียวกัน ข้อมูลในขณะนี้เราทราบอย่างชัดเจนว่า เหนือซุ้มประตูพระบรมมหาราชวังมีรูปปูนปั้นเป็นพรหมพักตร์และในสมัยกรุงศรีอยุธยาพิธีกรรมต่างๆ มีผสมกลมกลืนกันทั้งพุทธและพราหมณ์เป็นปกติวิสัยอยู่แล้ว ดังนั้นรูปปั้นของทั้งสองศาสนาจะมาอยู่ในที่เดียวกันก็น่าจะมีความเป็นไปได้สูง ข้อมูลในเรื่องนี้จะต้องมีศึกษาหาความรู้ต่อไป

ต่อมาในสมัยของพระบรมราชาธิราชที่ ๒ หรือเจ้าสามพระยาได้ยกกองทัพไปตีกัมภูชาและยึดเมืองพระนคร *(นครธม)* หรือกรุงศรียโสธรปุระได้เมื่อปี ๑๙๗๔ กษัตริย์พระองค์นี้ได้นำศิลปะการก่อสร้างปรางค์แบบเขมร ซึ่งนิยมกันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยและศรีสัชชนาไลมาสร้างปรางค์ประธานและพระอุโบสถวัดราชบูรณะชื่อประตูชัย น่าจะได้รับความเชื่อถือของชาวกรุงเก่าในฐานะเป็นสัญลักษณ์แห่งชัยชนะอีกครั้งหนึ่ง

เหตุผลที่สำคัญก็คือก่อนการทำศึกใหญ่แต่ละครั้งต้องมีการจัดกำลังทัพทั้งทัพบกทัพเรือ ถนนมหารัถยา *(ถนนศรีสรรเพชญ์)* เป็นถนนที่ใช้ในการสวนสนามของทหาร

---

* *ที่มา จรรยา มาณะวิทย์ ๒๕๔๕. หน้า ๓๙.*

เพื่อเตรียมออกศึกและประตูไชยเป็นประตูเริ่มต้นในการเดินทางไปทำศึก ชาวกรุงเก่าที่มีญาติพี่น้องไปราชการทัพจึงมาส่งและอวยชัยให้พรเพื่อให้เกิดชัยชนะต่อหมู่ปัจจามิตรที่นี่ **ประตูชัยจึงกลายเป็นสัญลักษณ์แห่งชัยชนะและความสำเร็จ** เรื่อยมาตั้งแต่ครั้งกระนั้น

ในปี ๒๑๑๐ ศักราช ๙๓๐ รัชกาลของพระมหาจักรพรรดิ มีการจัดกองกำลังไว้รับศึกพม่า ในที่ประชุมพงศาวดารกล่าวว่า

"รับสั่งให้ตั้งกองกำลังรักษาพระนครเพื่อเตรียมไพร่พลรับศึกตั้งค่ายในเมือง ให้ขุนหลวงพระคลังเป็นนายกองใหญ่ตั้งค่ายรวมพลตั้งแต่ประตูไชยไปถึงวังไชย..."

ประตูไชย เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจและความสำเร็จอีกครั้งหนึ่ง ในอีก ๖๑ ปีต่อมา ดังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้

ในปี ๒๑๗๑ ศักราช ๙๙๐ เจ้าพระยากลาโหมสุริยวงษ์ได้ลงเรือพร้อมขุนนางประมาณ ๑๐๐ ลำ มีกำลังคนสามพันเศษสรรพด้วยเครื่องศัสตราวุธ ล่องเรือจากวัดมงกุฎมาขึ้นประตูชัย และยกพลเข้ายึดพระบรมมหาราชวัง ปลงพระชนม์พระเชษฐาธิราช แล้วสถาปนาพระอาทิตยวงศ์ขึ้นเป็นกษัตริย์ผ่านพิภพพระนครศรีอยุธยา และตอนหลังเจ้าพระยากลาโหมสุริยวงษ์ หรือเจ้าพระยาศรีสุริยวงษ์ก็กลับมายึดอำนาจและสถาปนาตนเองขึ้นเป็นกษัตริย์ทรงพระนามว่าพระเจ้าปราสาททอง ในปี ๒๑๗๒ *(สมเด็จพระพนรัตน์ ๒๕๑๕ : ๓๔๐ - ๓๔๑)*

ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. ๒๒๒๘ ประตูไชยเป็นที่ต้อนรับคณะเอกอัคราชทูตฝรั่งเศส เชอร์วาลิเยร์ เดอโชมองต์ และในแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ พ.ศ. ๒๒๙๔ ประตูไชยใช้เป็นที่ต้อนรับคณะราชทูตจากศรีลังกาที่เข้ามาขอพระสงฆ์จากกรุงศรีอยุธยาไปเผยแผ่พุทธศาสนา **ประตูไชยจึงเป็นสัญลักษณ์แห่งเกียรติยศ ของพระนครศรีอยุธยา**

ในตอนปลายกรุงศรีอยุธยา ประตูไชย กลับเป็นสถานที่เสียบประจานบุคคลที่ทำความผิดขั้นอุกฤษฏ์ ดังรายละเอียดในประชุมพงศาวดาร ดังนี้

"ปี ๒๓๐๓ ในรัชกาลของพระเจ้าอุทุมพร ซึ่งลาผนวชออกมาว่าราชการแผ่นดิน ให้พันธนาการพญาราชมนตรี จมื่นศรีสรรักษ์ แล้วให้มีการกระทู้ถามว่าเข้าไปคบหาทำชู้ด้วยข้างใน ครั้นเป็นสัตย์ ให้พระราชอาญาเฉียนคนละยก จำคงไว้ ๓ วันราชมนตรีตายให้เอาไปเสียบประจานไว้ ณ ประตูไชย..." *(ประชุมพงศาวดารฯ เล่ม ๕ : ๑๒๒)*

ข้อมูลเรื่องประตูไชย ทำให้มองเห็นสัจธรรมได้อย่างชัดเจน คือ สรรพสิ่งทั้งหลายย่อมมีการเปลี่ยนแปลง จากอดีตประตูไชยเป็นสัญลักษณ์ของชัยชนะและเกียรติยศ เมื่อก่อนจะเสียกรุงครั้งที่สอง กลับกลายเป็นสถานที่เสียบประจานผู้ที่ทำความผิดขั้นอุกฤษฏ์ เพื่อให้ผู้คนในยุคนั้นเกิดความตระหนกและตระหนัก มิให้เอาเป็นเยี่ยงอย่าง

ปัจจุบันข้อมูลในอดีตเลือนหายไปหมด ประตูไชยเปลี่ยนสภาพเป็นถนนให้เป็นบุคคลและยวดยานพาหนะใช้สัญจร ส่วนหนึ่งได้กลายเป็นร้านค้าและตึกแถว เป็นป้อมตำรวจ เป็นที่ขายโรตีสายไหม ทุกๆ สิ่งเป็นอนิจจัง คิดในทางบวกทุกอย่าง ล้วนแต่เกิดขึ้นจากฝีมือของมนุษย์จะสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน หรือจะทำลายเพื่อให้เกิดการสร้างประโยชน์อย่างอื่นทดแทน ก็ล้วนแต่เป็นเรื่องของความคิดและการกระทำของมนุษย์ทั้งนั้น

หนังสืออ้างอิง

จรรยา มาณะวิทย์. (๒๕๔๕). **กำแพงเมือง ป้อม ประตู สมัยโบราณ กรุงศรีอยุธยา.** กรุงเทพฯ. : กรมศิลปากร.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. (๒๕๔๒). **ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก.** เล่ม ๕. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.

ดาร์ชารด์. (๒๕๔๑). **จดหมายเหตุการเดินทางสู่ประเทศสยาม.** สันต์ โกมลบุตร แปล. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.

สมเด็จพระพนรัตน์. (๒๕๑๕). พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา : นครหลวงกรุงเทพฯ - ธนบุรี : โพธิ์สามต้น.

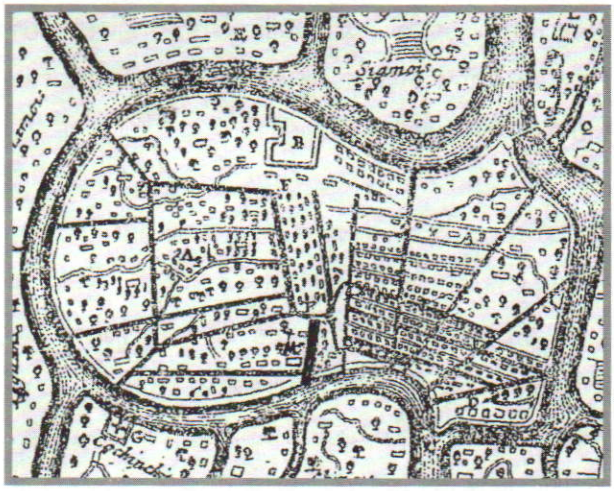

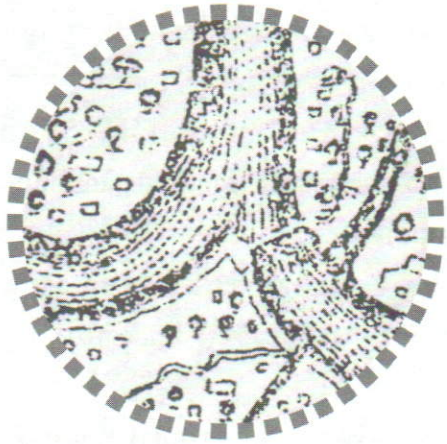

แผนที่ของ เดอะ ลาลูแบร์ แสดงตำแหน่งของหัวรอและภาพขยายในวงกลม

หัวรอ

หัวรอหรือรอ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ อธิบายว่าเป็นคำนามหมายถึงหลักปักกันกระแสน้ำ เช่น หัวรอกันตลิ่งพัง

หัวรอ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นชื่อของตำบลหนึ่งในเกาะเมือง ขึ้นอยู่กับอำเภอพระนครศรีอยุธยา

ที่มาของคำว่าหัวรอ

ในเอกสารเรื่องคลองและท่าเรือจ้างสมัยโบราณกรุงศรีอยุธยา ได้กล่าวถึงคำว่าหัวรอไว้ดังต่อไปนี้ *(จรรยา มานะวิท ๒๔๔๕ : ๒๖)*

"ทำนบรอนี้มีขึ้นเมื่อ จุลศักราช ๙๑๘ (พ.ศ. ๒๐๙๙) ปีมะโรงอัฐศก ในแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิราชาธิราช พระเจ้าแผ่นดินที่ ๑๖ ในกรุงศรีอยุธยา เพราะครั้งนั้นพระเจ้ากรุงหงสาวดียกกองทัพมาทำสงครามล้อมกรุง แล้วมอญเอาไม้ตาลโตนดมาปักเป็นทำนบรอถมดินทำตะพานเรือกข้ามแม่น้ำเข้ากรุงได้ ภายหลังต่อมาก็ไม่ได้ทำลายรื้อถอนเอาไว้ใช้เป็นตะพานใหญ่ข้ามแม่น้ำเข้ากรุงได้โดยสะดวกเมื่อทำนบรอเก่าของพวกมอญนั้นผุหักพังลงไปไทยก็ซ่อมแปลงผลัดเปลี่ยนต่อมาเนืองๆ เป็นตะพานใหญ่" สมดังที่ ลา ลูแบร์ ได้บันทึกไว้ในจดหมายเหตุเกี่ยวกับราชอาณาจักรสยามในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชไว้ตอนหนึ่งว่า **"บนลำคลอง ที่เป็นคูของมหานครทางด้านทิศตะวันออกมีทางเดินข้ามอยู่แห่งเดียวคล้ายคอคอด ซึ่งจะออกจากพระนครได้โดยไม่ต้องข้ามลำน้ำ"** *(เดอะ ลา ลูแบร์ ๒๕๑๐ : ๒๖)*

ขอให้สังเกตตำแหน่งของหัวรอ หรือหลักปักกันกระแสน้ำในแผนที่ทั้งแผนที่เดิมและส่วนขยาย จะเห็นเป็นแนวเส้นสีขาวเชื่อมต่อระหว่างป้อมมหาไชย ซึ่งอยู่ตรงส่วนที่ยื่นออกท้ายตลาดหัวรอ เส้นแนวสีขาวนี้ทอดข้ามแม่น้ำลพบุรี ส่วนแยกมาทางหน้าวังจันทร์เกษมเชื่อมต่อกับแผ่นดินฝั่งวัดมหาโลก สิ่งที่ปรากฏในแผนที่ก็คือแม่น้ำลพบุรีสายเก่ามีขนาดกว้างขวางมาก

ที่มาของหัวรอเกิดจากพระเจ้าหงสาวดี กษัตริย์พม่าต้องการจะกรีฑาทัพยกเข้าหักเอาพระนครศรีอยุธยาให้ได้ จึงให้ทหารมอญช่วยกันตัดต้นตาลโตนดมาปักกั้นแม่น้ำแล้วช่วยกันแบกหามดินมาถมลงในแนวระหว่างต้นตาลโตนดซึ่งปักไว้เป็นแนวนั้น ซึ่งทำเป็นทำนบหรือรอ จากนั้นจึงทำตะพานเรือก **ตะพานเรือก**หมายถึงสะพานชั่วคราวทำจากไม้ไผ่ผ่าซีก ที่ถักหรือผูกเข้าด้วยกันด้วยหวายหรือเชือกมีลักษณะเป็นสะพานเฉพาะกิจมีอายุการใช้งานสั้น ในที่นี้ตะพานเรือกช่วยอำนวยความสะดวกในการลำเลียง ช้างม้า ผู้คน และอาวุธ ฯลฯ

ทำไมจึงใช้มอญทำงานชิ้นนี้

เหตุผลประการแรกเนื่องมาจากทหารมอญมีความชำนาญเรื่องน้ำมาก การสร้างรอหรือเรื่องรบศึกทางน้ำทหารมอญทำได้ดีดังตัวอย่างจากวรรณคดีเรื่องราชาธิราช มีการกล่าวถึงการรบทางน้ำระหว่างมอญกับพม่าหลายตอน ส่วนใหญ่ทหารมอญของพระเจ้าราชาธิราชมักใช้ความชำนาญทางน้ำใช้ยุทธวิธีปักไม้ทำรอดักเรือทำการรบชนะ

ทหารพม่าและทหารฝ่ายไทยใหญ่อยู่บ่อยๆ *(พระยาคลัง (หน) ๒๕๑๕ : ๓๔๔)*

เหตุผลประการที่สอง เนื่องจากการทำนบรอถมดินหน้าป้อมมหาไชยเป็นงานอันตรายมาก ด้วยทหารไทยระดมยิงด้วยปืนนกสับและปืนใหญ่อยู่ตลอดเวลา ทำให้แรงงานทหารมอญล้มตายเป็นจำนวนมาก ทางเลือกที่ให้ทหารมอญทำรอจึงน่าจะมีความเหมาะสมกว่าในแง่การตัดสินใจของผู้นำทัพซึ่งเป็นกษัตริย์พม่า

ความสำคัญของหัวรอในระยะหลัง

สภาพของหัวรอหลังจากเสร็จศึกพม่าในรัชกาลของพระมหาจักรพรรดิแล้วมีการสร้างขึ้นใหม่ แล้วใช้งานเรื่อยมาดังต่อไปนี้

ในคำให้การของขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรมได้กล่าวถึง ภูมิสัณฐานพระนครศรีอยุธยาทางด้านหัวรอ ว่า **"อนึ่ง กรุงศรีอยุธยานั้นมีแม่น้ำล้อมรอบกำแพงพระนครมีทำนบรอ ข้ามแม่น้ำมาแต่ฝั่งฟากตะวันออกเฉียงเหนือเข้ามาที่ชาน กำแพงพระราชวังจันทร์บวรริมป้อมมหาไชยใกล้ฉางวังน่า ทำนบรอนั้นกว้างสามวา *(๖ เมตร)* มีช่องกลางแม่น้ำสำหรับเรือใหญ่น้อยไปมาได้ ในระหว่างนั้นบนทำนบรอทั้งสองฝั่งมีกระดานปูเป็นพื้น มีลูกฟูกไม้ห่างศอกหนึ่งเป็นที่ลาดลงมาถึงตลิ่งทั้งสองฟาก ที่กลางนั้นปูกระดานเหมือนตะพานช้าง ทำนบรอนี้สำหรับสมณพราหมณาจาริยอณาประชาราษฎร และช้างม้าเกวียนต่างเดินข้ามเข้าออกในพระนครแต่ทางเดียว เรียกว่าหัวรอ ที่เชิงลาดตะพานทำนบนั้นมีเจ้าพนักงานกรมพระนครบาลรักษาอยู่ที่ศาลาเชิงทำนบ ห้ามไม่ให้ ช้าง ม้า เกวียน กระบือ ต่างโคเดินเป็นอันขาด ยกเว้นไว้แต่ราชการหลวงเท่านั้นเดินได้ แต่มีบาดหมายมาบอกก่อน"**

หัวรอหรือทำนบรอคงใช้เป็นที่สัญจรของชาวกรุงเก่ามาเรื่อยตั้งแต่รัชสมัยของพระมหาจักรพรรดิเป็นต้นมา

ความสำคัญอีกเรื่องหนึ่งก็คือ เมื่อมีการขุดขยายคลองคูขื่อหน้าในสมัยของพระมหาธรรมราชาแล้วนั้น น้ำในแม่น้ำลพบุรีได้ไหลลงคลองคูขื่อหน้าเป็นจำนวนมาก ทำให้แนวของลำน้ำลพบุรีเดิมเกิดตื้นเขิน ดังนั้นหัวรอหรือทำนบรอจึงทำหน้าที่กั้นน้ำส่วนหนึ่งให้ไหลมาตามแนวแม่น้ำลพบุรีสายเดิมได้ดังปกติอีกครั้งหนึ่ง

จากปี ๒๐๙๙ จนถึงปี ๒๓๑๐ นับเวลาได้ ๒๑๑ ปี ที่หัวรอได้ดำรงอยู่และทำหน้าที่สร้างประโยชน์ให้กับชาวกรุงเก่าอย่างมากมายและต่อเนื่องจนอาจจะลืมเลือนไปว่าปฐมกำเนิดของหัวรอเกิดขึ้นมาได้อย่างไร แล้วในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ หัวรอก็เป็นจุดอ่อนให้พม่ายกพลขุดอุโมงค์เข้ามาเผารากฐานกำแพง ทำให้กำแพงเมืองทรุดและยกเข้าเมืองได้สำเร็จ

ดูไปแล้วหัวรอก็เหมือนกับทะเลที่คนทั้งหลายได้อาศัยผลประโยชน์มากมายมหาศาลและรับผลอันนี้สืบเนื่องกันมาเป็นระยะเวลานานจนมองไม่เห็นโทษว่าที่จริงกำเนิดของทะเลมีทั้งน้ำ ลมและคลื่นซึ่งมีความแปรปรวนอยู่ตลอดเวลา วันหนึ่งสิ่งที่เคยเอื้อประโยชน์อย่างอเนกอนันต์ก็อาจแปรเปลี่ยนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายอย่างมหันต์ คนกรุงเก่ายุค พ.ศ. ๒๓๑๐ คงจะมอง **"หัวรอ"** เหมือนกับคนไทยยุค พ.ศ. ๒๕๔๘ มองทะเล คือมองเห็นแค่ประโยชน์เพียงด้านเดียว ไม่ได้มองเห็นอีกด้านหนึ่งของมัน

ยังมีอะไรในปัจจุบันที่เราคาดไม่ถึงในลักษณะนี้อีกบ้างไหมนี่

หนังสืออ้างอิง

เจ้าพระยาคลัง (หน). (๒๕๑๕). **ราชาธิราช.** นครหลวงกรุงเทพธนบุรี : แพร่พิทยา.

เดอะ ลา ลูแบร์. (๒๕๑๐). **จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์** เล่ม ๒ แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. พระนคร : ก้าวหน้า

ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๔๒). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพ : นานมีบุคส์ จำกัด

จรรยา มาณะวิท. (๒๕๔๕). **คลองและท่าเรือจ้างสมัยโบราณกรุงศรีอยุธยา** : พระนครศรีอยุธยา : อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา

ใหญ่ นภายน

ตอนที่ ๓

บทเพลงต่างๆ ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ มีมากมายเหลือเกิน ถ้าจะนำมาลงทั้งหมดก็มิอาจทำได้ ฉะนั้นจึงเลือกลงเฉพาะเท่าที่จำได้ ผิดถูกอย่างไรโปรดให้อภัยบ้างก็แล้วกัน

สำหรับเพลงต่อไปนี้เป็นเพลงที่นักร้องประกวดตามงานวัด ชอบนำมาร้องกันมากไม่ว่าวัดไหนๆ เพลงนี้ชื่อว่า **"เพลงเมื่อลมโชย"** เป็นเพลงในภาพยนตร์ของบริษัทภาพยนตร์เสียงศรีกรุง เรื่องเลือดไทย เนื้อร้องมีดังนี้คือ

๑. เมื่อลมโชยพัดเฉื่อย
สายลมโชยพาความหอมมา
เมื่อลมโชยพัดรื่น
หอมผกามาตามสายลม
สายลมโชยมา
ชุ่มชื่นๆ ใจหอมกลิ่นดอกไม้
เมื่อลมโชยพัดรื่น
หอมผกาพาสำราญ
๒. เมื่อลมโชยพัดมา
ดูชิดูช่างงามวิไล
เมื่อลมโชยพัดริน
หอมผกาคราลมรำเพย
ชื่นใจในกลิ่น
ยามเคล้าสายลมโน้มเหนี่ยวอารมณ์
เมื่อลมพัดผ่าน
บำรุงใจให้สบาย
หอมเรื่อยๆ กลิ่นผกา
กลิ่นผกามาตามสายลม
หอมชุ่มชื่นชวนดม
กลิ่นลั่นทมมาไกลแสนไกล
หอมชื่นอุรากระไร (ฮัม)
พาหัวใจให้สำราญ
หัวใจชื่นเบิกบาน
กลิ่นซาบซ่านเมื่อลมพัดโชย
หอมลัดดาดอกไสว
น่าเด็ดไปดมชมเชย
หอมประทินกลิ่นระเหย
กลิ่นเจ้าเอ่ยช่างน่านิยม
หอมรื่นรินกว่ากลิ่นผสม (ฮัม)
ให้น่านิยมไม่เว้นวาย
หอมซาบซ่านกลิ่นไม่กลาย
ตลอดกายเราแสนเพลินใจ..

นอกจากเพลงนี้ ยังมีเพลงของภาพยนตร์อีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งสมัยนั้นฮิตมาก เพราะมีเพลงประกอบภาพยนตร์หลายเพลง เพลงที่ติดปากคนทั้งเมืองก็คือเพลง **"ขวัญเรียม"** ที่อยู่ในภาพยนตร์เรื่อง **"แผลเก่า"** ของบริษัทบูรพาศิลป์ภาพยนตร์ ไม่ทราบว่าพระเอกของเรื่องนี้จะเป็น **"ชูชีพ ชำชองยุทธ *(ท้วม ทรนง)*"** หรือเปล่า เพลงขวัญเรียมนี่เป็นบทประพันธ์ของ **"พรานบูรพ์"** (จวงจันทร์ จันทร์คณา) เนื้อร้องมีดังนี้คือ

เรียมเหลือลืมแล้วนั่นขวัญคงหงอย
หวนคิดคิดแล้วยิ่งเศร้าเหงาใจคอย
อกเรียมพลอยนึกหน่ายคิดถึงสายน้ำนอง
คลอง...ที่เรียมเคยเที่ยวเคยท่อง
เมื่อเราสองต่างว่ายต่างว่องล่องไล่ไม่เว้น
เช้าสายบ่ายเย็นขวัญลงเล่นกับเรียม

เรียมเหลือทนแล้วนั่นขวัญของเรียม
หวนคิดผิดแล้วขมขื่นฝืนใจเกรียม
เคยโลมเรียมเลียบฝั่งมาแต่หลังยังจำ
คำที่เรียมเคยพลอดเคยพร่ำ
ถ้วนทุกคำยังเรียกยังร่ำเร้าร้องก้องอยู่
แว่วๆ แจ้วหูว่าขวัญชู้เจ้ายังคอย..

นอกจากเพลง **"ขวัญเรียม"** แล้วในภาพยนตร์เรื่องนี้ยังมีเพลงที่สมควรจะนำมาลงไว้ เพลงนั้นก็คือเพลง **"เคียงเรียม"** ผู้ประพันธ์ท่านเดียวกันคือ **"พรานบูรพ์"** เนื้อร้องมีดังนี้คือ

เลียบฝั่งคลองมองละเมาะหมู่ไม้
สายน้ำไหลเหนี่ยวโน้มใจให้น่าเพลินมอง
มองขอบฟ้าครอบทุ่งทิวและรุ้งแดดส่อง
ลมพัดต้องยอดโย้โยนเอน..
ใจพี่ยังเปลี่ยวนักมองหารักไม่เห็น
บุกหนักใจยิ่งเต้นเหลือจะเข็นรักไกล
หากบุญได้เดินใกล้เคียงเรียม..

ไหนๆ ผมก็นำมาลงไว้สองเพลงแล้ว จะเหลือไว้ทำไมอีกเพลง ซึ่งก็อยู่ในภาพยนตร์เรื่องเดียวกัน ประเดี๋ยวจะว่าผมว่ารักพี่เสียดายน้อง เพลงต่อไปนี้ชื่อว่า **"สั่งเรียม"** เนื้อร้องมีดังนี้คือ

ชาย เรียมเจ้าฟังร้องสั่งเมื่อน้ำขึ้นเต็มฝั่ง
ฝั่งอยู่เคียงน้ำเหมือนน้ำคำพี่พร่ำ พร่ำอยู่เคียงน้อง
หญิง เขาว่าปลานั้นเหมือนชาย
จะเหลิงไหลเมื่อน้ำใหม่หลากนอง
ชาย พี่ผิดกว่าปลาทั้งผอง ขุ่นข้นคลองก็ยังปองน้ำเก่า
น้ำใหม่ไหลเข้า น้ำเก่าก็ยังคงเดิม เรียมเจ้าฟังแล้วจำ..

ทั้ง ๓ เพลงที่ผมนำมาเสนอนี่ คุณกำธร กับ คุณนันทวัน สุวรรณปิยะศิริ ชอบร้องมาก เพราะว่าทั้งคู่เคยเป็นพระเอก - นางเอก ของละครเรื่องนี้เมื่อสมัยอยู่สถานีโทรทัศน์ช่อง ๔ บางขุนพรหม เสนอโดยคณะนาฏศิลป์สัมพันธ์ ในปี ๒๕๐๗

เป็นอันว่าผมได้นำเสนอเพลงในภาพยนตร์ไป ๒ เรื่องแล้ว คือ **"เลือดไทย - แผลเก่า"** ต่อไปก็จะเป็นเพลงจากภาพยนตร์ของบริษัทภาพยนตร์เสียงศรีกรุงเรื่อง **"ในสวนรัก"** คุณจำรัส สุวคนธ์ แสดงเป็นพระเอก

เขาเล่าว่าภาพยนตร์เรื่อง **"ในสวนรัก"** นั้นสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ยังนำออกฉายให้คนชมไม่ได้ ทั้งนี้เพราะว่ายังขาดเพลงเอกของเรื่อง ซึ่งในขณะนั้นผู้ประพันธ์เพลงและผู้ควบคุมวงดนตรี ก็คือคุณครูนารถ ถาวรบุตร ถึงกับต้องลาพัก ๗ วัน เพื่อหาข้อมูลมาแต่งให้กับภาพยนตร์เรื่องนี้

วันเวลาผ่านไปแล้วถึง ๖ วัน ยังไม่มีวี่แววของทำนองเพลงมาให้เขียนเลย จนกระทั่งรุ่งเช้าของวันที่ ๗ ตามกำหนดลาพัก ขณะที่กำลังอาบน้ำอยู่ในห้องน้ำก็ได้ยินเสียงวงมโหรีจากวิทยุกรมโฆษณาการ กำลังบรรเลงเพลง **"ทะยอยนอก"** ของท่านครูพระประดิษฐ์ไพเราะ *(ครูมีแขก)* กำลังบรรเลงถึงท่อนที่สอง ซึ่งมี **"ซอด้วงกับซออู้"** เล่นล้อกันอย่างสนุกสนาน คุณครูนารถฯ ท่านได้ยินท่อนนี้เข้าเท่านั้น ก็รีบผลุนผลันออกจากห้องน้ำวิ่งขึ้นไปบนบ้าน หยิบกระดาษกับดินสอมาจดทำนองเพลงที่จำได้เมื่อสักครู่อย่างรีบเร่ง จนกระทั่งภรรยาของท่านออกมาพบ และเตือนให้ท่านกลับไปที่ห้องน้ำใหม่ เพราะว่าขณะนี้ท่านกำลังอยู่ในสภาพเปลือยกาย เมื่อท่านได้สำรวจตัวเองเท่านั้นแหละ ถึงกับวิ่งลงไปที่ห้องน้ำใหม่ หลังจากที่ปฏิบัติภารกิจในห้องน้ำเสร็จแล้ว จึงนำโน้ตที่บันทึกไว้มาขยายให้เป็นบทเพลง เมื่อเสร็จจึงให้คนไปตามครูสกนธ์ มิตรานนท์ *(มิตรา)* มาใส่คำร้อง และตั้งชื่อเพลงนี้ว่า **"ในสวนรัก"** ให้คุณจำรัส สุวคนธ์ ร้อง เนื้อร้องมีดังนี้คือ

๑. ดูชิมาลีสดสีชวนชม ยามเช้าน่าดมให้สมใจปอง
ยังแพ้ร่างเธอที่ฉันประคอง เสนอสนองด้วยน้ำใจจริง เธอซิสวยยิ่งดอกไม้ที่งาม
ฉันคิดถึงเธอเสมอโมงยาม ที่คล้อยเคลื่อนตามอยู่ทุกวันคืน
เธอซิช่วยทำให้ฉันชุ่มชื่น โลกนี้ยั่งยืนอยู่เพราะมีเธอ เสมอเมื่อใจใฝ่รักรำพรรณ
โน่นดอกไม้บานเมื่อผ่านสายลม ช่างเหมือนเธอที่ฉันชมนั้น
งามไม่รู้ลบเลือนงามเหมือนนางในฝัน ดูผ่องพรรณเพ็ญพร้อม
ถ้าฉันพูดเพียงแต่รักเธอได้ โลกนี้ย่อมกลายกลับหายตรมตรอม
เปรียบเหมือนมาลีสดสีงามพร้อม น่ารักน่าเก็บถนอมมาใกล้ อยู่ชิดดวงใจฝากไว้เคียงเธอ
๒. เมื่อฉันนั่งในสวนรักคนเดียว ฉันมักเพลิดเพลินและเหลียว - ละเมอ
แว่วสายลมมากระซิบคือเธอ ที่พ้อคำหวานฉันเพ้อใจตรึง ยังนึกถึงงามซาบซึ้งเตือนตา
ถึงแม้มาลีเหล่านี้งามเกิน ใจฉันไม่เพลินกลับหนาวอุรา
ถ้าไร้ร่างเธออยู่ยิ้มเยือนมา สวนนี้ดังป่าที่ร้างวังเวง หริ่งร้องบรรเลงจะซ้ำระทม
ภาพเธอนั้นงามเหมือนเทพธิดา ที่ฉันพลอยผวาเหนี่ยวโน้ม
ใจจะรักเพียงเธอ ใจฉันเพ้อเพลินชม คอยผูกอารมณ์ไว้
ดูชิมาลีสดสีบานชื่น ยังหอมระรื่นอยู่เห็นเรียงราย
ยามฉันมีเธอสุขทั้งดวงใจ โลกคล้ายวิมานช่อชั้นเมืองแมนดูแสนสำราญสุขสันต์ชมชื่น..

แหม...เพลงนี้เนื้อร้องยาวเหลือเกิน ถ้าไม่สนใจจริงๆ แล้ว ผมคิดว่าคงจำเนื้อร้องไม่ได้แน่ๆ สำหรับภาพยนตร์เรื่องนี้ยังมีเพลงประกอบเรื่องอีกหลายเพลง แต่ผมจะนำเฉพาะเพลงเท่าที่จำได้มาลงให้ท่านได้ร้องระลึกถึงความหลัง เช่น **"เพลงลอยคอ"** ที่พระเอกชื่อว่า **"ชื่น"** ต้องว่ายน้ำมาเกาะเสาแพเรียกหา **"พิม"** ทั้งๆ ที่อากาศหนาว ด้วยการร้องเพลง เนื้อร้องมีดังนี้คือ

พิม...จ๋าพิม...ของชื่น
พิมหลับหรือตื่นชื่นมาลอยคอคอย...พิม..
มันหนาวน้อยอยู่เมื่อไรน่าน้อยใจนัก..
ไหนพิมรักพี่แท้หรือพิมแกล้งพี่แน่
พี่เหลียวแลไม่เห็นพิม..
พิม...ของชื่น..
พิมช่างลืมคืนที่ชื่น เคยกระจุ๋มกระจิ๋มชื่นกับพิม
เมื่อคืนก่อน...พิมเจ้าหักรักรอน...พิมฝืนนอนนิ่งสบาย
ทิ้งให้พี่หนาวตาย...อยู่กับเสาแพ...หรือพิม..
แย้มมายิ้มพอชื่นใจ..

นี่หละฮะความรักสมัยก่อน ผู้หญิงนอนยิ้มอยู่ในแพ แต่ผู้ชายลอยคออยู่ในน้ำทั้งที่อากาศหนาวเย็น โดยผู้หญิงไม่เห็นใจเลย ปล่อยให้ร้องเพลงจนจบ ถึงค่อยๆ แง้มหน้าต่างปรากฏใบหน้าให้ผู้ชายเห็น เพียงเท่านี้ผู้ชายก็เป็นปลื้มไปทันที

ในภาพยนตร์เรื่องนี้ยังมีเพลงที่ผมชอบอีกเพลงหนึ่งคือ **"เพลงน้ำใจรัก"** ซึ่งมีเนื้อร้องดังต่อไปนี้คือ

(ช) น้ำใสไหลขึ้นและไหลลง
ไหลตามตลิ่งรักของเราสอง
(ญ) น้ำลึกหยั่งได้...
(ญ) น้ำใจลึกซึ้ง
(ญ) ลึกนักก็ไม่รักน้อง...
จะชมจะชิดได้ร่วมชีวิตสนิทสนอง
(ญ) น้ำใสไหลขึ้นและไหลลง
ไหลตามตลิ่งรักของเราสอง
(ช) น้ำลึกหยั่งได้
(ช) น้ำใจพี่ซึ้ง
(ช) รักเพียงพี่ใฝ่รักน้อง
(ช) พี่เลิกเหลวไหลใจมอบตอบน้อง
ไหลไม่ไหลหลง ไหลคงอยู่ได้ ก็เหมือนน้ำใจรักจริง
ขึ้นไม่พ้นไม่ล้นเลยฝั่ง ไหลลงก็ยังไม่คอดขอดคลอง
(ช) น้ำใจก็ยังหยั่งถึง...
(ช) รักกันก็พึงหยั่งได้
(ช) น้ำใจไหลหลั่งเพราะหวังจะชื่น
น้ำใจพี่ต้องรักจริง...
ไหลแล้วลืมหลงไหลลงเหลวไหลก็เหมือนน้ำใจกลอกกลิ้ง
ขึ้นก็พ้นไหลล้นเลยฝั่ง ไหลลงกระทั่งแห้งคอดขอดคลอง
(ญ) หยั่งลึกน้ำใจไม่ถึง
(ญ) ก็เหลือจะพึงหยั่งได้
(ญ) น้ำใจไหลล้นไหลวนก็เพื่อเพียงหวังจะได้
(หมู่) น้ำใจเราต้องรักจริง..

ท่านผู้อ่านที่เคารพ ผมต้องขอโทษท่านสักพันครั้งหมื่นครั้งก็ยังคงแก้ความผิดที่ทำไว้อย่างมหันต์ไม่ได้ อะไรลืมเพลงดีๆ ของบริษัทภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์ม ที่มีชื่อเสียงมากในครั้งกระโน้น คนรู้จักกันทั่วเมืองยังอุตส่าห์ลืมเพลงไปได้ ไม่ได้นำมาเอ่ยถึงแม้แต่เพลงเดียว นี่ล่ะที่เค้าเรียกว่า **"คนแก่"** แต่ทำตัวอวดว่าข้านี้ยังสมองใส ยังจดจำอะไรได้แม่นยำ ทำตัวเหมือนหนุ่มๆ ที่เพิ่งอายุ ๑๕ - ๑๖ โถ...พ่อคุณจะอยู่ไปได้สักกี่น้ำเชียว มีเรื่องอะไรเท่าที่พอจะจำได้ก็รีบๆ นำมาขีดๆ เขียนๆ ซะก่อน อย่าไปรอผัดวันประกันพรุ่ง พอรุ่งเช้าก็ได้ข่าวว่า **"แด็ดสะมอเล่ย์"** ซะแล้ว พ่อมหาจำเริญ

เอาล่ะตอนนี้ผมขอย้อนกลับไปที่ **"บริษัทภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์ม"** ซึ่งเป็นบริษัทภาพยนตร์ใหญ่บริษัทหนึ่งในสมัยนั้น ที่มีผลงานออกมาสู่สายตาของประชาชน ภาพยนตร์เรื่องแรกของบริษัทนี้คือ **"เรื่องถ่านไฟเก่า"** ซึ่งอำนวยการสร้างโดย พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธ์ ยุคล พร้อมด้วยคณะกรรมการอีกหลายท่าน ในปี ๒๔๘๐

เมื่อภาพยนตร์เรื่อง **"ถ่านไฟเก่า"** เสร็จเรียบร้อยแล้วแต่ยังขาดเพลงประกอบเรื่อง ดังนั้น... พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธ์ ยุคล จึงได้ไปขอร้องให้ ม.ล.พวงร้อย แต่งเพลงให้ในฐานะ **"พระพี่เขย"** แต่ ม.ล.พวงร้อย อภัยวงศ์ ท่านก็ปฏิเสธอย่างแข็งขันว่า **"เกิดมายังไม่เคยแต่งเพลงเลย จะให้แต่งได้อย่างไร เรียนก็ไม่เคยเรียน"** ผลสุดท้ายท่านทนอ้อนวอนของเสด็จองค์ชายใหญ่ไม่ได้ท่านจึงยอมแต่งให้

เพลงแรกที่ท่านแต่งนั้นก็คือ **"เพลงบัวขาว"** ใช้เวลาแต่งทั้งหมดคำนวณดูแล้วเป็นเวลา ๔๕ นาที ท่านเล่าว่าเวลาท่านแต่งนั้น ท่านจุดธูปไว้หนึ่งดอก จนธูปนั้นหมดดอกแล้วแต่เพลงยังไม่จบ ต้องแต่งต่อไปอีกประมาณ ๑๕ นาที และวิธีการแต่งของท่านก็ใช้กีตาร์เป็นหลัก เพลงบัวขาว นี้เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็นำไปให้ครูบิลลี่ ฟลอเรส *(สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี เปลี่ยนชื่อให้ใหม่ว่า **"นายคีติ คีตากร"**)* เป็นผู้เรียบเรียงเสียงประสานคนแรก ซึ่งขณะนั้นคุณครูเอื้อ สุนทรสนาน เป็นผู้ควบคุมวงของวงดนตรีภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์มอยู่ ต่อจากนี้ผมจะนำเนื้อเพลง **"บัวขาว"** มาลงไว้ มีดังนี้

เห็นบัวขาว...พราวอยู่ในบึงใหญ่
ดอกใบ...บุปผาชาติสะอาดตา
น้ำใส...ไหลกระเซ็นเห็นตัวปลา
ว่ายวน...ไปมาน่าเอ็นดู
หมู่ภุมรินทร์...บินเวียนว่อน
คอยร่อน...ดมกลิ่นกินเกสร
พายเรือน้อย...คล้อยเคลื่อนในสาคร
ค่อยพาจร...ห่างไปในกลางน้ำ..

จบเนื้อเพลง **"บัวขาว"** แล้วนะฮะ เพลงนี้ที่มาที่ไปก็แปลกอีกล่ะครับ เพลงนี้ที่แต่งขึ้นมาตามที่ท่านผู้อำนวยการสร้าง ต้องการที่จะให้นางเอกร้อง *(คุณเกลียวพันธ์ บุนนาค)* แต่นางเอกร้องเพลงไม่ได้จึงให้ **"คุณแนบ เนตรายล"** ซึ่งรับราชการอยู่ที่กรมศิลปากรร้องแทน

ในภาพยนตร์เรื่องถ่านไฟเก่านี่ยังมีเพลงอีกเพลงหนึ่ง ซึ่งเป็นเพลงที่พี่กับน้องช่วยกันแต่งคือ **"เพลงในฝัน"** หม่อมหลวงประพันธ์ สนิทวงศ์ กับ หม่อมหลวงพวงร้อย อภัยวงศ์ ช่วยกันแต่ง ผมจะนำเนื้อร้องมาลงไว้ให้ท่านดูก่อน เนื้อร้องมีดังนี้คือ

ในฝันฉันเฝ้าเห็นจันทรา
แลระยับจับเมฆา ส่องเวหานภาพรรณ
ฉันกอดน้องประคองนุชสุดรัก
งามพิศแลพักตร์เพียงเพ็ญจันทร์
ลมค่ำคล่ำคลุ้งกลิ่นเกสร
หลายเพศต่างพรรณจับนาสา
ผวาตื่นคืนคงอนงค์หาย
มาลีมีกลิ่นก็คลายครัน
จันทร์ฉายหายสิ้นไม่แลเห็น..

จบเพลง **"ในฝัน"** ตามเนื้อร้องที่ผมนำมาลงไว้นี้ สำหรับเพลงนี้ก็มีที่มาที่ไปเหมือนอย่างเพลงบัวขาว เพราะว่าแต่เดิมนั้นเพลงนี้แต่งไว้สำหรับให้พระเอกในเรื่องเป็นผู้ร้อง บังเอิญพระเอกก็ร้องเพลงไม่ได้อีก จึงต้องเฟ้นหาตัวผู้มาร้องเพลงแทน ผลสุดท้ายก็ให้ไปได้ผู้ควบคุมวงดนตรีคือ **"คุณครูเอื้อ สุนทรสนาน"** ต้องมาร้องเพลง **"ในฝัน"** แทนพระเอกคือคุณทองแท้ สดสีทอง ตอนนี้ขอออกนอกเรื่องสักเล็กน้อยเถอะครับ คือโรงถ่ายภาพยนตร์ของบริษัทภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์ม ที่ทุ่งมหาเมฆ ตอนหลังกลายมาเป็น **"กองดุริยางค์ทหารอากาศ"** ซึ่งก็อยู่เย็นเป็นสุขกันมาหลายสิบปี จำได้คลับคล้ายคลับคลาในราวปี ๒๔๘๕ ในปีน้ำท่วมใหญ่กรุงเทพฯ แต่น่าเสียดายมากได้ทราบข่าวว่า ในปี ๒๕๓๘ นี้ โรงถ่ายภาพยนตร์อันเก่าแก่ก็ต้องมีอันเป็นไปซะแล้ว คือถูกทุบทิ้งไปหมดแล้วไม่เหลือซากไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้เห็นเลย น่าเสียดายจริง เช่นเดียวกับโรงละครศาลาเฉลิมไทย ซึ่งเหลือไว้แต่ชื่อเหมือนกัน

บริษัทภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์ม สร้างภาพยนตร์ทั้งหมดจำนวน ๕ เรื่องด้วยกัน คือ

๑. ภาพยนตร์เรื่อง **"ถ่านไฟเก่า"** ในภาพยนตร์เรื่องนี้มีเพลงรวม ๒ เพลงด้วยกันคือ **"บัวขาว กับ ในฝัน"** ในปี ๒๔๘๐

๒. ภาพยนตร์เรื่อง **"แม่สื่อสาว"** ในภาพยนตร์เรื่องนี้มีเพลงรวม ๒ เพลงด้วยกันคือ **"เพลงลมหวน กับ เพลงเพลิน"** ในปี ๒๔๘๑

๓. ภาพยนตร์เรื่อง **"วันเพ็ญ"** ภาพยนตร์เรื่องนี้มีคุณปริม บุนนาค เป็นนางเอก มีเพลงในเรื่อง ๒ เพลง คือ **"เพลงวันเพ็ญ กับ ดอกไม้"** ในปี ๒๔๘๑

๔. ภาพยนตร์เรื่อง **"ลูกทุ่ง"** ในภาพยนตร์เรื่องนี้มีเพลงประกอบเรื่อง ๕ เพลงคือ **"เงาไม้ - เกี้ยวสาว - ต้อนกระบือ - ไม้งาม - สายัณห์"** ในปี ๒๔๘๒

๕. ภาพยนตร์เรื่อง **"ปิดทองหลังพระ"** ในภาพยนตร์มีเพลงประกอบเรื่อง ๖ เพลงคือ **"แรกรัก - จันทร์เอ๋ย - สายธีหมอง - งามพร้อม - เปลี่ยวใจ - ปรบมือ"** ในปี ๒๔๘๒

พอบริษัทสร้างผ่านพ้นไปได้ ๕ เรื่อง บริษัทภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์มก็เลิกกิจการ และได้เปลี่ยนเป็น **"บริษัทอัศวินภาพยนตร์"** นักดนตรีทั้งหมดก็โอนมาอยู่ที่กรมโฆษณาการ โดยหลวงสุขุมนัยประดิษฐเป็นผู้ขอโอนมาจากกรมศิลปากร และท่านอาจารย์พระเจนดุริยางค์ ในนามวงดนตรี **"ลีลาศกรมโฆษณาการ"** ซึ่งมี พันตรี วิลาศ โอสถานนท์ เป็นท่านอธิบดีคนแรก ในปี ๒๔๘๒

นี่ก็คือต้นตระกูลของวงดนตรี **"ลีลาศกรมโฆษณาการหรือวงดนตรีสุนทราภรณ์หรือวงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์"** ท่านเลือกเรียกเอาชื่อหนึ่งชื่อใดก็ได้แล้วแต่ใจท่าน เพราะว่าขณะนี้ ต่างคนต่างก็ออกไปตั้งวงดนตรี

ของตนเอง บทเพลงก็เป็นบทเพลงดั้งเดิม นักดนตรีก็มีทั้งเก่าทั้งใหม่ปนกัน นักร้องก็แยกย้ายไปพวกใครพวกมัน ความสำคัญของบทเพลง ความสำคัญของนักร้อง ความสำคัญของนักดนตรี ก็สิ้นสุดไปตามวาระ นี่แหละคือสัจธรรม โถ...ไม่มีใครทำพวกเราหรอก มีแต่พวกเราเท่านั้นที่ทำกันเอง

ท่านผู้อ่านที่เคารพ...ผมต้องทำให้ท่านเบื่อหน่ายที่ท่านจะต้องมานั่งอ่านเรื่องส่วนตัว แต่ไหนๆ ก็ได้เขียนไปแล้วก็ต้องขอกราบอภัย เอาล่ะฮะ...เรามาเริ่มต้นกันใหม่ในด้านบทเพลงในสมัยสงคราม แต่ถ้าจะนำมาลงให้ครบถ้วนขบวนความ บทความเรื่องนี้ก็คงจะหนาตั้งศอก ดังนั้นผมจึงต้องตัดทอนเจาะเอาเฉพาะที่สำคัญๆ มาลงไว้และเพื่อท่านจะได้นำมาอ่านได้อย่างสะดวกสบาย พร้อมกับฮัมทำนองเพลงที่ท่านพอจะจำได้ไปกับเนื้อร้องที่ผมนำมาลงไว้อย่างครบถ้วน

ในปี ๒๔๘๕ ปีนี้รู้สึกว่าจะมีอะไรที่สำคัญๆ เกิดขึ้นในประเทศเราหลายอย่าง ทั้งๆ ที่ขณะนี้ประเทศเรายังอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ อย่างร้ายแรงที่สุดก็คือ **"น้ำท่วมใหญ่กรุงเทพฯ"** หรือที่เรียกกันว่า **"อุทกภัย"** อเมริกาก็ดีอย่างใจหายไม่เอาลูกระเบิดมาทิ้ง เลยทำให้คนไทยกังวลแต่น้ำท่วมอย่างเดียว ไม่ต้องวิ่งเข้าหลุมหลบภัยเพื่อหนีลูกระเบิด

"พันเอกเผ่า ศรียานนท์" *(ยศในขณะนั้น)* ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีที่ทำการอยู่ที่ **"โรงแรมรัตนโกสินทร์"** ได้จัดตั้งวงดนตรีขึ้นมาวงหนึ่ง ใช้ชื่อว่า **"วงดนตรีทรัพย์สินฯ"** โดยได้เชิญคุณครูนารถ ถาวรบุตร มาเป็นหัวหน้าวงดนตรี มีสถานที่ซ้อมอยู่บนตึกวิมานเนาวรัตน์ ชั้นบนของโรงหนัง **"แคปปิตอล"** กับห้างขายยาโยคีสถาน สมัยนั้นมียาฉีดโรคผู้หญิงเข็มละ ๒ บาท สำหรับชายฉกรรจ์

เมื่อคุณครูนารถ ถาวรบุตร ได้มาเป็นผู้ควบคุมวงดนตรีทรัพย์สินฯ ในจำนวนเครื่องดนตรีทั้งหมด ๑๖ ชิ้น ตามแบบฉบับวงดนตรี **"แจ๊ส"** ท่านก็ได้แต่งเพลงขึ้นอย่างมากมายในจังหวะต่างๆ ที่นิยมกันในสมัยนั้น เช่น **"บลู - สโลว์ - วอลซ์ - ควิ๊กสเต็ป - ควิ๊กวอลซ์ - แทงโก้ - รุมบ้า - กัวลาช่า - และก็แซมบ้า"** เป็นต้น ดังผมจะได้นำเนื้อเพลงต่างๆ ที่ท่านได้แต่งไว้ในสมัยที่ท่านอยู่วงดนตรี **"ทรัพย์สินฯ"** เช่นเพลง **"เทพธิดาของฉัน"** ทำนองของคุณครูนารถ ถาวรบุตร และคำร้องของครูสกนธ์ มิตรานนท์ *(มิตรา)* เนื้อร้องมีดังนี้

โน่นดวงเดือน... เปรียบเหมือนเทพธิดาของฉัน
เคยเฝ้าดูทุกคืนวัน ประหลาดนักจันทร์เป็นรองกว่าเธอ
ช่างงามจริง.... ยิ่งพิศพาให้ใจฉันเพ้อ
ใครไม่งามเหมือนดังเธอ ใจยังละเมอชวนดูมิรู้หน่าย
หวนนึกถึงวันเคยพลอด เธอนั้นอ้อนออดฝากน้ำคำไม่วาย
หวานเหมือนเสียงสำเนียงพิณ ฟังแล้วเสียดายสอดสายไพเราะวังเวง
เหมือนดังเพลงในดวงจันทร์
เฝ้าคะนึง... คิดถึงเทพธิดาของฉัน
เคยเฝ้าดูทุกคืนวัน ใจเราคล้ายกันร่วมรักกันไว้..

เป็นอย่างไรบ้างครับ ผมได้นำเนื้อเพลงที่ฮิตมากในตอนสงครามโลกครั้งที่ ๒ เพลงของวงดนตรีทรัพย์สินฯ มาลงให้ท่านได้ร้องเล่นเย็นๆ ใจไปหนึ่งเพลงแล้วทีนี้ก็จะคัดเอาเพลงที่ทำนองและเนื้อร้องง่ายๆ มาลงอีกสักเพลงถ้าจะดี อย่างเช่นเพลง **"กิ่งดอกฟ้า"** ทำนองของคุณครูนารถ ถาวรบุตร คำร้องก็เป็นของคุณครูแก้ว อัจฉริยะกุล เนื้อร้องก็มีดังนี้

ฉันมองเธอเป็นหนึ่งดอกฟ้าที่ลอย...เด่น
ได้แต่เห็น...เอื้อมไม่ถึง...จึงหมอง
เพราะชั้นฟ้าเกินกว่าหวังปอง
ได้แต่แหงนมอง...อ้อนวอนปวงเทวา
ที่อยู่ฟ้าไกลจงโปรดเห็นใจอย่าบั่นทอน
เคยชักพาให้มาคราก่อนเหตุใดตัดรอนรักชื่น
หวนคำนึงดังหนึ่งนอนฝันจึงจำตื่น
พลิกกาย ทุกสิ่งหายคืนฉันตื่นละเมอ..

อิทธิพลของเพลงคณะวงดนตรี **"ทรัพย์สินฯ"** มีไม่น้อยกว่าวงดนตรีในยุคเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นวงดนตรี **"ดุริยะโยธิน"** ไม่ว่าจะเป็นวงดนตรี **"สุนทราภรณ์"** ต่างวงต่างมีเพลงดีๆ มาอวดกัน คนสมัยนั้นเขาเรียกว่า **"มันเป็นบ้า"** เอาล่ะ...ผมจะแถมเพลงของวงดนตรีทรัพย์สินฯ ให้อีกสักเพลง ความจริงแล้วเพลงของคณะนี้มากมายเหลือเกิน จึงมิสามารถที่จะนำมาลงให้หมดได้ทุกๆ เพลง เพลงต่อไปนี้ก็คือเพลง **"คนพลอดรัก"** ทำนองของคุณครูนารถ ถาวรบุตร เนื้อร้องของแก้วฟ้า หรือคุณครูแก้ว อัจฉริยะกุล เนื้อร้องมีดังนี้

เกี่ยวแขนกันเดินเพลินพลอดสดใส มีหวานใจอยู่แนบกาย
ถอดถ่ายหัวใจฝากไว้ไม่คลาย ไม่รู้...สลายโรยรา
เบิกบาน...หวานในคำ... ชื่นฉ่ำ...หวานวิญญา...
ฝากถ้อยร้อยคำสุขล้ำวาจา ยากแท้...จักหาเทียมได้
เย้ายวนพลอดพร่ำชื่นฉ่ำอุรา แม้ใครจะอิจฉาก็ช่างใคร
สองเราฝากคำฝากใจรักกันนานไป ใจฉันปลื้มลืมดาย..

ในปี ๒๔๘๕ มีเพลงที่ดังมากในขณะที่กรุงเทพฯ ขณะนั้นกำลังประสพกับอุทกภัย เลยทำให้เพลงๆ หนึ่งซึ่งอัดไว้ตั้งแต่เมื่อปีมะโว้โน้นแน่ะ โดยผู้แต่งไปนอนอดๆ อยากๆ อยู่ที่เชียงใหม่ บังเอิญไปพบเหตุการณ์จากพวกเด็กๆ ที่พากันมาเล่นน้ำตก ก็เลยได้ข้อมูลเอามาเขียนเพลงได้ถึง ๒ เพลงด้วยกัน เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ขอยืมเงินจากเพื่อนๆ ที่ไปอยู่เชียงใหม่ด้วยกันเอาลงมาขายที่กรุงเทพฯโดยทางรถไฟ

๒ เพลงที่ว่านี้ก็คือ **"เพลงปลาน้ำใหม่ กับ เพลงน้ำเหนือบ่า"**ห้างแรกที่นำไปเสนอก็คือห้างอัตตังคนิเคราะห์ตั้งอยู่ที่สามแยกใกล้ๆ กับที่ทำการไฟฟ้าสยามที่เป็นที่แลกสตางค์กับแลกตั๋วของ **"รถราง"** สายต่างๆ ที่บริษัทอัตตังคนิเคราะห์นี่ก็เลือกเอาเพลงปลาน้ำใหม่ไว้ในราคา ๓๐ บาท เหมาเสร็จทั้ง - ทำนอง - คำร้อง - วงดนตรีที่จะอัดเสียงและก็นักร้อง ดีนะที่สมัยนั้นยังไม่มีการเรียบเรียงเสียงประสาน มิฉะนั้นคงอานแน่ๆ

ส่วนเพลงที่เหลืออีกเพลงหนึ่งนั้นก็คือ **"เพลงน้ำเหนือบ่า"** ก็เอาไปขายให้กับ บริษัท ต.เง็กชวน ที่บางลำพู แต่สำหรับเพลงนี้ เจ้าของมีสัญญากับเจ้าของบริษัทแผ่นเสียงว่าจะต้องเอาเด็กหญิงจุรี โมรากุล เป็นผู้ขับร้อง ตอนนี้เจ้าของเพลงกับเจ้าของห้างก็เกี่ยงกันเรื่องนักร้อง ผลสุดท้ายก็ตกลงกันได้ โดยให้เด็กหญิงจุรี โมรากุล เป็นผู้ร้องบันทึกแผ่นเสียงตั้งแต่ปี ๒๔๘๔ แล้วเก็บไว้เฉยๆ ไม่เอาออกมาจำหน่าย จนกระทั่งน้ำท่วมกรุงเทพฯ ครั้งใหญ่ปี ๒๔๘๕ จึงเอาออกมาขาย บังเอิญเนื้อร้องมันไปพ้องกับเหตุการณ์ตอนนั้นเข้าพอดี แผ่นเสียงเพลงนี้จึงขายดีเป็นเทน้ำเทท่า แถมยังให้รางวัลผู้แต่งเป็นพิเศษอีกเป็นเงินถึงหนึ่งร้อยบาท

"เพลงน้ำเหนือบ่า" นี้ แต่งโดยคุณครูพิมพ์ พวงนาค อดีตหัวหน้าวงดนตรีละครร้องคณะ **"จันทโรภาส"** นักพากย์ภาพยนตร์ ต่อมาภายหลังจึงมาเป็นหัวหน้าวงดนตรีคณะ ๓๓๓ ที่ส่งวิทยุกระจายเสียงทางสถานีวิทยุศึกษาเป็นประจำ

น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง ที่คุณครูพิมพ์ พวงนาค มาด่วนเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่โรงพยาบาลรามาธิบดี ป่านนี้ก็คงจะสุขกายสบายใจในชั้นฟ้าไปแล้ว เหลือแต่พวกเราเท่านั้นที่จะต้องทนต่อสู้กันไปตามอัตภาพ จงเป็นสุขๆ เถิดนะเพื่อนรัก

ต่อไปนี้ผมก็จะนำเนื้อร้องเพลง **"น้ำเหนือบ่า"** มาลงไว้เพื่อท่านจะได้ใช้เนื้อร้อง ฮัมไปตามทำนองที่ท่านยังพอจะจำได้ เนื้อร้องมีดังนี้

น้ำเหนือบ่าเมื่อหน้าน้ำ ที่ลุ่มที่ต่ำก็นองด้วยน้ำทั่วไป
จะมองไปทางทิศใด ก็เห็นแต่น้ำไหลนอง
เมื่อหน้าแล้งน้ำแห้งหาย ลำห้วยทั้งหลายก็เหลือแต่ทรายมากอง
ไม่งามเหมือนยามน้ำนอง ยิ่งมองยิ่งเศร้าหัวใจ
ห้วยเจิ่งน้ำแลงามกระไร
มีสาวๆ มาแหวกมาว่ายเล่นน้ำใสกันคึกคะนอง
เสียงหยอกเสียงเย้าเสียงเคล้าลำพอง
ยามมองมาให้เสียวซ่านใจ เห็นแต่ร่างอยู่ไหวๆ
บัวบังใบสั่นสะเทื้อน
โอ...โอ้สาวชาวเวียงเหนือ แม่ช่างงามเหลือ
ผิวเนื้อเมื่อพิศติดเตือน ใจสะทก อกสะเทื้อนงามติดเตือนตรึงใจ..

เป็นอันว่าผมได้นำเนื้อร้อง **"เพลงน้ำเหนือบ่า"** มาลงไว้ให้ท่านตามสัญญาแล้วนะฮะ ทีนี้ก็ยังเหลืออีกเพลงหนึ่งคือ **"ปลาน้ำใหม่"** ที่คุณครูพิมพ์ พวงนาค นำไปขายให้กับบริษัทอัตตังคนิเคราะห์ที่สามแยก ถ้าไม่เอาเนื้อร้องมาลงไว้ก็ดูกระไรอยู่ เพลงนี้ก็อัดแผ่นเสียงเหมือนกัน เนื้อร้องมีดังนี้

เมื่อน้ำเหนือบ่า... หมู่มัจฉาต่างลำพองคะนองใจ
ได้ชื่นน้ำใหม่... แหวกว่ายเวียนวน เมื่อน้ำเหนือท้นบ่ามา
ปลาน้ำใหม่... ก็เริงใจกันทั่วตัวปลา
ลืมบึงหนองที่เคยพักพา เที่ยวออกหากินไกล
ปลาลืมหนอง... คึกคะนองเมื่อได้น้ำใหม่
หลงระเริงเหลิงไป ไม่นึกถึงภัยจะมีมา
เปรียบเหมือนรัก... ซึ่งมักมีแต่คำหวาน
หากไม่พินิจคิดให้นาน แล้วรักหวานก็โรยรา..

ท่านผู้อ่านที่เคารพ... เรื่อง **"เพลงไทยในสมัยสงคราม"** ผมได้พยายามที่จะหาข้อมูลบทเพลงต่างๆ แต่ละ พ.ศ. ใด มีเพลงอะไรบ้างพอที่จะนำมาเสนอท่านได้ ก็เหมือนกับงมเข็มในมหาสมุทร เพราะมันเป็นเวลา

ที่ผ่านมานานเหลือเกิน กว่าจะนำมาปะติดปะต่อได้ อย่างเช่นเพลงของคุณครูพิมพ์ พวงนาค นี่ก็เหมือนกัน ขนาดเป็นเพื่อนกันแท้ๆ ก็ยังอุตส่าห์ลืมข้อมูลที่ดีๆ ไปซะนี่ สิ่งนั้นก็คือ **"เพลงวันลา"** ที่เค้าอุตส่าห์พูดที่มาที่ไปในการแต่งเป็นครั้งแรกในชีวิตของเขา เมื่อไปตกรถอยู่ที่จังหวัดภูเก็ต ขณะที่ไปเดินเล่นในยามหิวที่หาดสุรินทร์ ในราวปี ๒๔๘๐ ทำนองน่ะผมพอจะร้องได้ แต่นี่ผมจะนำเนื้อร้องมาลงไว้เป็นหลักฐาน เพื่อว่าต่อไปภายหลังจะมีใครสักคนไปรับสมอ้างว่าเป็นเพลงที่เขาแต่งขึ้น เนื้อร้องมีดังนี้

วันนี้จะลาขอได้เห็นหน้ากันไว้สักหน่อย
ฝากยิ้มรักปากน้อยๆ ไว้เป็นรอยวันลา
จำสนิทติดตาอาลัยลาเสน่หารักลอย
ลา...ลาไกลจำใจขอลา ฝากกำนัลกันไว้ด้วยตา
นึกถึงใบหน้าฉันวันละหน่อย จากไปใจลอยได้แต่คอยแลตา
ปากน้อยๆ จะคอยบอกลา เพื่อเตือนตาต่างใจ
ลาก่อนแล้วหนา... เพียงตาต่อตาเรามองกันไป
รักพูดไม่ออก... จะบอกกันได้ก็ต้องอาศัยนัยน์ตา
ยิ้มกันสักนิด โปรดจงคิดถึงฉันสักหน่อย
ฝากยิ้มรักปากน้อยๆ ไว้ให้เป็นรอยวันลา
น่าน้อยใจในวาสนา เพียงตามองตาพาหัวให้อาวรณ์..

นี่คือเพลงแรกที่เพื่อนรักของผมเค้าแต่งขึ้นในยามหิวแสบท้องยังอุตส่าห์ไปเดินท่อมๆ ริมชายหาด เท่านี้ยังไม่พอยังมีแก่ใจแต่งเพลงซะอีก หรือว่าจะแต่งลาเป็นครั้งสุดท้ายก็ได้ เอาล่ะ...เป็นอันว่าผมได้ทำหน้าที่ของเพื่อนบริบูรณ์แล้ว

ทีนี้ก็มาตั้งหน้าตั้งตาค้นหาบทเพลงใหม่ใน พ.ศ. นี้ เพิ่มเติมเข้ามาอีกสักเพลงสองเพลง ก็นึกขึ้นได้ว่าเมื่อตอนน้ำท่วมนั้น มีเพลงอยู่เพลงหนึ่งซึ่งทางวงดนตรีกรมโฆษณาการชอบเปิดมาก ผมยังฮัมทำนองเพลงนี้จนติดปาก แต่พ่อเจ้าประคุณเอย เนื้อร้องมันยาวซะจนจำไม่ไหว เพลงนี้ดูเหมือนชื่อว่า **"เพลงที่ฉันชอบ"** ทำนองก็เป็นของคุณครูเวส สุนทรจามร ส่วนเนื้อร้องนั้นก็เป็นของคุณครูแก้ว อัจฉริยะกุล ผู้ขับร้องก็คือ คุณชวลี ช่วงวิทย์ เนื้อร้องมีดังนี้

เมื่อเพลงบรรเลงส่งเสียงดัง
เมื่อยามฉันฟังแต่เสียงสำเนียงใกล้
ยามเมื่ออาวรณ์ร้อนใจ ยามโศกยามเศร้าฤทัย
ทุกข์ใจก็หายด้วยเพลง
ได้ฟังดนตรีที่ย้อมใจ
ได้ฟังครั้งใดให้เคลิ้มคอยฟังวังเวง
ยามสุขเราเพลินเพราะเพลง ยามเศร้าเราครื้นเครง
เสียงเพลงนั้นกล่อมอุรา
ยามทุกข์เพลงปลอบใจ

ยามสุขอาศัยเพลงพา
ยามเพลินแว่วเสียงมา
เร้าวิญญาจำได้ไม่เลือน
เมื่อยามอยู่เดียวให้เหงาใจ
ก็คอยคิดไปใจฉันนั้นลอยเลื่อน
ยามไม่มีใครเขาเตือน ยามเมื่อความรักร้างเลือน
เสียงเพลงเป็นเพื่อนแทนกัน
เมื่อยามสุขใจก็ใช้เพลง
จิตใจครื้นเครงก็เพราะเสียงเพลงนั่น
ยามหนุ่มและสาวรักกัน จะพลอดจะเพลินทุกวัน
เสียงเพลงเท่านั้นฉ่ำทรวง
ไม่มีอะไรจะเหมือนเพลง
โอ้เพลงนั้นเองที่ทำน้ำตาร่วง
ทำให้ระกำช้ำทรวง ทำให้ลืมความทั้งปวง
หัวใจหายห่วงด้วยเพลง
ยามรักไกลจากกัน ดวงจิตของฉันวังเวง
ฟังเพลงกล่อมครื้นเครง เสียงของเพลงเป็นสื่อให้กัน
โอ้เพลงอย่างเดียวเหนี่ยวน้อมนำ
ได้ฟังน้ำคำฉ่ำเหลือเหนือเพลงนั่น
เพลงนี้มีความสัมพันธ์ประกอบทำนองร้องกัน
ทุกวันฉันชอบฟังเพลง..

เป็นอย่างไรบ้างครับ เนื้อเพลงของ **"เพลงที่ฉันชอบ"** ท่านต้องมานะอดทนหน่อย ใช้เวลาท่องเนื้อร้องให้ได้ คงไม่นานเกินรอจริงมั้ยฮะ เนื้อเพลงสมัยก่อนนั้น ไม่รู้ว่าท่านผู้แต่งท่านไปเที่ยวสรรหาถ้อยคำสำนวนที่ไหนมาแต่ง เนื้อยาวเป็นหน้ากระดาษ คนร้องเพลงสมัยนั้นก็เก่งไม่ใช่เล่น ร้องไปท่องไปประเดี๋ยวเดียวก็จำเนื้อเพลงได้หมดแล้ว สามารถออกไปยืนร้องหน้าเวทีได้อย่างสบายมาก นี่แหละ...คนสมัยเก่าไดโนเสาร์เต่าล้านปีล่ะ

ในปี ๒๔๘๕ ปีนี้น้ำท่วมใหญ่กรุงเทพฯ การทำมาหากินทางดนตรีที่เล่นสลับตามเวทีโรงหนังก็พลอยต้องหยุดชะงักไปด้วยเหมือนกัน จะมีใครล่ะต้องเดินลุยน้ำไปดูหนังตามโรง นอกจากจะนอนฟังเพลงจากวิทยุอยู่กับบ้านเท่านั้น ในสมัยนั้นสถานีวิทยุก็มีอยู่ไม่กี่สถานี แต่ที่ฟังกันจริงๆ ก็ต้องของกรมโฆษณาการเขาเพราะว่ามีพร้อมมูลทั้ง ละครพูด - ละครร้อง - ละครดึกดำบรรพ์ - ลิเก - โขน - ดนตรี จำจนไม่ไหวว่ามีคณะอะไรกันบ้าง

พอเขียนมาถึงตรงนี้ เลยทำให้นึกถึงเพลงๆ หนึ่งได้ขึ้นมาทันที เพลงนี้ชื่อเป็นไทยๆ ดี แต่คนแต่งนั้นเป็นชาวฟิลิปปินส์ อยู่เมืองไทยมานานแกเลยเปลี่ยนชื่อเป็นไทยว่า **"นายมะลิ"** ครั้งแรกก็เข้ามาเล่นดนตรี **"แจ๊ส"** ที่โฮเต็ลวังพญาไท *(ร.พ. พระมงกุฎ)* กับนายประดิษฐ สุขุม *(หลวงสุขุมนัยประดิษฐ)* ต่อมาก็เข้าไปร่วมวงดนตรีของบริษัทภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์มของ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธ์ ยุคล โดยมีนายเอื้อ สุนทรสนาน เป็นผู้ควบคุมวง พอบริษัทภาพยนตร์เสียงไทยฟิล์มเลิกกิจการ หลวงสุขุมนัยประดิษฐก็เอามาฝากไว้ที่กรมโฆษณาการสมัยพันตรีวิลาศ โอสถานนท์ เป็นอธิบดี ในนามวงดนตรีลีลาศกรมโฆษณาการ ในตำแหน่งคนเล่นกีตาร์ - เบส - เปียโน และเรียบเรียงเสียงประสาน

พอเข้าสมัย **"รัฐนิยม"** ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงตั้งชื่อและนามสกุลให้ใหม่จากนาย **"บิลลี่ ฟลอเรส เป็น คีติ คีตากร"** ส่วนชื่อเดิม **"มะลิ"** ก็เป็นอันยกเลิกไปโดยปริยาย เพื่อจะได้ระลึกนึกถึงชื่อดั้งเดิม จึงแต่งทำนองเพลงขึ้นมาเพลงหนึ่งเสร็จแล้วก็ให้คุณครูแก้ว อัจฉริยะกุลใส่คำร้องให้ เนื้อร้องมีดังนี้

งามหนักหนาเมื่อเวลามะลิบาน
แลตระการสดชื่นชวนชมหนักหนา
มองดูสวยสะอาดขาวพราวตา
เพลินวิญญาเมื่อได้ชมนิยมไม่วาย
กลิ่นหอมหวนชวนดมอยู่มิรู้ลืม
จิตเราปลื้มเพลินนิยมด้วยสมหมาย
งามหนักหนาเพลินนัยน์ตาทุกข์คลาย
หลับสบายเพราะว่ามีความสวยงามน่าชม..

นี่แหละครับ...เพลงที่นำเอาชื่อมาแต่ง เพื่อเป็นอนุสรณ์ที่ครูบิลลี่แกอุตส่าห์ตั้งชื่อของแกเองเพื่อให้เป็นไทยแท้ แต่ก็ต้องถูก ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงครามเปลี่ยนชื่อให้ใหม่เพื่อถูกต้อง **"รัฐนิยม"** แกก็เลยกลายเป็น **"นายคีติ คีตากร"** ดังนี้แล

เพลงในยุคเดียวกันและ พ.ศ. เดียวกันนี้ยังมีอีกเพลง ที่มักจะได้ยินบ่อยๆ ในตอนเช้าจากวิทยุกรมโฆษณาการ เพราะว่าผู้ร้องเพลงนี้มีชื่อเสียงโด่งดังมากในสมัยนั้น คือเพลง **"สายลมครวญ"** ทำนองของคุณครูเอื้อ ส่วนเนื้อก็เป็นของคุณครูแก้ว ผู้ขับร้องก็คือ คุณมัณฑนา โมรากุล เนื้อร้องมีดังนี้

ฟังเสียงเยือกเย็นไม่เห็นอะไร
ฟังเสียงแต่ไกลฟังคล้ายเสียงลม
ทอดใจถอนอ่อนอารมณ์
ฟังแล้วตรอมตรมเมื่อยามสายลมคร่ำครวญ
ลมเอ๋ยอย่าครวญจงหวนกลับมา
ช่วยพัดช่วยพานำรักชื่นชวน
สายลมครวญคร่ำเหมือนคำเธอครวญ
หัวใจปั่นป่วนคร่ำครวญร้องเรียกไกลๆ
เสียงแว่วแผ่วเบาๆ แสนเศร้าใจ
เธอหรือว่าใครอยู่แห่งไหนเสียงหวนไห้รำพัน
ลมเอ๋ยช่วยนำคำรักให้เธอ
ว่าฉันละเมอยังเพ้อทุกวัน
ลมผ่านเลยไปไม่รับคำมั่น
ใจฉันหวิวหวั่นไม่เห็นใจกันบ้างเลย..

เนื้อเพลงก็สิ้นสุดลงเพียงแค่นี้นะฮะ..

อ่านต่อฉบับหน้า...

ประวัติเพลง จับปู

ใหญ่ นภายน

สมัยก่อนโน้น.. เด็กๆ แถวสี่พระยาบ้านผมพอมาถึงสมัยนี้ต่างก็มาเป็นนักร้อง นักแต่งเพลงนักแสดงที่มีชื่อเสียงกันหลายคนเช่น คำรณ *(ทองคำ)* สัมปุณนานนท์ บ้านอยู่ที่ตรอกหมอเพ็ชร์หมอพลอยกับพี่ชายที่ชื่อ โย่งโม่ แล้วก็ ครูวิมล จงวิไล บ้านเดิมอยู่ที่ตรอกวัดตะเคียนแล้วย้ายไปอยู่ที่สะพานเตี้ย ถนนสี่พระยา และก็คุณประดิษฐ อุตะมัง ตอนนี้เป็นผู้วิจัยสุรา ของบริษัทสุรามหาราษฎร์ บางยี่ขัน และขณะนี้มีอีกคนหนึ่งที่เป็นทั้งนักร้อง นักแสดง และผู้กำกับการแสดงที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคือ คุณกัณฑรี น. สิมะเสถียร ก็เคยอยู่ที่หลังวัดตะเคียน และเป็นนักเรียนโรงเรียนสตรีมหาพฤฒารามมาก่อน

แทม.. เมื่อพูดถึง หมอเพ็ชร์หมอพลอยแล้วล่ะก็ อดคิดถึงความหลังเมื่อครั้งเป็นเด็กๆ ไม่ได้ พ่อแม่ผมเคารพนับถือคุณหมอทั้งสองท่านนี้เหลือเกิน พูดจนติดปากเสมอว่าเป็นหมอเทวดาแท้ๆ เหตุผลที่เรียกเช่นนี้รึครับ ก็เพราะว่าครั้งหนึ่งผมเจ็บหนักมาก ใครมาเห็นสภาพในตอนนั้นแล้ว บอกว่าไม่รอดสักคน แม้กระทั่งพ่อผมเองยังไปซื้อโลงมาเตรียมไว้ แต่คุณหมอเพ็ชร์ท่านก็รับรักษาผมจนหาย รอดตายมาจนถึงทุกวันนี้ นี่ถ้าท่านปฏิเสธไม่รับรักษาผมก็คงจะแด็ดสมอร์เล่ย์ ไม่มีโอกาสได้มาฝอยหรือเล่าเรื่องเก่าๆ ให้ท่านได้ฟังแน่ๆ

อีกอย่างหนึ่งที่น่าจะนำมาเล่าไว้ คือที่แถวบ้านผมนั้น มีวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรี ที่มีชื่อเสียงมากเหลือเกินเช่น วงปี่พาทย์ ของคุณลุงเปลื้อง กรานเลิศ ท่านผู้นี้เป็นบิดาของท่านนายพลเอก เทพ กรานเลิศ ที่บ้านนี้มีเครื่องปี่พาทย์เป็นมุกทั้งวง อยู่ที่ตรอกพิณพาทย์ ปี่พาทย์วงนี้ประจำอยู่ที่วัดแก้วแจ่มฟ้าล่าง

ปี่พาทย์อีกวงหนึ่ง.. เป็นของคุณลุงติ้ด บ้านอยู่ตรอกห้านาย มีเพื่อนผมหลายคนที่อยู่โรงเรียนเดียวกันมา ก็เป็นลูกศิษย์บ้านนี้ ปี่พาทย์วงนี้ประจำอยู่ที่วัดตะเคียน

ทีนี้ก็ไปทางวงเครื่องสายบ้างนะครับ ที่ตรอกข้างวัดตะเคียนนั้น มีวงเครื่องสายของคุณครูผ่อง - คุณครูพิณ โปร่งแก้วงาม สองพี่น้องเก่งทั้งคู่ มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย ตัวผมเองก็เป็นลูกศิษย์ทางเพลงที่นี่เหมือนกัน คุณครูพิณนั้น ท่านเป็นครูสอนครูไพบูลย์ บุตรขัน ทางทีบเพลงชักจนเก่ง

ต่อไปก็เป็นวงเครื่องสายของขุนสังขวิภาพลพิบูล อยู่ที่สะพานยาว มีลูกชายคนหนึ่งภายหลังมาตั้งวงปิยะมิตร บรรเลงเพลงไทยด้วยเครื่องดนตรีสากล ทางช่อง ๕ วิกสนามเป้า ชื่อประยูร สังขวิภา และเพื่อนรักของผมคนหนึ่ง สีซอด้วงอยู่ที่วงเครื่องสายคือ **เรวัต เชนยะวนิช เขาเคยได้รับรางวัลชนะเลิศประเภทซอด้วง** ในการแข่งขันประกวดการบรรเลงดนตรีไทยของสถานีวิทยุ ว.ปถ. กรมทหารสื่อสารในนามของคณะ ปิติชัย ในปี ๒๕๐๖ เขาได้ถึงแก่กรรมไปแล้วเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๒

ต่อไปก็เป็นวงเครื่องสายของคุณครูเจือ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา อยู่ที่ตรอกสะพานยาวเหมือนกัน

ทั้งวงเครื่องสายและวงปี่พาทย์นี้ มีบุญคุณต่อผมมาก ใช้เป็นที่พึ่งพิงยามยากเรื่องอาหารการกิน เช่น อาหารมื้อเที่ยง ผมก็แวะขึ้นไปหาวงปี่พาทย์ที่บรรเลงอยู่บนศาลา พอทำเพลงพระฉันเสร็จ เจ้าภาพเขาก็ยกสำรับมาเลี้ยงพวกปี่พาทย์ ผมก็มีสิทธิ์ในฐานะคนตีฉาบ วงเครื่องสายก็เหมือนกัน ถ้าเขามีงาน ไม่ว่างานแต่ง งานโกนจุก งานขึ้นบ้านใหม่ ผมจะตามไปช่วยยกเครื่องให้ทุกครั้ง เพราะว่าไปแล้วได้รับประทานอาหารฟรีขอรับ

ผมทำหน้าที่แบบนี้อยู่นาน จนกระทั่งต้องไปฝึกหัดดนตรีไทยกับคุณครูผ่อง โปร่งแก้วงาม เครื่องดนตรีชิ้นแรกที่ผมหัดนั้นคือ ไวโอลิน เพลงแรกที่หัดก็คือเพลงแป๊ะ ในระหว่างที่ผมหัดดนตรีอยู่นั้น ก็มีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งมาสมัครร้องเพลงกับคุณครูพิณที่มีบ้านติดกันกับคุณครูผ่อง ผมมองแกทุกวัน เพราะว่าหน้าตาแกน่ารักมาก ผิวขาวหมดจด รูปร่างค่อนข้างจะท้วมหน่อย ตอนฝึกหัดต่างคนต่างก็มองหน้ากัน ผ่านฝากั้นที่ห่างๆ เท่าหน้าคนรอดได้ ผมต่อเพลงทางไวโอลิน กับคุณครูผ่อง เขาต่อทางร้องกับคุณครูพิณ เราเลยเป็นศิษย์ร่วมครูพี่ครูน้อง แต่ผมนั้นรุ่นโตกว่าเขา เขาจึงเรียกผมว่าพี่

เมื่อสมัยที่ผมกำลังฝึกหัดเพลงไทยอยู่นั้น มีชายหนุ่มรูปร่างท้วมๆ คนหนึ่งมาต่อเพลงกราวในทางซอด้วงกับคุณครูผ่อง เวลาเขาฝึกหัดจะนุ่งแต่ผ้าขะม้าผืนเดียว ถอดเสื้อหมด เหงื่อยังงี้ไหลพลั่กๆ นั่งสีซอด้วงแล้วทำปากจู๋ๆ อีกหลายสิบปีมาพบกัน.. เขาคือดอกเตอร์อุทิศ นาคสวัสดิ์ ไปแล้วครับ

นี่แหละครับ.. บุญคุณที่ผมเคยได้หัดเพลงไทยมาก่อน จึงได้นำเพลงไทยเดิมมาทำเป็นเพลงผสมเสียหลายเพลง อย่างเช่นเพลง ดอกไม้ไทร ผมก็นำมาจากทำนองเพลงไทยเดิมชื่อว่า ดอกไม้ไทร เพลงสัญญารัก ผมก็นำทำนองเพลงไทยเดิมที่ชื่อว่า ช้าโทย มาแต่ง เพลงรักเดียว ผมก็เอาทำนองเพลงไทยเดิมที่ชื่อว่า ยาดเร้ มาแต่ง โอ้ย.. ยังมีอีกมากครับ นี่เป็นเพียงยกตัวอย่างมาพอเป็นสังเขปเท่านั้น

แหม.. ผมก็พูดเรื่อยเปื่อยไปใหญ่ ความจริงจะพูดถึงเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง ที่เคยไปฝึกหัดร้องเพลงไทยเดิมที่บ้านคุณครูพิณ โปร่งแก้วงาม สมัยโน้น ต่อมาภายหลังเขาไปสมัครเป็นนักร้องที่กองดุริยางค์ มณฑลทหารบกที่ ๑ ซึ่งผมได้รับราชการอยู่ก่อนแล้ว

เขาดีใจมากที่ได้พบกับผม เขาเรียกผมว่าพี่ทุกคำ เขามาสมัครรุ่นเดียวกันกับ ศิริจันทร์ อิศรางกูล

ณ อยุธยา ชลอรัตน์ อ่วมหร่าย

จนกระทั่งต่อมาเขากลายเป็นนักร้องที่มีชื่อเสียงมากทางด้านเพลงสากล ในขบวนนักร้องรุ่นเดียวกัน และต่อมาอีกเขาก็เปิดไนท์คลับชื่อ มูแรงรู้ส ที่ตรงหัวมุมอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยที่ใครๆ รู้จักกันดี

เขากลับมาเปลี่ยนการร้องเพลงไทยเป็นเพลงแรกที่เป็นผลงานเพลงของครูไพบูลย์ ลีสุวัฒน์ หัวหน้าวงดนตรี คีตะวัฒน์ ที่แต่งให้เขาร้องอัดแผ่นเสียงเป็นครั้งแรก เพลงนั้นมีชื่อสั้นๆ ว่า จับปู ขอเชิญท่านรับฟังได้เลยครับ ผู้ขับร้องคือ ดาราวัตน์ เกียรติเกิดสุข

เพลง จับปู

(สร้อย) จับปูดำขยำปูนา จับปูม้า คว้าปูทะเล
จับปูดำขยำปูนา จับปูม้า คว้าปูทะเล

(เดียว) คืนวันเพ็ญเดือนหงายจ้า พวกเราพากันมาจับปูเล่น
เคล้าคลื่นลมช่วยพัดเย็น กระเซ็นเป็นฟองสาดกระจาย
ดูปูลมอยู่ทะเล ปูทะเลก้ามมันก้ามใหญ่
อยากได้ปูนา ไปนาที่เลี้ยงควาย อยู่กลางทะเล เธอคือปูม้าลาย

(สร้อย)

รักคิดไปช่างคล้ายปู น่าอดสูคิดดูใช่ของง่าย
แม้นไม่จับให้ถึงกาย จนตายจะไม่ยอมกลับเข้ามา
ปูมันไวว่องแสนเร็ว รักนั้นเร็วไวไฟยิ่งกว่า
จับปูนั้นเรา บางทียังเสียท่า จะปรารถนา คงไม่สมหมายมั่น

(สร้อย)

ศักราชกับการขึ้นปีใหม่ของไทย

ดร.สมหมาย จันทร์เรือง
ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยสยาม

ศักราช หมายถึง อายุเวลาซึ่งกำหนดตั้งขึ้นเป็นทางการ เริ่มแต่จุดใดจุดหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นที่หมายเหตุการณ์สำคัญ เรียงลำดับกันเป็นปีๆ ไป *(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๖ : ๑๐๙๕)* ก่อนที่ประเทศไทยจะใช้ศักราชในปัจจุบันได้ปรากฏศักราชหรือการนับเวลาที่หลากหลายมาแต่โบราณ ซึ่งยังมีปรากฏในหนังสือไทยที่อาจทำให้เกิดการสับสนจากความเข้าใจข้อเท็จจริงในอดีตได้ ดังนั้น สมควรศึกษาหาความชัดเจนของศักราชต่างๆ โดยขอเสนอเป็นสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ศักราชที่ปรากฏในหนังสือไทย

๑. **กลียุคกาล** คือ ยุคที่สี่ของจตุรยุคตามคติพราหมณ์ ซึ่งธรรมะของมนุษย์ลดเหลือเพียงหนึ่งในสี่ส่วน เป็นยุคเริ่มต้นของมนุษย์ที่ยังป่าเถื่อนหรือด้อยพัฒนา หากนับระยะเวลากำเนิดมนุษย์หรือศักราชของมนุษย์จะมีมาก่อนพุทธศักราช ๒๕๕๘ ปี

๒. **อัญชนะศักราช** คือ ยุคหรือระยะเวลาที่มนุษย์มีพัฒนาการที่ดีขึ้น เริ่มนับก่อนพุทธศักราช ๑๔๗ ปี

๓. **พุทธศักราช** คือ ศักราชที่เริ่มนับตั้งแต่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธ์ปรินิพพาน ใช้อักษรย่อ **"พ.ศ."** ซึ่งทางราชการกำหนดให้ใช้ พ.ศ. ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว *(รัชกาลที่ ๖)* ตามประกาศลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๑๓๑ โดยให้ใช้คำว่า **"พระพุทธศักราช"** กับหนังสือไทยทุกประเภท

๔. **วิกรมสังวัดหรือวิกรมาทิตย์ศักราช** คือ ศักราชที่ปรากฏในหนังสือไทยโบราณที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เริ่มนับศักราชหลังพุทธศักราช ๔๘๖ ปี

๕. **คริสตศักราช** คือ เริ่มนับศักราชเมื่อพระเยซูคริสต์ประสูติ มีขึ้นหลังพุทธศักราช ๕๔๓ ปี ใช้อักษรย่อ **"ค.ศ."** นิยมใช้กับภาษาต่างประเทศเฉพาะอย่างยิ่งภาษาของตะวันตก แต่หนังสือไทยโบราณไม่ปรากฏการใช้ศักราชนี้เลย

๖. **มหาศักราช** คือ ศักราชของพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ สันนิษฐานว่าเริ่มนับศักราชเมื่อพระเจ้าศาลิวาหนะแห่งราชวงศ์ศกะของประเทศอินเดียทรงมีชัยต่ออริราชศัตรู มีขึ้นหลังพุทธศักราช

๖๒๑ ปี ใช้อักษรย่อ **"ม.ศ."** เป็นศักราชที่แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทยก่อนศักราชอื่น และนิยมใช้ในการจารึกหนังสือไทยโบราณ

๗. **ฮิจเราะห์ศักราช** คือ ศักราชในศาสนาอิสลาม นับตั้งแต่ปีที่พระมะหะหมัดออกจากเมืองเมกกะไปเมืองเมดินา ตรงกับ พ.ศ. ๑๑๒๓ *(มีขึ้นภายหลังพุทธศักราช ๑๑๒๒ ปี)* ปัจจุบันยังนิยมใช้กันในกลุ่มคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม และประเทศแถบตะวันออกกลาง

๘. **จุลศักราช** คือ ศักราชที่ตั้งขึ้นและใช้ในประเทศพม่า มีความเป็นมาจากพระเถระของพม่าชื่อ **"สังฆราชบุตุโสระหัน"** สึกจากสมณเพศมาชิงราชสมบัติได้สำเร็จเป็นกษัตริย์ลำดับที่ ๑๙ ในราชวงศ์สมุทฤทธิ์ของประเทศพุกาม เมื่อไทยเสียกรุงครั้งแรกนั้นกรุงศรีอยุธยาต้องติดต่อกับเมืองหงสาวดีในฐานะเมืองประเทศราชอยู่ถึง ๑๕ ปี จุลศักราชจึงแพร่หลายเข้ามาใช้ในราชการไทยในแผ่นดินสมเด็จพระมหาธรรมราชา *(พ.ศ. ๒๑๑๒-๒๑๓๓)* ใช้อักษรย่อ **"จ.ศ."** มีขึ้นหลังพุทธศักราช ๑๑๘๑ ปี ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว *(รัชกาลที่ ๕)* ประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้รัตนโกสินทรศกแทนจุลศักราชเมื่อ จ.ศ. ๑๒๕๐ *(ร.ศ. ๑๐๗)*

๙. **ศักราชจุฬามณี** คือ ศักราชที่พบในหนังสือไทยโบราณ มีขึ้นหลังจุลศักราช ๒๕๘ ปี *(หลังพุทธศักราช ๑๔๓๙ ปี)*

๑๐. **รัตนโกสินทรศก** หรือ รัตนโกสินทร์ศักราช คือ ศักราชที่กำหนดให้มีขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว *(รัชกาลที่ ๕)* โดยถือเอาปีที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกองค์ปฐมบรมราชาแห่งราชวงศ์จักรี สถาปนากรุงเทพฯ เป็นราชธานี ตรงกับ พ.ศ. ๒๓๒๕ จึงถือปีนี้เป็น รัตนโกสินทรศก ๑ ใช้อักษรย่อ **"ร.ศ."** และยกเลิกการใช้ศักราชอื่นในหนังสือไทย สำหรับการใช้ ร.ศ. อย่างเป็นทางการอยู่ในระหว่าง ร.ศ. ๑๐๘ ถึง ร.ศ. ๑๓๑ *(ประมาณ ๒๔ ปี เท่านั้น)*

การขึ้นปีใหม่ของไทย

ประเพณีปีใหม่ของไทยที่รวบรวมไว้เป็นหลักฐาน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๔๐ : ๓) ในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๕ ตอนต้น ถือวันทางจันทรคติขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ เป็นวันขึ้นปีใหม่ ในพระราชพิธีสิบสองเดือน พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีความว่า พระราชพิธีปีใหม่ วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ ทรงพระราชดำริว่าในกฎมณเฑียรบาลมีการสมโภชและเลี้ยงลูกขุนซึ่งตรงกับการเลี้ยงโต๊ะอย่างฝรั่ง จึงทรงกำหนดการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลขึ้นเวลาเช้า มีการพระราชกุศลสดับปกรณ์พระบรมอัฐิ ณ พระที่นั่งอมรินทร์วินิจฉัย เวลาค่ำเชิญพระสยามเทวาธิราชและเชิญเจว็ดรูปพระภูมิเจ้าที่จากหอแก้วออกมาตั้งที่บุษบกมุขเด็จ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ตั้งเครื่องสังเวยที่พื้นชาลาหน้ามุขเด็จ ตั้งพระราชอาสน์ที่ประทับ ณ ศาลาคด มีละครหลวงแสดงและตั้งโต๊ะพระราชทานเลี้ยง

ครั้นต่อมาในรัชกาลที่ ๕ ได้เปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่เป็นทางสุริยคติ ถือวันที่ ๑ เมษายน

เป็นวันขึ้นปีใหม่ และโปรดให้ใช้รัตนโกสินทรศก ในการนับปี ตั้งแต่ ร.ศ. ๑๐๘ เป็นต้นมา สำหรับพระราชพิธีปีใหม่นั้นทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้าเสด็จเข้าไปรับพระราชทานเลี้ยง ณ ท้องพระโรง กลางพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท พระราชทานฉลากแก่พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการบางคน ครั้นพระราชทานสิ่งของตามฉลากแล้วเสด็จพระราชดำเนินมาประทับที่ชาลาหน้าพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทอดพระเนตรละครหลวง แล้วเสด็จฯ กลับ

ส่วนวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ ซึ่งเป็นวันพระราชพิธีปีใหม่ในรัชกาลที่ ๔ นั้นกำหนดเป็นพระราชพิธีบวงสรวงพระสยามเทวาธิราช ตลอดมาจนทุกวันนี้

ถึงแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พุทธศักราชแทนรัตนโกสินทรศก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๕ และต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๕๖ โปรดให้รวมพระราชพิธีสัมพัจฉรฉินทร์ เถลิงศกสงกรานต์ พระราชพิธีศรีสัจจปานกาลถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา เข้าด้วยกันเรียกว่าพระราชพิธีตรุษสงกรานต์ เริ่มการพระราชพิธีตั้งแต่วันที่ ๒๘ มีนาคม ถึงวันที่ ๓ เมษายน

พัฒนาการมาสู่ปีใหม่ในปัจจุบัน

การเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่เกิดขึ้นในการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๗๗/๒๔๘๒ เมื่อวันพุธที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นเรื่องจร *(วาระจร)* เรื่องวันขึ้นปีใหม่โดยมีบันทึกจากรายงานการประชุมดังนี้

หลวงพิบูลสงคราม :- เรื่องปีใหม่ไม่รู้ว่าปีใหม่ของเรามาอย่างไร และทำไมมาขึ้นปีใหม่เอาเดือนห้า และได้ทราบจากเจ้าพระยารามราฆพว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ได้เคยทรงพระดำริจะเปลี่ยนให้เหมือนสากล ผมจึงเห็นว่าเราควรจะเปลี่ยนเสียให้เหมือนกับของเขา

หลวงประดิษฐ์มนูธรรม :- ก็ดีเหมือนกัน แต่เกรงประชาชนจะว่าเอาตามฝรั่ง

หลวงวิจิตรวาทการ :- ที่จริงมันก็ผิดอยู่แล้ว ปีพุทธศักราชนั้นตั้งต้นกลางเดือน ๖ และที่พระมงกุฎฯ คิดจะเปลี่ยนนั้นมีเหตุผล ๒ ประการคือ อย่างหนึ่งให้เข้าแบบสากล และอีกอย่างหนึ่งเป็นวันประสูติของพระองค์ท่าน ถ้าคณะรัฐมนตรีจะเปลี่ยน ผมรับไปทำบันทึกมาเสนอ

ที่ประชุมตกลง ให้หลวงวิจิตรวาทการตรวจค้นและทำบันทึกเกี่ยวกับประเทศไทยถือเอาวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่ว่ามีเหตุผลหรือประวัติมาอย่างไรเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

จากนั้นหลวงวิจิตรวาทการได้ศึกษาตรวจค้นและทำบันทึกเกี่ยวกับวันขึ้นปีใหม่ตามศักราชต่างๆ ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ โดยสรุปความเป็นมาดังนี้

มีหลักฐานชัดเจนว่าไทยเราแต่โบราณ ถือวันขึ้นปีใหม่ในเดือนอ้ายเป็นต้นปี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) ทรงอธิบายว่า ฤดูหนาวที่เรียกว่าเหมันตะ เป็นเวลาพ้นจากมืดฝน สว่างขึ้นเหมือนฤดูเช้า โบราณคิดว่าเป็นต้นปี เพราะเหตุนั้น จึงได้นับชื่อเดือนเป็นหนึ่งมาแต่เดือนอ้ายและถือแรม ๑ ค่ำ เดือนอ้ายเป็นต้นปี ซึ่งเป็นคติความเชื่อของไทยแท้

ส่วนเรื่องขึ้นปีใหม่ในเดือน ๕ มาบัญญัติขึ้นภายหลัง เมื่อเรานับถือพราหมณ์กันมาก จึงถือตามปีใหม่ของพราหมณ์อินเดียในทางจันทรคติขึ้นต้นด้วยจิตรมาส ทางสุริยคติขึ้นต้นด้วยราษีเมษ ซึ่งอยู่ในราวเดือน ๕ เมื่อรวมคติสองอย่างทั้งไทยและพราหมณ์ คือขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ เป็นการเปลี่ยนปีนักษัตร แต่ยังไม่เปลี่ยนศก เพราะพระอาทิตย์ยังมิได้ยกขึ้นสู่ราษีเมษ ต่อมาถึงวันสงกรานต์จึงเปลี่ยนศก ตามปกติมักจะห่างกันราว ๑๕ วัน เป็นอันว่าการถือแบบพราหมณ์นั้น ไทยเราต้องขึ้นปีใหม่สองครั้ง ครั้งแรกคือขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ ครั้งที่สองคือวันสงกรานต์ ซึ่งเลื่อนไปเลื่อนมาไม่แน่นอน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว *(รัชกาลที่ ๕)* ได้ทรงเห็นความลำบากในการขึ้นปีใหม่สองครั้งนี้ และเมื่อต้องมีการติดต่อกับต่างประเทศก็ยิ่งรู้สึกลำบากในการขึ้นปีใหม่สองครั้งนี้ และเมื่อต้องมีการติดต่อกับต่างประเทศก็ยิ่งรู้สึกลำบากในการที่ไทยเรามีวันขึ้นปีใหม่ไม่แน่นอน แต่ก็ยังหาวิธีแก้ปัญหาไม่ได้ บังเอิญมาถึงปีรัตนโกสินทร ศก ๑๐๘ *(พ.ศ. ๒๔๓๒)* วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ มาตรงกับวันที่ ๑ เมษายนพอดี จึงได้ประกาศพระบรมราชโองการ ให้ถือวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่นับแต่นั้นมา

แต่การขึ้นปีใหม่นี้ หมายความแต่เพียงว่าขึ้นรัตนโกสินทรศกใหม่ ส่วนพุทธศักราชนั้นยังไม่เปลี่ยนพระที่เทศน์บอกศักราชจะเปลี่ยนศักราชเมื่อแรม ๑ ค่ำ เดือน ๖ ในขณะที่ทางราชการยังใช้รัตนโกสินทรศกเป็นศักราชอยู่ก็ไม่มีปัญหา แต่เมื่อมาถึง พ.ศ. ๒๔๕๔ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว *(รัชกาลที่ ๖)* โปรดเกล้าฯ ให้เลิกใช้รัตนโกสินทรศก ให้ใช้พุทธศักราชแทน ก็เลยโปรดเกล้าฯ ให้ถือวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันเปลี่ยนพุทธศักราชด้วย

เมื่อประมวลข้อมูลต่างๆ มีเหตุผลสมควรเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่จาก ๑ เมษายน มาเป็น ๑ มกราคม ด้วยเหตุผลสนับสนุน คือ

๑. เข้าระดับสากล เพราะจีนและญี่ปุ่นก็ใช้วันที่ ๑ มกราคม เป็นวันขึ้นปีใหม่

๒. ใกล้เคียงกับคติโบราณของไทยเรามาก

๓. ถูกต้องตามลักษณะของดินฟ้าอากาศ โดยตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นเดือนที่อากาศในประเทศไทยดีที่สุด เหมือนเวลารุ่งอรุณแห่งชีวิต คล้ายกับที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ทรงอธิบายไว้

๔. เป็นการยกเลิกวิธีการที่เอาศาสนาพราหมณ์มาคร่อมพระพุทธศาสนา

ส่วนเหตุผลในทางค้านก็มี ได้แก่ การคลาดเคลื่อนของพระพุทธศักราช ต้องแก้ศักราชในประวัติศาสตร์ใหม่ เกิดความลำบากเรื่องการนับอายุ และปัญหาเรื่องปีนักษัตร

แต่เมื่อรวมความแล้ว การใช้วันที่ ๑ มกราคม เป็นวันขึ้นปีใหม่ย่อมเป็นการเหมาะสมและความไม่สะดวกบางประการที่มีอยู่ในชั้นต้นนั้นอาจมีทางแก้ไขได้ง่าย ดังนั้นจึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปีประดิทินพุทธศักราช ๒๔๘๓ ซึ่งในมาตรา ๔ บัญญัติว่า

"ปีประดิทินนั้นให้มีกำหนดระยะเวลาสิบสองเดือน เริ่มแต่วันที่ ๑ มกราคม และสิ้นสุดในวันที่ ๓๑ ธันวาคม

ปีซึ่งเรียกว่า ปีพุทธศักราช ๒๔๘๓ ให้สิ้นสุดลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ที่จะถึงนี้และปีซึ่งเรียกว่าปีพุทธศักราช ๒๔๘๔ ให้เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมต่อไป"

เป็นอันว่าประเทศไทยกำหนดวันขึ้นปีใหม่อย่างเป็นทางการในวันที่ ๑ มกราคม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้

ผลทางกฎหมายเกี่ยวกับปีใหม่และปีปฏิทิน

เมื่อประกาศเปลี่ยนแปลงการขึ้นปีใหม่ใน พ.ศ. ๒๔๘๓ ทำให้ปีนี้มีเพียง ๙ เดือน คือเริ่มต้นวันที่ ๑ เมษายน แต่ไปสิ้นปีใหม่วันที่ ๓๑ ธันวาคม ได้มีบทบัญญัติมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติ ปีประดิทิน พ.ศ. ๒๔๘๓ **"การกำหนดปีประดิทินตามความในมาตรา ๔ ไม่กระทบกระเทือนถึงอายุบุคคลหรือระยะเวลาซึ่งได้กำหนดไว้หรือต้องคำนวณตามกฎหมายหรือนิติกรรมซึ่งได้ประกาศใช้หรือต้องคำนวณตามกฎหมายหรือนิติกรรมซึ่งได้ประกาศใช้หรือได้กระทำขึ้นก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้"** ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาเมื่อเริ่มแรกประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ได้

ส่วนผลกระทบต่อกฎหมายปัจจุบันคือในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖ **"การนับอายุของบุคคล ให้เริ่มนับแต่วันเกิด ในกรณีที่รู้ว่าเกิดในเดือนใดแต่ไม่รู้วันเกิด ให้นับวันที่หนึ่งแห่งเดือนนั้นเป็นวันเกิด แต่ถ้าพันวิสัยที่จะหยั่งรู้เดือนและวันเกิดของบุคคลใด ให้นับอายุบุคคลนั้นตั้งแต่วันต้นปีปฏิทินซึ่งเป็นปีที่บุคคลนั้นเกิด"**

ผลของการเปลี่ยนแปลงวันขึ้นปีใหม่และบทบัญญัติของกฎหมายนี้ กรณีบุคคลที่ไม่ทราบวันและเดือนเกิดแต่ทราบปีเกิดก็สามารถหาข้อยุติได้ กล่าวคือ ถ้าเกิด พ.ศ. ๒๔๘๓ หรือก่อนนั้นขึ้นไปให้ใช้วันที่ ๑ เมษายน เป็นวันเกิด แต่หากเกิดตั้งแต่

พ.ศ. ๒๔๘๓ หรือก่อนนั้นขึ้นไปให้ใช้วันที่ ๑ เมษายน เป็นวันเกิด แต่หากเกิดตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นต้นมาให้ใช้วันที่ ๑ มกราคม เป็นวันเกิดตามกฎหมาย

ส่วนสรุป

ศักราชกับวันขึ้นปีใหม่ของไทยมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจและมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนไทยความเชื่อของคนไทย และการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายด้วย แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างขนบธรรมเนียมประเพณีกับกฎหมาย ซึ่งเกื้อหนุนกันมาตลอด ดังนั้นการบัญญัติกฎหมายใดๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับค่านิยมวัฒนธรรมและประเพณี จึงจะทำให้กฎหมายนั้นอำนวยประโยชน์ให้กับสังคมไทยอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติ ปีประดิทิน พ.ศ. ๒๔๘๓. **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม ๕๗ หน้า ๔๑๙ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๔๘๓.

รายงานประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๗๗/๒๔๘๒ วันพุธที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๒.

บันทึกของหลวงวิจิตรวาทการ. **เรื่องวันขึ้นปีใหม่** วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๒.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. **วันสำคัญ โครงการปรับปรุงค่านิยมวัฒนธรรมไทย และแนวทางในการจัดกิจกรรม** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒.** กรุงเทพมหานคร : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์, ๒๕๔๖.

เลือก ส.ว. อย่างไร ให้ได้คุณภาพ

ดร.สมหมาย จันทร์เรือง
ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยสยาม

ส.ว. คือ คำย่อของ **"สมาชิกวุฒิสภา"** บางครั้งก็เรียกว่า วุฒิสมาชิก ส.ว. เป็นส่วนหนึ่งของระบบรัฐสภาไทยที่เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยมีรัฐธรรมนูญกำหนดรูปแบบและการได้มาของ ส.ว. ซึ่งแต่เดิมใช้การแต่งตั้ง ต่อมามีแนวคิดใช้การเลือกตั้งในรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๘๙) เรียกว่า **"พฤฒสภา"** หลังจากนั้นได้ใช้การแต่งตั้งมาตลอด จนถึงรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๖ (ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน บัญญัติให้เลือกตั้ง ส.ว. อย่างเป็นทางการ

สาระเบื้องต้น

ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้มี ส.ว. ได้ ๒๐๐ คน แบ่งไปตามจังหวัดต่างๆ ตามจำนวนประชากร กล่าวคือ จังหวัดใดมีประชากรมากย่อมมี ส.ว. ได้มากกว่าจังหวัดที่มีประชากรน้อย อาทิ การเลือกตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓ กรุงเทพมหานครมี ส.ว. ได้ถึง ๑๘ คน ส่วนจังหวัดระนองมี ส.ว. ได้เพียง ๑ คน เป็นต้น

อย่างไรก็ดี แม้จังหวัดใดจะมี ส.ว. จำนวนมาก แต่ในการเลือกตั้งจะลงคะแนนเลือก ส.ว. ได้เพียงคนเดียว จากนั้นจึงนำคะแนนรวมมาจัดลำดับเพื่อให้ได้ผู้มีคะแนนสูงสุดตามจำนวนสัดส่วนของแต่ละจังหวัดต่อไป สำหรับการดำรงตำแหน่ง ส.ว. มีวาระ ๖ ปี และจะดำรงตำแหน่ง ๒ วาระติดต่อกันมิได้

อำนาจหน้าที่ของ ส.ว.

ส.ว. มีบทบาทอย่างมากต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน ทั้งการกลั่นกรองกฎหมาย การตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน และคัดเลือกบุคคลหรือถอดถอนบุคคลในตำแหน่งสำคัญๆ ได้แก่

๑. กลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีความถูกต้องและละเอียดรอบคอบยิ่งขึ้น

๒. ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรี หรือเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริง หรือชี้แจงปัญหาโดยไม่มีการลงมติ เป็นต้น

๓. เลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง ดังนี้

๓.๑ ประธานกรรมการและกรรมการเลือกตั้ง

๓.๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

๓.๓ ประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๔ ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม

๓.๖ ประธานศาลปกครองสูงสุดและตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

๓.๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง

๓.๘ ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๓.๙ ประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

๔. พิจารณาและมีมติให้ถอดถอน

๔.๑ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส., ส.ว. ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด และอัยการสูงสุด

๔.๒ กรรมการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

๔.๓ ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมหรือเทียบเท่าออกจากตำแหน่ง ถ้ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

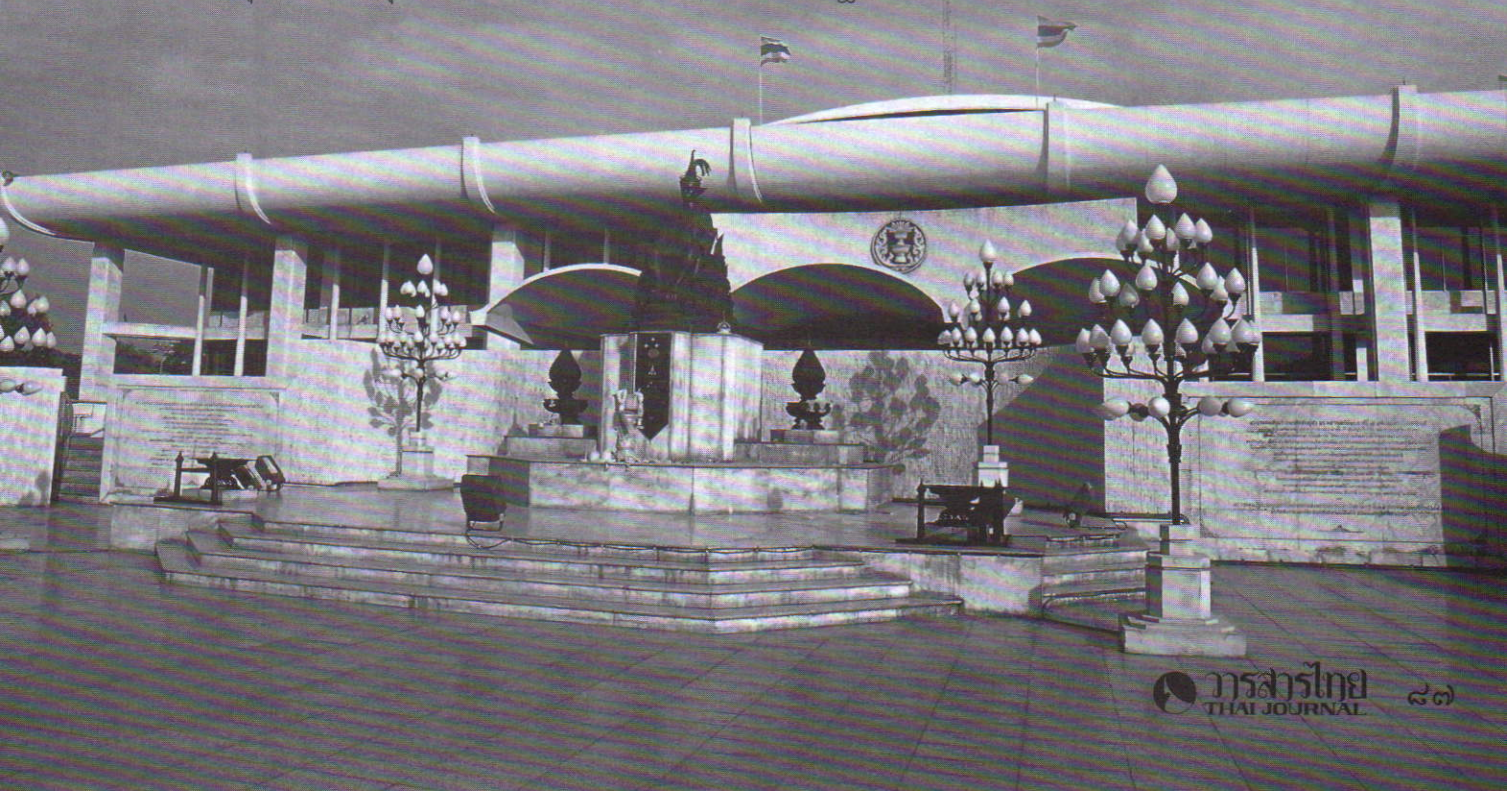

คุณสมบัติของผู้สมัคร ส.ว.

ในขณะสมัครรับเลือกตั้ง ส.ว. ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด มีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปีบริบูรณ์ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และไม่มีลักษณะต้องห้ามอีกหลายประการ อาทิ ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป เป็นต้น

นอกจากนี้กฎหมายห้ามผู้สมัคร ส.ว. หาเสียง เพราะไม่ต้องการให้ผู้สมัครไปขอรับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองหรือบุคคลใด ๆ อันอาจทำให้ ส.ว. ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของพรรคการเมืองหรือบุคคลนั้น จึงให้กระทำได้เพียงการแนะนำตัว เนื่องจากผู้สมัคร ส.ว. น่าจะเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากประชาชน มีผลงานในอดีตที่เด่นชัด มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ มีคุณธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

หลักในการพิจารณาเลือก ส.ว.

๑. ต้องพิจารณาว่าตนเองมีคุณสมบัติเลือกตั้งได้หรือไม่ คือ เป็นบุคคลที่ไม่ต้องห้ามการเลือกตั้ง และมีอายุ ๑๘ ปี

๒. ตรวจสอบรายชื่อในหน่วยเลือกตั้ง ถ้าไม่มีชื่อให้รีบขอเพิ่มชื่อก่อนวันเลือกตั้ง อย่างน้อย ๑๐ วัน

๓. พิจารณารายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประกอบกับคุณสมบัติจากการแนะนำตัวโดยเน้นความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความซื่อสัตย์สุจริต และผลงานต่าง ๆ ที่เคยทำมา

๔. ตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง อย่าให้ใครมาชักนำ หรือไม่ขายเสียง เพราะนอกจากผิดกฎหมายแล้วยังได้คนที่ไม่เหมาะสมเข้าไปในสภาอีกด้วย

๕. ควรไปเลือกตั้งแต่เช้า เพราะอาจมีคนมารอเป็นจำนวนมาก หากมาช่วงบ่ายจะไม่ทันเวลา เนื่องจากกำหนดปิดการลงคะแนน คือ ๑๕.๐๐ น. ตรง

๖. มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการลงคะแนนจากการใช้ปากกามาเป็นตรายางเครื่องหมายกากบาท โดยปั๊มหรือกดลงไปในบัตรเลือกตั้ง ให้ตรงกับหมายเลขที่ต้องการเพียงหมายเลขเดียวเท่านั้น

๗. หากมีความสงสัยหรือปัญหาใด ๆ ให้สอบถามจากเจ้าหน้าที่เพื่อจะได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและไม่ผิดกฎหมาย

ข้อเตือนใจ

การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ดังนั้นถือเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติ และควรกระทำอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้ได้คนดีมีความรู้ความสามารถไปทำหน้าที่ในรัฐสภาซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการเมืองการปกครองของเรา และในการเลือกตั้ง ส.ว. ที่จะมาถึงคือ วันพุธที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๙ ขอชวนเชิญให้ไปลงคะแนนเลือกตั้งโดยพร้อมเพรียงกัน

คุยกับท่านผู้อ่าน

ผมได้อ่านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในใบตอบรับ **"วารสารไทย"** แล้วก็เกิดความรู้สึกอยากจะคุยกับท่านผู้อ่านขึ้นมา แม้เราจะไม่สามารถมานั่งคุยเห็นหน้าค่าตากัน ก็ขอคุยทางการสื่อนก็ยังดี

ก่อนอื่นในนามของอนุกรรมการจัดทำวารสารไทยตนหนึ่ง ต้องขอขอบคุณท่านผู้อ่านที่ได้ให้คำชมเชยว่าเป็นวารสารที่มีคุณค่า ย่อโลกของความเป็นไทยไว้ในมือ เหมาะสำหรับทุกเพศ ทุกวัย อ่านแล้ววางไม่ลง รูปเล่มสวยงาม ภาพ ตัวหนังสือชัดเจน อ่านง่าย มีประโยชน์มาก ให้ความรู้และคุณค่าด้านศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติ สมกับเป็นวารสารที่ส่งเสริม เสริมสร้าง เอกลักษณ์ของชาติอย่างแท้จริง

นั่นก็เป็นคำชมด้านคุณภาพของหนังสือทั่วๆ ไป แต่สิ่งที่เราชื่นใจอีกอย่างหนึ่งก็คือ หลายท่านบอกว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าอ้างอิงได้ รูปภาพของโบราณสถาน วัด อนุสรณ์สถานต่างๆ ที่ตามท้องถิ่นหาดูได้ยาก ก็ได้เห็นจากวารสารไทย บางแห่งบางเรื่องก็เพิ่งเคยทราบจาก **"วารสารไทย"** สัญลักษณ์ประจำชาติไทยก็ได้รู้ได้เห็น ส่งเสริมให้เยาวชนเห็นคุณค่าและศิลปะอันงดงาม รวมทั้งประวัติศาสตร์เอกลักษณ์ของชาติไทยบางส่วน บางตอนด้วย

สิ่งเหล่านี้เราได้นำมาประชุม ปรึกษาหารือและหาแนวทางที่จะทำหนังสือให้ตรงกับความต้องการของท่านผู้อ่านให้มากยิ่งขึ้น เรื่องบางเรื่องก็ได้แนวคิดว่าเป็นการส่งเสริมให้ผู้ใหญ่และเยาวชนนำไปปรับปรุงเป็นอาชีพเสริม และอาชีพหลักเพื่อเพิ่มพูนรายได้ ตนที่อยู่ทางเหนือก็อยากทราบประวัติเรื่องราวของชาวใต้ สถานที่ท่องที่ยว ชายทะเลที่งดงาม บางท่านก็อยากทราบประวัติของจังหวัดสำคัญๆ ผมคิดว่าแต่ละที่แต่ละแห่ง แต่ละจังหวัดต้องมีสิ่งดีๆ อยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประเพณี ศิลปวัฒนธรรม การประกอบอาชีพ ผลิตผล ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนสินค้า **"หนึ่งผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบลของท่าน"** นี่ก็ไม่ถึงว่า **"วารสารไทย"** จะลงไปถึง **"รากหญ้า"** ซึ่งเป็นสิ่งที่เราปรารถนาอย่างยิ่ง

หากท่านจะกรุณาได้ที่ยินแนะนำจังหวัดของท่านส่งมาให้วารสารไทยก็จะเป็นประโยชน์แก่จังหวัดของท่านและท่านผู้อ่านตนอื่นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์สินค้าพื้นถิ่นของจังหวัดท่าน รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ที่เป็นเรื่องที่นำความสุข ความเจริญก้าวหน้ามาสู่ประเทศชาติหรือชุมชนของท่าน สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเอกลักษณ์ที่สร้างความสุขความเจริญให้แก่ชุมชนและประเทศชาติทั้งสิ้น

ที่ดีใจอีกอย่างหนึ่งก็คือหนังสือนี้ได้ทำไปถึงห้องสมุดของเรือนจำในหลายจังหวัด มีผู้ต้องขังและผู้สนใจได้อ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้เรื่องความรู้หรือปัญญา พระพุทธองค์ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเมื่อมีปัญญาแล้วก็สามารถจะแก้ปัญหาต่างๆ ได้ รู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรเป็นความดี อะไรเป็นความชั่ว ท่านจึงสอนให้ **"ทำความดีละเว้นความชั่ว"** สังคมประเทศชาติก็จะเจริญรุ่งเรืองได้ เพราะไม่มีคนชั่วมาคอยก่อความเจริญ หรือสร้างความเดือดร้อน อยู่กันได้อย่างสงบสุข เรือนจำจะมีฝ่ายการศึกษาและมีห้องสมุดมอกว่าเป็นประโยชน์มาก อยากขอรับการสนับสนุนทุกฉบับ

มีหลายฉบับที่มาจาก **"อุทยานศึกษา"** และ **"ห้องสมุด"** ของโรงเรียนต่างๆ มอกว่าข้อมูลเรื่องราวต่างๆ ที่นำมาลงในวารสารไทยน่าอ่าน น่าสนใจมาก และเป็นที่สนใจของเหล่านักเรียนและคณะครูที่ได้อ่าน โรงเรียนและสถานศึกษาบางแห่งได้ว่าเป็นหนังสือที่มีคุณค่าเกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน ก็ขอแสดงความยินดีด้วย พวกเราก็จะพยายามเสาะแสวงหาสิ่งที่ท่านผู้อ่านต้องการมาเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งๆ ขึ้นไป

การยกหรืออ้างอิง ข้อความบางบท บางตอน นำไปใช้และติดบนกระดานประกาศ ระบายสีสันให้สวยงาม ก็เป็นทางหนึ่งที่จะเผยแพร่ และให้ความรู้แก่นักเรียนได้ อีกทางหนึ่งก็คือการพูด ๕ นาทีหน้าเสาธง เมื่อเคารพธงชาติแล้ว ครูมักใช้เวลา ๓ - ๕ นาที สั่งสอนหรือให้คติเตือนใจนักเรียนสั้นๆ อย่าให้ยาวเกิน ๓ - ๕ นาที ด้วยการเตรียมการพูดของครูมาอย่างดี โดยเอาความคิดและสาระจาก **"วารสารไทย"** หรือเรื่องต่างๆ ที่ครูต้องการพูด ปรากฏว่านักเรียนได้ความคิด และได้คิดได้ดีเพราะหน้านาทีหน้าเสาธงมาแล้วมากต่อมาก

หลายฉบับมาจาก อบต. บอกว่าได้นำ **"วารสารไทย"** เผยแพร่ให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการในชุมชน เมื่อเสร็จแล้วก็จะนำมาเก็บไว้ในห้องสมุดประชาชน บางครั้งก็ตัดตอน หรือเอาทั้งตอนไปออกทางเสียงตามสาย ประการหลังนี้เผยแพร่ได้กว้างขวางดี ก้าจะนำไปออกทางวิทยุสถานีต่างๆ ด้วย ก็จะยิ่งกว้างขวางยิ่งขึ้น อบต. ยังแนะนำว่าขอให้นำเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ อบต. เช่น การบริหาร การเงิน การดำเนินการของ อบต. มาลงบ้างตามสมควร เรื่องนี้ก็จะจัดให้ตามความประสงค์ต่อไป

ขอขอบคุณท่านผู้อ่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามมายัง **"วารสารไทย"** อีกครั้ง สวัสดีครับ

ท้ายเล่ม

"วารสารไทย" ฉบับที่ท่านกำลังถืออยู่ในมือขณะนี้ พอดีอยู่ในช่วงที่มีวันสำคัญของชาติไทยเราอยู่หลายงาน มีวันสำคัญที่เกี่ยวกับชาติ พระศาสนา และพระมหากษัตริย์อยู่ครบถ้วน สำหรับที่เกี่ยวกับชาตินั้นก็เป็นเรื่องของทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่จะขอกล่าวถึงก่อนอื่น ด้วยเป็นส่วนสำคัญที่ประกอบกันเป็นพลเมืองดีของชาติไทยที่จะต้องเป็นส่วนสำคัญและมีคุณภาพ เป็นปัจจัยสำคัญอยู่ด้วย

ซึ่งแม้แต่**พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ** องค์พระประมุขของพวกเราชาวไทย พระองค์ท่านได้เคยทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทไว้มากมายหลายครั้งแล้ว ซึ่งผมใคร่ขอพระราชทานนำมาเผยแพร่บางตอน พอให้พวกเราข้าแผ่นดินทั้งหลายได้ทราบ ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน และร่วมใจกันหาทางปฏิบัติสนองตามแนวทางอันประเสริฐ ที่พระองค์ท่านได้พระราชทานไว้นั้นได้ดีที่สุดด้วย

อย่างเช่นที่พระองค์ท่านได้พระราชทานพระบรมราโชวาท ที่ ร.ร. จิตรลดาตั้งแต่เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๕ ก็มีความตอนหนึ่งว่า

"ผู้ใหญ่เรามักพากันละทิ้งวิธีการเก่าๆ ในการอบรมฝึกฝนคุณธรรมและความสุภาพเรียบร้อยทั้งกายวาจาใจของเยาวชน โดยมิได้หาวิธีการที่เหมาะสมมาทดแทนให้เพียงพอ ทั้งนี้เห็นจะเป็นเพราะโดยมากเราไม่ค่อยจะคิดถึงเรื่องนี้กันนัก ด้วยเหตุที่มัวสนใจและตื่นเต้นกับวิชาการอย่างใหม่กันหมดนั่นประการหนึ่ง และด้วยเหตุที่ผลเสียหายมิได้เกิดขึ้นให้เห็นได้ฉับพลันทันที หากแต่ค่อยๆเกิดขึ้นทีละเล็กละน้อยอีกประการหนึ่ง จึงปล่อยกันมาเรื่อยๆ จนบัดนี้ผลเสียหายที่เกิดขึ้น ได้กลายเป็นปัญหาที่เกือบจะแก้กันไม่ตก ตามที่ท่านเห็นกับตาและทราบแก่ใจอยู่แล้ว ไม่จำเป็นจะต้องพูดให้ยาวความไป"

"ความจริงเยาวชนที่มีพื้นจิตใจดีอยู่แล้วและปรารถนาจะทำตัวให้ดีให้เป็นประโยชน์นี้อยู่เป็นอันมาก แต่การทำความดีโดยลำพังตนเองเป็นของยาก จำเป็นต้องอาศัยหลักเกณฑ์ และแบบฉบับที่ดีอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยว จึงจะกระทำได้โดยถูกต้องเหมาะสมและไม่เปลืองเวลา พูดง่ายๆ ก็คือต้องอาศัยผู้ใหญ่เป็นที่พึ่งหรือเป็นผู้นำนั่นเอง ผู้ใหญ่จึงต้องถือเป็นหน้าที่และความจำเป็นที่ต้องช่วยเหลือเขา"

"เด็กเป็นผู้ที่จะได้รับช่วงทุกสิ่งทุกอย่างต่อจากผู้ใหญ่ รวมทั้งภาระรับผิดชอบในการธำรงรักษาอิสรภาพ และความสงบสุขของบ้านเมือง ดังนั้น เด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่างๆ พร้อมทั้งการฝึกหัดขัดเกลาความคิดจิตใจให้ประณีต ให้มีศรัทธามั่นคงในคุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อยสุจริต และมีปัญญาฉลาดแจ่มใสในเหตุในผล หน้าที่นี้เป็นของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกระทำโดยพร้อมเพรียงสม่ำเสมอ"

"ผู้ที่เกิดก่อน ผ่านชีวิตมาก่อน จะต้องสงเคราะห์ อนุเคราะห์ผู้เกิดตามมาภายหลัง ด้วยการถ่ายทอดความรู้ ความดี และประสบการณ์อันมีค่าทั้งปวง ให้ด้วยความเมตตาเอ็นดูและด้วยความบริสุทธิ์ใจ ให้เด็กได้ทราบ ได้เข้าใจ และสำคัญที่สุดให้รู้จักคิดด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง จนสามารถเห็นจริงด้วยตนเองได้ในความเจริญและความเสื่อมทั้งปวง" นี่เป็นพระบรมราโชวาทที่พระองค์ทรงพระราชทาน ให้พวกเราทั้งหลายได้รับสนองต่อไปด้วย

พระองค์ท่านได้ทรงชี้แนะไว้ด้วยว่า **"โดยนัยนี้ บิดามารดาจึงต้องสอนบุตรธิดา พี่ต้องสอนน้อง คนรุ่นใหญ่จึงต้องสอนคนรุ่นเล็ก และเมื่อคนรุ่นเล็กเป็นผู้ใหญ่ขึ้น ก็จะต้องสอนคนรุ่นต่อๆ ไป ไม่ให้ขาดสาย**

ความรู้ ความดี ความเจริญงอกงามทั้งมวลจึงจะแผ่ไพศาลไปได้ ไม่มีประมาณเป็นพื้นฐานของความพัฒนาผาสุกอันยั่งยืนสืบไป

การสอนให้คนเก่งนี้ ถ้าดูเฉพาะบางแง่บางมุมอาจเห็นว่าดี ว่าสอดคล้องต้องกับสมัยเร่งรัดพัฒนา แต่ถ้ามองให้ถี่ถ้วนรอบด้านแล้ว จะเห็นว่าการมุ่งสอนคนให้เก่งเป็นเกณฑ์ อาจทำให้เกิดจุดบกพร่องต่างๆ ขึ้นในตัวบุคคลได้ไม่น้อย ที่สำคัญก็มี:-

ข้อหนึ่ง บกพร่องในความคิดพิจารณาที่รอบคอบและกว้างไกล เพราะใจร้อนเร่งจะทำการให้เสร็จโดยเร็ว เป็นเหตุให้การงานผิดพลาด ขัดข้อง และล้มเหลว

ข้อสอง บกพร่องในความนับถือและเกรงใจผู้อื่น เพราะถือว่าตนเป็นเลิศ เป็นเหตุให้เย่อหยิ่ง มองข้ามความสำคัญของบุคคลอื่น และมักก่อความขัดแย้งทำลายไมตรีจิตมิตรภาพ ตลอดจนความสามัคคีที่มีระหว่างกัน

ข้อสาม บกพร่องในความมัธยัสถ์ พอเหมาะพอดีในการกระทำทั้งปวง เพราะมุ่งหน้าแต่จะทำตัวให้เด่น ให้ก้าวหน้า เป็นเหตุให้เห็นแก่ตัว เอารัดเอาเปรียบ

ข้อสี่ บกพร่องในจริยธรรมและความรู้จักผิดชอบชั่วดี เพราะมุ่งแต่จะแสวงหาประโยชน์เฉพาะตัวให้เพิ่มพูนขึ้น เป็นเหตุให้ทำความผิดและความชั่วทุจริตได้ โดยไม่รู้สึกสะดุ้งสะเทือน"

ผู้ที่มีจุดบกพร่องดังกล่าวนี้ เห็นกันอยู่ว่ามักจับเหตุจับผล จับหลักการไม่ถูก ส่วนใหญ่จึงประสบปัญหาและผิดพลาด ไม่อาจสร้างความเจริญก้าวหน้าที่มั่นคงแท้จริง ให้แก่ตนแก่บ้านเมืองได้ตามเป้าหมาย ดังนั้น นอกจากจะสอนคนให้เก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศของเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพพร้อม คือทั้งเก่งทั้งดี มาเป็นกำลังของบ้านเมือง

กล่าวคือให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ให้ความดีเป็นปัจจัยและพลังประคับประคองหนุนนำความเก่ง ให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร ที่อำนวยผลเป็นประโยชน์อันพึงประสงค์แก่ฝ่ายเดียว

ท่านผู้อ่านทั้งหลาย ก็คงจะยังพอจำได้ว่า จากพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐ พระองค์ท่านก็ได้ทรงพระราชทานแนวคิดไว้ว่า **"ผู้มีปัญญาและความรู้ดี เพราะมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนมามากกว่าผู้อื่น ย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นพิเศษ ที่จะต้องทำตัว ทำงานให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน การที่จะกระทำให้ได้ผลเป็นประโยชน์ ดังนั้น จำเป็นที่แต่ละคนจะต้องรู้ซึ้งถึงประโยชน์ที่แท้เป็นเบื้องต้น ก่อนประโยชน์ที่แท้นั้นว่ามีอยู่ ๒ อย่าง คือ**

ประโยชน์ส่วนตัว ที่ทุกคนมีสิทธิจะแสวงหาและได้รับ แต่ต้องด้วยวิถีทางที่สุจริตและเป็นธรรม กับประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นประโยชน์ของชาติที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอยู่ การทำงานทุกอย่าง จะต้องให้ได้ประโยชน์แท้ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ประโยชน์นั้นจึงจะสมบูรณ์และมั่นคงถาวร เป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง"

ซึ่งองค์พระประมุขของคณะสงฆ์ไทย ก็ได้ทรงกล่าวแสดงความห่วงใยต่อเด็กไทยเราไว้ด้วยเช่นกัน นับว่าเป็นสิ่งประเสริฐ ที่ผู้ปกครองควรจะถ่ายทอดเผยแพร่ให้เด็กๆของท่านได้ทราบไว้ด้วย แม้แต่สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ก็ได้ทรงประทานแนะนำให้แก่เยาวชนบ่อยครั้ง ว่า **"เด็กเป็นอนาคตของชาติจริงดังที่รู้กันและกล่าวถึงกันอยู่ตลอดมา นับเป็นความสำคัญอย่างยิ่งของเด็ก แต่ผู้ใหญ่เป็นอนาคตของเด็ก ผู้ใหญ่จึงเป็นความสำคัญที่สุดของชาติ เห็นได้ชัดเจนเป็นลำดับดังนี้คือ**

อนาคตของชาติอยู่ในมือของเด็ก และอนาคตของเด็กอยู่ในมือของผู้ใหญ่ นั่นก็เท่ากับชาติอยู่ในมือของผู้ใหญ่ในชาตินั่นเอง ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างอย่างไรให้เด็กดูให้เด็กรู้ให้เด็กเห็นจนฝังจิตฝังใจ จนรับไว้เป็นนิสัยใจคอการปฏิบัติของเด็ก ไปโดยรู้ตัวเป็นอนาคตของเด็ก นั่นก็คือเป็นอนาคตของชาติด้วย

ผู้ใหญ่ในปัจจุบันเป็นอย่างไร อนาคตของชาติจะเป็นเช่นนั้น โดยมีเด็กในปัจจุบันนั่นเองเป็นผู้สืบสาน เด็กในปัจจุบันที่จะเป็นอนาคตของชาติ หรือเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ก็คือเป็นผู้ที่รับสิ่งที่พบเห็นเป็นการพูดการทำของผู้ใหญ่ไว้เป็นแบบอย่าง คิดตามพูดทำตามตั้งแต่ยังเป็นเด็ก จนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ คือเป็นอนาคตของชาตินั่นเอง

กล่าวโดยสรุป ยุคสมัยปัจจุบันเป็นยุคที่เรามองโลกทั้งใบ เด็กๆ ทุกคนถือว่าเป็นสมบัติของมนุษยชาติ เด็กยังเป็นผู้บริสุทธิ์ผุดผ่อง เปรียบเสมือนผ้าขาว เอาสีอะไรไปใส่ย่อมเป็นสีนั้น จึงขอฝากเด็กๆ ไว้กับผู้ใหญ่ ฝากอนาคตของชาติไว้กับเด็กๆ เพราะเขาเป็นความหวังของประชาชน การศึกษาถึงโลกใส่ใจของเด็กๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดของพวกเขา เป็นหนึ่งในแบบฝึกหัดที่สำคัญที่สุดของผู้ใหญ่ นี่เป็นพระโอวาทที่องค์พระประมุขทางพระพุทธศาสนาของไทยเรา ได้ทรงประทานให้แก่เยาวชนไทยไว้ด้วย"

ท่านผู้อ่าน **"วารสารไทย"** คงพอจะเข้าใจได้ว่า ปีที่ผ่านมานี้เด็กไทยมีการพัฒนาค่อนข้างมาก มีทั้งในทางที่ดี แต่บางส่วนก็ในทางที่เสื่อมเสียนานาประการ ดังเป็นที่รู้และห่วงใยกันอยู่ปัจจุบันนี้ จึงจำเป็นต้องช่วยกันแก้ไขด้วย แม้แต่เรื่องโภชนาการ ด้านสุขภาพเด็ก ด้านการศึกษา การส่งเสริมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การเตรียมการประกอบอาชีพ การให้โอกาส และรวมไปถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสังคมด้านต่างๆ ด้วย

ในโอกาสวันเด็กแห่งชาติปีนี้ รัฐบาลนี้ก็ได้ให้คำขวัญแก่เด็กๆ ว่า **"อยากฉลาด ต้องขยันอ่าน ขยันคิด"** เพราะการอ่านและการคิดทำให้เกิดปัญญาที่เข้มแข็ง ท่านนายกรัฐมนตรีจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เด็กไทยทุกคนจะเป็นคนที่ขยันอ่านและขยันคิด ขณะเดียวกันผู้ปกครองหรือครอบครัว ก็ควรช่วยกันส่งเสริมการศึกษาของเด็ก แนะนำให้เด็กรู้จักการเลือกอ่านและคิดอย่างมีเหตุมีผล คิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาบ้านเมือง ให้ก้าวหน้ารุ่งเรืองต่อไปด้วย

การจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ในปีนี้ ได้รับความสนใจจากผู้ใหญ่ ทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน ได้ร่วมกันจัดขึ้นเป็นงานใหญ่ ให้ความสำคัญแก่เด็กๆ ในทุกจังหวัดทั่วประเทศไทยเราด้วย จึงดูดีคึกคักเป็นพิเศษ

คำโฆษณา **"อยากฉลาด ต้องขยันอ่าน ขยันคิด"** คือ คำขวัญเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ปี ๒๕๔๙ ของท่านนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ที่มอบให้เด็กไทยทั่วประเทศ ก็เพื่อให้เด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ การหมั่นแสวงหาความรู้จากการอ่าน ที่จะได้องค์ความรู้ใหม่ๆ สามารถนำมาบูรณาการต่อยอดได้ดี

จากความสำคัญของเด็ก ทางราชการจึงได้กำหนดจัดงานวันเด็กแห่งชาติขึ้น โดยถือว่าวันเสาร์ที่สองของเดือนมกราคมทุกปี เป็นวันเด็กแห่งชาติ ความคิดในการจัดงานวันเด็กแห่งชาตินี้ **นายวี เอ็ม กุลกานี** ผู้แทนองค์การสหประชาชาติ เพื่อสวัสดิภาพเด็กๆ ระหว่างประเทศ ได้เสนอให้มีการจัดงานวันเด็กแห่งชาติขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็ก จึงได้มีการจัดงานวันเด็กแห่งชาติขึ้นครั้งแรก เมื่อวันจันทร์แรกของเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ และได้ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาจนปี พ.ศ. ๒๕๐๖

ต่อมาได้มีการพิจารณาเห็นว่า วันเสาร์ที่สองของเดือนมกราคม มีความเหมาะสมในการจัดงานมากกว่า เนื่องจากเป็นวันหยุดราชการและพ้นฤดูฝน จึงได้เริ่มจัดงานวันเด็กแห่งชาติในวันเสาร์ที่สองของเดือนมกราคม มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๘ จนปัจจุบัน และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๓๐ มอบให้

กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการจัดงานฉลองวันเด็กแห่งชาติเป็นประจำทุกปี

ในการจัดงานวันเด็กแห่งชาติปีนี้ รัฐบาลจัดให้มีคณะกรรมการจัดงานขึ้นมาเป็นงานใหญ่ เพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อจะได้จัดงานเฉลิมฉลองพร้อมกันทั่วประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง มีระเบียบวินัย ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความภาคภูมิใจในชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของชาติได้ดียิ่งขึ้นด้วย

ทางด้านพระศาสนานั้น ก็ได้มีวันสำคัญยิ่งอีกวันหนึ่งคือ **"วันมาฆบูชา"** ซึ่งปีนี้ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ เป็นวันพระใหญ่ คือ**วันมาฆบูชา** วันสำคัญอย่างยิ่งวันหนึ่งของพุทธศาสนา และของชาวพุทธทั่วโลกด้วย

วันมาฆบูชา เป็นวันที่พระอรหันต์ซึ่งสมเด็จพระพุทธเจ้า ทรงผนวชให้ด้วยพระองค์เอง มาประชุมพร้อมกัน โดยมิได้นัดหมายมีจำนวน ๑,๒๕๐ รูป เพื่อรับฟัง**พระโอวาทปาติโมกข์** อันเป็นแก่นแห่งพระพุทธศาสนา ที่พระพุทธองค์ทรงเทศนาโปรดให้เป็นวาระพิเศษ และสำหรับปีนี้วันรุ่งขึ้นเป็น **"วันวาเลนไทน์"** วันแห่งความรักของทางชาว **"คริสต์ศาสนา"** ที่คนไทยรับมาปฏิบัติกันจนชาวคริสต์เจ้าของงานนี้ ก็ชักจะได้อายไปแล้ว เด็กวัยรุ่นไทยเราสมควรใช้ **"ความรัก"** ให้ถูกต้องด้วยจะดีกว่า

สำหรับ**พระโอวาทปาติโมกข์**นั้น เป็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ที่ **"พระพุทธเจ้า"** ทรงประทานให้พระอรหันตสาวก ๑,๒๕๐ รูป ถือเป็นหลักในการประกาศเผยแพร่พระศาสนา แก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ที่พอจะสรุปความสำคัญให้เข้าใจกันสั้นๆ ได้ว่า มีอยู่แค่ ๓ ข้อ คือ

หนึ่ง ไม่ทำบาปและความชั่วทั้งปวง

สอง ทำแต่ความดีและกุศลให้ถึงพร้อม

สาม การชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ โดยใช้ขันติธรรม คือ ความอดกลั้นเผากิเลส

แต่ก็น่าแปลกที่เรื่องง่ายๆ ซึ่งเป็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาสามข้อนี้ คนไทยเราส่วนใหญ่กลับทำไม่ได้ บางส่วนที่ทำได้แต่ก็ทำแบบลุ่มหลงจนเกินพอดี ซึ่งผิดไปจากคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ที่ให้เดินตามมัชฌิมาปฏิปทา การ **"เดินสายกลาง"** คือความพอดี

ซึ่งการมีความยึดมั่นในศาสนาได้ดีอย่างเหมาะสมนี้ เป็นพื้นฐานที่ดีในการปฏิบัติตำรงตน ของประชาชนในสังคมทั้งหลาย ก่อให้เกิดความรักสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันเป็นสังคมที่มีรูปแบบจิตใจ และการปฏิบัติของผู้คนที่ดีในสังคมนั้นด้วย

ดูอย่างเมื่อเกิดภัยจากน้ำท่วม หรือเกิดความยุ่งยากขึ้นทาง ๓ จังหวัดภาคใต้ คนไทยทุกหมู่เหล่าในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศก็ได้มีส่วนช่วยกันร่วมมือสนับสนุนให้แก้ไขในวิถีทางที่ถูกต้อง

หรือตัวอย่างที่จะเห็นได้เด่นชัดอีกส่วนหนึ่ง เช่น มหันตภัยที่เกิดจาก **"คลื่นยักษ์สึนามิ"** ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ เรื่องนี้เพื่อเป็นการป้องกันภัยที่อาจเกิดครั้งต่อไป รัฐบาลจึงได้มีการจัดตั้ง**ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ**ขึ้นที่จังหวัดนนทบุรี โดยมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการแล้ว เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ภายในศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ได้ติดตั้งเครื่องมือสื่อสาร โทรทัศน์ จอมอนิเตอร์ เครื่องส่งระบบการสื่อสารที่ทันสมัย เชื่อมโยงกับหน่วยงานที่ทำการตรวจวัดภัยธรรมชาติทุกชนิด

โดยวิธีการทำงานของศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ มีลักษณะเป็นแหล่งรวมข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวกับภัยธรรมชาติทุกชนิด ที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งหมด ด้วยการรับรายงานจากกรมอุตุนิยมวิทยา กรมทรัพยากรธรณี กรมอุทกศาสตร์

จากนั้นจะมีการประมวลข่าวสารทั้งหมด เพื่อดูว่าภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นนั้น มีความรุนแรงมากน้อยแค่ไหน ถ้าเห็นว่าน่าจะเป็นอันตราย จะรีบแจ้งเตือนให้ประชาชนทราบทันที ทั้งทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งระบบเตือนภัย SMS และหอเตือนภัยโดยตรงในท้องถิ่นด้วย

ทางด้านหอเตือนภัยนี้ คณะกรรมการกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย สำนักนายกรัฐมนตรี ได้อนุมัติเงินงบประมาณการก่อสร้าง ในพื้นที่เสี่ยงภัยของ ๖ จังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ที่เคยเกิดภัยพิบัติสึนามิ จำนวน ๗๖ แห่ง เป็นเงินเกือบ ๑๙ ล้านบาท ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต ๑๘ จุด จังหวัดพังงา ๑๖ จุด จังหวัดกระบี่ ๑๒ จุด จังหวัดตรัง ๑๑ จุด จังหวัดระนอง ๕ จุด และจังหวัดสตูล ๑๔ จุด ขณะนี้สร้างเสร็จไปแล้ว ๓๓ จุด ส่วนที่เหลืออีก ๔๓ จุด ส่วนใหญ่อยู่บนพื้นที่เกาะห่างไกล แต่ก็จะเร่งดำเนินการสร้างให้เสร็จภายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ นี้

อนึ่งในปี ๒๕๔๙ นี้ ถือเป็นปีที่มีความสำคัญยิ่ง ต่อพสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่า ด้วยเป็นวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ รัฐบาลจึงได้กำหนดให้จัดงานเฉลิมฉลองครั้งยิ่งใหญ่ตามพระราชประเพณี เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดี และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ที่ทรงมีต่อประเทศชาติและประชาชนนานัปการ

รัฐบาลโดยคณะกรรมการอำนวยการ จัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี จึงได้กำหนดเขตการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ มีพระราชทานชื่อการจัดงานนี้ว่า **"การจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี"** และให้ชื่อพระราชพิธีภาษาอังกฤษเรียกว่า **"The Sixtieth Anniversary Celebrations of His Majesty's Accession to the throne"**

นอกจากนี้ คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้กำหนดให้สถานที่ต่างๆ ทั้งหน่วยงานราชการ ภาคเอกชนและบ้านเรือนประชาชน ต่างก็ประดับธงชาติไทย ธงผืนผ้าสีเหลืองมีภาพตราสัญลักษณ์บนผืนผ้า ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ เพื่อเป็นการแสดงความจงรักภักดี ต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

สำหรับพระราชพิธีเฉลิมฉลอง อย่างเป็นทางการตามพระราชประเพณี จะเริ่มตั้งแต่วันที่ ๘ - ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๙ ภายในพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท พระบรมมหาราชวัง ซึ่งจะมีการประกอบพระราชพิธีสำคัญตามประเพณีและทางศาสนา อาทิ พระราชพิธีบวงสรวงพระมหากษัตริย์ไทยในอดีต พิธีถวายพระพรชัยมงคล พิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี

ส่วนในวันที่ ๑๒ - ๑๓ มิถุนายน ๒๕๔๙ รัฐบาลได้กำหนดให้คณะทูตานุทูตทั้งหลาย เข้าถวายพระพรชัยมงคล ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท และได้กราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระราชาธิบดี และสมเด็จพระราชินีจากประเทศต่างๆ เสด็จพระราชดำเนินมาร่วมเฉลิมฉลองฯ ในวโรกาสสำคัญครั้งนี้ และชมการแสดงขบวนเรือพยุหยาตราทางชลมารคเป็นพิเศษด้วย เป็นพระราชพิธีสำคัญ ที่พสกนิกรทั้งหลายมีโอกาสได้ร่วมถวายพระพรได้เต็มที่

ชาคริต จุลกะเสวี
บรรณาธิการ
๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

พิพิธภัณฑ์บ้านหนังตะลุงสุชาติ

อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

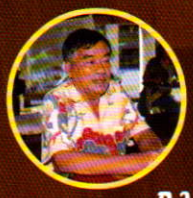

นายสุชาติ ทรัพย์สิน เป็นนายหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งในภาคใต้นอกเหนือจากการเล่นหนังตะลุงแล้ว นายหนังสุชาติยังเป็นช่างแกะตัวหนัง ด้วยต้องการมุ่งหวังไม่ให้ศิลปการแสดงหนังตะลุงสูญหายไปจึงได้ใช้บ้านของตนเองจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์หนังตะลุงขึ้น

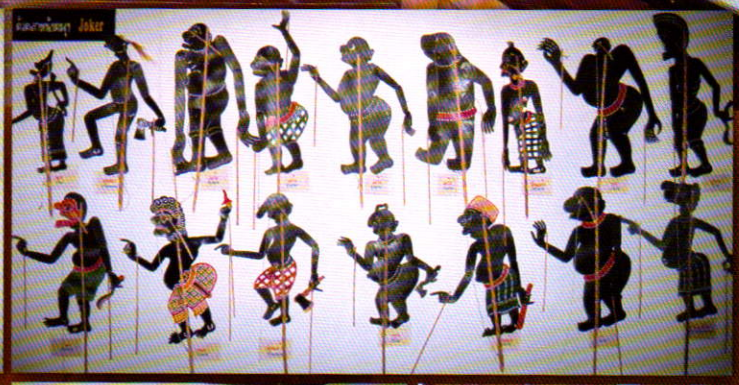

การจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์มีสองหลัง **หลังแรก**จัดแสดงตัวหนังตะลุงเก่าที่หาดูได้ยากอายุกว่า ๒๐๐ ปี และยังมีหนังตะลุงจากประเทศต่างๆ อาทิ จีน อินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และตุรกี เป็นต้น **หลังที่สอง**จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากิน เครื่องจักสาน มีดพร้าต่างๆ นอกจากนี้ภายในบริเวณพิพิธภัณฑ์ยังมีโรงหนังตะลุง เพื่อแสดงการเชิดหนังตะลุงให้กับผู้มาพิพิธภัณฑ์ได้ชมอีกด้วย

พิพิธภัณฑ์บ้านหนังตะลุงสุชาติ ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว *(Thailand Tourism Award 1996)* และรางวัลดีเด่นประเภทวัฒนธรรมและโบราณสถาน

ภาพ : จักรกฤษณ์ มณีปิตะสุต
เรื่อง : ร.ต.ต. หญิงเมทินี ศรีรุ่งเรือง

พระตำหนักปากพนัง : โครงการปลูกบ้านให้พ่อของชาวลุ่มน้ำปากพนังและชาวนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นสถานที่ทรงงานส่วนพระองค์ เมื่อมีการเสด็จฯ แปรพระราชฐานทางภาคใต้

ประตูระบายน้ำอุทกวิภาช-ประสิทธิ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ประตูระบายน้ำอุทกวิภาช-ประสิทธิได้ก่อสร้างเพื่อกักเก็บและแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำเป็นหลัก โดยปิดกั้นและแยกน้ำเค็มออกจากน้ำจืด เป็นผลทำให้เกิดการเพาะปลูกพืชที่เหมาะสมของคนในพื้นที่ โดยเฉพาะการปลูกข้าว

คอนโดนกนางแอ่น

ชาวปากพนังปลูกสร้างตึกสูงๆ เป็นจำนวนมาก ให้นกนางแอ่นเข้ามาอาศัยอยู่ ตึกบางแห่งด้านล่างจะเป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน ส่วนด้านบนก็ให้นกนางแอ่นอยู่อาศัยเพื่อทำรัง ชาวบ้านจะรอเก็บรังนกนางแอ่นมาขายเป็นอาชีพอย่างหนึ่ง

ภาพ : เมธี เผื่อนทอง
เรื่อง : มาโนช คามณีย์